

Őfelsége I. Ferenc József császár és király.

**A CS. ÉS KIR.
9. SZ. GRÓF NÁDASDY
HUSZÁREZRED
TÖRTÉNETE
1904-1918**

ÍRTA:

HENRIQUEZ VINCE LOVAG

A RÉGI-CS. ÉS KIR. 9-ES SZÁMÚ GRÓF NÁDASDY HUSZÁREZRED
KAPITÁNYA

1930 DECEMBER

AZ EZRED TISZTIKARÁNAK KIADÁSA

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST

*A CS. ÉS KIR. 9. SZ.
GRÓF NÁDASY HUSÁREZRED TISZTIKARA
AZ EZRED HÁBORÚS TÖRTÉNETÉT
A RÉGI EZREDTAGOKNAK ÉS A
M. KIR. NÁDASY FERENC 3. H. HUSÁREZREDNEK
BAJTÁRSI SZERETETTEL FELAJÁNLJA.*

BUDAPEST, 1930 DECEMBER.

Korda Ignác ezredes.

A es. és kir. 9. huszárezredet I. Lipót császár és király 1688-ban alapította Czobor gróf lovashadtestéből. Az ezred Európa különböző harcterem 66 híres ütközetben vett részt. 13 tiszt Mária Terézia-rendet kapott, 24 huszárt arany vitézségi éremmel tüntettek ki. Az ezred történetét a rendelkezésre álló okmányok alapján Korda Ignác ezredes dolgozta fel az 1903. évig (I. kötet).

Az 1904—12-ig terjedő évek eseményeit Riedl Miklós altábornagy és Mirbach Tivadar gróf, őrnagy állították össze s így az ezred történetének adatai teljes egészükben egybegyűjtettek.

*

1904. Muhr kapitány a 3. századdal visszatér a megszállott területekről (Szarajevó, Mosztár, Plevje) Kőszegre. A nagygyakorlatok ebben az esztendőben, tekintettel a sorozási nehézségekre, elmaradnak. A brigádequitáció a következő évekhez hasonlóan Szombathelyen van. Az ezredösszpontosítás 1905-ben Győrött volt s ugyanitt volt az ezredverseny is. Az 5. hadtest vegyesgyakorlatait Steininger báró tábornagy vezetésével Nyitrán tartják meg.

1906-ban a gyalogságtól kap az ezred kiegészítést a leszerelt 3. évjárat helyett.

Reimer Vilmos főhadnagy 38 versenylovaglásban vesz részt, 11 első és 8 második díjat nyer.

Ottó főherceg öfensége november 1-én elköltözik az élők sorából; utolsó útjára az ezred tisztikara és egy altiszti küldöttség kíséri, megadva az ezred egykori szeretve tisztelt parancsnokának az utolsó tisztességet.

Korda ezredes 1907. év júniusában átveszi a 8. lovasdandár parancsnokságát Zágrábban, a Nádasdy huszárokat pedig Henriquez alezredes vezetésére bízzák. Ezredösszpontosítás és lovasmérkőzések Győrött, brigádgyakorlatok Pizzighelli tábornok vezetésével Igmádon voltak s ez alkalmából Brudermann lovag, tábornok szemlét tartott. Kvassay Károly hadnagy, az ezred nagy jövőjű lovasa, Alagon szerencsétlenül felbukik lovával és november 7-én meghal. Brigádtiszti iskola Székesfehérváron.

Az ezred 1908-ban megkapja az egyik legelső gépfegyverosztágot. A 6., 9., 11. és 16. huszárezredet Terstyánszky tábornok parancsnok-

sága alatt, lovashadosztálya egyesítik. Ezredösszpontosítás ismét Győr mellett, a hadosztály kötelékében tartott első gyakorlatok pedig Dákán vannak. A gyakorlatokat követő lovasmérkőzéseken Reimer Albert hadnagy két, Hanvay hadnagy pedig egy első díjat nyer. Az ezred Dákáról Veszprémbe menetel a nagygyakorlatokra és ekkor utoljára áll Őfelsége I. Ferenc József előtt. Az ezred ebben az esztendőben október 3-án vadászik először az újonnan felállított falka mögött.

1909. Az 1. század Győrszabadhegyről, a 3. század Kőszegről, tavasszal Nezsiderbe vonul be. A monarchia megszállja Boszniát és Hercegovinát. Szerbiának és Montenegrónak ennek következtében tett intézkedéseire a monarchia is ellenintézkedésekre kényszerül. Ezredösszpontosítás az új parancsnok, Herberstein Herbert gróf, ezredes vezetése alatt Pándorfalun van. Innen a Kőszegtől északra elterülő vidékre menetel az ezred, hogy ott a gyalogsággal együttműködve megtartsák a befejező hadgyakorlatokat.

A 2. századot 1910 tavaszán Pozsony-Szentgyörgyre helyezik át. Ezredgyakorlatok és ezredverseny Győrött; utána felderítő- és brigádgyakorlatok, valamint lovasmérkőzések Pápa vidékén.

Az 1911-i ezredösszpontosítás Sopronban van, ahol az új hadosztályparancsnok, Ziegler altábornagy, szemlét tart. Hadosztálykötelékben felderítőgyakorlatok tartatnak, Keszthely környékéről kiindulva a Dráva folyó felé. Azután Brudermann lovassági tábornok parancsnoksága alatt 13 lovasezred részvételével Kálmánca környékén lovaggyakorlatok következnek. A gyakorlatokat kétnapos lovasmérkőzések zárják be; Roller főhadnagy két, Steiger, Fekete báró főhadnagyok, Esterházy Károly gróf és Bethlen gróf zászlósok egy-egy első díjat nyernek.

Az ezred 1912. év márciusában Herberstein gróf ezredes parancsnoksága alatt Sopronból és Nezsiderből Mitrowitzára menetel. Az ezredes a 2. osztálytörzs az 5. század és az utász-szakasz itt maradnak. Az első osztálytörzs az első és harmadik századdal Rumára, a negyedik század Indijára és a hatodik Zimonyba kerül. A 2. század Bijeljjinára jut, ahol mint hadosztály lovasság teljesít szolgálatot. Az ezred többi része a 11. dragonyosezredtől átveszi a Száva-szakasz őrszolgálatát.

Az ezredet Brudermann tábornok, lovassági felügyelő, valamint Gerba gyalogsági tábornok, hadtestparancsnok megszemlélik.

Az ezredgyakorlatokat Rumán, a vegyesgyakorlatokat, Gerba tábornok vezetésével, Djakovár és Vinkovci környékén tartják meg.

Reimer Willy főhadnagy megnyeri a pardubitzai nagy steeplechaset.

ősszel Haas Sándor ezredes veszi át az ezred parancsnokságát. A szerb-bolgár-görög-török háború kitörésekor az ezredet hadilétszámra

Herbstinoepi
1912

emelik és szabályszerű határőrszolgálatra vezényelik. Járőrök teljes hadifelszerelésben portyázzák végig az egész Száva-vonalát. Határ-villongások gyakoriak.

A 2. század az 1910-es mintájú mozgókonyhák helyett, főző-ládákat, hegyivonat-felszerelést és összecsuksukható szuronyt kap.

1913 elején megtartott téli menetgyakorlatok alkalmából az «zredet báró Rhemen altábornagy, hadtestparancsnok szemléli meg. Az ezred a 2. század kivételével leszerel.

Az ezred lovasmérkőzést tart, mely alkalomból Herberstein gróf, ezredes meglátogatja.

A Mitrowitzán megtartott gyakorlatok után az ezred a somogyi nagy lovasgyakorlatokon vesz részt. Conrad vezérkari főnök és **Huyn** Károly gróf, lovassági felügyelő előtt 12 lovasezred méri össze erejét, hogy harcratermettségét megmutassa. A lovasrohamok a legkiemelkedőbb eseményei a gyakorlatoknak, de fontos szerep jut a tüzérségnek, a géppuskás és kerékpáros osztagoknak is. Roller Oszkár főhadnagy, Oziráky József gróf és Henriquez hadnagyok a gyakorlatokat befejező versenyeken első díjakat nyernek.

Szeptember elején az ezred visszatér garnizonjába. Rövidesen bevonulnak az újoncok és szorgalmasan folyik a kiképzés. Reimer Willy főhadnagy másodszer is megnyeri a pardubitzai hadsereg steeple-chaset.

Az 1914. év május havában a dandár equitációba vezényelt tisztek "visszatérnek. Thnn gróf, Hanvay és Hajas főhadnagyok sikerrel fejezik be a felsőtiszti tanfolyamot (Korpsschule). A budapesti lovas-concoursokon Hanvay főhadnagy több első díjat nyer, majd júniusban Fenyő telivérén elnyeri a bécsi hadseregdíjugratás első díját, egyúttal neki ítélik a stílus-díjat is.

A VILÁGHÁBORÚ.

1914—1918.

Június végén lesújtó hír érkezik: orvul meggyilkolták Ferenc Ferdinánd trónörökös öfenségét és feleségét Hohenberg Zsófia hercegnőt. A gaztett értelmi szerzője és végrehajtója szerb szomszédunk volt. Az egész ország mély gyászba borul.

Ebben az időben az ezred Ruma táján gyakorlatozik. Július közepén a gyakorlatokat megszakítják, minden század állomáshelyére tér vissza. Július 26-án riadó! Elrendelték a mozgósítást Szerbia ellen. Az ezred valamennyi százada 24 óra alatt menetkész. Helyünket elfoglaljuk a Száva mentén és várjuk a gyalogság megérkezését.

Eddig csak részleges mozgósításra érkezett parancs, amikor azonban a diplomácia már nem akadályozhatja meg a világháború kitörését, a monarchia kénytelen az orosz példát követve elrendelni az általános mozgósítást.

A hadüzenetet nemcsak a tisztikar és legénység fogadja lelkes elszántsággal, de a Szerémség polgári társadalma is. Magyarok, németek és horvátok önként vonulnak be ezredeikhez.

A 9-es huszárok a zimonyi hadosztályhoz csatlakozóan őrzik a Száva partját; ennél a hadosztálynál teljesít szolgálatot Jasinski kapitány a 6. századdal. A Száva mentén főőrségeket állítunk. Minden irányba megfigyelő járőröket küldünk ki. A szerb parton eleinte csak néha-néha bukkan fel egy-egy katona. Csakhamar ellenséges golyók süvítenek felénk. A mieink élénk tüzeléssel felelnek. Ezen a frontszakaszon a szerbek még készületlenek, gyors támadással könnyen megzavarhatnánk mozgósítási készülődéseiket.

Jobbra tőlünk megérkeznek a 12-es ulánusok. Brigadérosunk, Bauer ezredes átveszi a frontszakasz parancsnokságát. Július 31-én általános mozgósítás. Ellenségünk az egész világ! Istenben, kardunkban bízva, német bajtársainkkal együtt, bátran akarunk harcolni és győzni.

Augusztus 3-án megérkezik Roller főhadnagy egy legénységi pót-szállítmánnyal, még az éjszaka folyamán beosztják a huszárokat századaikhoz. Másnap esküsznek.

Ezalatt a gyalogság is megérkezik és átveszi dandárunk terep-

szakaszát. Az ezredet másnap Csalmára és Divosra rendelik vissza, itt már a 10. lovashadosztály kötelékébe tartozunk, parancsnokunk Mayr altábornagy. Augusztus 17-ig itt maradunk. Csak kis járőrök figyelik a Fruska-Gorát, ahol éjszakánként gyakran áruzó fényjelek villannak fel; a kémek a szerb kolostorokban tanyáznak.

Az ezred elhelyezése a következő: Ezredtörzs, utász-szakasz 4., 5. század és gépfegyverosztag Csalmán, első osztály 1. és 3. század Divoson. A 2. század Bijeljinán, a 6. század pedig Zimonyban mint hadosztálylovasság.

Ezredparancsnok: Haas Sándor ezredes.

Ezredsegédtsízt: Lamprecht Ferenc főhadnagy.

I. osztály parancsnoka: Sulkowski Edgár herceg őrnagy.

II. osztály parancsnoka: Schmidt Károly őrnagy.

<i>1. század</i>	<i>4. század</i>
Grézer Károly kapitány	d'el Fabro kapitány
Thun gróf kapitány	Hajas főhadnagy
Hanvay főhadnagy	Bauer hadnagy
Wenckheim Béla gróf hadnagy	Wenckheim László gróf hadnagy
	Esterházy Károly gróf hadnagy
	Odescalchi herceg zászlós
<i>2. század</i>	<i>5. század</i>
Mirbach báró kapitány	Steiger kapitány
Bethlen gróf főhadnagy	Fekete báró főhadnagy
Scheuer főhadnagy	Wenckheim Károly gróf főhadnagy
Baj?- hadnagy	Somsich gróf főhadnagy
Justh zászlós	Péterffy hadnagy
	Nedeczky zászlós
<i>3. század</i>	<i>6. század</i>
Harmos kapitány	Jasinski kapitány
Braun Géza főhadnagy	Kállay főhadnagy
Beess báró főhadnagy	Kozma főhadnagy
Henriquez főhadnagy	Haller hadnagy
Szilágyi hadnagy	

Géppuskás-osztag: Cserhalmi kapitány, Fessier főhadnagy, Babics hadnagy.

Utász-szakasz: Himmel Henrik főhadnagy.

Ezredünk létszáma Csalmán:

714 lovas, 4 gépfegyver.

Augusztus 17-én Rumára és Mitrowitzára menetel az ezred és az orosz frontra való bevagonirozását várja. A 11. hadtest ezalatt Mitrowitzánál és Klenaknál átkel a Száván és Ófelsége születésnapján

Sabácnál kemény harcot vív a hősiesen küzdő szerbekkel. Az ellenség vadul támad, babérainkat akarja megnyirbálni. Az ezred 4. és 5. százada a géppuskásosztaggal augusztus 17-én Mitrowitzánál átkel a Száván és állást foglal. Harcra nem kerül sor. A Száván átkelt századok augusztus 18-án visszatérnek. Rumára jelentés érkezett, hogy komitácsi bandák nyugtalanítják a vidéket, az 1. és 3. század átkutatja az erdőket és kukoricaföldeket, ellenségnek nyoma sincs. Augusztus 18-án századonként vonatra száll az ezred és Zágráb, Prágerhof, Grác, Bécs, Krakó, Tarnow és Jaroszlau át utazva, augusztus 23-én megérkezik Oleszycére. Az egész monarchia lelkesen ünnepli a harcmenőket, tisztikar és legénység örömmel siet kötelességét teljesíteni. Cieszanowban bekvártélyozunk. Lovasrohamokról hallunk, sőt zsákmányolt orosz lándzsákat is látunk. Türelmetlenül és azzal a reménnyel várjuk az első összecsapást, hogy itt lóháton lesz alkalmunk összemérni kardunkat az ellenséggel. A 9. huszárezred mint a 10. lovashadosztály elővédje, augusztus 24-én Krupiecre menetel, majd itt táborozik. Augusztus 25-én reggel elindul az első távolramenő járőr. A várva-várt pillanat elérkezik. Három szerencsés bajtársunk, Hajas, Fekete báró és Hanvay főhadnagy találkozik először az ellenséggel. Az oroszokról jelentés érkezik, hogy Brody és Tomaszowtól északra gyülekeznek.

Az ezred aznap ismét, mint a 10. lovashadosztály elővédje, a Generalmarsch hangjai mellett kel át az orosz határon. Délután megszálljuk a Majdan Gornótól északra fekvő Biala Gorái magaslatot; ellenséggel még nem találkoztunk. Este a Posalai magaslaton táborozunk.

A 10. és 6. lovashadosztály, lovashadtestté egyesülve augusztus 26-án Replin irányába nyomul előre. A járőrök összefüggő orosz állásokat jelentenek. Több órai fárasztó lovaglás után (kimerült lovainkról több mint három napja nem került le a nyereg) elővédünk Replinnél beásott oroszokra bukkan. Mindkét lovashadosztály tűzharchoz lóról szállva megtámadja az ellenséget. A 6. lovashadosztály tüzérsége nyílt terepen felfejlődve erős tűzzel árasztja el az ellenséget. Délután 5-ig folyik a harc. Az orosz gyalogsági és tüzérségi tartalék éppen akkor érkezik meg, midőn a mieink a tüzelést beszüntetve lovaiknál gyülekezni kezdenek. A huszárok példás rendben teljesítik kötelességüket. Századaink nem törődve a heves, de rosszul irányított orosz srapnel-tűzzel, lépésben lovagolnak a gyülekező helyre. Fárasztó út után késő este érkezik meg az ezred Tarnoszyba. Fáradt huszáraink és lovaink itt végre pihenni térnek.

Aznap este érkezik az ezredparancsnoksághoz a szomorú hír, hogy vitéz, kiváló és mindenkitől egyaránt szeretett tisztünk Hajas Dezső főhadnagy hősi halált halt. Nem elégedett meg az orosz állások felderítésével, vakmerően az ellenség háta mögé kerülve, fáradt

lovával egy mocsárba rekedt. Itt akadt rá egy kozák járőr, amely bátor bajtársunkat valamennyi huszárjával együtt felkoncolta. Lándzsaszúrásoktól és két golyó által összeroncsolt holttestét az ottani lakosság temeti el. Fájdalmas hír ez mindnyájunknak!

A 4. századot D'el Fabro kapitánytól a Replin-Posadowi ágyúharc közben Thun Lénárd gróf kapitány veszi át, aki kötelességtudással, szeretettel és lelkesen vezeti embereit a limanowai csata napjáig, amikor hősi halált halt.

27-én reggel Tarnoszynban golyózapor és ágyútűz ébreszti huszárainkat. Riadó! Az egész falu visszhangzik a röpködő parancsoktól, az ellenség meglepte a hadosztály biztosítására kirendelt századot. A Nádasdy-huszárok a gyülekező helyre sietnek. A faluban fejtellenül futkosó katonák a gyülekezést nehezítik és a zűrzavar huszáraink egyrésztére is átragad. Az ezred zöme nyugodt ügetéssel eléri a Tarnoszyntól délre fekvő erdő szélét, rövidesen néhány ágyú érkezik, a tüzelés azonnal megkezdődik. Az oroszok meglegszenek a helység elfoglalásával és abbahagyják a támadást.

Ezredünk megindul Uhnów felé. Megszálljuk az Uhnówtól északra fekvő vasútvonalat és ezzel biztosítjuk az út szélén nagy tömegben megrekedt trén elvonulását. Ezután a 9. huszárezred a 10. lovashadosztály kötelékében Michalówkától délre biztosítottan megáll. Most érkeznek meg először a mozgókonyhák.

Az ellenséget szemeltartó járőrök közül Esterházy Károly gróf hadnagy jelenti, hogy az egyideig Tarnoszynban veszteglő ellenség most déli irányban folytatja előnyomulását. Kósza hírek terjednek el. Sok elveszettnek hitt huszár visszatalál századához. Erős hadnagy állítólag lebukott lováról és orosz fogságba került. Az ezred este 9 órakor megérkezik éjjeli szállására, Rava-Ruskára. 28-án megállunk Rava-Ruskától északra. Bauer tábornok személyesen ad parancsot Henriquez főhadnagynak, hogy az Uhnówtól északra fekvő orosz állásokról hírt hozzon. A járőr ügetve megindul Uhnów irányában, útközben találkozik a császárvadászok egy eltévedt hírszerző különítményével és a 17. hadtest hírszerző osztagaival, Uhnówtól északra egy visszavonuló ellenséges lovashadosztályról küld jelentést. A Nádasdy-huszárjárőr érkezik elsőnek Uhnówba, a nép lelkes örömmel, ajándékokat osztogatva fogadja a bevonulókat. Erős hadnagy, ki a mende-monda szerint fogságba került, kaftánosan bújik elő egy orosz házból; álruhája mentette meg az oroszoktól. A járőr feladatát teljesítve Erős hadnaggal együtt visszatér az ezredhez.

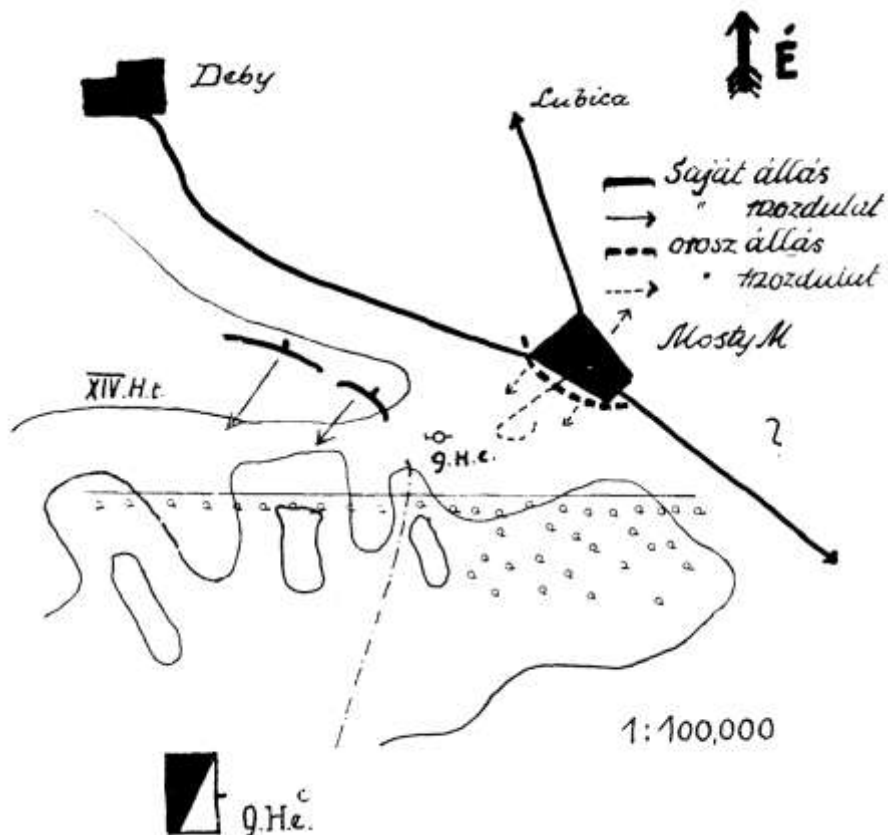
A 9-es huszárok a 10. lovashadosztállyal együtt ezalatt Rava-Ruska közelében fekvő Rata-majornál táboroznak. A szétszórta csapatok gyülekezéséig pihenő. Az ezred 30-án már teljes létszámmal harcra-

készen áll Rava-Ruskánál. Auffenberg gyalogsági tábornok csapatai (IV. hadsereg) ezalatt Komarownál kemény harcot vívnak az oroszokkal. Auffenberg kiváló taktikával bekerítve az ellenséget, majdnem döntő csapást mér rá. Jelentés érkezik, hogy Mosti-Wielkie felől erős orosz csapatok közelednek Zolkiew felé. Hanvay főhadnagy elindul egy járőrrel, hogy az ellenségről hírt hozzon. A járőr az ellenség háta mögött tölti az éjszakát, feladatát bravúrosan oldja meg. Az ezred mint a hadosztály elővédje, ezalatt Zolkiew felé indul. Este elérjük Turynkát. Az oroszok a falutól északra fekvő erdőkben tartózkodnak és nem akarnak velünk lóháton összezsapni. Járőröket kiküldve várják gyalogságuk megérkezését. Mi Derewnia határában táborozunk. Nemsokára égő szalmakazal fénye világítja meg táborunkat, így árultak el minket állandóan Kelet-Galíciában. Késő éjjel érkezik a parancs, hogy induljunk el Zolkiew felé, éjjel 3 óra felé meg is érkezünk; 23 órát ültünk nyeregben.

Zolkiewtől északra, illetve Lipinától északkeletre fekvő magaslaton augusztus 31-én délután állást foglalunk. Tüzérségünk a Mosty-Wielkie felől az országút két oldalán Zolkiewnek közeledő ellenségre tüzelni kezd. Az úton közeledő orosz járőreit és csapatainak a Zolkiewtől északkeletre fekvő erdőbe való eltolását jól látjuk. Éjszakára Gilnskoban bekvártélyozunk. Másnap hadosztálykötelékben Lipinára vonulunk, majd Zolkiewtől keletre állást foglalva sikeresen tüzelünk egy Zameczek felől közeledő ellenséges lovashadosztályra. Az orosz délután 4 órakor nagy erővel megtámadja Zolkiewet. Erős ágyúzás. Az ellenséges gyalogság rohamra indul. A 10. lovashadosztály lövészei a túlerőnek engedve, elhagyják a Zolkiew előtti állásaikat. A 3. század mint tüzérségi fedezet a Zolkiewtől délre fekvő magaslatról jól tudja megfigyelni az ellenséget, a tüzérség pedig szorgalmasan tüzel az égő faluba bevonuló oroszokra. Innen a hadosztály a délre fekvő Jasniskára vonul. 19 órát töltöttünk nyeregben. Holdfénynél folytatjuk utunkat. Most találkozunk először menekülő lakosokkal. Ok már hallották, hogy a III. hadsereg vesztett csata után kiűritette Lemberget és a város orosz kézre került.

Az ezred szeptember 2-án Stawkira menetel. Henriquez főhadnagy parancsot kap, hogy 20 huszárral induljon Zolkiewbe, ott állapítsa meg, hogy az oroszok megszállták-e Rokitnót és Mokrotynt, hogy a Zolkiewbe bevonult ellenség merre vette útját, végül tudja meg a tőlünk jobbra fekvő 23. landwehradosztály pontos tartózkodási helyét. A landwehrek már nem voltak Zolkiew vidékén. A Zolkiewbe bevonult orosz főcsapat Rava-Ruska felé vette útját. Egy orosz ezred Zolkiewben maradvá, dél felé biztosítja magát, de előnyomulását nem folytatja. Ezen a vidéken csak a mi felderítő osztagaink cirkálnak. A Henriquez járőr két huszára, Tury és Horváth Dezső Zolkiewbe lovagolnak eleséget

szerezni, a főtéren az orosz őrség rájuk lő. A két huszár a parancsot mindenképpen teljesíteni akarva, még a vasúti állomásig lovagol és onnan konzerveket hoz. Az oroszok előzőleg felgyűjtották az élelmiszerkészleteket s bár a konzervek füstszagúak, de az éhség jó szakács lévén, semmi sem megy kárba. A járőr 10 jelentést küld hátra, majd 3-án este feladatát teljesen megoldva bevonul az ezredhez. Valamennyi jelentés

pontosan megérkezett. Ezalatt ezredünk kelet felé Stawki és Bulawánál a dicsőséges komarowi csatából délnek vonuló Auffenberg hadsereg szárnyát biztosítja. Steiger kapitány hírszerző különítménye és Péterffy hadnagy hírszerző járőre gyakran hoznak híreket az ellenségről. Szeptember 7-ig Zaluze, Klinka környékén maradunk.

Itt öt lovashadosztály egyesülve, különítményekkel és felderítő osztagokkal biztosítja ezt a terepet a Rava-Ruskától északra elterülő vidékig. Itt találkozunk utoljára régi ezredtársunkkal Reimer Willy kapitánnyal, a szomszédos lovashadosztály vezérkari főnökével. Egy-két nappal később Reimer kapitány, Rava-Ruskánál egy nagyobb 15-ös dragonos felderítő osztagot vezetve, halálosan megsebesül, még holttestét sem lehetett soha többé megtalálni.

Steiger kapitány hírszerző különítményével feladatát bravúrosan

teljesítve és 3 napon át értékes jelentéseket küldve Niemirowból szeptember 7-én visszatér az ezredhez, ép akkor, amikor az a Rava-Ruska szomszédságában fekvő Hrebennébe vonul. 8-án az ezred ideiglenesen állást foglal Mosty-Viesnél, 9-én pedig Machnowra indul. Ez alatt Péterffy hadnagy egy erős járőrrel az ellenség közelében, annak mozgulatait figyeli. A 10. lovashadosztály parancsot kap, hogy az orosz túlerővel küzdő császárvadász hadosztálynak segítségére siessen. A vitéz császárvadászoknak lőszerhiány miatt abba kellett hagyni a harcot s így a hadosztály már csak visszavonulásukat fedezheti. Minden századból az 1. 2. 3. számú huszáraink a tűzharchoz lóról szállnak, csupán Steiger kapitány százada marad lóháton tartaléknak és csakhamar hatalmas ágyútűzbe kerül. Kötzóhelyünket (nem tisztelve a vöröskeresztes zászlót) vígan lövik az oroszok. Az ellenség nem folytatja tovább az előnyomulást. Huszáraink heves ágyútűzben lóraszállnak. Délután 3 órakor a Lubyca melletti konzervgyárhoz érünk, ahol huszáraink az óriási mennyiségben visszamaradt gyümölcskonzervekből esznek. Hosszú ide-oda menetelés után az ezred végre parancsot kap, hogy Deby-ben táborozzon. 10-én Gruszkára menetelve ideiglenesen állást foglalunk. Az elcsigázott ezred szabad ég alatt az ellenséges gránát- és srappeltűzzel mit sem törődve, mély álomba merül. Néhány megfigyelő járőrünk az ellenséggel érintkezésben áll. Délben az ezred Pótokra indul. Henriquez főhadnagy megfigyelő járőre jelenti, hogy saját gyalogságunk visszavonulóban van és két zászlóalj orosz gyalogság sűrű oszlopokban közeledik Mosty-M. felől. Haas ezredes parancsot ad Henriquez főhadnagynak, hogy Cserhalmi kapitány géppuskás osztagát a magaslatra vezesse és a közeledő ellenséget kellő fogadtatásban részesítse. A géppuskásosztag vágatva érkezik a magaslatra, az oroszok szemeláttára gyorsan és rendben állást foglal, majd a két szakaszparancsnok Fessier főhadnagy és Babics hadnagy hatalmas golyózáporral árasztják el az oroszokat. Az ellenség rendetlenül menekül és gyalogságunk elfoglalja régi állását.

Haas ezredes csak szürkületkor rendeli vissza a géppuskásosztagot. A huszárok büszkén érkeznek vissza az ezredhez, a visszavert támadással a géppuskásosztag az első győzelmet aratta.

Az ezred ezalatt Werchratan át Gruciére menetel, majd ott táborozik. Másnap a 9-esek Werchrata, Mrzyglody és Monaszteren át Dahanya mennek. Hír szerint az ellenség visszavonulóban van. A 3. század Harnos kapitány vezetése alatt parancsot kap, hogy a lehető leggyorsabban nyomuljon előre Wola-Welkán át és a libyca-narol-belzeci országutat derítse fel. Alig indul meg a század, az előjárőr máris ellenséget jelent. A század megáll. A falu előtt egy kozákjárőr áll. Tschögl Pál önkéntes és Tury Ferenc huszár parancsot kapnak, hogy a lóról le-

szállva löjjenek a kozák lovasokra. Egyik lővés egy kozák lovát találja. Később ezt a lovat huszáraink mint zsákmányt behozzák. A lovasok elvágatnak. A járőr vágatva üldözésükre indul. Henriquez főhadnagy, a járőr parancsnoka, a belzec-naroli országúton nagyobb orosz csapatokat lát délfelé vonulni. Szóban és írásban azonnal jelentést küld a 10. lovashadosztálynak. Braun főhadnagy, a század legidősebb tisztje egy közeli dombra lovagolva, figyeli az ellenséget. A narol-belzeci országúton körülbelül egy orosz gyalghadosztály vonul, megfelelő tüzéséggel. A hadosztály oldalvédje, két zászlóalj, hírszerző különítményünk felé nyomul előre. Braun főhadnagy viszi ezt a fontos jelentést előnyomuló hadosztályunknak. Braun Géza főhadnagy benyomásait a következőkben adja elő:

A 3. század mint hírszerző különítmény parancsot kap egy jelzett kozák-hadosztály felderítésére. Indulás reggel 3 órakor Prussiáról. A Wola W. K.-i magaslattól északkeleti irányban lovagolva az előjárőr néhány óvatosan Wola W. K. felé közeledő kozákat lep meg Henriquez főhadnaggal és Tschögl Önkéntessel együtt. 200 lépésen át galoppban üldözzük a lovasokat. Huta Lubycka községnél egy orosz század tüzzel fogad minket, mire Wola W. K. felé visszahúzódnak. Az orosz század elővédje valószínűleg az északkelet felől Ciszanow irányában előnyomult kozák hadosztálynak. A lubycka belzeci országúton az összes fegyvernemeket magában foglaló nagy ellenséges erőt látunk menetelni. Később kitűnt, hogy ez az orosz hadseregrész Belzec, Narol, Lubacow és Jaroslaon át nyomult előre, az előbbi kozák hadosztály pedig szeptember 12-kén Horyniec-nél elfogta a IV. Auffenberg hadsereg tréningjét. Parancsunk van, hogy hadosztályunknak Huta Str.-ra déli 12 óráig küldjünk jelentést. A hadosztály azonban Huta Str.-val éppen ellenkező irányban a Deby fensíkon tartózkodik, ahol mi jól látjuk őket. Minthogy a hadosztályparancsnokság a közvetlen közelükben folyó ellenséges csapatmozdulatokról, úgy látszik, nem tud semmit, azonnal jelentést kell küldeniük. A hírszerző különítmény több jelentő lovas nem nélkülözhetően, saját felelőségre legényemmel a hadosztályparancsnoksághoz lovagolok.

Az orosz lovashadosztály elővédje ezalatt Huta Lubyckánál megjelenik. Én legényemmel az elővéd és a közeledő csapat között átvágatva elérem az erdős hegyoldalt, kikerülve az ellenséges oldalvédet, nehezen kelünk át a Debytól nyugatra fekvő mocsaras mélyedésen, ahol legényem lova el is puszul. Délután 1 órakor elérem a hadosztályparancsnokságot.

Jelentésemet a hadosztályparancsnok és vezérkari főnöke nem hiszik el. A meginduló heves nehéztüzéségi és gyalogsági tűz csakhamar igazolja jelentésemet. A hadosztály nagynehezen és meglehetősen veszteségek árán erdőn, mocsáron át tud csak visszavonulni.

Megérkezés este 9 órakor Horyniec-re. Ugyanitt táborozás.

A hadosztályparancsnokság, sajnos, nem ad hitelt a jelentésnek és erős felderítő különítményeket küld ki északra. A különítményeket nyomon követik az ezredek is. A fákon fészkelő ellenség puskatűzzel fogadja huszárainkat és súlyos veszteségeket okozva, rövidesen megállásra kényszeríti előnyomuló különítményeinket. Az ezredek is ágyútűzbe kerülve, a hadosztály egy mocsaras mélyedésen át vonul vissza. Babics főhadnagy gépfegyverszakaszával Huta Str.-nál marad

hogy a visszavonulást fedezze. Az ellenség szokása szerint sehol sem nyomul utánunk, még járőreinket sem zavarja. Csak az orosz tüzérség küldi felénk nehéz melinit gránátjait. Harmos kapitány hírszerző különítménye az ezreddel való összeköttetést elvesztve, erős ágyútűzbe kerülve Horinyecen éri utol a táborozó ezredet.

Most tudjuk csak meg, hogy a lebergi csata abbamaradt, seregeink visszavonulóban vannak és a lovasságnak a visszavonulást kell fedeznie. Másnap, szeptember 12-én már a Horynieci vasútvonal mentén foglal állást az ezred. A horynieci állomáson talált fegyvereket felsőbb parancsra megsemmisítjük. Még a horynieci vasútvonaltól kissé délre fekvő állásban áll az ezred, midőn az orosz tüzérség feltűnő pontosan löni kezd. Parasztruhás lovas vágat az ellenség felé. Nem menekülhet. Grézer kapitány parancsára Rákóczi káplár két huszárral utána vágat s pár perc múlva az ismeretlen, aki valószínűleg orosz tiszt volt, foglyunk. Nem árul el semmit, de sorsát nem kerülheti el. Gyenge tüzérségi tűzben veszteség nélkül vonulunk vissza dél felé. Menekülők hosszú sora, mindenfelé tüzérség és foglyok vonulnak! Niemirowban ezrével állottak szekereink lovak nélkül. Ezek később mind az oroszok kezébe kerültek. Egész napon át szakadó esőben menetel az ezred és este a Zawadowtól délnek fekvő magaslatnál táborozik. Haas ezredes parancsára egy tiszti járőr, amelyhez az ezredhez beosztott Zalay kapitány is csatlakozott, elindul, hogy a 10. lovashadosztállyal megszakadt összeköttetést helyreállítsa. Az összeköttetés 13-án helyreáll. Ugyanaz nap a 10. lovashadosztály Swidnica felé menetel, hogy a visszavonulást fedezze. A 9-es huszárok és a 12-es ulánusok parancsot kapnak, hogy Swidnicánál az esetleges előnyomuló ellenséget feltartóztassák. Tőlünk délre csapatok, tüzérség, trén vonul nyugatnak, Krakowiecen át Jaroslau felé. Az orosz gyalogság északról megtámadja Swidnicát. Egy tüzérezred kartácstüzében megsemmisül az orosz támadás. Rövidesen nagy ellenséges erők közelednek északnyugat felől Swidnica felé. Géppuskásosztagunk hevesen tüzel a közeledő ellenségre. Kelet felől kozákok jönnek, de Haas ezredes csak alkonyatkor ad parancsot a visszavonulásra. A brigád déli irányba Podgac felé indul. Az előőrsöt a vidéket ismerő Zalay Arthur 3-as huszárcapitány vezeti. Az összeköttetés megszakad a hadosztállyal és gróf Wenckheim László hadnagy, akinek a brigádparancsnoksággal való összeköttetést fel kellett volna vennie, már nem vonulhat be az ezredhez. Szabad ég alatt tábortűznél táborozunk. Utunkat 14-én Mosciska és Medykán át Przemysl felé folytatjuk. Gróf Wenckheim Béla hadnagy hiába keresi összekötő járőrével a Sanon innen hadosztályunkat.

Késő este megérkezünk a przemysli várba. Végre kimerült huszáraink és lovaink rendes táplálékhoz és pihenőhöz jutnak. A már

Pihenő Rátán.

Legénységi kitüntetések kiosztása Zawada-Uszewen.

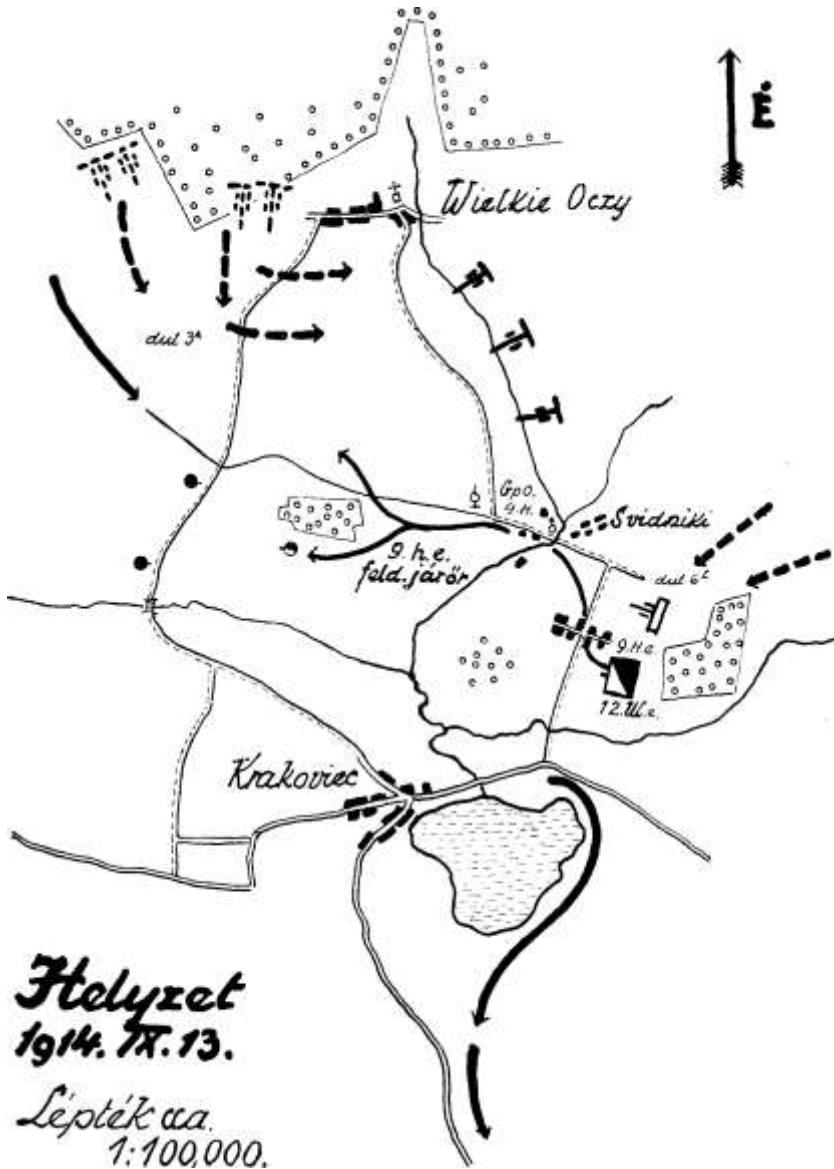

Cserhalmi kapitány, Derer dr., Sulkowski herceg őrnagy, báró Beess főhadnagy, Hermquez főhadnagy és Himmel főhadnagy a Sanhoz való előnyomuláskor.

Orosz hadifoglyok.

napok óta nagybeteg Haas Sándor ezredes haza utazik. Kötelességét fölényes nyugalommal és nagy taktikai tudással mindig példásan teljesítette súlyos betegsége ellenére. Az ezredparancsnokságot Sulkowski

Edgár herceg, őrnagy veszi át. Parancsnoksága alatt 15-én Rokietnicára és 16-án Jaroslauba meneteltünk. Ismét helyreáll az összeköttetés a hadosztállal. Bár veszteségeink nagyok, lovaink háta pedig sebes,

mégis parancsot kapunk, hogy a San-vonalat tartva, a IV. hadsereg visszavonulását fedezzük. Jaroslauban 16-án, Przeworskban 17-én vagyunk. Lovas különítmények azonban künn maradtak a San-vonalon. Tőlünk vegyes különítmény marad künn és pedig Harmos kapitány, gróf Wenckheim Károly főhadnagy és Fessier főhadnagy fél géppuskás szakaszával Wola Pelkinskánál. A különítménytől kiküldött három járőr figyeli a San-vonalat, ellenségnek egyelőre nyoma sincs. 18-án Podzwierzyniecre vonul az ezred és ott is táborozik. Gróf Thun kapitány a 4. századdal az ellenség közelében marad, utászszakaszkunk pedig a Wislok-folyón Dabrowkitől délre fekvő híd felrobbantására kap parancsot. Este riadó! 19-én Rzeszowba menetel az ezred, megérkezve a barakkaszárnyába elszállásolnak minket. Harmos kapitány hírszerző különítménye bevonul az ezredhez. Harmos megbetegszik, századát Hanvay főhadnagynak átadva, kórházba megy. Grézer kapitány egy hírszerző különítménnyel Lakán át Dabrowkira indul 20-án 60 beteg lovat küldünk a soproni pótszázadhoz.

A gyalogos század Braun Géza főhadnagy parancsnoksága alatt megalakul. (Beosztott tiszt: Erős hadnagy.)

A hadosztály pihenőt tart, 21-én Swilczán át Sedziszowra menetel és a falutól délre fekvő völgyben állást foglal. Az ezred a hadosztály jobb szárnyán északnak fordulva helyezkedik el. Az állást délután 2 órakor feladjuk, majd Gora Ropczyckán táborozunk. A Domaradtól délre fekvő magaslaton 22-én állást foglalunk. A trén elvonulásáig itt maradunk, majd Broniszowra menetelve ott töltjük az éjszakát. A visszavonulást járhatatlan utakon folytatjuk Glinikre. Az ezred három százada hátvéd. A rossz utat megszakítva, Gliniken éj jelezünk. 24-én tovább menetelve az éjszakát a 12. ulánusokkal Jaszcurowán töltjük. Az ezred 25-én Frysztakon át Dembozzyne indul. Steiger kapitány parancsot kap, hogy az 5. századdal és Fessier főhadnagy géppuskás szakaszával a gyalogság megérkezéséig védje a Wisloka-hidat. Az ezred Bielovyn tölti az éjszakát. Egy napig itt maradunk. A gyalogság átveszi a Wisloka-szakasz védelmét. Az ezred gyalogzászlóalja és géppuskás osztaga ott marad.

Az ellenség nem üldöz minket, Pilznonál azonban a Ziegler altábornagy parancsnoksága alatt álló 2. lovashadosztályt hátraszorítja. Az ellenség elfoglalja Pilznot majd Szywald felé nyomul előre. Ezzel a 10. lovashadosztály északi szárnya veszélybe kerül, még az éjszaka folyamán visszavonulunk. Hátvéd az ezredünk. Parancs: a hadosztályt Jadlowán át Tuchowra követni. Grézer kapitány különítménye Ryglícén bevonul az ezredhez. Kombinált szakasz indul ki az ezredtől az ellenség felderítésére. A szakasz szürkületkor megérkezik Bielowyba és összeköttetést teremt a 2. lovashadosztály felderítő járőreivel. A sza-

kasz további parancsig itt marad. Babics hadnagyot géppuskás szakaszával Stojanovits 13-as huszárcapitány különítményéhez osztják be. Babics tüzelésével súlyos veszteségeket okoz egy előnyomuló orosz lovasoszlopban. Az ezred Dobrowka-Tuchowskára menetel 27-én és már gyalogságunk hátamögött tölti az éjszakát. Örömmel halljuk a hírt, hogy az I. és egy német hadsereg Tarnowon át Varsó, Ivangorod irányában megkezdte előnyomulását.

28-án Zawada Uszewskára kerül az ezred és ott pihenőt tart. Útközben Aufferberg báró gyalogsági tábornok üdvözlí a Nádasy huszárokat. Csak most jutunk hozzá, hogy a legénység ruházatával, fegyvertisztítással, a lovak ápolásával és vasalásával törődjünk. Babics hadnagy géppuskás-szakasza és Henriquez főhadnagy hírszerző járőre 29-én bevonul az ezredhez. Huszáraink és lovaink gyorsan erőre kapnak. Türelmetlenül várjuk az új offenzívát. Október 4-én Úfelsége nevenapján tábori mise, ezután osztják ki az első kitüntetések:

Nedeczky zászlós	legfelsőbb elismerés,		
Filippovics fegyvermester	nagyezüst vitézségi érem,		
Glicka szakaszvezető	"	"	"
Diesl egészségügyi altiszt	"	"	"
Ternyák őrmester	kisezüst	"	"
Éberle szakaszvezető	"	"	"
Juhász járőrvezető	"	"	"
	"	"	"

Horváth kadét, aki ezekben a zavaros időkben is, gyakran parancs nélkül, gyakran ellenére, ellenséges tűzben is mindenüvé követte az ezredet a tábori konyhákkal, zászlóssá lép elő.

Végre október 5-én a 10. lovashadosztályt is alarmírozzák. Mindenki örül az általános előnyomulás hírének. Az ezred zuhogó esőben, sáros úton Tuchowon, Debicán, Sedziszowon át Gora Ropczyckára vonul. A felázott, feneketlen utakon a lovastüzérek megrekednek, az ezred fedezi őket s velük együtt folytatja az utat. A tüzéreket délután 5-ig segítik a huszárok, ekkor ágyúikkal végre sikerül tovább jutniok. Ejjelenés 26-án Pilznon. Itt csak nehezen tudunk átkelni egy háborús szűk-séghídon. Általános előnyomulás. Nagyszerű látvány!

Az ezred 7-én Latoszynra megy, ott bevárja a tüzérség megérkezését, amely Sulkowski herceg, őrnagy parancsnoksága alá került. A tüzérekkel együtt folytatjuk az utat 8-án Debicán át Gora Ropczyckára. 9-én Rzeszowon át Podzwierzyniecre megyünk, itt az összekötetés a 10. lovashadosztállyal ismét helyreáll. Már Rzeszownál szemünk elé tárul a dicsőségesen előnyomuló gyalogságunk által hátrahagyott csatatér. Az országúton sok, csak kevésé őrzött orosz fogollyal talál-

kozunk. A lakosság lelkes örömmel fogadja csapatainkat, különösen a galíciai zsidók, akikkel az oroszok nagyon kíméletlenül bántak.

Parancs érkezik, hogy a járőrök és különítmények erélyesen üldözzék a rendetlenül visszavonuló ellenséget. A parancsnak mindenki örül. A hangulat jó. Hanvay főhadnagy parancsot kap, hogy a 3. századdal, egy tüzer- és Babics hadnagy vezetése alatt álló géppuskás-szakasszal Debinán át a bialobrzezi—gniewczynai dűlőúton nyomuljon előre Oorzycéig és innen a wisloki vasútvonal és a San közötti terepet derítse fel. Hanvay főhadnagy pompásan oldja meg feladatát. Szébb eredményt ilyen kisszámú lovascsapat még nem ért el ekkora túlerővel szemben. Erről a fényes lovasbravúrról tiszta képet nyújt magának a különítmény parancsnokának alábbi jelentése.

*hanvai Hanvay László kapitány,
a cs. és kir. 9. huszárezredben.*

Fegyvertény.

A 10. lovashadosztály parancsnokságától 1914 október 10-én a következő parancs érkezik: Hanvay főhadnagy parancsnoksága alatt vegyes hírszerző-különítmény (80 lovas, 1 gépfegyverszakasz) (HR. 9.) 1. tüzérszakasz (R. 4.) reggel 6 órakor a Debinától nyugatra fekvő Sawa-hídon átkelve a bialobrzezi—gniewczynai dűlőúton Gorzycéig nyomul előre és felderíti a Wislok és a vasútvonal között fekvő terepet a San-ig.

Mielőtt a különítmény biztosítottan megindulna, hírszerző járórt küld előre Szilágyi hadnagy vezetésével. Az utak a tartós eső miatt járhatatlanok, hidak nincsenek, a tüzérség csak nehezen halad.

A különítmény a swietoniowai magaslatnál utóléri a széles harcalakzatban kelet felé nyomuló 1. landwehr gyalogezredet (parancsnok Bitterlich őrnagy). Itt hátrahagyom a gyalogság védelme alatt a nehezen haladó tüzérszakaszt és 4 lovas. Az útkereszteződésnél (saját útirányunk és a wietoniowa—grodziskoi-út) még egy 1-es landwehrrszakaszt érünk utói.

A különítménytől északra a Wislok berkeiből puskaropogás, Przeworsk irányából pedig ágyútűz hallatszik.

Délelőtt 11 órakor a Gniewczyna—Tryniecka nyugati szélén fekvő majorhoz érkezünk. A mleczkai hidat felgyújtották. A gázlón nehéz az átkelés. Az ellenség a falutól keletre fekvő állásokban fekszik, járőrei a faluban vannak.

A lakósoktól megtudom, hogy a falu északi részéről még egy út vezet, ezt felderítem és biztosítom. A különítmény Beess báró főhadnagy parancsnoksága alatt fedezetten a faluban marad. Tájékozódás végett egy járórral a 193. magaslattól délnyugatra fekvő erdőszélhez vágtaozom egy terephullám védelme alatt. Itt egy ellenséges dragonyos járórt széjjelugrasztunk.

A harchelyzet a következő: Gniewczyna Trynieckától délre javában áll a harc. Przeworsknaál heves ágyútűz mindkét részről. Gniewczyna Trynieckától keletre a beásott ellenség a támadást a falu felől várja, járőrei még a faluban vannak.

A beásott ellenség jobbszárnyának megkerülésére szánom el magam, úgy hogy az orosz állások mögött fekvő erdő széléről, meglepetésszerű támadással megzavarjam őket és lehetőleg megadjam a döntő lökést a visszavonuláshoz. Tudom, hogy kudarcot vallva, esetleges visszavonulásunk ellenséges tűzben a csak egyenként átkelhető hídon lehetetlen.

Visszatérve, a hátrahagyott tüzérszakasznak azt a parancsot küldöm,

hogy a majortól délre fekvő erdőszélen foglaljon állást és az onnan kínálkozó célpontokra lőj jön.

Ezután különítményemmel elindulok. Embereimet egyenként átvezetve a hídon az erdőnyúlványhoz, onnan pedig az ettől délre fekvő erdőszélre vágózunk. A huszárok a tűzharchoz lóról szállnak. Gyorsan megszálljuk az erdő nyugati részét és a felfigyelő ellenséget rövid távolságról erős tüzellel árasztjuk el. Az oroszok visszavonulási útját elzártuk. Hevesen és kitartóan védik magukat, de súlyos veszteségeik miatt ellenállásuk gyengül. Ugyanekkor a különítményem tüzelésétől segített 1-es landwehrek a falu széléről előretörnek.

Rövidesen támadásra határozom el magam. Huszáraim a rohamra induló landwehrekkel együtt az ellenséges lövészárookra vetik magukat és a még megmaradt védekező oroszokat foglyul ejtik.

Az orosz front északi része 2000—3000 lépés szélességben meginog és körülbelül 2—3 zászlóalj fejvesztetten futásnak ered. A pánik a front déli részére is átterjed, előkészítve a talajt Przeworsk bevetelére.

Szeretném a visszavonuló ellenség számát még legalább egy ezreddel növelni s ezért a gépfegyvereket az erdő déli szélére helyezem át. A meglepetésszerű tüzelés még sok zárt orosz oszlopot ér. Az ellenség mégegyszer északnak fordul, azután menekül.

Mivel a sikert még jobban ki akarom aknázni, egy gépfegyvert egy lóra ültetett szakasszal a másik fegyver tüzelésének fedezete alatt galoppban a keletre fekvő vasút és út kereszteződésig küldöm, hogy a menekülő ellenséget tüzellel árasssa el.

A különítmény döntő szerepe az első landwehr gyalogezred aznapi csekély veszteségeiből is látható, a rohamot is számítva, 4 halottja és 12 sebesültje, különítményemnek 2 halottja és 5 sebesültje volt.

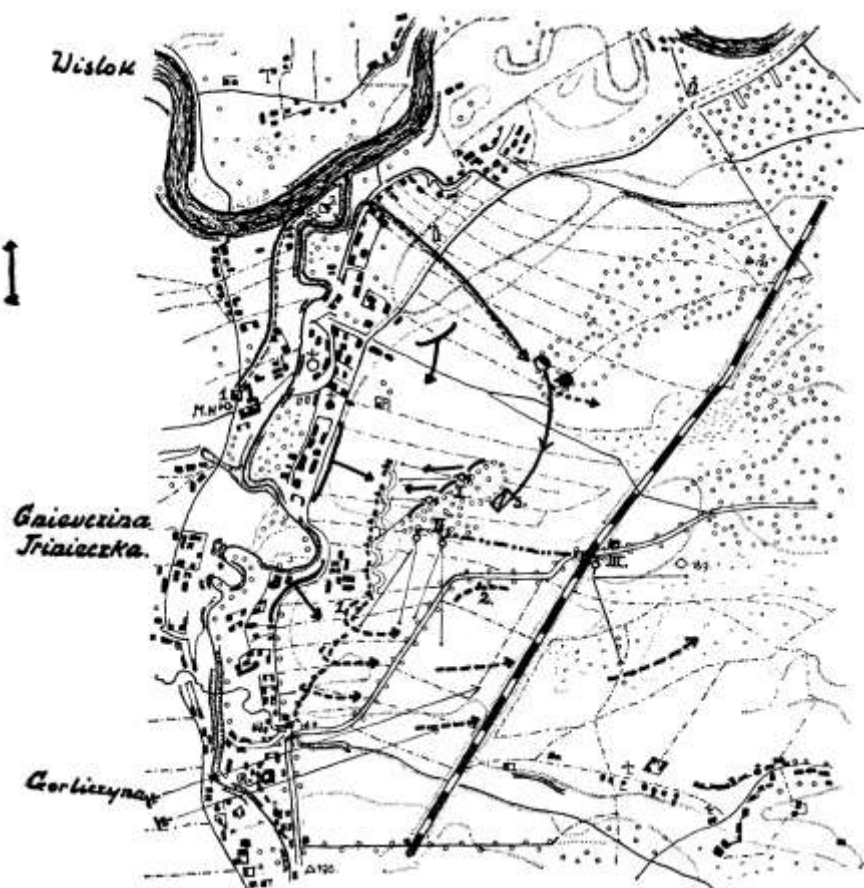
Végül csatolom az első landwehr-gyalogezred 1914 október 10-i naplójának másolatát, valamint az 1916. évfolyamból való Danzers Armeezeitungban Die 1. Landwehr am San — cím alatt megjelent közleményt. A különítmény szerepét mindkettő említi.

Fegyvertényem történetkor parancsnokaim: Ezredparancsnok: herceg Sulkowski Edgar őrnagy. Hadosztályparancsnok: Loserth Gusztáv tábornok. Hadtestparancsnok: Kirchbach János gyalogsági tábornok. Hadseregparancsnok: József Ferdinánd Ő Fensége gyalogsági tábornok.

Hanvay László kapitány, s. k.

Még csak a Danzers Armeezeitungban megjelent közleményből idézünk pár sort, mely az egyes landwehr-gyalogezreddel a San-nál együtt vívott ütközetről a következőket írja: „Ugyanakkor egy 9. huszárkülönítmény bátor lovasbravúrával az ellenséget alaposan megzavarja. A huszárok jobb oldalvédjei egy lovashadosztálynak. Egyszerre egy főhadnagy vezetésével 80 lovas és egy géppuskás szakasz marsch-marschban keresztül vágózik a bécsiek vonalán. A huszárok meglepetésszerűen áttörik az ellenséges raj vonalat és az orosz állások mögött lóról leszállva, különösen géppuskatüzeléssel az ellenségnek súlyos veszteséget okoznak. Ezt a pillanatot használja fel Bitterlich őrnagy az általános támadás megindítására. Redl százados az első landwehr-gyalogezred segédtisztje a következőket írja: A 10. lovashadosztály jobb oldal védje a 9-es huszárok egy különítménye, fényesen

Legenda

☐ 91. Megérkezés a község ny. szélére	☉ II. 6p.0.2. tűzvonala
☐ 92. Megállás átkelőnél	☉ III. 6p.0.3. és páratlan szakasza
==== Telerítő utca oda-vissza	--- Mezővelés a 3. tűzvonala
→ Különböző irányú csoportosítás	● Ellenéséges Drag járőr
☐ Vezetéklövők	••••• Orosz állások
☉ I. Tűzvonala és roham	---> Az ell. visszavonulási irány
- 1:45.000.

kitünteti magát, 80 lovas és egy géppuskás szakasz a saját és ellenséges rajvonalon át vágta az ellenséget gépfegyvertűzzel hátbatámadja. Valódi huszárcsíny. Az 1-es landwehrek a különítményt a „mi huszárainkének nevezték.”,

Míg Hanvay főhadnagy különítménye fényes sikereket ér el, az ezred Smolarzyny-n keresztül Grodziskora menetel. Steiger kapitány századával szétszórt oroszokat ejt foglyul. A szeptember 18-ika óta eltűnt Ternyák őrmester járőrével az ezredhez bevonul. Az ezred wesolai vadászalakban éj jelezik; a lovak egyrésze fedél nélkül. 11-én az ezred Laszcynre megy és megszállja a Wisloka északi partját, innen Gniewczyyna Trynieckára vonul és biztosítja a folyón való átkelést.

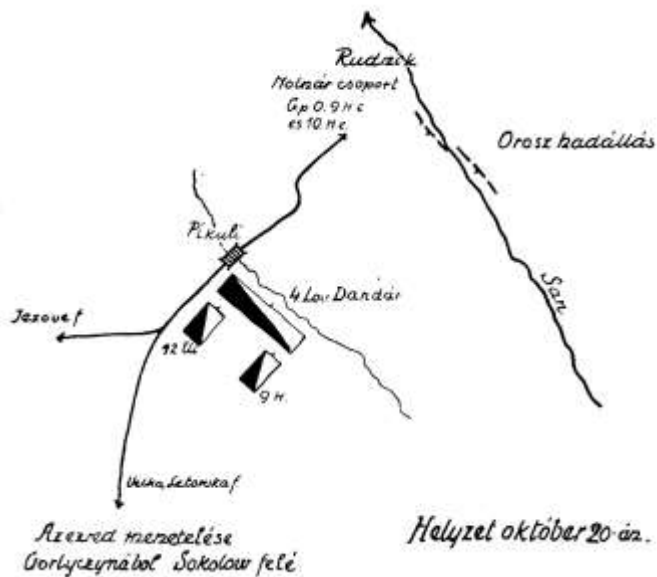
Steiger kapitány parancsot kap, hogy Gorzycén át az ostrovei hídhöz lovagoljon és ha azt épségben találja, századával szállja meg. A hidat elüszkösödve találja, az állást azonban csapataink tartják megszállva. Az éjszakát az ezred Gorliczynán tölti. Ide érkezik Hanvay főhadnagy különítménye is. Hanvay főhadnagyt, valamint tisztjeit: Beess báró, főhadnagyt, Wenckheim Béla gróf, Szilágyi és Babics hadnagyokat meleg ünneplésben részesíti az ezred. 13-án az ezred szállásán marad azzal a paranccsal, hogy az első avizóra menetkész legyen. Következő nap a lovastüzér osztály a 9. huszárezred fedezete alatt Jagielán át Wola-Pelkinkára vonul. A tüzérség a tűzvonalba megy, délután állást változtat. Az ezred fedezetképen Wola Buchowskára vonul. A sötétség beálltával a Nádasy-huszárok régi szállásaikra vonulnak.

Ez alatt a IV. hadtest s kötelékében az előttünk lévő 4. gyaloghadosztály megkísérli a Sanon való átkelést, eddig sajnos eredménytelenül. Az oroszok, akik időközben erősítést kaptak, szívosan tartják állásaikat, sőt a Sanon innen fekvő egyes hídfőállásokat is. Henriquez főhadnagy parancsot kap, hogy a buchowskai-házacsoporttól északra derítsen fel. Henriquez járőrével egészen a Sanig lovagol, itt 40 lépésnyi távolságról ellenséges tüzet kap. A járőrparancsnok karján megsebesül, visszatérve, az ellenséges állásokról pontos jelentést hoz. Az orosz állás sűrű bokrok által védve a San innenső partján húzódik. Tüzérségünk 15-én a lesniawai magaslaton állást foglal azzal a paranccsal, hogy a Lubacowkától északra fekvő ellenségre s ellenséges tüzérségre tüzeljen.

Az ezred menetkészzen szállásán marad. Ezalatt a déli órákban a mieink Lezachownál megkísérlik a Sanon való átkelést. A pontonok azonban kénytelenek az erős ellenséges ellenállás miatt visszafordulni. A 4., 5. század és a gépfegyverosztály, mint a tüzérség fedezete, Wola Pelkinkán éjjelezik, az ezred többi része Gorliczynán marad. 16-án a 13-as huszárok leváltják ezredünket, így szállásainkon huszárainkat és lovainkat rendbe hozhatjuk. 18-án már Lancut-Rakszawán, Trzebos-Sokolowon át Gornora megyünk, itt beszállásolunk. Másnap reggel az ezred a steinaui erdőszélen áll: parancs, hogy Grondyn át Rudnikre menve gyalogságunkat támogassa. Mikor az ezred Molnár

tábornok dandárját eléri, a gyalogság már erősítést kapott, csak a gépfegyverosztagnak marad a lövészárokban, amely nehéz, eredményei munkát végezve, nagyon vitézül viselkedik. Az ezred Groblén éjjelezik. 20-án a 10. lovashadosztály a pikulyi útkeresztezésnél állást foglal.

Délután 2 órakor ideérkezik az első kiegészítő transzport: 292 lovas Szmrecsányi Dárius kapitány parancsnoksága alatt. Szmrecsányi kapitány átveszi a 3. század parancsnokságát. A huszárokat beosztják a századokhoz. Hanvay főhadnagy átveszi az utász-szakasz parancs-

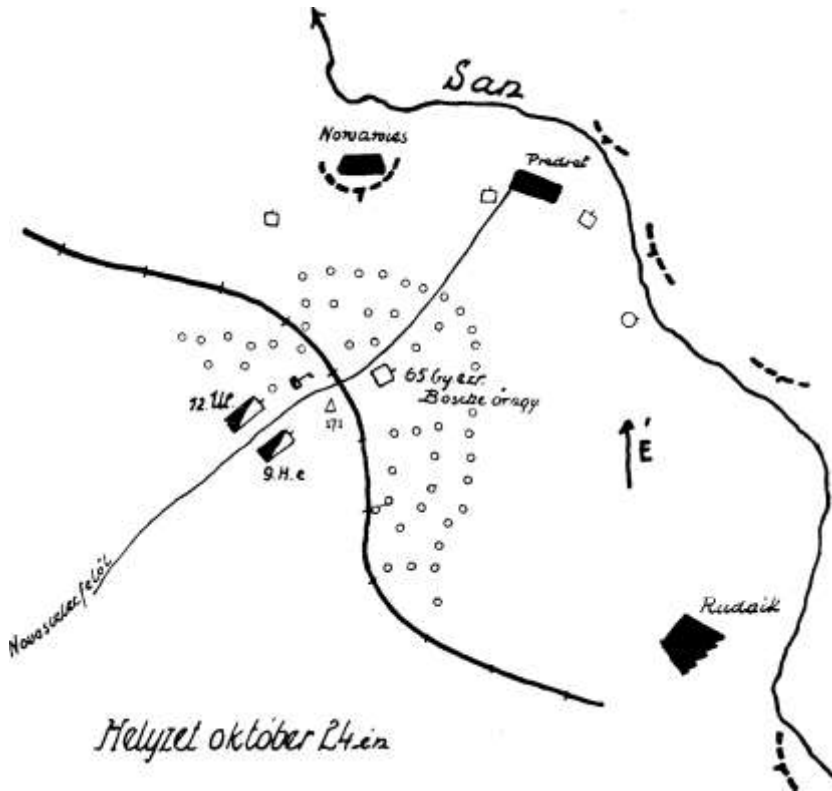

nokságát. A Letowniai házcsoportnál beszállásolunk. Már két hét óta, hatalmasan dörögnek az ágyúk a Sannál.

Gyalogságunk hasztalan kísérli meg a folyón való átkelést, hiábavaló minden vitézsége. Az orosz erősítések egyre érezhetőbbek. Az ellenség több helyen ellentámadásba megy át, de a mieink próbálkozásait véresen visszaverik. 21-én a gépfegyverosztag bevonul az ezredhez. Fessier főhadnagy súlyosan megsebesül, a golyó a szíve közelében akad meg, azonnal haza kell utaznia, hogy megoperáltassa magát. 22-én gépfegyver-osztagnak ismét Molnár tábornok támogatására kap parancsot. A gépfegyver-osztag estére már visszaérkezik.

Az ezred 23-án a pikulyi útkereszteződésnél gyülekezik és Nowosie-

leere menetel, itt a VI. hadtest kötelékébe kerül. Braun Géza főhadnagy parancsnoksága alatt 24-én bevonul a gyalogzászlóalj (327 ember), 24 óra alatt 70 kilométert tettek meg gyalog. 1 óra 20 perckor riadó, azonnal indulás a Strozától északnyugatra fekvő 171-es őrházhoz. Itt a 8. lovasdandár a Blosche őrnagy (65. gyalogezred) parancsnoksága alatt álló főőrs tartaléka. A főőrs példásan teljesíti köteles-

ségét. A századok felváltva állanak készségben. Az őrháznál több kolerás beteget találunk. 25-én az ezred itt marad, este levált a 4. lovasdandár. 26-án szigorú készség van Nowosielecnél. Délután Grézer kapitány az 1. századdal a 171 magaslatra megy. 27-én az ezred a warcholy-i vadászok felé indul és ott állást foglal. Estére visszatérünk Nowosielecra. Thun gróf kapitány a 4. századdal mint hírszerző különítmény Moskalera megy. A különítmény 29-én az ellenség közelében marad. Az ezred 29-én Jezowe Pikulyin át Letowniára menetel, ugyanitt pihenő.

A 10. lovashadosztály itt azt a parancsot kapja, hogy a lóról leszállva a San partját a Trzebosznica torkolatától egészen a Krzeszow

melletti San könyökig gyalog szállja meg és a támadó orosz csapatok átkelését minden körülmények között akadályozza meg. A 3. és 5. század az északi részt szállja meg. Az ezredtörzs Majdánban tölti az éjszakát, fde vonul be feladatát végezve Thun gróf, kapitány százada is. A San partjának megszállása következőképpen történik:

A Koziarnától északra fekvő magaslatot napközben az erre a célra készített állásban egy főőrség tartja. A San parton kis megfigyelő járőrök állanak. A sötétség beálltával az ezred a San partját szállja meg, hogy mindenféle meglepetésnek elejét vegye. A San túlsó partján a mieinknél magasabban fekvő állásokból az ellenség kényelmesen belát az állásainkba, jól lövő tüzérségük minden kínálkozó célpontra azonnal tüzel. így magyarázható az, hogy a legkisebb mozgolódásra megindul a jól irányított ágyútűz. 31-én Grézer és Thun gróf kapitányok parancsnoksága alatt álló századok, a 3. és 5. század leváltására a Sannál fekvő állásba mennek. Hideg, szeles időben teszik meg huszáraink gyalog az utat, de itt is, mint az egész háború alatt, példásan teljesítik kötelességüket. A leváltott századok éjjel 1 óraker vonulnak Letowniára, ugyanekkor érkezik meg ide a gépfegyverosztag is.

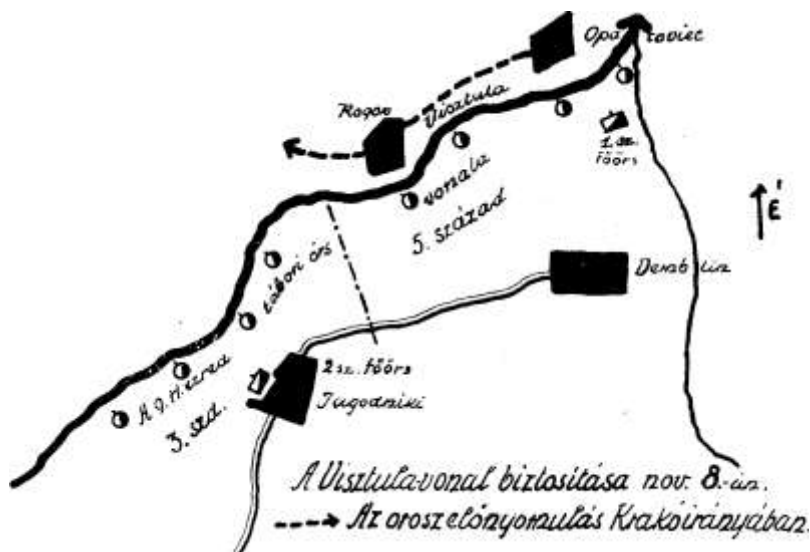
őfelsége az ellenséggel szemben tanúsított hősiességéért a következő kitüntetésekkel adományozza:

Henriquez Vince főhadnagy	katonai érdemkereszt.
Babics Gyula hadnagy	” ”
Bees János báró főhadnagy	Signum Lau dis.
Goschala Róbert főhadnagy G. H.	” ”
Ternyák Bence őrmester	nagyezüst vitézségi érem.
Pfleger János őrmester	kisezüst vitézségi érem.
Szalay József tizedes	” ” ”
Bori szakaszvezető	” ” ”
Élő géppuskás tizedes	” ” ”

A San szakaszon leváltott gyalogság észak felé húzódik. A német támadó hadsereg váratlanul erős ellenséges ellenállásra talál. A német hadsereg északi szárnyát ellenséges bekerítés fenyegeti, így az I. Dankl-hadsereggel együtt kénytelen a visszavonulást megkezdeni. A mi hadseregünk is kénytelen követni ezt a hadmozdulatot.

A visszavonulás miatt a trént már november 2-án Wola Rani-zowskára rendelik vissza. A San-állásban lévő gyalogos huszárszázadokat is visszarendelik. Hubertus napján megkezdődik a visszavonulás. A 10. lovashadosztály feladata a visszavonulás fedezése. Hanvay főhadnagy 80 lovassal, Babics főhadnagy gépfegyverszakaszával és az utászszakasszal az ellenség közelében marad. Az ezred a 8. lovasdandár kötelékében a Wola Letowskától északra fekvő 206-os magaslaton utóvédállást foglal és pirkadáskor Wola Letowskára vonul be. 4-én az ezred Steinaun keresztül Kamienre ér és a helységtől északkeletre

fekvő magaslaton állást foglal. Itt az összes ellenséges felderítő osztagokat visszaszorítjuk. Hanvay főhadnagy a hadosztálytól északkeletre szokott biztonságával és bátorságával ugyanezt a feladatot végzi. Szürkületkor ezredünk Podturkin keresztül Podworienre megy és ott táborozik, 5-én pedig Ranizow—Dzikowiec—Kolbuszowán át Dabrowkára ér. A visszavonulás a legnagyobb rendben történik. 6-án az ezred Dabrowkáról Mielectre vonul, itt készleteit pótolva Wola Wadowskára folytatja az utat. A 10. lovashadosztály a 6. lovashadosztállyal egyesülve a Wittman-féle lovashadtestet alkotja. 7-én a 10. lovashadosztály Ole-

szynyn át Szczucinra indul a Wisztula vonalnak Pawlowtól a Dunajecig való biztosítására. Ezredünk a következő szakaszokat foglalja el. Az 1-es 3. század Grézer kapitány parancsnoksága alatt a borusowai majortól Karsy déli széléig biztosítja a terepet, a 4. és 5. század Sulkowski herceg, őrnagy parancsnoksága alatt Krasniowtól délkeletre fekvő erdő széléig a Dunajec torkolatáig. Ugyanekkor a Wisztulától északra már erős ellenséges oszlopok üldözik csapatunkat azzal a céllal, hogy Krakkót elérjék.

Aznap még nem láttunk ellenséget. Tábori őreink a folyó partján állanak. Az ezred Biskupicén, illetve Karsyn éjjelezik. 8-án nyugatfelé folytatjuk utunkat, hogy a Dunajec torkolatától az Uswicza-patakig terjedő szakaszt biztosítsuk. A Wisztula-vonalat a 3. és 5. század szállja meg. Az 1. és 4. század valamint a géppuskás és az utász-szakasz az ezredparancsnoksággal Demblinben marad.

Az 5. század alig állítja fel tábori őreit. Opatowiec felől már is erős orosz különítmény közeledik Rogow felé. Az út sáros

és rossz. Tábori őrsaink tüzzel köszöntik az oroszokat, ezek sietve fedezik magukat. Délután 6 órakor a századokat gyalogság váltja föl. A leváltott századok Rzachowára bevonulnak. Következő nap az ezred a Dabrowska—Morska közti Visztula-szakaszt biztosítja. Strelec W. K.-nál Barczkowra vonul, itt 3 főőrsöt állítunk fel. Csak kevés ellen-séget látunk.

Itt vonulnak be az ezredhez Flandorffer Róbert, Mayr-Nagy és Mohr hadnagyok. A sebesült Fessier főhadnagy helyett Boroviczényi 10-es huszárfőhadnagy veszi át a gépfegyverszakasz parancsnokságát. A századok 10-én biztosító szolgálatban vannak, délben a 12. ulánusok váltják le őket. Az egész ezred Szurowára menetel. Boroviczény főhadnagyt gépfegyverszakaszával báró Tunkl 12-es ulánuskapitány hírszerző különítményéhez osztják be. 12-én Szmrecsányi kapitány Szczurowán maradvá, innen deríti fel a Visztula-part Rába és Dunajec torkolata közé eső részeit. Az ezred 2 óra 30 perckor Krzeszówra érkezik és a falu keleti részén tölti az éjszakát.

Az ezred biztosítására a 4. század kap parancsot, tábori őrsait északi és északkeleti irányban állítja fel. Késő éjszaka vonul be Szilágyi hadnagy hírszerző járőrrel Barczkóból. A járőrt az oroszok meglepték, sebesültek és foglyok kerültek ellenséges kézre, a visszavonuló járőr nem találta meg Szmrecsányi kapitány hírszerző különítményét. Az ezred 13-án parancsot kap, hogy Sulkowski herceg, őrnagy parancsnoksága alatt Barczkow felé nyomuljon előre, a Visztula déli partját tisztítsa meg az ellenségtől és Bochnia irányából esetleg nagyobb ellenséges erő előnyomulását mindenképen akadályozza meg. Sulkowski herceg, őrnagy járőreit egészen a Visztuláig előreküldve, egy tüzérszakkal együtt Barczkowig nyomul előre, de ellenséget itt nem talál. A falubeliek azt beszélik, hogy az oroszok még hajnali szürkületkor hagyták el a falut és a Visztula túlsó partjára vonultak vissza. Sulkowski herceg őrnagy különítménye ezután visszatér, a különítmény biztosítására Braun főhadnagy félszázadával Cerekiewen marad. Thun kapitány a 4. századdal a Rábától keletnek végzi a biztosítást. 14-én járőreink és különítményeink Brzeskónál és attól északra érintkezésben állanak az ellenséggel. A hadosztály Brzeskónál tervezett támadása az ellenség visszavonulása folytán elmarad.

A járőrök és különítmények parancsot kapnak, hogy az orosz biztosítási vonalat áttörve az ellenséges csapat mozdulatairól értesülést szerezzenek. Az ezred a proszowkii hídnál állásban marad. Steiger és Szmrecsányi kapitányok különítményei értékes jelentéseket küldenek, több ellenséges járőrt és földérítő-osztagot ugrasztanak szét és kergetnek vissza. Szmrecsányinak különítményével az ellenség háta mögé sikerült eljutnia és ott fontos adatokat szereznie.

A hadosztály 16-án a bochnia-brzeskoi út és a Visztula közötti terepet deríti fel. Parancs: az ellenség előnyomulását ezen a szakaszon megállítani. Szürkületkor Grézer kapitány parancsot kap, hogy az 1. századdal Bogucicén át a Visztuláig nyomuljon előre és ezt a terepet derítse fel. Flandorffer Róbert hadnagyot 10 lovassal Okulicén át Strzelcére, onnan pedig Rajskora küldik. A járőr már Strelec W, K.-nál kozákokra bukkan, ezek villámgyorsan Rajskora vágtnak. Látszólag Rajskon nagyobb ellenséges osztagok vannak. Flandorffer hadnagy járőre puskatűzzel nyugtalanítja a Rajskon lévő muszkákat. Délután 2 óraker az ellenség Strelec W. K. irányában megkezd az előnyomulást. Flandorffer hadnagy járőret házak és kerítések mögé bujtatja és az ellenséget közvetlen közelből heves puskatűzzel fogadja. A mintegy 200 lovasból álló ellenséges különítmény megzavarodva menekül és Rajskon át Szcurowa irányában eltűnik. A járőr Rajskóig nyomukban marad és este a Wrzeplára érkezett különítményhez bevonul.

17-én menetelés Bratucicére. Parancs: a hadosztály állapítsa meg, hogy déli irányból jövő orosz haderők átkelőben vannak-e a Visztulán. Az ezred Bratucicén éjjelez, parancs, hogy másnap, 18-án Rajsko Niedzceliskon át Szcurowa irányában nyomuljon előre. A Cerekiewen tartózkodó Grézer kapitány parancsot kap, hogy különítményével Ujście Solnere nyomuljon előre és mint a hadosztály oldal- és hátvédje, derítse fel a Rába és a Gorka között a Visztula partját. Szmrecsányi kapitány a 3. századdal a Dunajecig látja el a felderítést. A hadosztály már menetközben rosszul irányzott ágyútűzbe kerül. Délután 2 óraker a szcurowai templomtól északra állást foglal a hadosztály és itt az ellenséges tüzérség heves ágyútűzébe kerül. A mi tüzérségünk is felfejlődik, de a heves ellenséges tűz miatt csakhamar visszavonul. Éjszakára az ezred Ujście Solnéra megy.

19-én a 4. lovasdandár Strzelcénél áll keleti irányban. Steiger kapitány az 5. századdal parancsot kap, hogy Niedzieliskon át Rysie irányában nyomuljon előre. Henriquez főhadnagy, az elő járőr parancsnoka Niedzieliskon kozákokat vesz észre. A faluba érkezve Steiger kapitány az előjáróhoz lovagol és azzal együtt üldözi őket. A helységet elhagyva elrendeli az attakot. Kivont karddal veszik üldözöbe derék huszáraink az ellenséget. A kozákok elérik az erdőszélen levő orosz állásokat, az őket üldöző huszárainkat egy század ellenséges gyalogság tűzzel fogadja. Steiger kapitány parancsot ad a visszavonulásra. Henriquez főhadnagy átugratva a megszállott orosz lövészárkon, csak később találja meg járőrével az összeköttetést. Böröcz szakaszvezető, Kastner Ferenc és Horváth huszárok hősi halált halnak, ezenkívül 9 lovunk megsebesül. Ebben az irányban való előnyomulás ilyen csekély erővel keresztülvihetetlen. Most már tudjuk, hogy az orosz gyalogság előnyomulóban van.

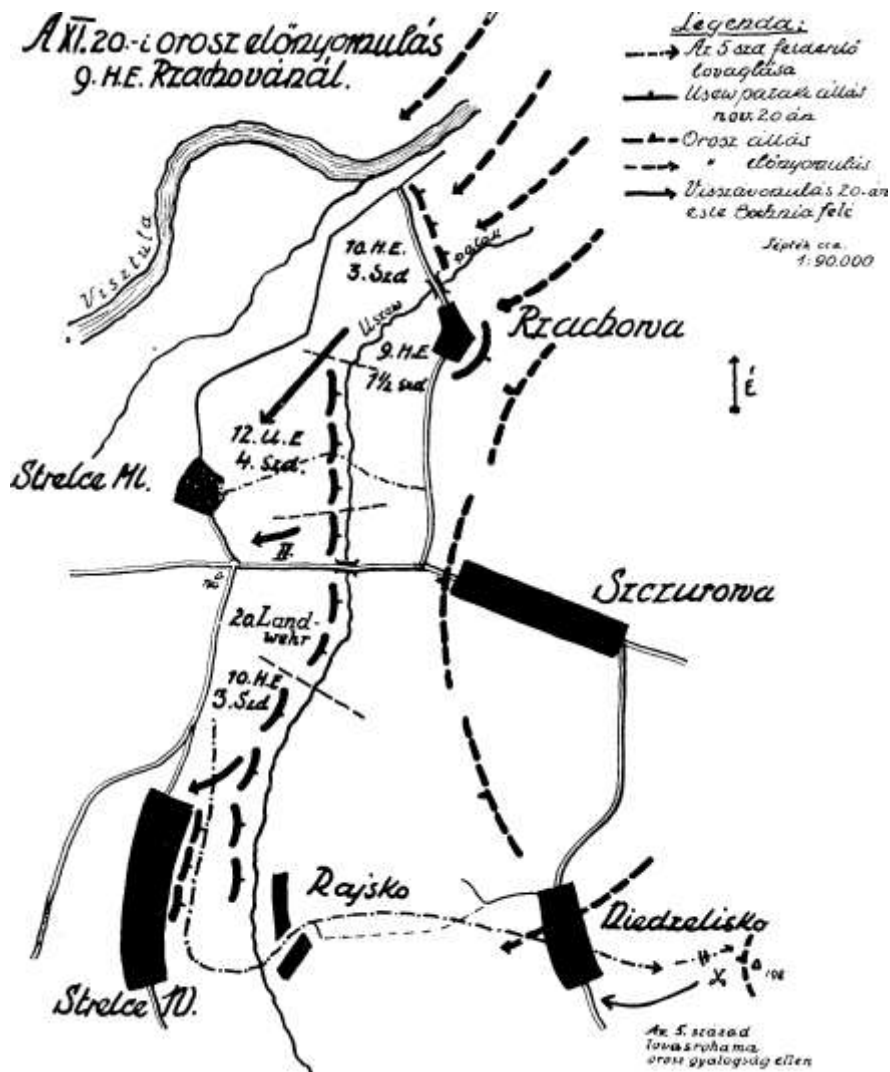
Az ezrednek az Uszew-vonalat 20-án is tartania kell és az ellenséget a délfelől (XI. hadtest) kilátásba helyezett oldaltámadásig feltartóztatnia. Az oldaltámadáshoz huszárainknak is csatlakozniuk kell. Az ezred beosztása a mellékelt vázlaton látható. 9 óra 30 perckor az egész fronton kialakul az ellenséges támadás, leghevesebb az északi szárnyon. Rövidesen észrevehető az oroszok bekerítési taktikája. A századok az északi szárnyon kénytelenek a visszavonulási vonal elzárását megelőzve, lépcsőzetesen visszavonulni. Délután 3 óráig még két közbeneső állást szállunk meg. A XI. hadtest oldaltámadása nem következvén be, az est folyamán parancs érkezik a visszavonulásra. Az ezred a Rába folyón épített szükséghídon kelnek át. A 20. honvédegyalozred egyik zászlóaljával egyesülve, sikerült a mai napig az ellenséget feltartóztatni. Este 10 órakor Lapcyczére érkezik az ezred és itt tölti az éjszakát. Innen 21-én a bochnia—wisniczi országúton felsorakozva Muchowkára indul az ezred, itt parancsot kap a Muchowka—rzegocinai út elzárására. A sötétség beálltával éjszakára Krolowkára megyünk. A fagyott, jeges úton huszáraink kantárszáron vezetnek rosszul patkolt lovaikat.

Thun gróf a 4. századdal mint hírszerző különítmény Rajbroton át Wojakowára indul. Parancs: Czchów, Swidnik, Muchowka irányában az utak felderítése; azonkívül felveendő az összeköttetés a Porabkánál álló Resch ezredes különítményével is. A tymowa—zakliczyni úton Henri - quez főhadnagy végzi a felderítést. Ezzel a Dunajec felől Muchowka felé vezető összes utak megfigyelés alatt állanak.

Következő napon Horthy ezredes dandárja Lakta Grnnál, Bauer tábornok csoportja, a 8. lovasdandár, a trzcianai magaslaton áll keletnek fejlődve. Az ezred feladata: ezt a területet a megszállásra előkészíteni. Az 5. század egyik szakasza a rzegocinai-hídat zárja el. A sötétség beálltával ezredünk Lakta Dinára menetel. A járhatatlan rossz utak miatt a trén és a tábori konyhák nem érkeznek meg. A biztosítást tábori őrsők végzik. 23-án parancs szerint a régi állásokba kell visszatérni. A parancs megváltozik. Lakta Grn és Ujzad mellett emelkedő 360-as magaslat között déli és délkeleti irányban foglalunk állást. Ellenség egyelőre nem látható. Az ezred Lakta Dlnán és Trzciana keleti szélén éjjelezik. A helyzet 24-én változatlan. Gyalogságunk megszállja a muchowkai őrházat. Hírszerző járőreink és különítményeink Tymowa irányából erős gyalogsági, Swidnik és Czchow irányából erős lovasoszlopok felvonulását jelentik.

Az oroszok Muchowkánál a délután folyamán támadnak. Flaudorffer Róbert hadnagy járőrével közeledő ellenségre bukkan és azonnal jelentést küld. Egyik huszára elesik. Szmrecsányi kapitány a 3. századdal az ellenség közvetlen közelébe kerülve, annak minden mozdu-

latát éles taktikai érzékkel figyeli meg. Az ezred 25-én a régi állásait szállja meg. A 12. ulánusok délelőtt 10 órakor kiűrik árkaikat. Bauer tábornok ekkor a következő parancsot adja: az ulánusok a 336 jelzésű keresztől körülbelül 1000 lépésnyire keletnek fekvő hegyoldalt szállják

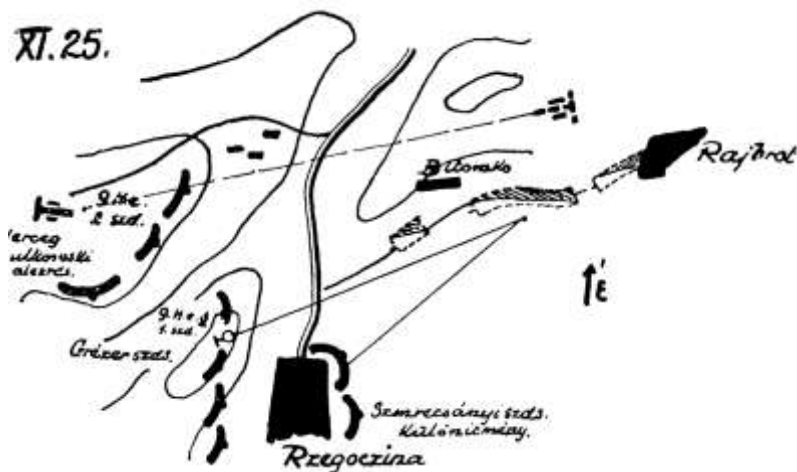

meg a lakta gr—ujazdi úttól északra, a 9. huszárok az úttól délre az erdő keleti szélét, a 10. huszárok, egy 9. huszárszázad és gépfegyverosztag a völgytől innen fekvő részt. 2 üteg lovasüzér a 9-es huszárok, egy üteg pedig a 12. ulánusok mögött áll elrejtve. Mindkét üteg 5 óra 25 percig tüzel, amikor is az ellenség öt lövéssel belövi magát. Tüzéreink

elnémulnak és néhány telitalálat után a sötétség leple alatt kénytelenek visszavonulni. Az ellenséges támadás tovább terjed. Szmercsányi kapitány különítménye egyesülve Cserhalmi kapitánynak az első század által kísért gépfegyverosztággal, a Rajbrot felől közeledő orosz lovashadosztálynak súlyos veszteségeket okoz.

Az oroszok abbahagyják a támadást és Rajbrotra vonulnak vissza.

Erről a sikeres rajtaütésről Wenckheim Béla gróf hadnagy hoz jelentést. Az éjszakát az ezrednek terv szerint Trzcianán kell töltenie. A biztosítást a 9. és 10. huszárezred látja majd el zárt előőrsvonalban. Biztosított menetben megindul az ezred. Parancs szerint az első század, mint

főőrség a Trzcianától keletre fekvő 333-as magaslaton fog állást foglalni. Még útközben halljuk, hogy az oroszok Lakta Dolnát szürkületkor elfoglalták és ott éjjeleznek. Pfléger őrmester az előjárőrrel Trzciana keleti széléhez érve, erős ellenséges járőrre bukkan. Az oroszok heves tüzzel fogadják huszárainkat, az ezred megszállja a falu bejáratát. A főőrséget a templomnál állítjuk fel, majd megteremtjük az összeköttetést a szomszédos csapatokkal. A 333-as magaslatra a Lakta Dolnán át vezető dűlőúton erős tábori őrsöket küldünk.

A 3-as számú tábori őrsöt váratlanul ellenséges túlerő támadja meg. Az oroszok szuronyt szegezve rohannak huszárainkra, a kik a túlerőben lévő ellenség elől kénytelenek a községbe visszavonulni. Hamarosan az egyes számú tábori őrsöt támadják meg az oroszok.

Az ezred úgy jobbra, mint balra elvesztvén az összeköttetést, Trzcianán hátvédelmet hagy hátra és Glinnikin át Lapanow felé hátrál, itt Wenckheim Béla gróf hadnagynak végre sikerül az összeköttetést

a gyalogsággal megteremtenie. A 333-as magaslatnál hajnalban előnyomuló ezredet heves ellenséges gyalogsági tűz fogadja. Jobbra a derék 20. honvédek, balra a közös gyalogság áll. Állásainkat délig tartanunk kell, majd parancs érkezik, hogy a Rába völgyben fekvő Droginián töltsük az éjszakát.

Másnap, 27-én Dolna-Wiesre menetel az ezred, itt végre alkalmunk van a lovainkat kissé rendbehozni. Lovaink eddig a 10 fokos hideg ellenére csak nyári patkókkal voltak ellátva és szegény állatokat ez nagyon megviselte.

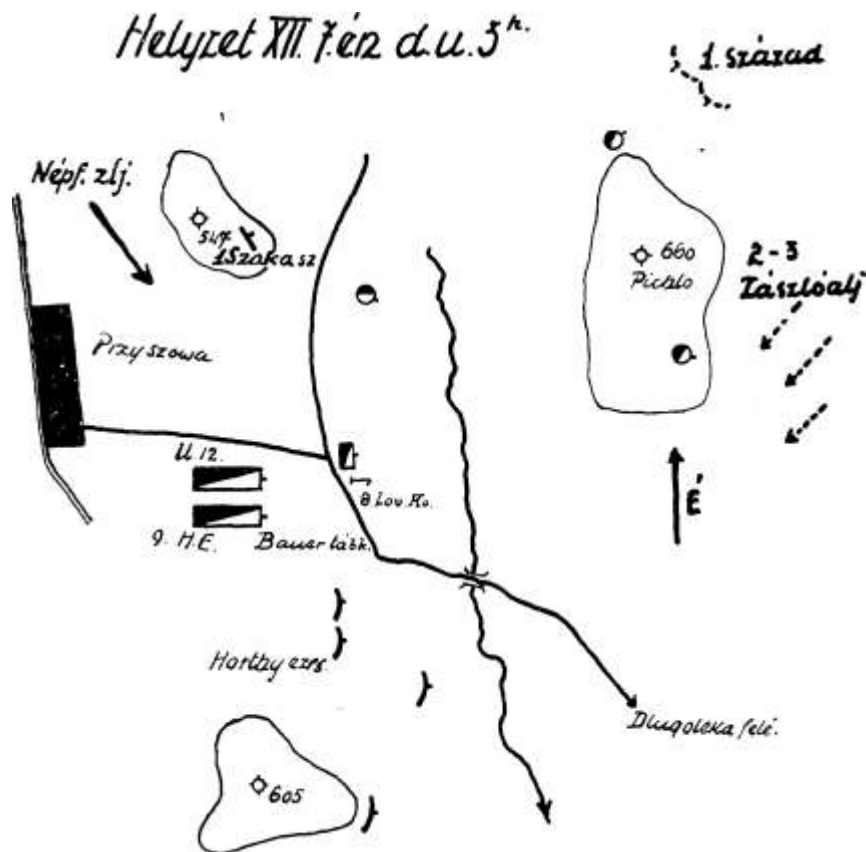
A hadosztály november 29-én parancsot kap, hogy Myslenicétől keletre a 17. hadtest és a 88. Landeschützen dandár állásai közt lévő völgyet zárja el. Ezredünket 30-án gyalogság váltja le és a huszárok lovaikhoz Dolna-Wiesre kerülnek.

Az ezred december 1-én magas hóban Letownia Jardonowon át a Kárpátok szélén fekvő Nowi Targ környékére indul, most látunk először Franciaországból segítségünkre siető német csapatokat. A következő hetek nehéz harcaiban ezek a német csapatok (Besser tábornok hadosztálya) példás bátorsággal teljesítették kötelességüket. Nehéz és hosszadalmas menetelés után 2-án Wachsmundére érkezünk. Ugyanitt 3-án pihenő. Másnap a 10. lovashadosztály kötelékében Sandecre indulunk. A különítmények már az előző nap folyamán megteremtik az összeköttetést a Kárpátokból jövő Weiss ezredes hadcsoportjának hírszerző osztagaival. Hadosztályunk egyesülve Weiss ezredes csapataival, megteremti az összeköttetést a Kárpátokból hősiességgel harcolva közeledő Boroewic-féle és a IV. hadseregek közt. A következő éjszakát ezredünk Czerniecen tölti. Az 5. század Steiger kapitány parancsnoksága alatt Zalesiére megy, ahol az előző nap még oroszok tartózkodtak.

A támadás 5-én megindul O-Sandec ellen. Egyidejűleg Bissingen gróf tábornok honvédlovashadosztálya Kamina felől Új-Sandecet támadja. Hadosztályunk Moskowicéről támad Stadlo irányában. Tőlünk jobbra Weiss ezredes nyomul Új-Sandec felé. Estére Naszacowicére érünk. Az éjszakát Juraszowán töltjük. Steiger kapitány százada megteremti az összeköttetést Bissingen gróf és Róth tábornokok csapataival. Roth tábornok csapatai tőlünk északkeletre kemény harcban állanak.

Ezredünk 6-án Podegrodzie-től délre áll. Hírszerző osztagaink egészen Stadlo-Podrzeczéig jutnak el. Az összes ittlévő csapatok mindenütt kemény orosz ellenállásra találnak. Az orosz tüzérség főleg Weiss ezredes csapatai által megszállott O-Sandec északi részét lövi. A Nádasdyhuszárok parancsot kapnak, hogy Stronién töltsék az éjszakát. December 7-én Przyszowán át a kaminai őrháznál foglalunk állást. Délután 3 óra-kor parancsot kapunk, hogy Przyszowán át Długoleka irányában támad-

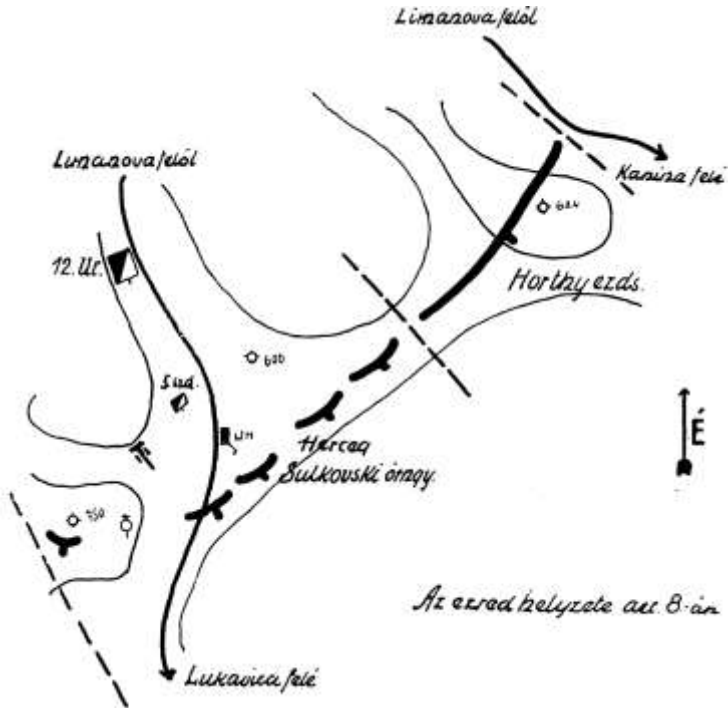
junk. Ezt a csoportot Bauer tábornok vezeti. Rendelkezésünkre áll egy népfelkelő zászlóalj és egy tüzérszakasz. Az ellenséget kémlelő Henriquez főhadnagy járőre Dlugolekától északra fekvő magaslatig jut el, innen az új-sandec—kaminai út mindkét oldalán fekvő orosz állásokról küld pontos jelentést, sőt az ellenség délkeleti szárnyának helyzetéről és az összes orosz ágyúk számáról sikerül pontos feljegyzést, illetve vázlatot készítenie és a 8. lovashadosztály parancsnokságához

küldenie. Az erdőből hirtelen 4 orosz zászlóalj tör elő délnyugati irányban, erről azonnal élőszóban, azután írásban jelentést küld Henriquez főhadnagy. Tüzérségünk tüzelésére az oroszok az erdőbe visszahúzódva erős járőröket küldenek előre, kik elől a mieink kitérnek. A gyalogság éppen támadásra készül, midőn parancs érkezik, hogy a dandár vonuljon Jabloniecre vissza és itt a golcowi magaslatnál kiépített állást foglalja el. Most érkezik az ezred Limanowa határához, ahol az állások ugyan nem voltak még készen, de ahol a lóról szállott Nádasdy-huszárok soha el nem évülő babérokat szereztek!

Délután 4 órától este 9 óráig szakadó esőben menetel az ezred Jabloniecre, ide érkezve parancsot kap, hogy a Golcowtól keletre fekvő őrháznál éjjelezen. Az ezred december 8-i helyzete a mellékelt vázlaton látható.

December 8-án délelőtt 9 órakor Muhr Ottmár ezredes az ezredhez érkezve átveszi a Nádasdy-huszárok parancsnokságát. A tisztikar és a legénység nagy örömmel üdvözli Muhr ezredest. Odescalchi herceg,

zászlós parancsot kap, hogy egy megfigyelő járőrrel Siekiercyna irányában derítsen fel. Henriquez főhadnagy Lukowica felé indul és Herberstein gróf, tábornok személyesen bízza meg őt annak a megállapításával, hogy csoportosulnak-e jelentékeny orosz erők Kamina felől, a helyzetről pontos jelentést kér. Herberstein gróf, tábornok aznap vette át a hadosztályparancsnokságot, régi ezredét üdvözölni akarván, a Nádasdy-huszárokat a limanowai majorhoz rendeli. Muhr ezredes és Himmel főhadnagy, ezredsegédtiszt előre mennek. Az ezred Sulkowski herceg őrnagy vezetésével vonul fel.

A Nádasdy-huszároknak azonnal tovább kell menniök, meg kell szállaniok a Starawiestől körülbelül 1000 lépésre északra fekvő állásokat. Az állásokban tartózkodó népfölkelő zászlóaljak huszáraink között helyezkednek el. Muhr ezredes maga intézkedik a megszállásra vonatkozólag és az 5. századot tartaléklul rendeli.

Henriquez főhadnagy Roztokán át Lukowica irányában előnyomulva, az orosz helyzetről a következő jelentést küldi:

„Limanowánál és attól délre körülbelül 4—6 zászlóalj ellenség közeledik.” Henriquez főhadnagy Odescalchi herceg, zászlóssal együtt Starawiesre ér az ellenség csak itt küld néhány srappelt a járőrök után.

Az ezred az állásban éjjelezik. Az éjszaka csendes. Az ellenség 9-én délelőtt 9 órakor a népfölkelők biztosító járőreit a völgyig visszaszorítja. A golcowi magaslatot egy század lengyel légionárius, Bernolák 13-as huszárkapitány különítménye és Szántay 10-es huszár főhadnagy parancsnoksága alatt álló 9. huszár-géppuskásszakasz tartja megszállva. Az orosz tüzéség a golcowi magaslatra és az ettől északra fekvő völgyre tüzel.

Pontban 1 órakor látható, hogy a lengyel légió az orosz túlerő elől visszavonul a golcowi magaslatról. Szántay főhadnagy parancsnoksága alatt álló gépfegyverszakaszunk iparkodik megteremteni az összeköttetést az ezred jobbszárnyával, amely az új helyzethez alkalmazkodva a jobbszárnyon könyökállást foglal el. Ez azonban már mit sem segít, állásainkat nem tudjuk tovább tartani, a golcowi magaslatról irányított ellenséges oldaltűz miatt. Muhr ezredes elhatározza, hogy az arcvonalat csoportonként a starawiesi vonalra vonja vissza, ez aránylag csekély veszteséggel sikerül is. Délután 6 órakor a 10. honvédegyalogezred megérkezik és ezredünket leváltja, amely a sötétség beálltaig tartalékban marad, innen Gruszowiecre indul és ott tölti az éjszakát.

A 10. honvédegyalogezred feladata a golcowi magaslat visszahódítása, ez a következő napon még nem sikerül. Másnap reggel riadó! A 12. ulánusok, a 9. és 13. huszárak a Krolewskietől keletre fekvő magaslatnál az egész hadcsoport déli irányban való biztosítását látják el. Bauer ezredes megdicséri Muhr Ottmár ezredet azért a körültekintő, higgadt magatartásáért, amellyel az előző napi nehéz harcokban ezredét vezette.

Arz altábornagy hadteste vonaton közeledik Krakó irányából. Az utolsó vasúti állomás Tymbarok, az oroszoknak ebben az irányban való áttörése katasztrofális lenne.

Az ezred alig érkezik vissza régi kvártélyára, máris parancsot kap, hogy december 11-én reggel 5 órakor a Baintner-féle csoport

tot leváltva Limanowa keleti szélén foglaljon állást. Reggel 3 óra 30 perckor indulás Muhr ezredes parancsnoksága alatt Limanowa felé.

Ezredbeosztás: 1914 december 11-én.

- Ezredparancsnok: Muhr Ottmár ezredes.
 Ezredsegédtiszt: Himmel Henrik főhadnagy.
 1. osztály parancsnoka: Sulkowski Edgár herceg őrnagy.
 2. „ „ Schmidt Károly őrnagy.

I. század.	III. század,
Grézer kapitány.	Szmrecsányi kapitány.
Braun főhadnagy.	Bees báró főhadnagy.
Flandorffer hadnagy.	Szilágyi hadnagy.
Wenckheim Béla gróf hadnagy.	Mayr-Nagy hadnagy.
IV. d.	V. század.
Thun gróf kapitány.	Steiger kapitány.
Fekete báró kapitány.	Péterffy hadnagy.
Bauer hadnagy.	Mohr hadnagy.
Odescalchi herceg zászlós.	Nedeczky zászlós.
Gépfegyverosztag-parancsnok: Cserhalmy Zoltán kapitány.	
Szántay kapitány (H. 10.).	
Babics Gyula hadnagy.	
Utászszakasz.-parancsnok: Hanvay László kapitány.	
Trén I.	„ Goschala főhadnagy.
Trén II.	„ Lamprecht Ferenc főhadnagy.
Csapatszámvevő	Radosevic százados.

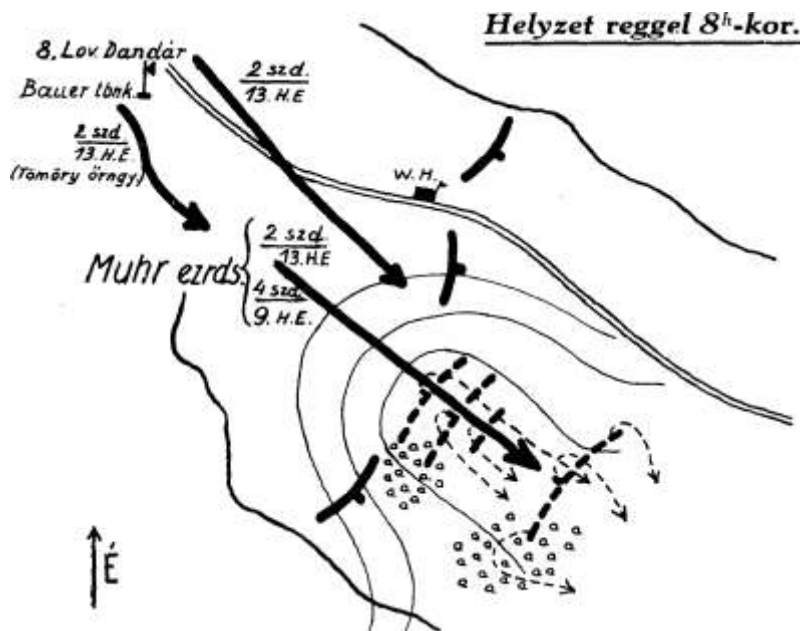
Sötét éjszakában ügetnek a huszárok Limanowa felé. Az ezred hajnali 5 órakor érkezik meg Limanowa keleti határához és a tűzharc-hoz a lóról száll. Az orosz gyalogsági tűz már itt érzékeny veszteséget okoz derék huszáraink soraiban. A távolból idehallatszik az oroszok vad „urrá”-kiáltása. Muhr ezredes fontos feladatának teljes tudatában szokott rövidségével osztja ki az utolsó parancsot: az ezred megszállja a jablonieci magaslatot. Muhr ezredes, Himmel főhadnagy és Zalay kapitány kíséretében a Nádasdy-huszárok élére áll és gyors léptekkel vezeti őket a zűrzavaros éjszakában vad csatazaj között a nyírfaerdős magaslat felé.

Parancs: saját csapataink leváltása.

Sötétben másszák meg a huszárok a magaslatot. A 4. század (Thun gróf kapitány) a parancs szerint a 13-as huszárok mellett, a gépfegyverosztag, majd 3. század (Szmrecsányi kapitány), ettől jobbra az 1. század (Grézer kapitány). Az 5. század (Steiger kapitány) tartalék. Már pirkadni kezd, amikor a nyírfaerdőcskéhez érnek. Muhr ezredes látja, hogy itt már csak igen kevés élő ember leváltására kerülhet a sor. Minthogy az oroszok állásainkba betörték, Muhr ezredes rövid tüzelés után rohamra ad parancsot! „Előre fiúk! Éljen a király!”

kiáltással ezrede élére áll és a bátor Nádasdy-huszárok rávetik magukat a túlerőben lévő ellenségre. Vad kézítésében hős huszáraink, tisztjeink bátor vezetésével emberfeletti munkát végeznek. Muhr ezredes és Thun gróf kapitány halálhírére a hősiesség küzdelem elkeseredetté válik és a huszárok az önfeláldozó halálmegvetésnek, a hőskölteménybe illő vitézségnek és magyar hűségnek olyan tündöklő példáit tanúsítják, amelyek szinte hihetetlennek látszanak. A eredmény pedig az volt: hogy Limanowánál az oroszokat egyszer és mindenkorra megállított-

tuk és visszavertük. A keleti hadszíntéren ezzel végetért a krízis. A huszárok és az ellenség helyenként órákon át ugyanabban az árokban küzdenek. Tisztjeink és huszáraink a legszebben, a legmagasztosabban teljesítik kötelességüket. Lehetetlen volna a csatában küzdőknek hőstetteit egyenként elmondani, meg kell elégedni egy-kettőnek elmondásával: Bauer Ottó hadnagy egy földről felkapott gyalogsági ásóval küzd, halálos lövést kap, nyugodtan várja halálát. Oswald őrmestert háromszor ragadják meg mentéjénél fogva a gomolygó harcban az oroszok, de ő valamennyit lerázza magáról és tovább harcol, Cseter őrmester jól célzott revolverlövésekkel tisztítja maga előtt a terepet. Kovács káplár puskatussal üt agyon egy orosz tisztet, erre az orosz tiszt mögött jövő 11 ember megadja magát. Kovács káplár a halott tisztet az elfogott oroszokkal sátorlapba teteti

és foglyait hátra kíséri. Súly káplárnak és Lujber huszárnak a nagy kézítusa közben eltörik a karabélyá, orosz puskával harcolnak tovább. Fülöp huszár karabélyá az első ütésnél eltörik, birokra kel az oroszokkal és így győzi le ellenfeleit.

Újabb és újabb orosz hullámok bukkannak fel, ezek azonban már erősen megtépázva, legyengülve érkeznek hozzánk. Időközben segítség érkezik, a 13. huszárezred két százada. Soraikból Fejér kapitány hősi küzdelem után Hartmann főhadnaggal együtt hősi halált halt. A 9-es gépfegyverosztag parancsnoka, Cserhalmi kapitány az állás megszállása közben nyaklövést kap. A vad kézítusából bátor altisztje, Juhász káplár szabadítja ki. Szántay kapitány hősi halált halt. Babics hadnagy a gépfegyverosztag utolsó tisztje szintén megsebesül, így a parancsnokságot Filipovics fegyvermester veszi át. Mohr Egon hadnagyot a domb megmászása közben éri a halálos lövés. Himmel főhadnagy és Odescalchi herceg zászlós szintén megsebesülnek és segítség nélkül, saját lábukon keresik meg a kötözőhelyet, a csata menetéről fontos jelentéseket visznek Bauer dandárparancsnoknak. Nedeczky zászlós eszméletét vesztí egy orosz puskatus által kapott ütéstől. Péterffy hadnagy rohamközben túlságosan mélyen behatol az oroszok soraiba és fogságba kerül. Az állás a miénk. Néhány helyen még található ugyan orosz árkaikban, de a parancsot, az orosz csapatok feltartóztatását híven teljesítettük. Az orosz támadó hullámok elernyednek. Sok rohamozó állásainkhoz érve megadja magát. Előttünk számtalan orosz holttest fekszik; 240 foglyot ejtettünk.

Bauer tábornok csapatainak egy részét Limanowától nyugatra fekvő állásba küldi, de a Nádasdy-, a Jászkun-huszárok és egy század Mackensen-huszár (Radoisics kapitány) délután 2 óráig tartják a jablonieci magaslatot.

Saját gyalogságunk ekkor már zárt sorokban közeledik s a Nádasdy-huszárok híven teljesítvén kötelességüket, elhagyják a dicsőséges csatateret. Sulkowski herceg, őrnagy ideiglenesen ismét átveszi az ezred parancsnokságát. A Nádasdy-huszárok Gruszowicre menetelnek. 12-én különítményt küldünk ki a csataterre, hogy hősi halottjainknak megadjuk a végtisztességet. Ugyanezen a napon Károly Ferenc József trónörökös, öfensége Limanowára érkezve megtekinti azt a csatateret, ahol lóról szállt huszáraink olyan példás vitézséggel és hősiességgel mentették meg a helyzetet.

A limanowai csata minden részletéről pontos tájékoztatást nyújt a következő négy jelentés:

A) *Herberstein Herbert gróf, tábornok: A hősi halált liait Muhr Ottmar ezredes hőstette.*

B) *Baintner Ernő 3-a honvédhuszár-ezredes vallomása.*

C) *Beess-Chrostin János báró, főhadnagy: Limanowa.*

D) *Braun Géza főhadnagy jelentése: A limanowai huszarroham 1914 december 11-én.*

A csatatérnek azon a részén, hol Muhr ezredes és hős társai elestek, hősi emlékmű áll.

Az emlékre *magyar nyelven* vésték a következő sorokat:

1914 DECEMBER 11.
EZREDES URUKKAL
EGYÜTT HALT HUSZÁROK
DRÁGA VÉRÉNEK
KEMÉNY ÖKLÉNEK
SZÓTLAN MAGYAR HŰSÉGÉNEK
EMLÉKÉRE.

A) *Gróf Herberstein Herbert tábornok:*

A hősi halált halt Muhr Ottmar ezredes hőstette.

Muhr Ottmár ezredes 1914 december 8-án délelőtt átvette a cs. és kir. 9. huszárezred parancsnokságát. Maga az ezred a Limanowától délkeletre fekvő, a Jabioniec-hegyhátat Golcow-val összekötő magaslatokat szállotta meg. (A 606-os magaslattól keletre fekvő útkeresztezéstől egészen a siekierczynai-út mellett álló őrházig.) Egy szakasz Golcow mellett a 756-os magaslaton teljesített biztosító szolgálatot. Az ezredet délelőtt 10 órakor népfelkelőosztagok váltották fel. A leváltás után a 9-es huszárok Limanowán keresztül a kőolaj-finomító teleptől délre 1000 lépésre meneteltek, ott ebéd és pihenő.

A 9. huszárezred délben parancsot kapott, hogy a Limanowától kb. másfél kilométerre délnyugatra fekvő starawies-i magaslatokig nyomuljon előre.

A csoportparancsnokságnál Muhr ezredes közvetlenül és személyesen kapta a következő parancsot:

A 9. huszárezred a Starawiestől délre fekvő magaslatokig előnyomul, feltartóztatja a visszavonuló népfelkelő osztagokat és azokkal együtt megszállja a jelzett magaslatokat és az ott található házcsoportokat.

A megszállást a huszárok végrehajtották.

A népfelkelők az őrháznál főőrsöt állítottak fel, a tábori őrsöket pedig a korábbi harcvonalon mentén helyezték el. Az éjszaka nyugodtan telt el, a legénység megerősítette az állásokat.

Két gyalogszákad és egy géppuskásszakasz december 9-én reggel a Golcowra kerül, hogy a különítményével már ott tartózkodó Bernolák kapitány parancsnoksága alatt a jobbszárnyat biztosítsa. Heggel 8 órakor megindult az ellenséges támadás. Heves tűzharc fejlődött ki, különösen a népfelkelők szenvedtek az ágyú tüztől. Az oroszok délelőtt 11 órakor nagy erővel megtámadták a jobbszárnyat, amely kénytelen az erdő széléig visszahúzódni. A tűzéréség újból hevesen ágyúzni kezdte az állásokat a jobbszárnyon. Az ellenséges gyalogság rohamra indult. Minthogy csapataink parancsnokai részben elestek, részben súlyosan megsebesültek, a népfelkelők, a géppuskás-szakasz és Bernolák kapitány különítménye a starawiesi magaslatokra vonultak vissza. Az ellenség követte a visszavonulókat. A 9. huszárezred heves puskatűzzel köszöntötte az előnyomuló oroszokat, mire ezek az ezred állásainak irányában fejlődtek fel.

A limanowai csatatér, háttérben a huszársírokkal.

Elesett oroszok a Jabloniec magaslaton lévő állások előtt.

A limanovai csata után.

Az ezred helyzete az erősen oldalozó ellenséges puskatűz miatt állásiban tarthatatlanná vált, így Muhr ezredes parancsára a jobbszárny délután 3 óra 15 perckor visszavonult. December 9-i parancs értelmében két zászlóalj 10-es honvédekkel kellett Muhr ezredes csoportját felváltani. A gyalogság a starawiesi, Golcow és 756-os magaslatoktól délnyugatra elő is nyomul.

A felváltást délután 4 óra 30 percig végrehajtották. A 9. huszárezred Limanowán keresztül Krolewskiére és Slopnicére menetelt és az éjszakát ezekben a falvakban töltötte.

December 10-ét a 9. és 13. huszárezred állásban töltötte. Délután 5 órakor a két ezred kvártélyaira vonult.

Este 8 óra 30 perckor a hadosztályparancsnokság december 11-ére vonatkozólag a következő parancsot adta ki: A 9. és 13. huszárezred felváltja a 10. huszárezred és 3. honvédhuszárezrednek Baintner 3. honvédhuszárezrnagy parancsnoksága alatt lévő századait legkésőbb december 11-én reggel 6 óráig.

A mordarkai urilaktól kb. egy kilométerre délkeletre fekvő patak-medertől, a Marcicowkától délkeletre fekvő 483. magaslatig terjedő arcvonalon három részre oszlik:

- I. az út két oldalán,
- II. a Jabloniec-magaslaton,
- III. ezt folytatólag a völgyben.

A 10. huszárezrednek az I. és II. részen fekvő részeit a 13. huszárezred, a 10. huszárezred és 3. honvédhuszárezrednek a III. részen fekvő részeit pedig a 9. huszárezred váltja fel. Az egyes osztagokat az állásokba fogják vezetni. A csapatok legkésőbb reggel 5 óráig Limanowa déli szélénél gyülekeznek. Tartalék: két század 13. huszár a limanowai urilaknál.

Az ezred 2 óra 30 perckor megindult és Limanowán keresztül délfelé menetelt. A falu déli szélére érve a magaslatok felől vad csatazaj hallatszott. A menetelő ezredbe gránátok vágtak be és súlyos veszteséget okoztak. Az állásokból visszatérők jelentették, hogy az ellenség betört árkaikba.

Muhr ezredes, bár leváltásról most már szó sem lehetett, önállóan és saját felelősségére elhatározta, hogy az ellenség által elfoglalt állásokat rohammal visszaszerzi és az ezredet az úttól délre az állások irányában felfejlődte.

Az ezred szuroksötét éjszakában, ezredesének parancsára megindult az ellenség felé. Az ellenségtől 100 lépésre gyilkos puska- és gépfegyvertűz tizedelte a támadó huszárokat. Ebben a válságos pillanatban harsant meg a reggeli pír kádasban Muhr ezredes hangja: „Előre, fiúk!” „Éljen a király!” A huszárok ezredesük hősi példáját követve az ellenségre vetették magukat.

Muhr ezredes személyes példaadásának köszönhető, hogy a legénység oly vak dühvel vetette magát a túlerőben lévő ellenségre, hogy az menekült. Huszáraink elfoglalták az állásokat és az ott maradt oroszokat foglyul ejtették.

Muhr ezredes hősi halált halt a csatában, életével váltva meg ezredének győzelmét.

B) Balassagyarmati Baintner Ernő alezredes tanúvallomása.

Muhr Ottmar a cs. és Jcir. 9. huszárezrednek a limanowai csatában hősi hátait halt ezredesének hőstettéről.

1914 december 8-án délután 4 órakor parancsot kaptam, hogy a mellékelt térképen megjelölt terepszakaszt a cs. és kir. 10. huszárezred három és fél századával, a 3. honvédhuszárezred két századával és a csak Werndl-puskákkal felfegyverzett két népfelkelő századdal megszálljam, az ellenség előnyomulását pedig utolsó emberem feláldozásával is megállítsam.

A rendelkezésemre álló csapatok elhelyezése a következő:

Az út két oldalán a december 10-én megérkezett három 10-es honvédzászlóalj, a jablonieci-magaslaton pedig két népfelkelő századot és két

10. huszárszázadot helyeztem el. A jobbszárnyon a 3. honvédhuszárok voltak. Másfél század 10-es huszár a népfekelők mögött tartalékban.

Az ellenséges tüzéség december 8-án hevesen lövi állásainkat.

Az oroszok december 9-én lőtávolságra megközelítenek és december 10-én déli 12 óráig már csak 200 lépésre állanak tőlünk. Állásaink egyszerű lövészárkok.

Délután megindul a támadás, háromszor verjük vissza őket közelharcban. Az oroszok december 11-én 1 és 3 óraker között újabb támadni próbálnak, mind a kétszer véresen visszaverjük őket. Az ellenség veszteségei óriásiak, de a mieink is komolyak. Az oroszok újabb csapatokat áldoznak fel és reggel 5 óra 45 perc kor elfoglalják a jablonieci magaslatot. A két szárnyon fekvő csapataink még tartják állásaikat. Ha a Jabloniecen betört ellenséget nem sikerül visszazoritánunk, úgy a szárnyakon fekvő csapatok visszavonulását kénytelenek lennénk elrendelni, ez súlyos veszteségekkel járna. Az állás visszaszerzése az én csapatommal lehetetlen. Tartalékomat az állandó orosz támadások felmorzsolták. A helyzet válságos. Ekkor érkezik a cs. és kir. 9. és 13. huszárezred, hogy csapataimat leváltsa.

Muhr Ottmár ezredest tájékoztatom a helyzetről, jelentem, hogy a leváltás lehetetlen csapataink és állásaink csak azonnali támadással menthetőek meg. Muhr ezredes saját felelőségére és parancs nélkül elrendeli a támadást és ezredét a vad géppuska- és fegyvertűzben személyesen vezeti. Rohamtávolságra érve a 9. huszárezred az ellenségre veti magát. Muhr ezredes „Előre, fiúk!” kiáltással rohan emberei élén és az orosz állást elfoglalja. Harc közben Muhr ezredes ellenséges golyótól találva hősi halált halt.

Igazolom, hogy Muhr ezredes a fenti hőstettét saját elhatározásából és parancs nélkül hajtotta végre. A támadás nélkül, vagy sikertelenség esetén, csapataink elpusztultak volna, a csata kimenetele pedig valószínűleg kedvezőtlen lett volna számunkra. Ha jól emlékszem, rajtam és a 9. huszárezred tisztikarán kívül Muhr ezredes hőstettét még Tömöry alezredes és Cserhalmy őrnagy (H. 13.) és akkori segédtestem, Polgár Sándor kapitány (H. H. 3.) látták.

Baintner Ernő, alezredes.

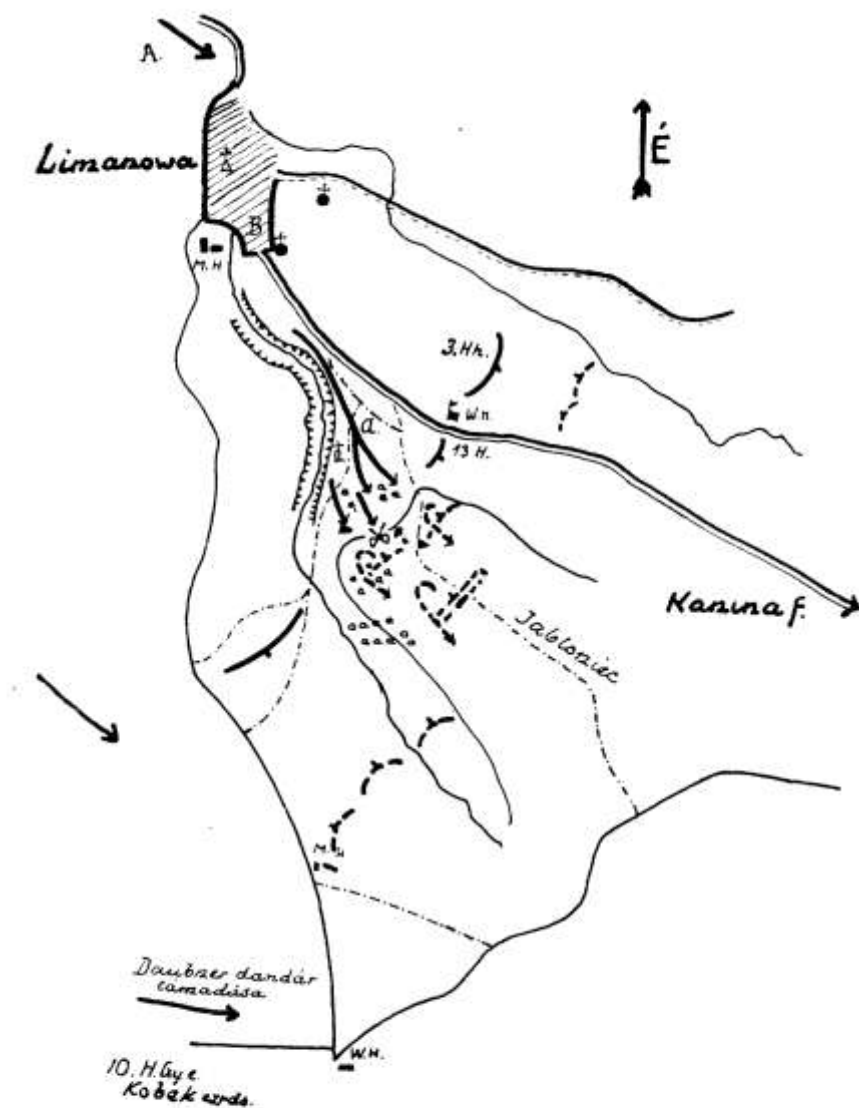
C) LIMANOWA.

Írta: *Beess-Chrostin János báró főhadnagy.*

Limanowa elhagyatott utcáin 1914. december 11-én a hajnali órákban lovasok vonulnak. Szuroksötétség, néma csend.

Halk parancs hallatszik minden 4-es osztagból, 3 lovas lóról száll és karabélyát kezében tartva parancsnoka mögött gyülekeznek. A többi hátramrad és a lovakra vigyáz. Orosz golyók süvíténék. Két huszár és két ló holtan összeszik. Muhr ezredes röviden parancsot ad 4 századparancsnokának. A huszárok mint a hangyák lepik el a nyírfás domboldalt. A golyózapor mindig erősebb lesz. A levegő megtelik lárma, fegyverropogás s letörő ágak recsegésének zajával. A huszárok nyugodtan folytatják útjokat a meredek domboldalon, bár a nehéz csizmák nehezítik a hegymászást, egy sem marad hátra.

A csatazajt túlharsozza az oroszok vad „Hurrá!” kiáltása. Muhr ezredes tisztában van a helyzettel. Az ellenség elfoglalta az állást. A kimerült, leváltandó csapatokat visszanyomta az ellenség. Ezredesünket egy gondolat tüzezi az állásoknak ismét a miénknek kell lenniök. Lovagló pálcaját magasra emelve kiáltja: „Előre! Hurrá! Éljen a király!” Királyt-éltető Nádasdy-huszárai élén ő ront elsőnek az ellenségre. Bátor ezredesünk golyótól találva összeroskad. Két huszár a pokoli golyózaporban segítségére siet. Huszáraink, ezredesük halálhírére hallva még vadabbul, még elkekeredettebben törnek az ellenségre. Már halkul a lövöldözés, inkább a karabély boldogabb végével törnek be a kemény muszkakoponyákat, 120 orosz megadja magát. A lefegyverzett fog-

Limanowai csata 1914. XII. 11-én.

A Az ezred felvonulása.

B Az ezred tűzharchoz lóról száll.

a { A Jabloniec-magaslat megszállása.
Az ezred felfejlődése.

x Muhr ezredes által vezetett roham.

Lépték : cca 1 : 100.000.

lyokat egy járőr hátrakíséri. A huszárok, barát és ellenség holttestén gázolva folytatják a harcot. Böven arat a halál. Mindenféle halott bajtársakat találunk. Itt fekszik a daliás Szántay kapitány, amott a szép Thun Hohenstein gróf, kissé távolabb Takács kapitány, a 10. huszárok gépfegyverosztágának parancsnoka. Palásthy őrmestert is utóéri a halál. Sok, nagyon sok bajtársunk alusza Limanowánál örök álmát. Az állás azonban ismét a miénk.

A limanowai arcvonal jobbszárnyát megmentettük. Mindkét oldalról súlyosak a veszteségek, 200 orosz mellett 22 hősi halált halt huszárunk fekszik a nyirfaerdőcskében. A halálmegvető bátorsággal küzdő Bauer hadnagy több sebből vérezve, sorsában megnyugodva várja a halált. Utolsó szavaival szüleitől búcsúzik. Muhr ezredest és Mohr hadnagyot haldokolva viszik a völgybe. Cserhalmi kapitány, Babics hadnagy, Odescalchi herceg és Nedeczky zászlósok a segélyhelyre mennek sebeiket bekötöztetni.

Himmel főhadnagy, ezredsegédtiszt sebesülten is tovább teljesíti kötelességét, újabb harcra gyűjti össze az utász-szakasz legénységét. Ugyanez történik az egész vonalon, Steiger, Hanvay és Grézer kapitányok futva üldözik az ellenséget. Most már csak az ellenséges részen vannak veszteségek. A mieink ujjonganak. Erősítés érkezik 2 század 13. jászkunhuszár. A 13. huszároknak is sok derék emberük örökre itt maradt a csatatéren. Az ellenségtől 300 lépésre éppen célzás közben halálos golyót kap Fejér kapitány. Lábánál fekszik barátjának, Hartmann főhadnagynak kihűlt teste. Hiába siet segítségére őrmestere, s itt már késő.

Délután 3 órakor állandó ellenséges golyózáporban egy honvédgyalogsandár leváltja kimerült huszárainkat és a beosztott népfelkelőket. 140 Xádasdy-huszár, 140 jászkun-huszár, 1 század népfelkelő és 20 honvéd a 20. honvédseregvezető, akik közül különösen parancsnokuk Marton szakaszvezető tüntette ki magát, feltartóztatott és visszavonulásra kényszerített 4 ellenséges gyalogezredet. 15 km gyaloglás után huszáraink Sulkowski herceg őrnagy parancsnoksága alatt hátrahagyott lovaikhoz érkeznek.

Nehéz orosz melinit-gránátok felszántották az idevezető országutat. Az oroszok vesztesége 400 halott és 240 emberük fogságunkba kerül. December 12-én elesett bajtársainkat ünnepélyesen eltemetjük. Elesett hős tisztjeink és huszáraink örök nyugvóhelyét felírással nagy keresztet jelzik.

Károly Ferenc József trónörökös megilletődve imádkozott a limanowai hősök sírjánál. Emlékük örökké élni fog a hálás nemzet lelkében.

D) *Braun Géza főhadnagy: A limanowai huszárrohan 1914 december 11-én.*

A 10. lovashadosztály parancsnoka: Herberstein Herbert gróf tábornok.

9. huszárezredtől beosztva: Montenuovo Ferdinánd herceg hadnagy.

Dandárparancsnok: Bauer tábornok.

9. huszárezredtől beosztva: Henriquez Vince lovag főhadnagy.

Cs. és kir. 9. huszárezred: .

Ezredparancsnok: Muhr Ottmár ezredes (elesett).

Ezredsegédtiszt: Himmel Henrik főhadnagy (megsebesült).

Beosztott tiszt: Zalay Arthur kapitány (H. 3.).

I. század.

Grézer Károly kapitány

Braun Géza főhadnagy

Wenckheim Béla gróf hadnagy

Flandorffer Róbert lovag hadnagy

Erős Pál hadnagy.

III. század.

Szmrecsányi Dárius kapitány

Beess János báró főhadnagy

Szilágyi Zoltán hadnagy

IV. század.

Thun Lénárd gróf kapitány (elesett)
 Bauer Ottó hadnagy (elesett)
 Odescalchi Béla herceg zászlós (megsebesült)

V. század.

Steiger Gyula kapitány
 Péterffy Iván hadnagy (eltűnt)
 Mohr Egon hadnagy (elesett)
 Nedeczky zászlós (megsebesült)

Gépfegyverosztag parancsnoka: Cserhalmi Zoltán kapitány (megsebesült)

Beosztott tiszt: Szántay kapitány (elesett) (EL 10.).

Babics Gyula hadnagy (megsebesült)

Utász-szakasz parancsnoka; Hanvay László kapitány

Lovaknál: Sulkowski Edgár herceg őrnagy

Fekete Aladár báró kapitány.

Reggel 5 órakor riadó. Indulás Limanowára. A limanowai főtéren heves ellenséges puskatűzben tűzharchoz a lóról leszállunk.

Muhr ezredes megparancsolja, hogy a lovakat Sulkowski herceg őrnagy és Fekete báró kapitány vezetésével hátravigyék. A gyalog sorakozó huszárrok heves ellenséges tűzben a limanowa—kaminai úttól jobbra széles rajvonban felfejlődnek. A balszárnyon a 4. század (Thun gróf kapitány), ezt követi az 5. század (Steiger kapitány), a 4. és az 5. század között van az ezred parancsnokság és az utász-szakasz, majd a gépfegyverszakasz (Cserhalmi kapitány) következik, az 5. századhoz csatlakozik az 1. és 3. század, összesen 22 tiszt és 180 huszár. Ezredünk balszárnán a 13. jászkun huszárezred két százada helyezkedik el Reichlin báró és Rochlitzer kapitányok és Cserhalmi őrnagy osztályparancsnok vezénylete alatt. Feladat: Saját gyalogságunk leváltása. Az előnyomulás hajnalban mindjobban erősödő ellenséges tűzben történik.

Muhr ezredes a sáros úton nagy lendülettel vezeti az ezredet. Balszárnnyunk a nyírfás domboldal megmászásánál ellenséges golyózáporba kerül. Muhr ezredes megállapítja, hogy balszárnnyunkkal szemben a leváltandó állások már az ellenség kezében vannak. Tovább nyomulunk előre, Muhr ezredes megpillantja az orosz puskákból kicsapódó láng fényét és „Hurrá!”-kiáltással rohamra indítja ezredét. Majd rövid gyilkos küzdelem után a balszárnnyon lévő 4. és 5. század elfoglalják az oroszoktól szívósan védett árkokat. Az 1. és 3. század még lengyel népfölkelőket talál az állásokban. A bravúrosan vezetett támadás súlyos veszteségeket okozott ezredünknek. 4-ik századunk az elkeseredett haláltusában fölmorzsolódott. Muhr ezredes az ellenséges állások elfoglalása közben hősi halált halt, adjutánsa, Hímmel főhadnagy megsebesült. Az 5. század veszteségei is súlyosak. Mohr hadnagy elesik, Xedeczky zászlós megsebesül. Thun gróf kapitány és bátor alantasa, Bauer Ottó hadnagy szintén itt lelik hősi halálukat. Odescalchi herceg zászlós megsebesült. A túlmerészen előretörő Péterffy hadnagy ellenséges kézre kerül. A gépfegyverosztagnál Cserhalmi kapitány és Babics hadnagy megsebesülnek, a 10. huszároktól ezredünkhöz vezényelt Szántay kapitány hősi halált halt, a gépfegyverosztag harcképtelenné válik. Halálmegvető bátorsággal küzdő huszáraink sorai is erősen megritkúlnak. 40 halott és 60 sebesült marad a harctéren. Veszteségeink 12 tiszt és 100 huszár. Az állomány 60%-a. A támadást tulajdonképpen a 4. és 5. század a gépfegyverosztaggal együtt hajtotta végre, a jobbszárnny részben még csapatainktól gyéren megszállt lövészárkokba nyomult előre.

A Nádasdy-huszárok frissen szerzett dicsőségéért a győzelem pálmája ezt a két századot illeti. Alig foglaljuk el az állásokat, máris ellentámadásra indulnak az oroszok, reggel 6 órától délig 15 rohamot indítanak. Huszáraink harc közben 200 orosz foglyot ejtenek. Nehéz küzdelem közben huszárainkat 3 oldalról keríti be az ellenség, végre megérkezik a várva-várt honvéd gyalogdandár.

Ez a könyv bár csak a Nádasdy-huszárok történetét tárgyalja, tisztikarunk kívánságára megemlékezik a velünk vállvetve küzdő ezredek hősiességéről is. Elsősorban említjük az egész csatát hősiesen végigküzdő 2 század 13-as és a csata folyamán erősítésül érkezett Fejér és Bernolák kapitányok parancsnoksága alatt álló 2 század 13-as huszárt. Felesleges ékes szavakkal kiemelnünk a jászkunok hősiességét. Fejér és Bernolák kapitányok, Hartmann főhadnagy, Kazy báró zászlós hősi halála, Bissingen gróf zászlós megsebesülése minden dicséretnél többet mond. Ezredünk jobb szárnyán küzdő honvédhuszárszázadból (3. honvédhuszárezred) csak néhány ember marad. Kovácsffy főhadnagy egy szakasz, 10-es huszárral Limanowa keleti szélénél lévő utóvédállásban mind a 10 emberével együtt elesik. Kovácsffy főhadnagy hőskölteménybe illő tusa után halt meg, számtalan lövéstől, szúrástól és ütéstől átjárt testét alig tudjuk az orosz hulláktól elválasztani. A 10-es huszár Takács kapitányt szintén itt éri utói a halál. A Limanowától északra állást foglaló honvéd tarackosüteg nagyszerűen irányított tüzelése nagy segítségünkre volt a csatában.

Márton szakaszvezető a 20. honvédezred 20 honvédjével a szcurowai ütközet óta az ezredünkhöz csatlakozott, a limanowai csatában ők is példás hősiességgel harcoltak. Márton szakaszvezető orosz gépfegyvert rohamoz meg, hőstettéért az arany vitézségi érmet és az őrmesteri rangot kapja.

*   *
*

Az elesett tisztjeinket nagy részvét mellett báró Arz altábornagy, gyalogsági tábornok, gróf Bissingen és gróf Herberstein tábornokok jelenlétében a tymabarki temetőben helyezik örök nyugalomra. Folba tábori lelkész szívhezszóló, mélyen megrendítő szavakkal búcsúztatja az utolsó útra induló hőseinket.

Ezalatt saját tüzéségünk a Dunajec mögé vonult ellenséget lövi. Muhr Ottmár ezredes halálával ezredünk egyik legrégebb, legtiszteltebb és legbátrabb tisztjét veszítette el. őfelsége még a csata napján Muhr ezredesnek a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta.

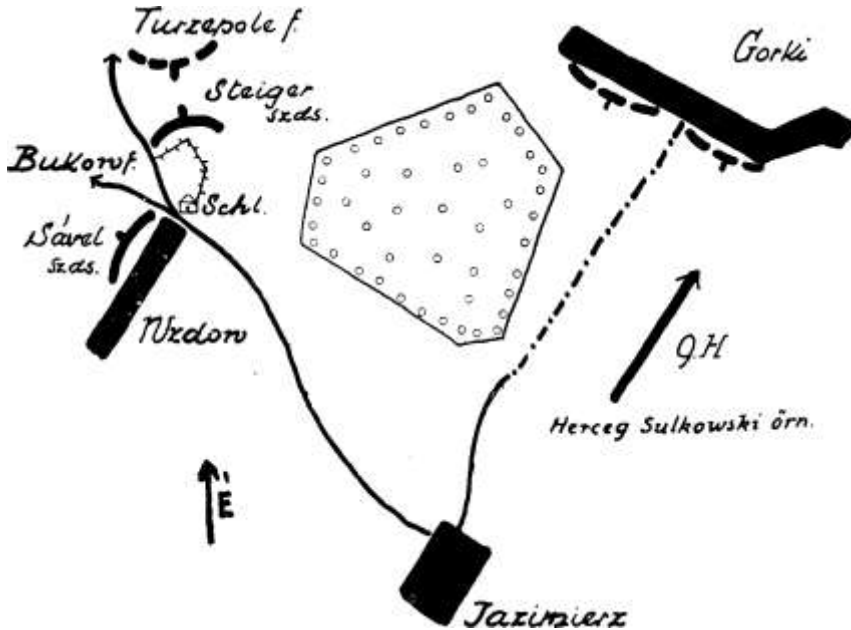
Bátor ezredesünknek még ifjúkori álma volt, hogy egykor a Nádasdy-huszárok parancsnoka lehessen. Vágya örökre teljesült! Valamennyien büszkék lehetünk, hogy őfelsége utólag éppen a limanowai előnévvel adományozott nemességet hős parancsnokunknak. A limanowai csatában résztvevő összes tisztjeink kitüntetéseknek kapnak. Bátor huszáraink közül Palásthy őrmester, aki hősi halált halt, arany vitézségi érmet kap, ép úgy Filippovics fegyvermester és Juhász káplár a gépfegyverosztagnál, ezenkívül még sok nagy és kis ezüst érem kerül szétosztásra. Nedeczky zászlóst és Odescalchi herceg zászlóst nagy-ezüst vitézségi éremmel tüntetik ki. Az ezred 14-én Limanowán tölti az éjszakát, majd gyorsított menetben sietünk a Boroevic-hadsereg jobbszárnyához csatlakozva, Przemysl felszabadítására.

Ezredünk másnap a dicsőséges limanowai csatátér mellett vonul el. Utoljára intünk Isten hozzádot a jablonieci magaslaton fekvő hős bajtársainknak.

December 15-én az ezred Új-Sandecen át, Berdechów-Polnára

masírozik, majd Gorlicén át (Biechtől délre) Kleczányba. 17-én folytatjuk az utat Dombowiecre, innen 18-án Tokin keresztül Rogira, 19-én pedig biztosított menetben Rimanowon keresztül Beskóra lovagolunk. Bauer tábornok parancsot kap, hogy a Jacmierztől északra fekvő magaslatra nyomuljunk előre és Rogi-Jasianka irányában derítsünk fel.

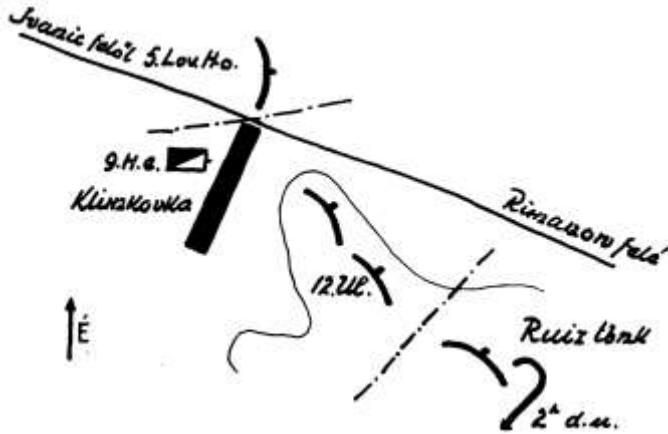
Tüzérségünk tűz alatt tartja Gorkit. Az ellenség kiüríti a helységet. A Nádasdy-huszárok a magaslatig előrenyomulnak. Jacmierzen töltjük a 20-ára virradó éjszakát, ugyanaznap parancsot kapunk Gorki elfoglalására. Parancs szerint Turzepole irányában kell folytatni utunkat.

Az ezredtől balra a 10-es huszárok és a 12-es ulánusok fognak támadni. A 9-es huszárok délben 12 órakor elfoglalják Gorkit. Az oroszok Turzepolenál erősítik állásaikat és erősítéseket kapnak, ezt Steiger kapitány, aki különítményével Wzdownál volt, jól meg tudta figyelni. A turzepolei támadás elmarad. Az éjszakát Posada-Jacmierzban töltjük. 21-én hajnalban megszálljuk a számunkra kijelölt állást. Tőlünk jobbra Horthy ezredes, balra pedig Apor tábornok csoportja visszavonulóban van. Parancsot kapunk mi is Jacmierz-Beskótól északra fekvő magaslatokra való visszavonulásra. Az ezred dandárkötelékben Sieniawánál gyülekezik, ide érkezik a 7. huszárezreddel Mouillard tábornok is. Parancsot kapunk, hogy az éjszakára mint biztosító csapat állást foglaljunk. 22-én reggel a Nádasdy-huszárok, a 13-as huszárok és a 12-es ulánusok megszállják a rimanowi

vasútvonaltól délre fekvő terepszakaszt. Dél előtt 10 órakor jelentés érkezik, hogy az 5. honvéd lovashadosztály visszavonulóban van. Bauer tábornok elrendeli a Klimkóváig való visszavonulást. Az ezred délután 4 óráig Klimkóván marad, délután 4 órakor Lobatowán át Krolik-Polskára, majd innen dandárkötelékben Szklárira vonul vissza. Itt tölti az ezred az éjszakát és a következő napon a községtől nyugatra állást foglal. Ejjelezés Jasliskán. Szakadó esőben, sáros, rossz utakon magyar földön folyik a harc a Kárpátokban.

December 24-én, szent Karácsony napján az ezred Daliowánál

állást foglal. Délután 3 órakor Grézer kapitány parancsot kap, hogy egy hírszerző különítménnyel (az 1. század, egy géppuska) gyalog nyomuljon előre a Desnótól keletre fekvő magaslatokra. Az ezred éjszakára Jasliskára megy. Hosszú idő után ismét megérkeznek a tábori konyháink.

Így ünnepeljük sok-sok nélkülözés és fáradtság után az első háborús karácsony estét.

Karácsony első napján Grézer kapitány visszaérkezik különítményével. Az ezred másnap Alsóvizközre megy pihenőre. Borús időben felgyújtott falvak mellett menetelünk, közben parancs érkezik, hogy Hankvágásra menjünk. 27-én riadó. Parancsot kapunk, hogy Bártfán át Tyliczére menjünk. Bártfáról Braun Géza kapitány egy beteg lovakból álló különítménnyel a pótszázadhoz vonul be. Végpetrin töltjük az éjszakát, 29-én pihenünk.

December 30-án hóval borított úton Slotwinyre megyünk. Éjjelezés Hoztoka-Welkán. Szilveszter napját lovaink vasalására fordítjuk.

1915 január 1-én az első század a csekély létszám miatt feloszlik, a legénységet beosztják a 3., 4. és 5. századba. Grézer kapitány átveszi a 3. század parancsnokságát.

Még december 30-án megkísérelték az oroszok a Kárpátok vonalának áttörését, támadásuk a IX. hadtest szívós ellenállásán megtört. Az ellenség január 1-én megtámadja és visszavonulásra kényszeríti a 11. lovashadosztályt, amely csak az Uscie-Ruskietől jobbra és balra fekvő magaslatokon foglalhat ismét állást. A 10. lovashadosztály január 2-án ezért parancsot kap, hogy sürgősen előrenyomulva az ellenség további előretörését a Biala-völgyben okvetlenül akadályozza meg. Az ezred 5 óra 30 perckor útnak indul és a hutai őrház mellett Polany-Czárnán át a falutól keletre fekvő hegynyeregre vonul. Az időközben megérkezett gyalogságunk az ellenséges támadást már visszaverte és így a lovashadosztály Smerkowiecre menetel, hogy ott készenlétben legyen, A 9. huszárezred az éjszakát parancsra Brunaryn tölti, 3-án ismét Uscie-Ruskiéra megy. Az ezredet éjszakára ismét visszarendelik. Ez a keskeny, jeges hegyi ösvényen sokszor a lovak szűgyéig érő patakokon át vezető út a résztvevőknek örökké emlékezetes marad. A tűzérés megakad. A trén szerencsére hátul marad. Másnap az ezred ugyanezt az utat teszi meg és ötödikén ugyanezen az úton a Beszkidnyergen át Zboróra megy. Az útbaeső falvak telve vannak csapatainkkal. Az erős ellenállásra épített lövészárkok arra mutatnak, hogy a Kárpátok vonalát minden körülmények közt tartanunk kell. Az ezred Zborón tölti az éjszakát.

Január 6-án Kuróra megy az ezred és 14-ig ott marad, ezalatt a huszárok és lovak teljesen kipihenik magukat; a vasalást, felszerelést ismét rendbe hozatjuk. A limanowai csatában megsebesült Babics hadnagy visszatér az ezredhez. Zboróra megérkezik Janik László főhadnagy, aki a limanowai csatában fogságba került és sok viszontagság után kalandos módon szökött vissza, oly értékes adatokat hoz magával, hogy személyes jelentéstételre rendelik a Boroovic-féle hadseregparancsnoksághoz; majd bevonul ezredéhez, a 13-as huszárokhöz. Csak most érkeznek meg otthonról az ezred részére a karácsonyi ünnepekre gyűjtött szeretetadományok.

Az ezred január 14-én Bártfán át Oszikóra menetel, az éjszakát Oszikón töltve, 15-én Eperjesen keresztül, Kassától északra fekvő Jánoskára megy. Von der Luhe Imre ezredes január 21-én Sulkovski Edgár herceg őrnagytól átveszi az ezredparancsnokságot.

Január 27-én az ezred Eperjesen bevagoníroz. Az egész hadosztály

Tiszaújhelyre és Tiszaújlakra kerül, mint Linsingen tábornok kárpáti hadseregének tartaléka.

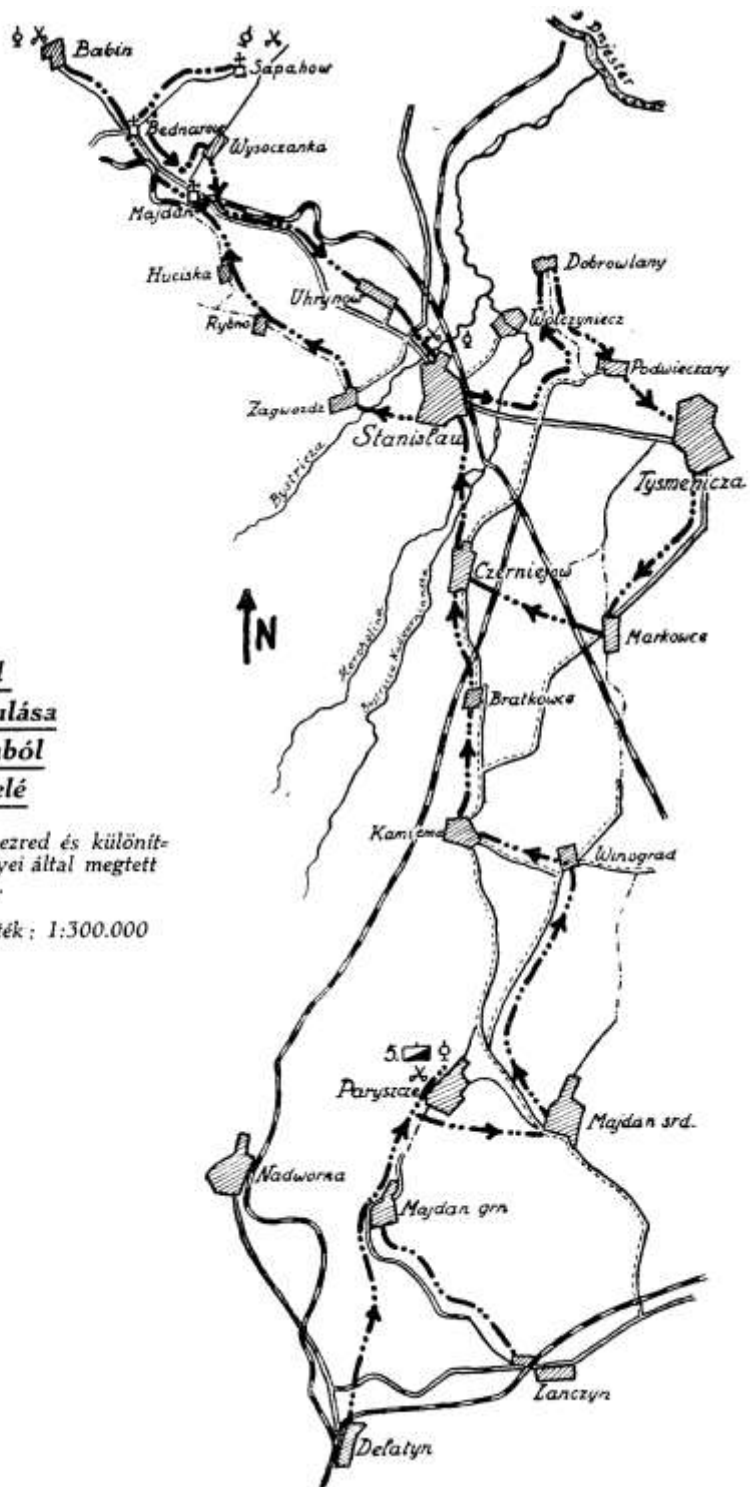
A limanowai csatában hősiesen küzdő huszárainkat február másodikán dekorálják. Herberstein Herbert gróf, hadosztályparancsnok, személyesen adja át a kitüntetések derék legényeinknek. Denk Gusztáv százados, a 10. lovashadosztály vezérkari főnöke szép beszédben méltatja a Nádasdy-huszárok hősiességét.

Február 13-án az ezredet Nagyszöllősön bevagonírozzák. A Kárpátokon és Körösmezőn át az ezred több csoportban Delatynra érkezik, és ott kiszáll. Éjszakázás Zarzicén. Szmrecsányi kapitány és Henriquez Károly hadnagy 17-én bevonulnak az ezredhez. 18-án riadó! Az 1. század és a V₂ gépfegyverosztág február 18-án, Dobratow Majdan Gmra elindul, 9 órakor Majdánra ér. Itt tartózkodik a Désy Zoltán országgyűlési képviselő parancsnoksága alatt álló 22. népfelkelő ezred 1 zászlóalja (pár nappal később Désy Halicsnál hősi halált halt). Bauer tábornok parancsára a 9-es huszár V₂ gépfegyverosztág támogatja a népfelkelő zászlóalj által megindított támadást, amelynek eredménye délután 1 órakor Garycze elfoglalása. A géppuskásosztág és ½ század 9-es huszár parancsot kap, hogy avatkozzék be a majdan—srd-i csatába. Az oroszok menekülnek, úgy látszik a kolomeai vereségek óta itt csak utóvédállásaik vannak.

A 9-es huszárok Lanczynban töltik az éjszakát, ide várjuk az ezrednek még útban lévő részeit. A Nádasdy-huszárok 19-én reggel 7 órakor Majdan-Grnon állnak, 9 óra 30 perckor Kamienán keresztül Cerniejowra masíroznak és ott töltik az éjszakát.

Az ezred parancsot kap, hogy február 20-án a Bystrycán átgázolva, Stanislauba menjen. A 10. lovashadosztály valamennyi ezrede a lehető legrövidebb idő alatt iparkodik Stanislaut elérni, hogy mint elsők vonulhassanak be a városba. A hadosztály egyes oszlopai közötti összeköttetést Montenuovo Ferdinand herceg, főhadnagy tartja fent, akinek több ízben kellett a jéggel borított Bystrycán átgázolnia. A menekülő oroszok csak úgy tessék-lássék-ellenállást fejtenek ki. Az ezredek Stanislauba érkező századait a lakosság örömujjongással fogadja. A generalmarsch sok ezer embert csődít az utcára. A helybeliek szívélyesen és örömmel vendégelik meg a legénységet.

A Stanislautól északra fekvő magaslatokat tartani akarják az oroszok. Stanislau északi határát a 12-es ulánusokkal együtt a 9. huszárezred ½ géppuskás osztaga szállja meg. A megszállás foganatosítása után az ezred géppuskái azonnal tüzelni kezdenek, hogy feltartóztassanak egy Uhrinow irányából megindult orosz támadást. Estig az oroszok nem tudták Stanislaut elérni, de a derék horvátok (16. gyalogezred) este még éppen idejében érkeznek meg, hogy az

Az ezred
előnyomulása
Stanislauból
Halicz felé

..... Az ezred és különité-
 ményei által megtett
 utak.

Mérték : 1:300.000

orosz támadást végleg visszaverjék. A 9. huszárezred Stanislauban tölti az éjszakát és parancsot kap, hogy Tysmienica déli szélére vonuljon. A parancs megváltozik, az ezredet Chryplinbe rendelik, ide érkezik meg az ezred többi százada is, melyek Delatynban 36 órával előbb kivagonírozva, gyorsított menetben jöttek. A csoportnak a chryplin—tysmienicai vasútvonalat kell rohammal elfoglalnia. A vasútvonalat a derék 16. gyalogezred megrohamozza, az oroszok menekülnek. A lovasság 22-én Mykietyncen tölti az éjszakát. Sulkovski herceg, őrnagy parancsot kap, hogy 2 századdal és egy tüzérszakasszal a nizniowi hidat foglalja el és azt tartsa. Az ezred 23-án Rybnon át Majdánra vonul; jelentés érkezik, hogy Bednarowban ellenséges lovasszázadok vannak. Az oroszok Halicsból tartalékokat kapnak. A 10. lovashadosztály keretén belül alakult gyalogzászlóalj, melynek 9-es huszárszázada Erős főhadnagy parancsnoksága alatt áll, Babinnál állástfoglalva biztosítja a terepet egy előnyomuló orosz lovas-hadtesttel szemben, ide rendelik még a 9. huszár-gépfegyverosztágot is; ez tüzelésével támogatja a támadó gyalogzászlóaljat.

Grézer kapitány százada Bednarowban áll, maga az ezred Saphowra vonul. A gépfegyverosztág Babinban 28-án korán reggel parancsot kap, hogy az ezredet Bednarowon át Antonowkára kövesse. Itt az 1. század géppuskás osztág és egy tüzérszakasz von der Luhe ezredes parancsossága alatt parancsot kap, hogy Saphownál tartóztassa fel a gyorsan előnyomuló ellenséges csapatokat.

Az oroszok egymást követő sűrű raj vonalakban észak és észak-keletről vonulnak előre Stanislau irányában. A lovas tüzérség hatásos tűzzel árasztja el az előnyomulókat. Az 1800 lépésnyiről megnyitott gépfegyvertűz lassítja és akadályozza az orosz támadást, de feltartóztatni nem tudja. Parancs következtében a 8. lovashadosztály csapatai Viktorov déli szélére vonulnak. A két oldalról bekerített csapat parancsot kap, hogy a tüzérség visszavonulását biztosítsa, majd a wysocankai 284-es magaslatra menjen. Ezredünkhöz itt egy gyalogos gépfegyverosztág és egy gyaloghuszárszázad csatlakozik. Ezekkel a csapatokkal megerősítve, kell az ezred századainak és gépfegyverosztágának az út két oldalát megszállni és az előnyomuló ellenséget feltartóztatni.

A közeledő oroszokat gépfegyvertűzzel árasztják el, ezek erre egy terephullám védelme alatt a Lukowica-patak két oldalán elterülő ház-csoporthoz húzódnak vissza. Ebben az állásban érte az ezredet március 1-én a parancs, hogy a 10. lovashadosztály csapatai Uzinba gyülekeznek és az ezred Dobrowlanyban éjjelezik. Éjjel riadó. Parancs: Uhrynówba indulni és a vázlaton jelzett állást elfoglalva egy orosz lovastámadást visszaverni. Az állást elfoglaljuk, de a támadás elma-

rad, este elhagyjuk az állást. Az ezred Dobrowlanyn tölti az éjszakát. Március 3-án terjed el a hír, hogy Przemysl felszabadítása nem sikerült. A mieink kénytelenek óriási fáradság és állandó harcok után engedni a hatalmas orosz nyomásnak. Az egész hadosztály elvonulásáig az ezred Dobrowlanyn marad, majd Podwieczaryra megy és ott tölti az éjszakát. A hadosztály 4-én hajnalban korom sötétben Tysmienicára vonul. A 13-as huszárok különítménye a 9-es gépfegyverosztaggal és egy tüzérszakasszal Stojanovics kapitány parancsnoksága alatt a nizniowi Dnyeszter-híd elzárására indul. A különítményt és a géppuskásosztagot még a délután folyamán ellenséges erők visszaszorítják. Az éjszaka folyamán a különítmény a rossz, jeges dűlő utakon vonul vissza, a két ágyút inkább a huszárok, mint a lovak vontatják, így érkezik Tlumaczra, ahol a hadosztály éjjelezik.

5-én Sulkowski herceg őrnagy különítményével a Dnyesztertől visszaérkezik az ezredhez. Az ezred Chocimirznál gyülekezik. A hadosztály parancsot kap, hogy Bortnikin át nyomulva előre Korolowkát foglalja vissza. Délben 12 órakor megindul az előnyomulás, mely az erős ellenséges ágyútűz ellenére a sötétség beálltáig tart. Az ezred Puznikin éjjelezik.

1915 március 5-én az ezred állománya: 246 lovas, 4 gépfegyver.

A tisztikar beosztása ezekben a harcokban a következő volt:

Ezredtörzs: Von der Luhe ezredes. Sulkowski herceg őrnagy, Himmel kapitány segédtiszt.

1. század: Grézer kapitány, Wenckheim gróf főhadnagy, Flandorffer Róbert főhadnagy, Odescalchi herceg hadnagy.

3. század: Hanvay kapitány, Szilágyi főhadnagy.

5. század: Steiger kapitány, Nedeczky hadnagy.

Géppuskás osztag: Henriquez főhadnagy, Babics főhadnagy és Henriquez Károly hadnagy.

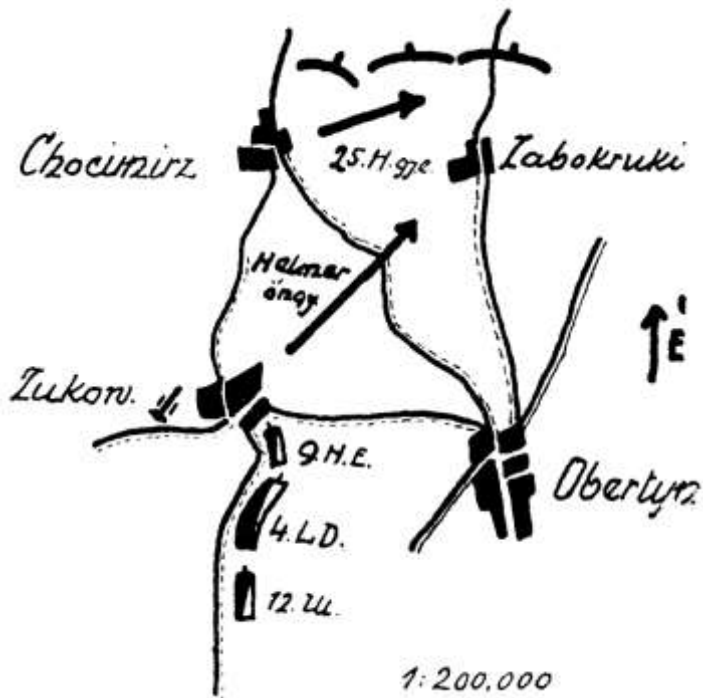
Szmrecsányi kapitány a német lovashadtestnél összekötő-tiszt.

Bortnikinél 6-án állást foglal az ezred, majd Chocimirzben tölti az éjszakát. 7-én Chocimirztől északra védelmi állást foglalunk. Hóban, jeges szélben tartjuk állásainkat. Szomszédaink német lovasok. 9-ikén a lovak éjjelezésre Zukowra kerülnek. Az ezred továbbra megmarad eddigi állásában. Az óriási hideg, hóviharak alaposan próbára teszik úgy a tiszteket, mind a legénység ellenállóképességét.

Bár a legénységet 12 óránként váltják fel, a fagy úgy huszáraink, mint lovainkban nagy károkat okoz. Lovainkról napokon át nem kerül le a nyereg. Az orosz tüzérség már 12-én lövi Chocimirzet.

Az ellenség 13-án Zabokrukinál a szomszédos német állásokat áttöri. Nyolc órakor reggel a 10. lovashadosztály állásai ellen is megindul a támadás, a hideg és sok nélkülözés folytán megritkult sorok nem

fejtenek ki nagyobb ellenállást, annál is inkább, mert az ezredtől keletre is érezhetővé válik az áttörés. A csapatok a Chocimirztól délre fekvő magaslatokra vonulnak vissza. A vigasztalannak látszó helyzetben érkezik Helmer őrnagy a 66. gyalogezred egy zászlóaljával és feltartóztatja az előnyomuló oroszokat. Helmer őrnagy a 66. gyalogezred egyik zászlóaljának parancsnoka a 9-es lövésosztállyal együtt 14-én támadásra indul a Zabokrukitól északra fekvő magaslatok ellen. A lovasokat lovaikhoz rendelik vissza. Ezalatt az idő közben megérkezett 25. honvédszázad Chocimirzet visszafoglalja és sok foglyot ejt. Gróf Zalis-Sewis tábornok parancsnoksága alatt újabb erősítések

érkeznek. A 10. lovashadosztály csak készenlétben áll. Este 7 órakor menetelés Zsukowra, ahol huszárok és lovak végre megpihenhettek. Kállay főhadnagy, aki sebesüléséből még alig gyógyult fel, Chocimirznél bevonul az ezredhez és az 1. századhoz kerül. Az ezred 15-én reggel 5 órakor Obertinen át Zabokrukitól északra fekvő magaslatokra vonul. A gyalogság támad. Az ezred napközben ágyútűz alatt áll és este Zabokrukira vonul éjjelezésre. Az ezred a Zabokrukitól északra fekvő állásban marad 16-án is. Az ütközetben csak a gépfegyverosztagunk vesz részt.

Braun Géza kapitány 17-én Sopronból 180 huszárral megérkezik és átveszi az első század parancsnokságát, alantas tisztjei: Wenckheim Béla gróf, főhadnagy és Kállay hadnagy. 18-án az ezred Zabokrukira menetelve ott éjjelezik és a falutól 2 km-re északra fekvő állásokba kerül. Lühe ezredes a frontszakasz parancsnoka a falu közelében fekvő majorban tartózkodik. 1. és 3. század tartalék. Az ezredet 22-én

a 10-es huszárok leváltják. A gépfegyverosztagunk továbbra is itt marad, de rövidesen kénytelen az orosz túlerőnek engedő századokkal együtt visszavonulni. Az elhódított területet a 28-as Landwehr-gyalogezred visszafoglalja. Babics főhadnagy géppuskásosztagával támogatja a támadást. A leváltott ezred Zsukowra indul pihenni. Lühe ezredestől a front szakaszparancsnokságot Horthy ezredes veszi át. 24-én Tyszkowcére megy az ezred, majd 25-én Korniówra folytatja útját. A Dnyeszter partját őrizzük. A délután folyamán Jasienow—Polnyra indulunk. 26-án Zastawnára érkeve beszállásolás. Ebben az időben az ellátás megfelelő volt, az időjárás pedig javult.

27-én reggel 7 órakor riadó! Bauer tábornok parancsot ad, hogy a 9-es huszárezred Pohorloutzra induljon és onnan keletre kanyarodva az Oknánál harcoló 4. számú lovasdandár jobbszárnyát megerősítve támadjon. Pohorloutznál az a hír érkezik, hogy a 4. lovasdandár jobbszárnya Mitkeünál van. A parancs értelmében az útközben talált csapatok ide irányítandók, így Tunkl báró kapitány százada is.

Kállay főhadnagy járőre jelenti, hogy a szamuszyni kastély mellett fekvő magaslatot az oroszok megszállták. Az ezred parancsot kap, hogy lóról szállva Szamuszynt elfoglalja. A támadást nehéz tűzérsegi tűzben Vetsera báró, kapitány vezeti, aki három orosz szotnyát széjjelugraszt.

A szamuszyni kastély a mienk. Huszáraink nagy örömmel fogyasztják el az orosz menázsit. Az ezred megszállja a meghódított állásokat. Csata után von der Lühe ezredes Oknára indul a lovakkal. Március 28-án a Dnyeszter partján örködnek a századok. Az ellenség a túlsó parton van. A Nádasdy-huszárok Brodok és Mitkeu között állnak. Tábori őrs a Dnyeszternél, főőrség pedig a faluban van. A szolgálatot a dandár két ezrede felváltva látja el. A zsukowi dermesztően hideg és kimerítő napok után huszáraink ismét magukhoz térnek, harci kedvük ismét a régi.

Április 2-án riadó! Az oroszok a Dnyeszter kanyarulatánál áttörték az állásokat, von der Lühe ezredes ellentámadásra kap parancsot. A rendelkezésre álló első, negyedik és ötödik század a szamuszyni kastélynál lóról szállva, heves ellenséges ágyútűzben von der Lühe ezredes vezetésével két kilométert nyomul előre és a sebesült báró Vetsera kapitány századának visszavonulását biztosítja, majd Bauer tábornok parancsára a szamuszyni kastélynál állást foglal. Délután ugyanezeket az állásokat a gyalogság szállja meg, míg ezredünk 4. és 5. százada Braun kapitány parancsnoksága alatt visszatérhet Mitkeu és Brodokra. Április 4-én hajnalban egy orosz gyaloghadosztály Szamuszynnál megtámadja és áttöri a gyalogság frontját, majd Okna irányában előrenyomul. Ezredünk három százada Mitkeünál az ellen-

ség szárnyát veszélyeztetve, csak lassan vonul vissza. A közben megérkezett gyalogság segítségével az Oknán át előtörő tartalékok a lassan visszavonuló ellenséges testőrhadosztályt a Dnyeszteren átszorítva, a Sándor cár testőrezredet, (2800 embert) foglyul ejtik. Az oknai csatában Kállay főhadnagy hősi halált halt, Braun Géza kapitány pedig súlyosan megsebesül.

Braun Géza kapitány az itt következő jelentésben számol be az oknai csatáról:

Virág szakaszvezető április 3-án civil-foglyokat ejt, ezek azt vallják, hogy a Dnyeszter túlsó partján nagy ellenséges csapatösszevonások folynak. Az egyik orosz gárdahadosztály parancsot kapott, hogy április 4-én átkeljen a Dnj észteren és állásainkat megtámadja. Ezt a jelentést Bauer tábornok úrnak továbbítottuk. Csodaszép tavaszi éjszaka, csapataink ellátása Mitkeu fáluban kitűnő. A hangulat elsőrangú. Este 9 órakor Kállay főhadnagy leváltja Lamprecht főhadnagyot. Április 4-én, húsvét vasárnapján reggel 3 órakor erős ágyúzás és puskazajt hallunk. Őrszemeink ugyanakkor jelentik, hogy gyalogságunk visszavonul. Lamprecht és Kállay főhadnagykok segítségére 40 huszárt küldök a vázlaton feltüntetett Dnj észter-parton húzódó útra. Egy honvéd szakaszvezető jelenti nekem 3 óra 50 perckor, hogy a Szamuszyntól keletre fekvő állásoknál az oroszok áttörtek és a mieinknek a visszavonulást elrendelték. Kállay főhadnagy segítségére még 20 huszárt küldök, én magam Mitkeu északkeleti szélénél 30 emberrel állást foglalok. Parancsnokságomtól egyelőre parancsot nem kaptam, így helyemen maradok. Őrszemeinktől ekkor az a jelentés érkezik, hogy gépfegyvereink legénysége, miután az utolsó töltenyt is kilötte, visszavonult, a honvédek pedig már régóta kiürítették állásaikat. Az oroszok sűrű, de rendetlen rajvonalakban Szamuszyn felől délnyugati irányban követik a hátralékát. Most veszem észre a 200 lépésnyire tőlem gyorsan előnyomuló oroszokat. Azonnal elrendelem, hogy Kállay főhadnagy Mitkeun keresztül visszavonuljon. Kállay gyorsan végrehajtja a visszavonulást, melyet én biztosítok. Minthogy Kállay főhadnagy az általam kapott parancs végrehajtása közben az ellenségtől minden oldalról meglehetősen szorongatott, állásomat mindaddig tartom, míg Kállay huszárai Mitkeu délnyugati szélét el nem érik, ekkor azonban, hogy az ellenség engem is be ne kerítsen, kénytelen vagyok ugyanabban az irányban követni őket. Az ezredünk rajvonalaát visszavonulóban, de teljesen rendben találom. Szándékom az, hogy a Mitkeutól keletre fekvő magaslati állást tartom, minthogy az oroszok előnyomulása nagy erővel tovább folyik, elhatározom, hogy a Mitkeutól délnyugatra fekvő első terephullámig folytatom visszavonulásomat, ott megállok, és a rendetlenül özönlő ellenséget egy ideig feltartóztatom.

Huszárainknak megtiltottam a tüzelést, hogy szándékom végrehajtására elég tölténnyel rendelkezzem. Mellettem volt dr. Kelemen György főorvos. Tervemet, sajnos, végrehajtani már nem tudtam, mert közvetlenül a terephullámhoz való érkezésünk előtt súlyosan megsebesülök. Az orosz raj vonal 30 lépésre van tőlünk. Két bátor altisztem pár lépésen át visznek, majd egy jelentő lovas szürkéjére emelnek. A parancsnokságot közvetlen közelemben álló őrmesteremnek adom át. Még mielőtt Oknára érnék, gépfegyverosztagunk kocsija vesz fel már eszméletlen állapotban. Oknára érve csak egész röviden tudtam Bauer tábornok úrnak jelentést tenni a történetkről. Később tudomásomra jut, hogy Pflantzer-Baltin lovasági tábornok még a délután folyamán egy brigád erősítést küldött, amely az oroszokat ismét a Dnyeszteren túlra szorította. Az orosz Sándor cár gárdeezredet ennél az ellentámadásnál elfogtuk. Sajnos, már nem vehettem részt ebben a csatában, melyben ezredem von der Luhe ezredes vezetésével harcolt.

Vetsera báró kapitány, Henriquez főhadnagy, Himmel főhadnagy, Horváth zászlós, Hanvay kapitány, Steiger kapitány — Zsukovnál.

Horváth zászlós, Vetsera báró kapitány, Szilágyi főhadnagy, Hanvay kapitány, Kállay főhadnagy — 1915 március.

Kállay, Beess báró, Babics és Wenckheim Béla gróf főhadnagyk.

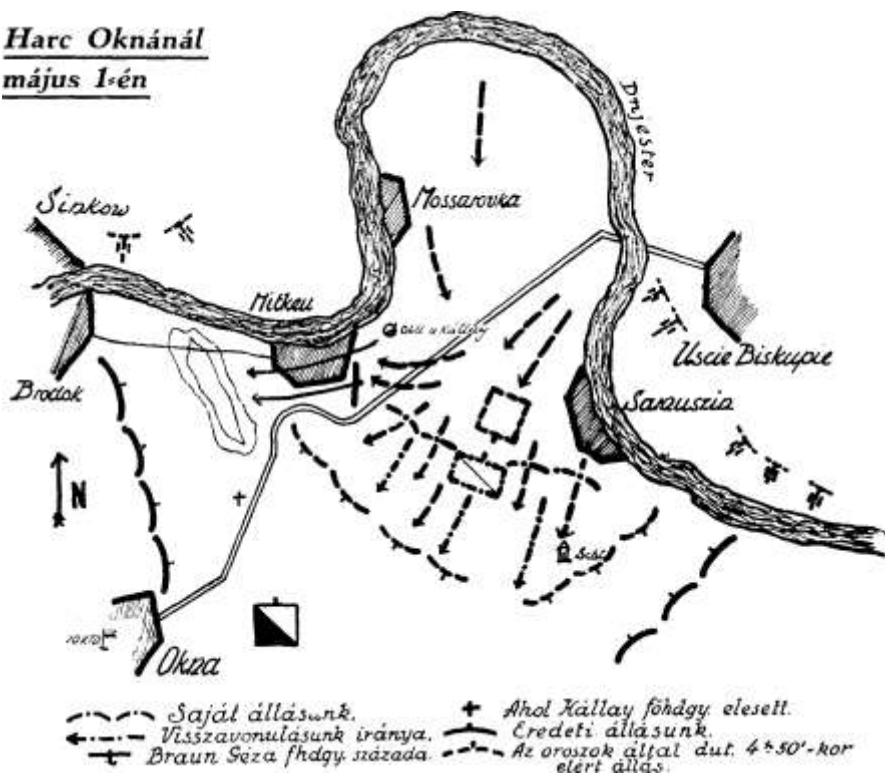

Kállay főhadnagy, Beess báró főhadnagy, Braun kapitány, Odesealchi herceg hadnagy és Mókus őrmester. 1915 március.

A Mitkeu melletti harcnál Kállay főhadnagy először súlyosan megsebesült, majd később lóháton halálos golyó találta. Az ezrednapló így emlékezik meg róla:

Kállay főhadnagy már békében a 6. századnál szolgált Zimonyban. A háború kitörésekor hadosztály-lovasságnál teljesített szolgálatot és mint bátor és óvatos járőrparancsnokot mindenki nagyrabecsülte. Egyik eredményes járőrlovlása alkalmából megsebesült, egy lövés lábszárcsontját találta és törte el. Közvetlenül felgyógyulása után a soproni pótszázadhoz vonult be,

Harc Oknánál május 1-én

és azonnal Galíciába keredzkedett, ahol ezredét és bajtársait nehéz harcban tudta. Közvetlen bevonulása után az összes Chocimirz melletti rettentő viharokban lefolyt lövészárküzdelmeket végigharcolta, majd, miután a hadosztályunk Okna irányában megindult, az ezred harcaiban, melyek, sajnos, oly súlyos veszteségeket okoztak és tisztikarunk legjobbjait szedték áldozatul, mint járőr- és szakaszparancsnok kiváló eredménnyel vett részt.

Kállay főhadnagy utolsó harcáról Babics főhadnagy mint szemtanú a következőket mondja:

Kállay főhadnagy, midőn állásában észrevette, hogy minden oldalról körülvették, megkezdte rendben a visszavonulást, a gyilkos ellenséges tűzben. Az ellenség oly közel volt, hogy fedezésről már szó sem lehetett. Kállay néha megállást parancsolt és a huszárok állva lőttek a sűrű raj vonalakban közeledő ellenségre. Így érkezett el Kállay főhadnagy és vele évfolyamtársa Lamprecht

főhadnagy a mitkeu—oknai-út keresztezéséig. Már közvetlen Mitkeu közelében a hegyoldaltól pár lépésnyire ellenséges golyó fürta át bal lábszárát. Lova (Nanett) kimúlt alatta. Két derék káplár sebesült bajtársunkhoz ugrott. Az ellenség figyelmét nem kerülte el a kis csoport és rövidesen ezután halálos golyó járta át bátor bajtársunkat. A két derék altiszt szintén megsebesült. Délután, midőn ellentámadásra indultunk, egy szobor mellett találtuk meg holttestét, nem messze lovától, mindkettőt kirabolva. Következő napon kedves barátunkat és mindazokat a derék huszárokat, akik ugyanazon napon életüket a királyért és hazáért feláldozták, az oknai temetőbe vittük örök nyugalomra. A hely, ahol Kállay elesett, a mellékelt vázlaton kereszttel van megjelölve.

Belatini Braun Géza kapitány rövidesen hazakerült, mi pedig, sajnos, rövidesen megtudjuk, hogy sebesülése milyen súlyos. Bátor bajtársunk, aki minden alkalmat felhasznált arra, hogy hősiessen teljesítse kötelességét, még évekig szenvedett és egészségét csak lába amputálása után nyerte vissza. Nagy öröm mindnyájunk számára, hogy kedves barátunkat most egészségesen láthatjuk. Engedje meg, hogy azért az önzetlenségért, amellyel ezredünk ügyes-bajos dolgait még ma is intézi, hálás köszönetünket fejezhessük ki.

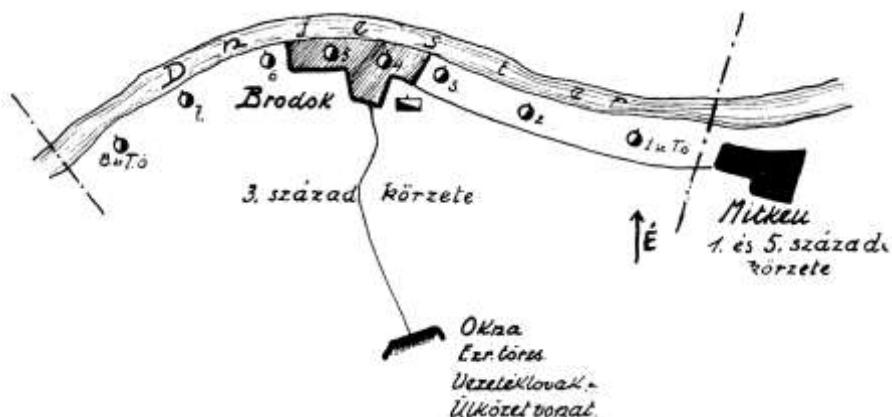
Az oknai csata után Pohorloutzon gyülekezik az ezred. Délben 1 órakor egy zászlóalj erősítés érkezik. Ugyanekkor parancs jön, hogy az összes csapatok résztvesznek Mitkeu és Mitkeutól keletre fekvő magaslatok visszafoglalására meginduló ellentámadásban. Csatlakozunk az Oknán át előnyomuló gyalogos dandárhoz. Az erős ellenséges oldal-tűzben lefolyt támadás fényesen sikerül. Báró Beess és Lamprecht főhadnagykok parancsnoksága alatt álló századok 80 foglyot ejtve este 7 órára visszahódítják és megszállják a Mitkeutól északra fekvő magaslatot. Az 1. és 5. századnak újból meg kellett szállnia Brodokot és Mitkeut, így a Dnyeszter melletti őrszolgálat az előbbi módon ismét folytatódott. Az oroszok egy ideig most csendben vannak. Az ezred ebben a nyugalmas időben kipiheni fáradalmait. A tábori őrsök felállítása megfelelő volt. A vidék lakossága megszereti derék huszárainkat, úgyhogy azok itt majdnem otthon érezhették magukat.

Április 9-én Harmos kapitány Sopronból bevonul az ezredhez és átveszi ismét a 3. század parancsnokságát, Fessier főhadnagy pedig a gépfegyverosztag parancsnokságát. Az orosz tüzérség ismét élénkebben tevékenykedik. Kisebb csatározások folynak. A fegyelem kifogástalan. A nyugalom felfrissíti a legénységet, lovaink is rendbejönnek, most már szinte örülünk a legközelebbi csatának.

Az oroszok velünk szemben a Dnyeszter parton 40—60 lépésnyire fekszenek. Az ellenséges tüzérségi tűz mindig erősebb a miénknél. Bauer altábornagy április 29-én átadja a kitüntetések a limanowai csatában tanúsított magatartásukért Hanvay, Cserhalmi kapitányoknak, valamint báró Beess és Babics főhadnagykoknak.

Az orosz tüzérség ismét tevékenyebb lesz. A tábori őrsök gyak-

ran lövöldöznek egymásra. Sebesültek, sőt halottak is vannak. Az oroszok, kétségkívül, hogy a gorlice—tarnowi áttörés miatt balszárnyukat védjék, erős támadásra készülnek. Május 10-én alarm! Az 1. század (Grézer kapitány), az 5. század (Hanvay kapitány) és a géppuskásosztag (Fessier főhadnagy) a 12-es ulánusokkal dandárkötelékben egyesülve, Oknától északra és északkeletre császárvadászokhoz csatlakozva harcolnak. A 3. századot (Harmos kapitány), mint tartalékot, egy horvát honvédezredhez rendelik. Május 11-én az ezred támadásra kap parancsot, hogy így lekösse az ellenséget. Keményen harcolt az orosz, már 12-ikén a saját századaink tartalék és tüzérség nélkül az ellenséges támadást nem tudták kivédeni. Balra a német lovasság szá-

zadai visszavonulnak, így déli 12 órakor az általános visszavonulást elrendelik. Az ezred visszakerült lovaihoz; itt Babics főhadnagy srappnell által könnyebben megsérült. Az ezred elindul Stehowe felé.

A 3. század 11-iki támadása után Gmesits alezredestől parancsot kapott, hogy május 12-én 1 óra 30 perckor erős tüzérségi előkészítés után a horvátokkal és a lengyel légióval egyesülve a gromestii határállást rohamozza meg. A fél század Henriquez főhadnagy parancsnoksága alatt 50 lépésnyire az orosz állásokhoz lopózkodik. A döntő pillanatban csak a mi huszáraink rohamozzák meg a jól megerősített határállást. A drótkadályok és farakások az orosz állásokba való betörést teljesen lehetetlenné teszik. A puskatűzben, kézigránát és közelharcban Henriquez főhadnagy és 24 bátor huszár megsebesül. Május 13-án Harmos kapitány fogságba kerül.

Az ezred a Snatyntól délre fekvő két állást foglalja el, este. Az oroszok lassan vonulnak délfelé. Az ezred jobbszárnya teljesen biztosítatlan. Hanvay kapitány csoportja Waskoutztól délre vonul vissza. 14-én Orosz-Banillán van az ezred, majd a Cseremosz-folyó

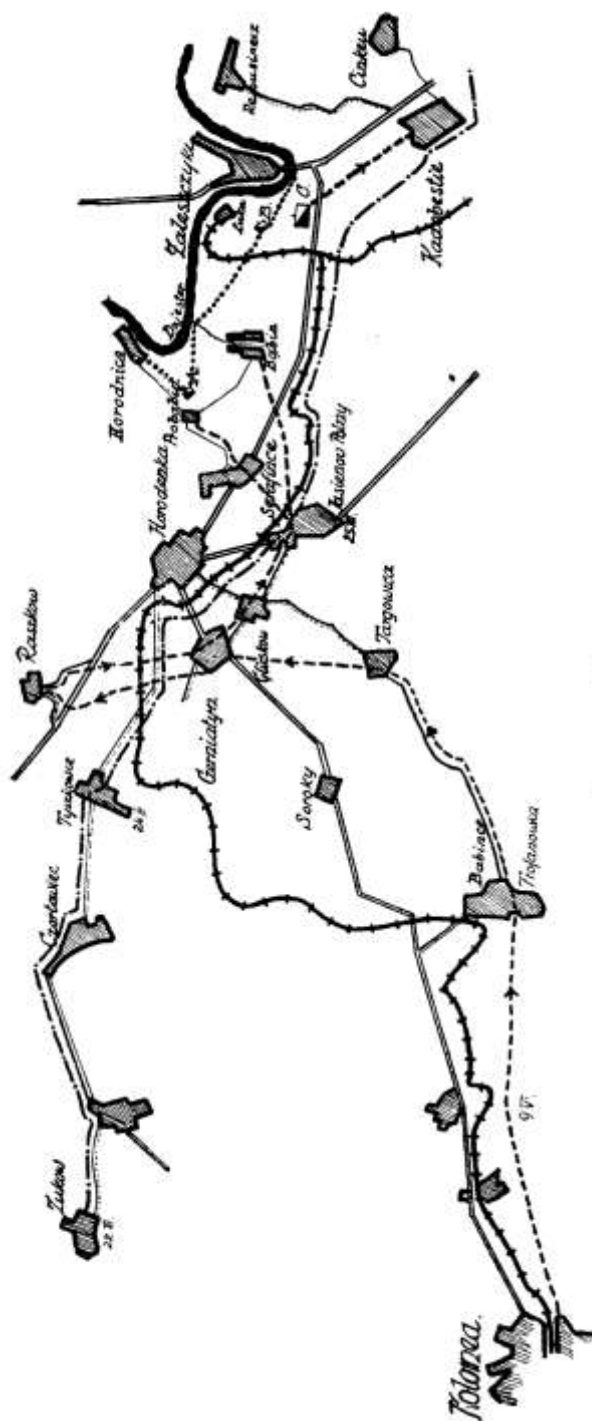
mentén vonul vissza. Ezután Waskoutzra, majd Zaluczére menetelünk. Babics főhadnagyot gépfegyverosztagával a zalucei major melletti erdőben tartózkodó német csapatokhoz osztják be. Az erdő erős ellenséges tüzérségi tűz alatt áll. Oswald őrmester bevonul az ezredhez a 3. századdal, mely az egész visszavonulást gyalog, sok fáradtsággal és nélkülözéssel hajtotta végre. A horvát honvédek 3. századukat a visszavonulásnál többnyire utóvédül használták. A visszavonulás első napján a századot Horváth Dezső káplár vezényelte, ezért a nagyezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

15-én a gépfegyverosztag és a 44. Landeschützen-ezred itt marad. Később erősítésül a lövész-század 80 embere ideérkezik. 16-án az ezred a Czeremosz folyó mentén áll, itt felvesszük az összeköttetést a 7. honvédhuszár ezredével. Este az ellenséges tüzérség az egész vonalat tűz alatt tartja.

Az ezred 18-án még itt tartózkodik. Gépfegyverosztagunk a zalucei erdőben van. Az ezred 24-ig a zaluce—sniatyni állásokat tartja megszállva. Amikor a 10. lovashadosztály tartalékba megy, állásainkat a 20. vadászrezd és a német lovashadosztály veszi át. Az ezred gépfegyverosztagát a vadászokhoz, illetőleg a 4. német dragonos-ezredhez osztják be. Babics főhadnagy, Betldorf báró, őrnagy parancsnoksága alatt áll. A gépfegyverosztagot 26-án erősen lövi az orosz tüzérség. Különbön nyugalom van. Június 2-án Wenckheim László gróf főhadnagy bevonul az ezredhez. Herberstein gróf, altábornagy június 3-án, Űrnapján lelkesítő beszédet tart és kitüntetésekkel oszt ki.

A német és az osztrák-magyar hadsereg Przemysl elfoglalt a sztryi véres ütközetet megnyerte. A lövészárokban háromszoros „hurrá”-kiáltással fogadjuk az örömhírt. Ugyanakkor nagy táblákra írva közöljük az ellenséggel Przemysl visszafoglalását.

Az ezred június 5-ig itt marad. Június 5-én délután 1 órakor riadó! Az ezred Waskoutztól délkeletre fekvő gyülekező helyén sorakozik és az éjszaka folyamán Orosz-Banillán, a drierowi hadihídon és Kosowon át Pistynbe érkeznek. Itt az ezred a gyalogság tartaléka. 6-án Jablonowon át Kluow-Mzáléra folytatja útját az ezred és itt állást foglal. Peczinizynél áttört az ellenség. Este a gyalogság visszaveri az oroszokat. A Nádasdy-huszárok parancsot kapnak, hogy még 7-én csatlakozzanak a 10. lovashadosztályhoz. Az éjszakát Pistynben tölti az ezred. Az útirány megváltozik. Az ezred Jablonowon, Myszynen-Werbiazon át Kolomea felé indul. Kluowon beszállásolás és szigorú készültség. A gépfegyverosztag, amely a visszavonulás óta Babics főhadnagy parancsnoksága alatt áll (beosztott tiszt Wenckheim Béla gróf főhadnagy), 7-én a werbiazi majornál marad, ugyanakkor az ezred készültségben áll.

L e g e n d a :

- A. Probabin. Br. Bees fhdgy. sz. } különítmény
 1/2 gpo. } felderítési szakasz
 B. Prelipce. Grézer kapt. szd. } különítmény
 1/2 gpo. 10. h. } felderítési szakasz
 C. Az ezred táborozási helye.
- — — — — Az ezred átcsoportosítása 1915 március
 hóban a Dniester-örvonalra.
 - - - - - Az ezred előnyomulása 1915 júniusban
 a Dniesterhez.

Az oroszok, akik az osztrák-magyar és német támadások folytán kiűrtették a San-vonalat és Lemberg irányában hátrálnak, most már velünk szemben is észak felé vonulnak lassan vissza.

Hanvay kapitány parancsot kap, hogy Obertynen át a Dnyeszterig hatoljon előre. Az ezred a matujowcei vasútállomásra menetel és Zamulincén tölti az éjszakát. Hanvay kapitány különítménye Kamionka Welkán orosz állásokra bukkan a falutól északkeletre. A század megszállja a Kamionkától délre fekvő erdőt és a gyalogság megérkezéséig tartja. Hanvay kapitány másnap egy újabb orosz állásra bukkan Obertyn-Zukowtól északkeletre. A különítmény parancsot kap, hogy a 10. lovashadosztályhoz bevonuljon. 9-én az ezred készen áll a horodenkai előnyomulásra és azután megindul Trofanowka-Targowicán át.

A III. hadtest ezredei követik az oroszokat. A hadosztály ekkor parancsot kap, hogy Soroky-Wierzbowcén át lehetőleg egészen a Dnjészterig nyomuljon előre. A Czerniatyn és Oknón lévő erős ellenséges csapatok ezt az előnyomulást megakadályozzák. Az ezred Wierzbowce északi szélén táborozik. 10-én a 9-es huszárok a Cibulka hadtest kötelékében Raszkowra indulnak. Raszkowon biztosított megállás. 8 óra 30 perckor az ezred mint elővéd (Kaiser-hadcsoporthoz alárendelve) megindul Czerniatyn—Huszkow—Jasienow Polyn át a 306-os magaslatra. Megérkezés délután 3 óra 30 perckor. Grézer kapitány századával és egy fél 10-es huszár gépfegyverosztaggal elindul, hogy Babintól északkeletre Prelipcén át a zalescyki vasúti hid és Wymusziv közötti terepet felderítse, tőle balra Beess báró főhadnagy százada és egy fél 10-es huszár gépfegyverosztag Babin és a Lemic-patak között végzi a felderítést. Erről a terepszakasról okvetlen jelentés küldendő. Hanvay kapitány bevonul az ezredhez. A Nádasdy-huszárok az éjszakát Jasienow Polyn töltik. A gépfegyverosztag és az 5. század egyik szakasza június 11-én a Babintól északra fekvő területre megy. A Kaiser-csoport itt tervezi a Dny észteren való átkelést. Az ezred előbb Serafincén, majd később a hadosztállyal együtt a zaleszycki úton a 308-as magaslatnál áll, majd megindul és az országúttól északra fekvő 321-es magaslatnál táborozik. Ide vonulnak az ezred összes többi részei is. A Nádasdy-huszárok 12-én Horthy ezredes-brigadéros parancsnoksága alatt állást foglalnak a Dnyesztertől délre, Lukánál.

Zaleszczykitől és a Dnyesztertől északra fekvő magaslatok csapataink kezében vannak. Horthy ezredes csoportja az oldalról jövő ellenséges ágyútűz miatt az erdő déli szélét szállja meg. Délelőtt 9 órakor ezredünk 2 százada a lóról száll. Ez a két század Prelipcén tartózkodó Békéssy alezredes parancsnoksága alá kerül. Lovaik von dez Lühe ezredessel Zwiniaczétól délnyugatra fekvő *majorhoz* mennek. Csapataink

támadása súlyos veszteségek mellett megakad. Négy orosz támadást visszaverünk. 12-én a már megerősített csapataink átkelnek a Dnyeszteren. A lóról leszállott huszáraink támadása azonban az orosz állásoktól 400 méterre megakad. A hadosztály lövész-százada (9-es huszárszázad Erős főhadnagy parancsnoksága alatt) Herberstein Herbert gróf személyes parancsára, Lamprecht főhadnagy által megjelölt helyen Lukánál átkel a Dnyeszteren. Még az átkelés előtt ideérkezik Békéssy alezredes másfél zászlóalj honvédegyalogsággal. Derék huszáraink gyalogosan

helyenkint mellig érő vízben a karabélyokat fejük felett tartva gázolnak át a Dnyeszteren. Babics főhadnagy parancsnoksága alatt kivezénylik a géppuskásosztagot a Békéssy csoport támadásának segítésére. A véres támadás alatt Babics főhadnagy 25.000 jól irányzott lövéssel visszatartja az oroszokat és súlyos veszteségeket okozva elveszi kedvüket mindenféle ellentámadástól. 13-án Piécarnán lévő állásoknál támadásunk ismét összeomlik. A géppuskásosztag szép, eredmény telj es munkát végez. A halottak eltemetésére 14-én fegyverszünet. Lóról szállt huszárainkat Hanvay kapitány és Waldbott báró hadnagy vezénylik. Az éjszaka folyamán 6 orosz jelentkezik Babics főhadnagynál.

Ezredünk egyik legbátrabb és legderekabb tisztje, Wenckheim Béla gróf főhadnagy kötelessége teljesítése közben hősi halált halt, a gépfegyverek felállítására szolgáló legalkalmasabb helyet keresve, érte utói a halálos golyó. A háború kitörése óta Wenckheim gróf, főhadnagy úgy is, mint járőrparancsnok, úgy is mint géppuskás szakasz-

parancsnok a legderekabb teljesítményeket végezte. Jó barát, volt alantasainak hősiességével a legszebb példát szolgáltatva úgy harcba, mint harcon kívül. Ezredünk egyik legkimagaslóbb egyénisége veszett el benne.

Következő napon, 15-én tovább dűlnak a véres harcok. A gépfegyverosztag kezdi meg a támadást. A 3. század Zaleszczykitól északra a lövészárkokban fekszik. Az élelem nem továbbítható. Az ezred tűzvonalban lévő részeit 14-én leváltják. A leváltott huszárok csak 15-én délután 2 órakor vonulnak be az ezredhez. Beess báró főhadnagy századával a Dnyeszter-part felderítésére és biztosítására kap parancsot. Az ezred többi része Kadobestie-nél gyülekezik.

A két század 9-es huszár és a géppuskásosztag 16-án Repusynetzre megy és itt Szirmay alezredes parancsnoksága alatt gyalogosan tűzharcban áll. Ez a csoport este 10 órakor bevonul Kadobestie-re és ott táborozik.

Verőfényes szép időben érkezik meg 17-én Götzen gróf kapitány 104 huszárból álló utánpótlással. (Eszterházy Károly gróf főhadnagy parancsnoksága alatt útban van még 165 lovas.) A 4. századot ismét felállítják Götzen gróf, kapitány parancsnoksága alatt. Abele báró, zászlóst az 5. századhoz osztják be. Éjjel 1 óra 20 perckor parancs érkezik, hogy az ezred azonnal menetkész legyen és 2 óra 30 perckor Zastawna irányában menetoszlopban álljon fel. 3 órakor az ezred Tetruskán át Toutrytól délre az országúton Jourkoutzra menetel. A faluban az ezred biztosítottan megáll és csak a sötétség beálltával szállásolhat be. Éjjel riadó, azonnal megindulunk. Az ezred 18-án Dobronoutztól nyugatra áll, mint az ötödik lovashadosztály tartaléka, Apor báró, tábornok parancsnoksága alatt. Itt táborozunk.

Abele báró, kadét egy megfigyelő járőrrel Dobronoutztól északra keletre fekvő magaslatra megy. Rzewiencyből állandóan nyugtalanító hírek érkeznek. Az ezredet délután 4 órakor Balamutowka nyugati széléhez rendelik. Itt lóról száll az ezred és a lovak Horoschoutzra kerülnek. Az ezred a gromesti templomtól 1000 lépésre nyugatra fekvő medencéhez kerül, mint Lubienszky gróf, ezredes csapatainak tartaléka. Az ezred 19-én tartalékban marad, csak Babics főhadnagy gépfegyverszakaszát állítják Leitner tábornok csoportjánál tűzvonalba. Götzen gróf és Vetsera báró kapitányok egy-egy gyalogszázadot vezetnek, amelyek mindegyike két lovasszázadból áll. Az itt maradt fél géppuskaszakasz parancsnoka Erdődy hadnagy (10-es huszár) volt. 19-én délután parancs érkezik, hogy ezredünk a leváltás után Balamutowka nyugati széléhez vonuljon. Este 10 órára ide érkezünk a templomhoz. Erdődy hadnagyot két géppuskával Balamutowkától keletre tűzvonalba rendelik. A századok 1500 lépésnyire haladnak az első vonal mögé. Rothermann zászlós

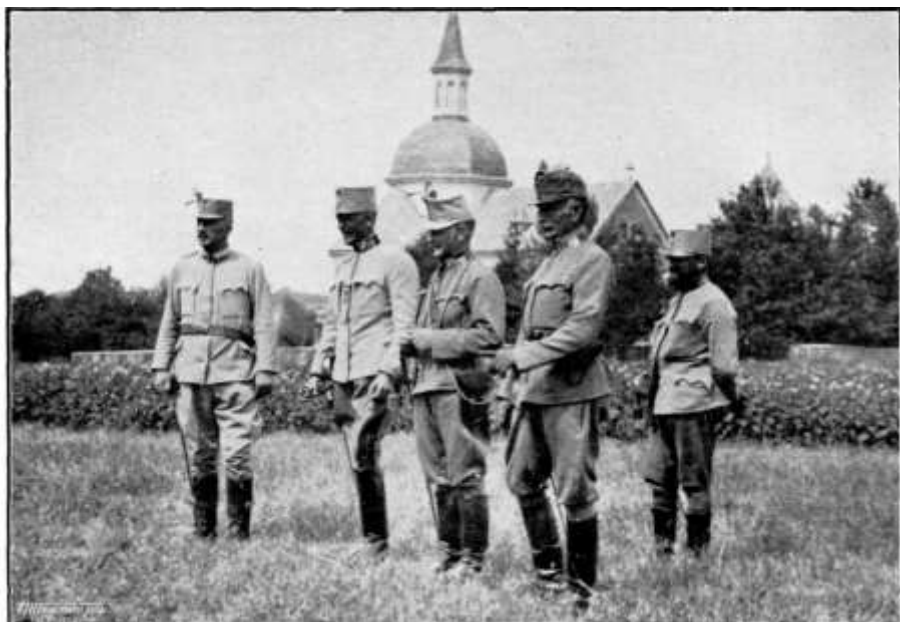

Odescalchi herceg hadnagy, Csekonic gróf kapitány, Szilágyi főhadnagy, Kelemen dr. főorvos, Fessier főhadnagy, Babics főhadnagy Oknánál.

Bauer tábornok és von der Luhe ezredes Oknánál.

Wäscher alezredes, Herberstein gróf tábornok, von der Luhe ezredes, Prónay ezredes, Denk százados 1915 augusztus 18-án.

Szilágyi főhadnagy, Henriquez főhadnagy, Hanvay kapitány, Wenckheim László gróf főhadnagy, Babics főhadnagy, Flandorffer főhadnagy, Cserhalmi őrnagy 1915 augusztus 18-án Czahornál,

biztosító járőrével a tartaléktól északra fekvő magaslaton helyezkedik el. Éjféltre az állást elfoglaljuk. 20-ika az egész frontszakaszon kisebb csatározásokkal kezdődik. Götzen gróf, kapitányt két század huszárral a raj vonalba rendelik. A géppuskásosztag a 12-es ulánusok frontszakaszán van. Kuhn zászlós a tartalékállásban megsebesül. Az ezred - parancsnokság és a lovak a balamutowkai templomnál vannak.

A repülő és egyéb jelentések szerint az oroszok hatalmas támadásra készülnek. A támadás 21-én meg is indul. Az ellenség hajnali 2 órakor áttöri az első állásokat. Grézer kapitány, az 1. század kötelességtudásáról híres, bátor parancsnoka a derék Mókus őrmesterrel együtt hősi halált halt. A változó szerencsével folyó harc súlyos veszteségeket okoz az ezrednek. Hörnes zászlós, aki épp akkor került a harctérre, elesett. 40 huszár hősi halált halt, báró Bees főhadnagy megsebesült. Hanvay kapitány parancsot kap a visszavonulásra. A visszavonulás nyugati irányban heves ellenséges oldaltűzben megtörténik. A 272-es magaslatnál Hanvay kapitánynak sikerül az ezredet összegyűjtenie és az ott félig-meddig meglevő állást megszállni. Az ezredparancsnokság Horoschoutzra kerül. A 12-es ulánusoknál beosztott gépfegyvereink közül csak az egyik volt megmenthető. A balamutowkai harc, úgy látszik, kimeríti az ellenséget is, mert másnap teljes a nyugalom. Jurkoutzra és Oknára gyalogság érkezik utánpótlásul. Gépfegyverosztagunk muníció hiányát a lőszeroszlopnál pótolja.

Ezredünk 23-án a 15. lovasdandárnál tartalékban marad. A Nádasdy-huszárokat, a 12-es ulánusokat és 2-es dragonyosokat 24-én gyalogság váltja le. Lövész-századunk Czarny-Pótoknál, a 272-es magaslattól délre tartalékállást foglal. A fronton apró csatározások folynak.

Az ellenség 25-én megtámadja és állásaiból kiszorítja az 5. lovasadosztályt. A Nádasdy-huszárok és egy vadászzászlóalj ellentámadásra indulnak. Sikerül a régi állásokat visszafoglalni és megtartani. A brodok —mitkeui frontszakaszon hevesen támad az orosz. A támadás Czarny - Potoknál legerősebb, itt a lövész-századunkhoz beosztott Horváth hadnagy megsebesül. A czarny—potoki harcban — a pót századtól csak rövid ideje bevonult — Somssich János gróf főhadnagy, mint az egyik lövészszázad parancsnoka, bátor magatartásával, hidegvérével és különösen jól célzott lövéseivel kitűnt. Ezek a harcok mind nagyjából az oroszországi határon folynak le. 26-án újabb ellenséges támadásokat ver vissza az ezred. A harcok június 30-ig tartanak. Az ellenség ezekben a harcokban eredményt nem ér el. Az állások jól kiépülnek, a huszárok szorgalmasan dolgoznak. Az ezred 30-án, mint tartalék Dobronoutz északi részén áll készenlétben.

Ebben az időben az ezredet egy lövészosztályba osztották be:

Parancsnok: Rothenthal báró alezredes.

Segédtsiszt: Pichler Richard főhadnagy.

1.	Lövész-század parancsnoka:	Vetsera báró kapitány.
I.	szakaszparancsnok:	Esterházy Károly gróf főhadnagy.
II.	„	Erős Pál hadnagy.
III.	„	Virág szakaszvezető.
2.	Lövész-század parancsnoka:	Götzen gróf kapitány.
I.	szakaszparancsnok:	Szilágyi főhadnagy.
II.	„	Abele báró zászlós.
III.	„	Kiss őrmester.
3.	Lövész-század parancsnoka:	Hanvay kapitány.
I.	szakaszparancsnok:	Waldbott báró hadnagy.
II.	„	Szalay hadnagy.
III.	„	Rothermann zászlós.

Az ezred gyalogszázadához beosztott tiszt Somssich János gróf főhadnagy.

Július 3-án ezredünket a 8. vadász-zászlóalj leváltja. Parancs szerint az ezrednek gyalog Wlaikon át Jurkoutzra kell bevonulnia. Innen 8 órakor délelőtt Pohorlautzon át Oknára megy az ezred és itt a Herberstein-csoport tartalékát képezi.

Ezredünk 5-én délután 6 órakor gyalog Mlinpod—Kysára indul és ott ismét tartalékba kerül. Waldbott báró, hadnagy 7-én, typhus megbetegedése következtében kórházba megy.

A gyalogszázad július 10-én Brodoknál megkísérli az átkelést, majd Somssich János gróf főhadnagy parancsnoksága alatt Simkow irányában előrenyomul. Rothenthal báró alezredes 12-én betegen elhagyja az ezredet.

13-án a tartalékok Mitkeunál egyesítve Horthy ezredes parancsnoksága alá kerülnek.

Csapataink Mitkeutól nyugatra erős tüzérségi támogatással a Dnyeszteren való átkelést kísérik meg. 14-én csapataink a Dnyeszter északi részén beássák magukat. A Nádasdy-huszárok a további parancsokat este 10 órakor a mitkeui templomnál kapják meg. 15-én a Dnyeszteren átkelt csapatok oldalát biztosítja az ezred. Az oroszok délután 4 órakor heves ellentámadásba mennek át és ezáltal csapataink szárnyát veszélyeztetik, ezért Hanvay kapitány századával a 307. honvédgyalozereg segítségére indul. Orosz foglyok jelentik, hogy Kolodrobkán még 4 ellenséges zászlóalj áll támadásra készen. Tüzérségünk heves tüzellel árasztja el Kolodrobkát. Az oroszok, körülbelül 500 ember, Moszorowkára vonulnak vissza és útközben még felgyűjtják maguk mögött a hidat. Tüzérségünk most Maszorowkát lövi. A 10. lovashadosztály parancsára az ezred 15-én este 10 órakor Oknára, innen pedig Toutryn át Czinkeura megy, ahová 16-án reggel 3 órakor érkezik meg. Huszáraink tűzharchoz lóról szállva a wassileui majornál

állanak fel. Az ezred délelőtt 10 órakor a Koscielniki felé vezető ösvényen át Grodekig nyomul előre, itt a parancsnoknak Stöhr tábornoknál kell jelentkeznie.

Az oroszok a Szeréttől keletre, Slotérionál fekvő 288-as magaslat irányában támadnak. Az orosz túlerőnek az itt álló bosnyák zászlóalj kénytelen engedni. A Mackensen-huszárok a bosnyákok segítségére sietnek. Ezredünk a 8. vadászzászlóaljnak az oroszoktól erősen szorongatott front szakaszánál kerül tartalékba és a grodeki majortól 1500 lépésnyire húzódo terepmélyedésben helyezkedik el. A 16. varasdi gyalogezred 16-án délután 4 órakor megérkezik és az orosz támadást feltartóztatja. Ezredünk három szakasza a 8. vadászzászlóalj jobbszárnyán harc-vonalba kerül és az orosz támadásokat visszaveri.

17-én az ellenség újból támad. Rothermann zászlós a zászlóalj balszárnyán bátor kis csapatával oldalról az ellenségre ront és harc-közben megsebesül. Halálos sebével a grodeki kastélyba szállítják, ahol rövidesen meg is halt, holttestét Czinkeuban nagy részvétellel helyez-zük nyugalomra.

Ezredünk helyzete nagyjából változatlan maradt. Három szakasz és egyik gépfegyverszakasz a 8-as vadászok harc vonalában állott, az ezred többi része tartalékban maradt. Az oroszok ismét hiába támadnak. Állásainkat megerősítjük. A helyzet 18-án is változatlan. A napon-ként ismétlődő csatározások állandó veszteségeket okoznak. A tartalékállásokat is kiépítjük. Az oroszok július 20-án kétszer támadnak. Az első támadás délután 1 órakor, a második délután 3 órakor indul meg. Mindkettőt visszaverjük. Az ellenség helyenként csak 100—150 lépésre van tőlünk. Rajtaütések gyakoriak. Egy ilyen rajtaütésnek esik áldozatul a derék Kundermann és Rozenics huszár. 22-én az éjszaka folyamán állandó lövöldözés. 23-án drótakadályainkat javítjuk. Az örökös csatározás folytonosan újabb áldozatokat szed. Dolgozni csak éjszaka lehet. Ezredünket 26-án leváltják. A tartalék reggel 2 óra 15 perckor érkezik meg Czinkeuba. A raj vonalban küzdő részek a gépfegyverosztaggal egyenesen Toutryra mennek, a többiek Czinkeun át indulnak ugyanoda, itt táborozás. 28-án Czinkeuban szállásol be az ezred, mely itt a 3. lovashadosztállyal együtt a Benigni táborszernagy parancsnoksága alatt álló csoport tartaléka. 29-én délután 8 óra 30 perckor riadó. Az ezred Repuzynetzre indul és ott Pollet ezredes tartalékát képezi. Gépfegyverosztagunkat 30-án hajnalban az állások északi részében helyezik el. Az ezred tartalékban marad. A lovak Czinkeuba mennek. Bauer tábornok ugyanaznap veszi át a frontszakasz parancsnokságát. Heves ellenséges ágyútűzben áll az ezred július 31-én, veszteségek nincsenek. A lovak este 10 órakor Repuzynetzre érkeznek az ezred elé, mely parancsot kapott, hogy Zastawnára menjen és a

további intézkedéseket ott várja be. Augusztus 1-én reggel 6 órakor Zastawnára érkezik az ezred, itt parancsot kap, hogy Horoschoutzon kvártély ózson be, ahová délután 2 órakor megérkezik. Hadosztályunk hadseregtartalék.

Ezredünk augusztus 3-án pótszállítmányt kap, ugyanekkor Kinsky Ferenc gróf, főhadnagy és Wurmbrandt gróf, tartalékos kadét vonulnak be az ezredhez. Úgy a legénység, mint a lovak gyorsan magukhoz térnek; ellátás megfelelő. A balamutowkai súlyos harcok ellenére tisztihány nincs és a századállomány átlag 135 lovas. A fronton csak kis csatározások folynak. Állandóan cirkáló járőreink jelentéseket hoznak az oroszoknál mutatkozó változásokról. Állásaink nagyjából Bukovina határán fekszenek. Árkaink erődszerűen vannak megerősítve. A csapatok, miután Kolemeától a mostani állásokig résztvettek az előnyomulásban, az erkölcsi fölény érzésével voltak eltelve.

Az ellenség támadó ereje megbénult. A német és az osztrákmagyar seregek mindenütt követvén az oroszokat, az ellenség kénytelen volt tartalékait felhasználni. Ezen fronton aránylag nyugalom van most.

13-án parancs érkezik, hogy a Nádasdy-huszárok Rohozna—Új-Zuczára kerülnek. Augusztus 15-én indul az ezred, délután 5 órakor odaérkezik és bekvártélyoz. Az a hír terjed el, hogy az oroszok új offenzívára készülnek. 16-án megszemléljük az orosz támadás esetére megszállandó állásokat. Az orosz offenzíváról szóló hír nem bizonyult valóznak.

Pálffy gróf, kapitány 50 huszárral a pótszázadtól az ezredhez érkezik és ismét bevonul Sopronba. 17-én délelőtt 11 óra 30 perckor Ludihoreczán át Czahorra indul az ezred. Augusztus 18-án Úfelsége nevenapján tábori mise, mise után Herberstein gróf, altábornagy kitüntetésekkel oszt ki a legénységnek.

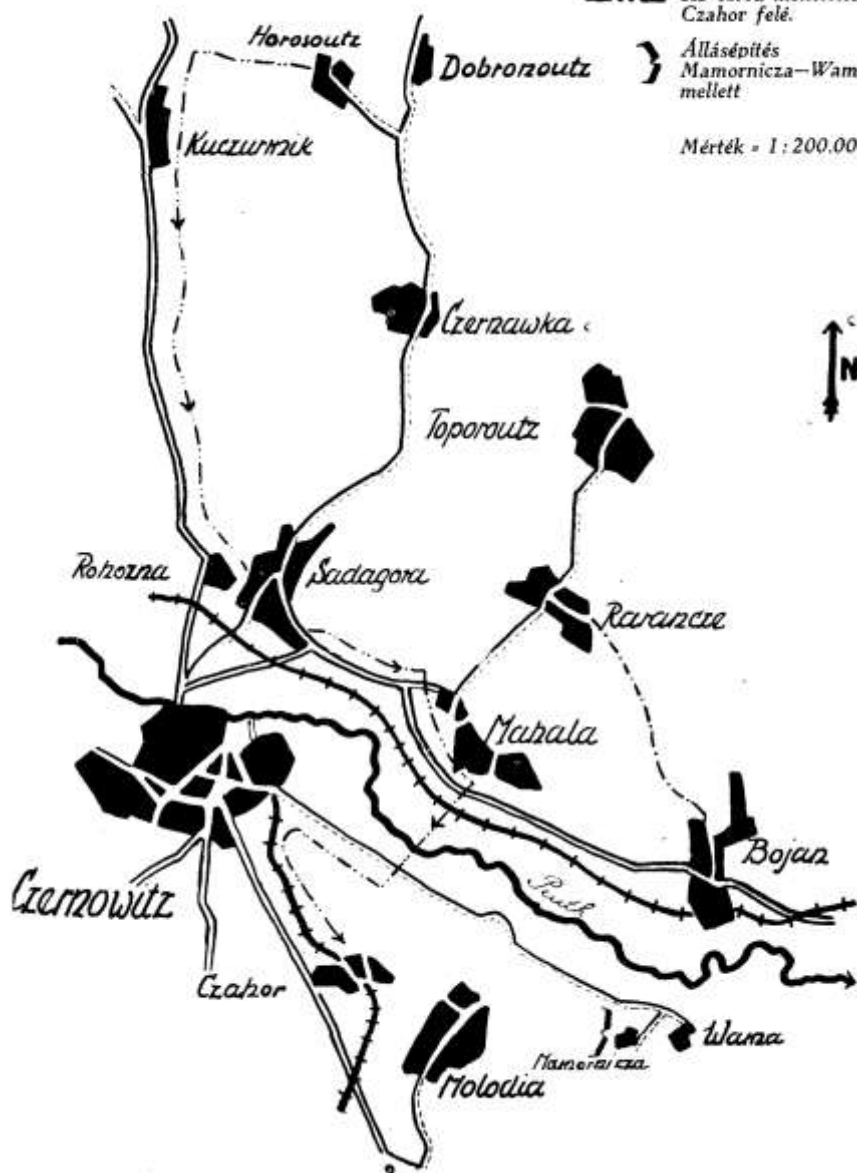
Tisztikarunk 19-én tájékozódás céljából megszemléli a három országhatártól északra húzódó állásokat. Hadosztályunk Papp ezredes hadcsoportjának tartaléka. Papp ezredes Bukovina védelmében Fischer csendőrezredes csapataival együtt nagy érdemeket szerzett. Vama—Mamornitzánál augusztus 23-án második állás építésébe kezdünk. Századaink ezekben a munkálatokban felváltva vesznek részt. „ Czveits Pál kapitány augusztus 25-én bevonul az ezredhez és átveszi a 3. század parancsnokságát. Ezredünk, mint tartalék, szeptember 3-ig ebben a helyzetben marad, szeptember 3-án parancsot kap, hogy Zuczán bevagonírozson. Az ezredtörzs az 1., 3. század és gépfegyverosztalag 4-én, a 4. és 5. század 5-én indul el. A transzportok 6-án Zolkiewre érkezik. Ezredünk 7-én Kamionka Strumilowára menetel. Másnap 8-án folytatjuk a menetelést Stojanowra. Útközben

Legenda :

--- Az ezred menetelése
Czahor felé.

} Allásépítés
Mamornicza-Wama
mellett

Mérték = 1 : 200.000

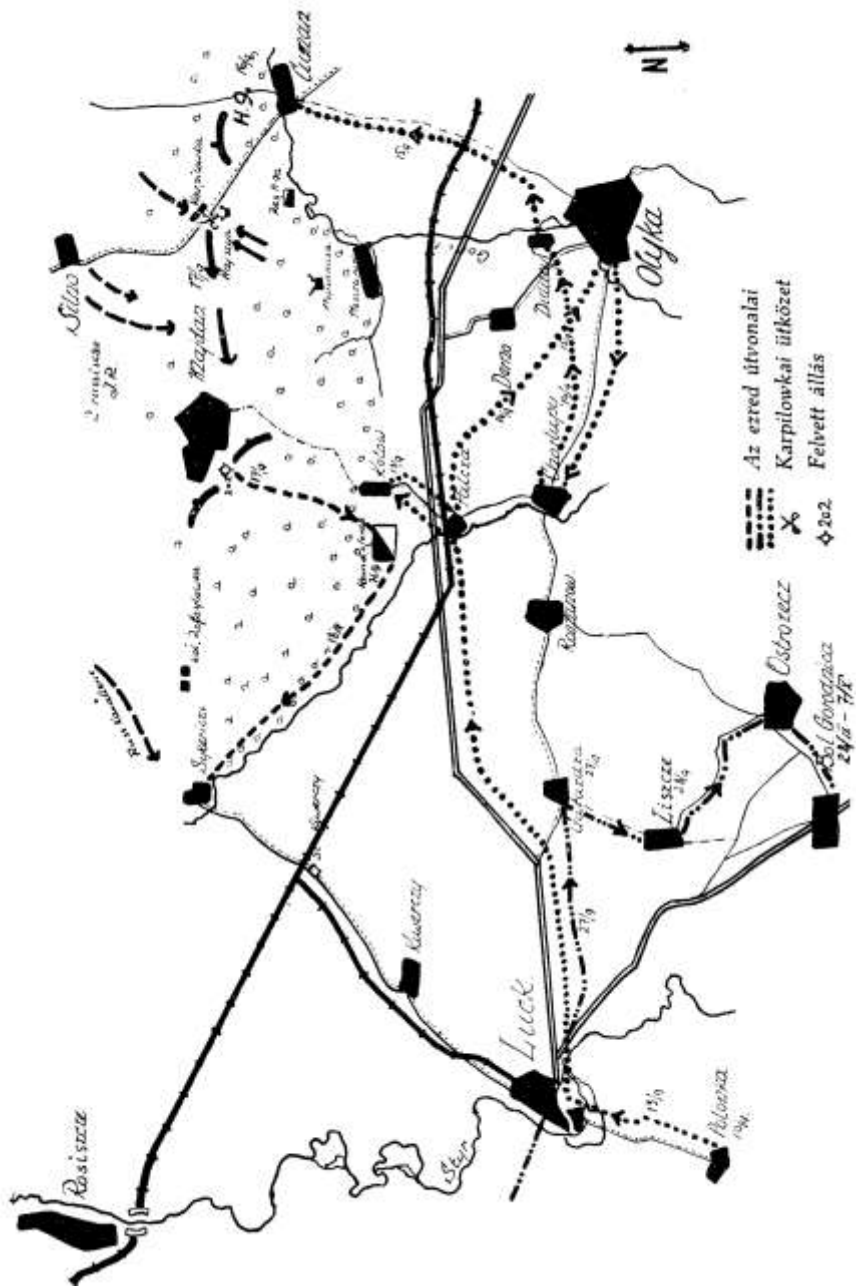

mindenfélé véres harcok nyoma látható. A Mackensen-hadsereg Lemberg visszafoglalása után északon gyülekezve, Stojanovon át itt szorította észak felé az oroszokat. A galíciai határon nincs többé ellenség. Most a Mackensen hadsereg Luck irányában folytatja az előny omulást. Ezredünk útja, úgy látszik, szintén ide vezet.

A később bevagonírozott 4. és 5. század szeptember 8-án elérte Batiaticét. Blodowra 9-én, Polonkára pedig 11-én érünk. Polonkáról 13-án elindul az ezred és Lucktól délre a 12-es ulánusokkal egyesül, innen Pálcára megy, ahol parancs szerint bekvártélyoz és szigorú készségben marad. Az oroszoknak már aznap sikerült helyenként áttörni a frontot, de előretörésüket csapatainknak sikerült megállítani. A 8. lovashadosztály este 10 órakor parancsot kap, hogy Cumán át Karpilowkára induljon és ott tartalékban maradjon. 14-én Olikára vonul az ezred, itt pihenőt tart, majd Chorlupyn bekvártélyoz. Az ezred 15-én gyülekezés után megindul és az olyka—cumáni úton a dandárhoz csatlakozik. 16-án hajnali 3 órakor megszállja az ezred a Cumántól északra fekvő magaslatokat. Egy félszázad huszár lóháton tartalékban marad. Az állásokat Schmidt altábornagy (14. és 13. gyaloghadosztály) megérkezéséig tartam kellett. A gyalogság 10 óra 30 perckor megérkezik. Az ezred lóra száll és a Moszczanicától északra fekvő erdőben készenlétben marad. A 10. lovashadosztály délután 2 órakor átveszi a karpilowkai frontszakaszt, a Nádasdy-huszárok tartalékban maradnak Karpilowkától északra. Délután 4 órakor a hajszini vadászalaphoz indul az ezred, ideérkezve a tűzharchoz lóról száll. Két század alakul. Hanvay kapitány századával tartalékban marad a hajszini vadászalpnál. Gépuskáink már a harcvonalban vannak. Silno felől erős csatazaj hallatszik. A mi frontszakaszunk nyugodt. 17-én jelentés érkezik, hogy két orosz ezred Silno felől keleti irányban támad. Az oroszok délből 12 órakor a 12-es ulánusok jobbszárnyán áttörnek. Fekete báró, kapitány századával ellentámadásra indul és az oroszokat az állásokból kiveri. Ezalatt az ellenség betört a hajszini vadászalpnál a 13-as huszárok front szakaszán is. Itt Hanvay kapitány indul ellentámadásra huszárai élén. Az oroszok menekülnek. Hanvay kapitány az oroszoktól visszahódított árkokat megszállja. A 10. lovashadosztálytól északra harcoló 8. gyalogezred visszavonul és emiatt nekünk is vissza kell húzódnunk.

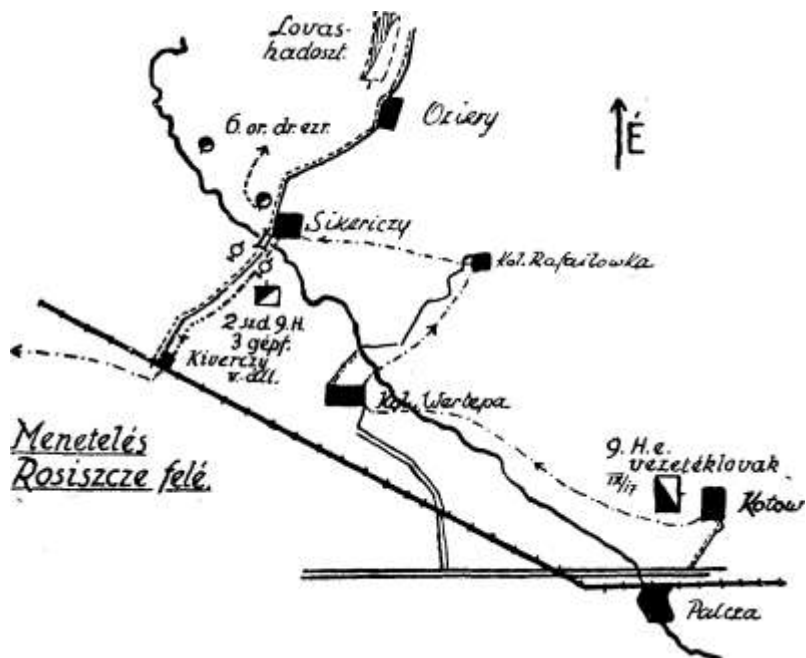
A 9. huszárezred századai Majdánál gyülekeznek és állást foglalnak a Berndt-lovashadtest szomszédságában. Este 7 órakor parancsot kapnak századaink, hogy Kotowra induljanak lovaikhoz. 8 óra 30 perckor indulva Kol-Rafailowkán át Sikiryzyre vonul az ezred.

Amikor báró Fekete és Hanvay kapitányok századainak visszavonulása megindult, a 8. gyalogezrednél áttört oroszok már a 9-es huszár századok mögött voltak, így a huszároknak és gépfegyvereknek ki

kellett verekedniük a Majdánra való visszavonulás lehetőségét. Az elkeseredett közelharc közben az ezred egy régi megbízható derék altisztje, Ternyák törzsörrmester elesik. Abele báró, kadét, akinek ez az első ütközete, súlyos haslövést kap és orosz fogságba kerül. A fogságban valószínűleg meghalt. Fekete báró, kapitány észrevéve, hogy az oroszok körülvették, százada élén az ellenségen keresztül utat tör magának. Fekete báró és tisztje, Szalay hadnagy megsebesült, a bátran küzdő Kinsky gróf, főhadnagy szintén megsebesült. Valamennyien elérnek lovaikhoz, innen szállítják el azután a sebesülteket. A nagy háborús

tapasztalatokkal rendelkező Hanvay kapitány vakmerően átvezeti századát az ellenségen, gépfegyvereink követik. Az oroszok teljesen körülveszik a géppuskásokat, de a derék tiszteknek, Babics főhadnagy, Kuhn hadnagy és Guttman zászlósnak sikerül a gépfegyvereket megmenteni. A huszárok holtfáradtan érkeznek meg lovaikhoz. Több derék vitéz nem bírva tovább a fáradtságos gyaloglást, orosz fogságba kerül.

A lovak a Kotowtól északkeletre fekvő tisztáson voltak. 8 óra 30 perckor huszáraink lóra ülnek és megindulnak Sikiryczy felé. Szeptember 18-án éjjel 1-óra 30 perckor ezredünk megérkezik Sikiryczyre. Itt táborozunk. Hanvay kapitány a kupilankai hidat biztosítja. Szilágyi főhadnagy tábori őrsöt állít fel Sikiryczytól 1000 lépésre északi

irányban. A 4. század 3 géppuskával megszállja az út két oldalán a Konopielka nyugati partját. Az ezred többi része Didowicz, Rudnián át Rozyszczeré megy, útközben már kozák járőrök ólálkodnak jobbszárnyunk körül.

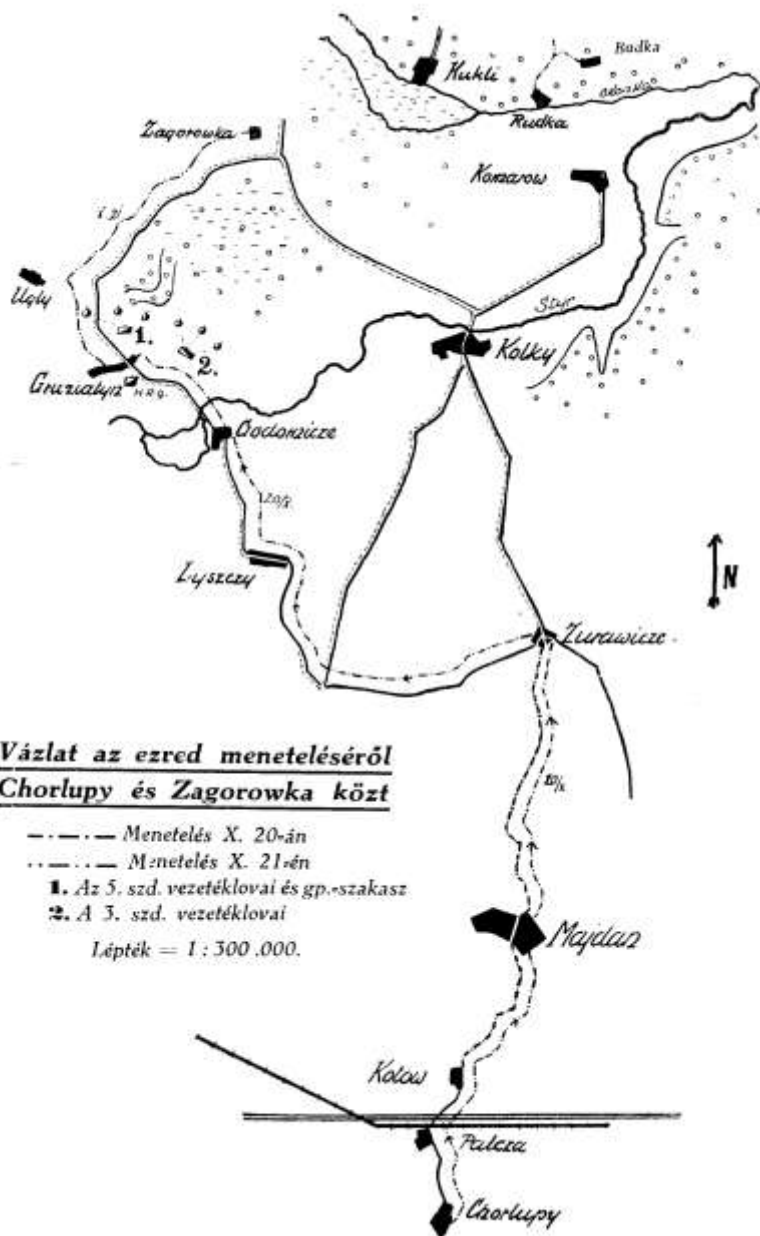
Az erős oldalvéd elkergeti a kozákokat. Reggel 9 órakor az orosz 6-os dragonyosezred egyik járőre megtámadja a sikiryecz-i hidat. Géppuskáink azonnal munkához látnak. Három dragonyos elesik, egy sebesülten fogságba kerül. Az orosz dragonyos előadása szerint Oziery felől egy ellenséges lovashadosztály nyomul előre Sikiryecz felé. A 10. huszárezred megérkezett a hid órségének megerősítésére.

Az ezred parancsot kap, hogy Rozyszczeré induljon, de Didowiczinél tüzet kap. Az 5. század két attakirozó szakasza beásott oroszokra bukkan. Az ezred elkanyarodik Kiwerczyre és a vasútvonal mentén délután 4 órakor érkezik Rozyszczeré, itt az ezred a főtéren készenlétben marad az elmaradottaknak és a trénnak a Styr-hídon való átkeléséig, 6 óra 30 perckor folytatja útját Berezolupyra. Az éjszaka folyamán a 4. és 5. század is ideérkezik. Az ezred Berezolupyn beszállásol.

Herberstein gróf, altábornagy, aki a limanowai csata óta vezeti hadosztályunkat, a Berndt-féle lovashadtest parancsnokságát veszi át. A 10. hadosztály parancsnokságát Bauer Viktor tábornok veszi át. Dandárparancsnokunk Horthy tábornok.

Ezredünk szeptember 19-ig hadseregpartalék. Még mindig érkeznek elmaradt huszárok. A számfeletti lovakat a trénnak adjuk le. 22-én parancs érkezik, hogy az ezred menetkészben álljon.

23-án a riadóhelyen áll fel az ezred. A Lucktól északra fekvő wiskowi hídnál egyik gyalogezredünk (10. gyalogezred) majdnem teljesen megadta magát az oroszoknak. A hadosztály Olszányra megy, itt állást foglal. Innen Varga szakaszvezetőt egy járőrrel Iwanczyczyn, Siernikin és Niemiecken át a Styrig küldik előre, a derék Oszwald őrmestert pedig Olszány-n és Miluszy-n át Wiszkowra. A parancsot Sierniki mellett egy állás megszállására már kiadták, amikor újabb rendelkezés folytán a 9. huszárezred, amely eddig elővéd volt megindul Bogoluby felé és Ozdeniznél az út két oldalát megszállja, itt az erdőszélt kell tartani, míg a 10-es lovashadosztály többi ezredei Bukowból megérkeznek. Az állást ellenséges beavatkozás nélkül foglaljuk el. Lovaink Ozdenizen maradnak. Az ezred 24-én ugyanebben az állásban marad. 25-én az állásokat kiépítjük és megerősítjük. A dél-előtt és délután folyamán az oroszok az ezred állásait erős tüzzel árasztják el. Az ellenséges tüzelés nem okoz veszteségeket. Miután német csapatok közelegnek, az állások további megerősítése felesleges. Előreláthatólag egy újabb offenzívára készülünk. 26-án az a hír terjed el, hogy az oroszok már kiürítették állásaikat. Lovainkat ide vezetik és

az ezred Bogolubyra lovagol és ott beszállásol. Az oroszok hajnali 2 órakora kiürítik Luckot.

A hadosztály, mint hadseregtartalék, 27-én a zaborol—lucki úton át Garazdzára vonul. Garazdzán éjjelezés. 28-án a hadosztály Lyszczénél áll fel, majd Ostrozece menetel és készenlétben áll. A délután folyamán az ezredet Bol.-Gorodnicánál beszállásolják. Néhány napig itt maradunk. Naponta az ezredtől 200 huszár építi a második állást Szálé-Dorogosztajon.

Október 1-én József Ferdinánd főherceg, hadseregpáncsnok szemlét tart a 8. lovasdandár felett.

A tisztikar beosztása a következő volt:

Ezredparancsnok:	Von der Luhe Imre ezredes.
Segédtiszt:	Himmel Henrik kapitány.
Szám vevőtiszt:	Radosevic százados.
Élelmezési tiszt:	Goschala Róbert főhadnagy.
I század parancsnoka	Fekete Aladár báró kapitány. Meg-

sebesülése után Vetsera báró kapitány.

Pichler Richard főhadnagy.

III. század parancsnoka:	Szalay hadnagy. Czveits Pál kapitány.
IV. század parancsnoka:	Kocsis főhadnagy. Götzen gróf kapitány.
V. század parancsnoka:	Szilágyi főhadnagy.
Gépfegyverosztag:	Wurmbrandt gróf zászlós. Hanvay László kapitány. Henriquez Vince főhadnagy.

Babics Gyula főhadnagy.

A podgyásztrain parancsnoka	Kuhn René hadnagy.
A lövésosztályhoz beosztva:	Erdődy hadnagy (10. huszár). Kánya Vilmos kapitány.
A soproni pótszázadnál parancsnok:	Lamprecht Ferenc főhadnagy és Erős Pál főhadnagy.

Sulkowski Edgár herceg alezredes.

Steiger Gyula kapitány.

Pálffy László gróf főhadnagy.

Csekonics Sándor gróf főhadnagy.

Október 2-án az ezred hadosztálykötelékben hadseregtartalék. Egy munkáskülönítményt állítanak össze az erődítési munkálatok elvégzésére. Sovinszky kadét 3-án bevonul az ezredhez, a 3. századhoz osztják be. Következő nap gabona- és takarmánygyűjtésre kap az ezred parancsot. A rekvirált gabonát és takarmányt a hadosztályparancsnoksághoz kell beszolgáltatni.

A gorlicei áttöréssel kezdődött offenzíva véget ért. Az oroszokat, messze visszazorítottuk és most jól kiépített állásaikból csak itt-ott próbálnak előretörni. Kísérleteik legtöbbször eredménytelenek maradnak; kisebb sikereiket a harcba vont tartalékok többnyire megsemmi-

sitik. Hadosztályunk feladata itt az, hogy mint gyorsan mozgó tartalék, az ilyen áttörési kísérleteket megghiúsítsa.

A keleti front tavasszal még a monarchia országainak területén vonult végig, most pedig Kelet-Galicia kis részének kivételével ellenséges földön. A keleti tengertől délre Wilnán, Pinsken és a Pripjet-mocsarakon Olyka, Dubnon át a három ország sarkáig húzódik a keleti front. Az itt bátran küzdő ezredeink parancsot kapnak, hogy tegyék meg az előkészületeket a teelésre. Ezredeink beássák magukat. El kell készülniök arra, hogy itt a legerősebb ellenséges támadásokat is vissza kell verni. Az oroszok vesztesége az utolsó offenzíva alatt oly nagy volt, hogy egyhamar ezt kiheverni nem bírják. Támadó erejük megbénult. Itt-ott még megkísérlik ugyan rövid frontszakaszokon a támadást, de minden eredmény nélkül. Az emberanyagát oly kevésbé kímélő orosz kolosszus ereje csökken. Ezt az ellenségünket, amely oly óriási túlerővel támadt ránk, alaposan megbénítottuk.

Október 7-én alarm! Az ezred Ostrozece, innen Chorlupyra, majd Romanowra indul, megérkezve, állást foglal. 2 óra 30 perckor tovább menetel az ezred Pálcán át Kotowra. A 8. lovasdandár itt parancsot kap, hogy Wolka—Kotowskájára induljon, ahol orosz támadást várna k. Dandárunkat a 41. landwehr-hadosztály parancsnoksága alá rendelik. A parancs időközben megváltozik. A dandárt Majdánra rendelik, hogy ott a visszavonuló landwehr csapatokkal egyesülve, a régi állások visszafoglalására induljon. Az ellentámadást hajnalra halasztják. Éjfélkor a 8. lovasdandár parancsot kap, hogy hajnalban a landwehr ezred által megjelölt út két oldalán, keleti irányban, a Karpiluwkától északra fekvő 197-es magaslatra nyomuljon előre és ott a második védelmi állást szállja meg a 37. honvédhadosztály megérkezéséig. Az ezred gyalog gyülekezik. Századparancsnokok: Vetsera báró, kapitány és Götzen gróf, kapitány. A lovak Majdánnál maradnak.

8-án reggel 5 óra 15 perckor megkezdődik az előnyomulás. A 9-es huszároktól jobbra a 12-es ulánusok, balra a landwehrek nyomulnak előre. Egy félézred tartalék. Reggel 9 órakor elérjük a második védelmi állást. Egy-két orosz járórt könnyűszerrel széjjelugrasztunk. Dandárunk, mint a tőlünk jobbra a Champilakánál előnyomuló honvédhadosztály tartaléka, a délután folyamán itt marad. Az ezred 9-én reggel parancsot kap, hogy lovaihoz térjen vissza, 7 órakor megérkezve, innen Pálcára indul és beszállásol. A 10. lovashadosztály ismét hadseregpartalékba kerül. Az ezred lövészárók- és útépítő különítményeket küld ki.

Cserhalmi kapitány, Müller és Mihályi y főhadnagyok 15-én bevonulnak az ezredhez, mely parancsot kap, hogy 16-án menetkészen legyen. A frontról heves fegyverropogás hallatszik. Az ellenség tárna-

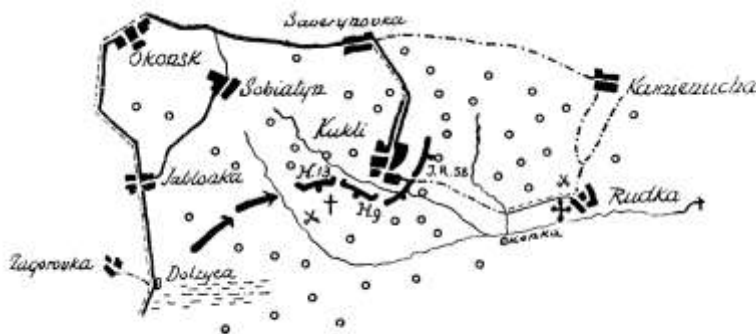
dását mindenütt visszaverik. Lenyergelünk. 17-én Chorlupyra megyünk. Von der Luhe ezredes ugyanaz nap délelőtt 9 órakor kiosztja a kitüntetések a karpiluwkai csatában résztvett huszároknak. Az ezred 20-án reggel 5 órakor Chorlupy keleti szélén gyülekezik. Justh Andor hadnagy az olasz fronton küzdő második századtól bevonul az ezredhez. Az ezrednél nincs tiszthiány. Hadosztályunk Kotowon, Majdánon át menetelve, Zurawicétől északra biztosítottan megáll. Huszáraink ebédet, lovaink zabot kapnak. Már az éjjelezésre történő előkészületek folynak, midőn parancs érkezik, hogy a hadosztály Godomicén át nyomuljon előre. A 8. lovasdandár Gruziatynra folytatja az utat, hogy ott a Stochod-pataktól kiindulva a jobbszárnyal a 10-es huszárokhöz csatlakozva előőrsoket állítson fel. A dandár este 11 órakor megérkezik. Az 1. számú főőrség, az 5. század (Henriquez főhadnagy) fél géppuskásosztaggal a gruziatyni utat zárja el. A 2-ik számú főőrség, 3. század (Czveits kapitány) az előbbihez csatlakozva a Gruziatyntól északkeletre fekvő terepet zárja el. A sűrű tábori őrsvonal felállítása arra enged következtetni, hogy az oroszoknak egy helyi áttörése sikerült és most előnyomulóban vannak. Neumann főhadnagy október 21-én reggel 6 lovassal Dolzycára indul felderíteni, ott meg kell teremteni az összeköttetést Albori báró 12-es ulánus főhadnagy különítményével.

Az 1-es számú főőrséget a gróf Götzen kapitány parancsnoksága alatt álló 4. század megerősíti. Az ezred délután 6 órakor Gruziatynból „Zagorowkára indul. A lengyel légió itt visszaverte és hátrálásra kényszerítette az oroszokat. Este 11 órakor megérkezik az ezred, mely most a kukli—rudka, nowosielki és styri erdős és mocsaras terepen folyó harcokban gyalogosan is derekasan megállja helyét és kiérdemli feljebbvalóinak teljes elismerését. Most először válik meg a huszár hosszabb időre lovától és beigazolja, hogy a legnagyobb fáradalmak és úttalan mocsarak közt így is teljesen megfelel minden követelménynek.

Az ezred 22-én reggel 8 órakor a dolzycái úton tűzharchoz lóról száll; az Okonka-patakig kell előrenyomulnia. A lovaink Zagorowkára mennek vissza. Délután 1 órakor parancsot kap az ezred, hogy az Okonka-pataktól délre álló Hausman tábornok csoportjához csatlakozzék. Délután 2 órakor megérkezünk Pohl ezredes frontszakaszához, innen a 24. landwehr-gyalogezredhez kerülünk, hogy velük együtt támadjunk. 6 óra 30 perckor a két század, 180 karabéllyal, az előnyomuláshoz felfejlődik. Parancsnok Götzen gróf, kapitány. Az 1. és 3. századot Vetsera báró, kapitány a 4. és 5. századot Müller főhadnagy, a gépfegyverosztágot Cserhalmi kapitány vezeti. Az ellenség csakhamar észreveszi az előnyomuló huszárokat, de akkor a mieink már csak

100—150 lépésre vannak az oroszoktól. Vetsera báró, kapitány rövid, heves tűzharc után rohamra indítja századait és a rövid kézi tusa után elfoglalja az orosz stützpunktot. Müller főhadnagy Vetsera bárótól jobbra szintén rohamra indul. Egy orosz ezredes és 50 ember fogságunkba kerül. Báró Vetsera kapitány bátran küzdve százada élén elesett. Sovinszky kadét és sok derék huszár szintén hősi halált haltak, Neumann főhadnagy és 17 huszár megsebesült. Az ellenséges állásoknak az oroszoktól való megtisztítása után Götzen gróf, kapitány gyülekezésre ad parancsot, majd mint tartalék, követi az előnyomuló gyalogságot Kukli felé.

A Kuklitól délre fekvő erdő szélére érve tisztázódik a helyzet. Járőröket küldünk ki, majd később itt új állást foglalunk.

† Ahol Vetsera báró kap. és Sovinszky zászlós elesetek. † Ahol Justh Andor hdgy. elesett*

Este 8 órakor az 58-as gyalogezred jobbszárnyán lévő két századot beásás közben meglepi az ellenség. A támadást Cserhalmi kapitány parancsnoksága alatt álló két század azonnal visszaveri. (2. század Müller főhadnagy, 1. század Oszwald őrmester). Rövidesen egy újabb orosz támadást verünk vissza. Este 9 órakor az ezred balszárnyára kerülnek a 10-es huszárok.

A helyzet 23-án tisztázódik a kuklii erdőben. A hadosztály három ezrede a Kuklitól délre fekvő erdőben foglal állást. A 9-es huszárok tartalékban maradnak. Minthogy a jászkún-huszárok jobbszárnyukat visszavették, a 9-esek 1. százada egy géppuskás-szakasszal (Henriquez főhadnagy és Kuhn hadnagy) a 13-as huszárok jobbszárnyához csatlakoznak. A századok drótkadályokat állítva beásás magukat. Az éjszaka folyamán gyenge tüzelés. Az oroszok tapogatózó járőreit visszaverjük. Czeits kapitány 24-én megerősíti a lazán megszállott első vonalat. Az egész ezred állásban van. Justh Andor hadnagy 25-én önként jelentkezik az orosz állások kikémlésére. A járőr az éppen akkor kiűrt orosz állásokból 1 súlyos sebesültet hoz magával.

26-án délután 3 órakor Kuklin keresztül Rudka irányába megkezdődik az előnyomulás. A Rudkától nyugatra lévő mocsaras pataknál állást foglalunk.

Este 10 órakor az ulánusok meghosszabbítják a jobbszárnyat. 27-én reggel fronttal keletnek a patak innenső partjára helyezzük át állásainkat. Még a délelőtt folyamán parancs jön a Rudka irányában való előnyomulásra. Rövid ideig tartó tüzérségi előkészítés után nehéz tüzérségi tűzben törnek előre a Nádasdy-huszárok. A Rudkától nyugatra beásott orosz járőrök menekülnek. A rohamot századaik élén a tisztek és a bátor Cseter és Oszwald őrmesterek vezetik. Miután a Bay-század balszárnya nem maradhat az országúton, Justh hadnagy parancsot kap ennek a megszállására és az utat századával a leghevesebb ellenséges tűzben elfoglalja. Czveits kapitánynak ez az első komoly csatája, bátor, férfias, nyugodt magaviseletét valamennyi huszára megcsodálja. Az ezred súlyos veszteségeket szenvedve, Rudka nyugati szélén beássa magát és egész napon át állandó tüzérségi és gyalogsági tűzben itt marad. 28-án parancsot kap az ezred, hogy az állást itt minden körülmények között tartani kell. A századparancsnokok elrendelik az állások megerősítését. Nedves, ködös időben, mocsaras terepen huszáraink gyalog is, a szokott vitézséggel teljesítik nehéz kötelességüket. A 4. század állásainak megszemlélése közben Justh Andor hadnagy — aki a századot vezette — elesik. Hős bajtársunk az olasz frontról önként jelentkezett ezredéhez, hogy jóbanrosszban osztozhasson bajtársaival. Rajta kívül még sok derék huszár esik el. Bay főhadnagy és 20 huszár megsebesült.

Az ezred veszteségei igen súlyosak voltak, de ezek a támadások beigazolták, hogy az ezredet gyalog is ép úgy fel lehet mindenütt használni, mint a gyalogságot. A hadosztály- és dandárparancsnokság a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoznak a hősi halált halt Vetsera báró kapitány és Justh hadnagy, valamint az egész tisztikar bátor magatartásáról. A lövésosztály tevékenységéről Lamprecht főhadnagy számol be a következőkben:

A rudka-kukli-i csatában a lövészek a Fáth gyalogsági tábornok hadtestéhez tartozó és Herzmansky ezredes parancsnoksága alatt álló dandár kötelékében harcoltak.

Október 24-én a lövésosztályt a raj vonalba rendelik. Fáradságos menetelés után erdőségeken át masírozva a lövésosztály Kolkitól északra és északkeletre hosszú harcalkatban felfejlődik a támadáshoz. A helyzet teljesen felderítetlen. Parancs, hogy az erdőben körülbelül egy kilométernyi szélességben keletkezett ürt elzárjuk és az ellenség előnyomulását megakadályozzuk. Gyalogsági járőrök mutatják az utat, sietnünk kell a támadással. Az utunk egy mocsaras sűrű erdőségen vezet át. A lövésosztály csakhamar túlerőben lévő beásott ellenségre (*szibériai lövészek*) bukkan. Élénk csata fejlődik, a harcolók nehezen vívják ki a győzelmet. Az október 25-iki éjszakát Cserhalmi őrnagy (13-as huszár) és én a híd alatt töltjük. A harcoló századok-

hoz a telefonösszeköttetés helyreáll. Amennyire csak lehetséges, a századok beássák magukat, de az árkok legnagyobb részét talajvízzel teltek. Az éjszaka koromsötét. Jelentést kapunk, hogy nagyok a veszteségeink és nagy a municióhiány.

Hajnaltalban jelentik, hogy Majthényi báró hadnagy százada az ellenség által bekerítve, erős oldaltűzben fekszik. Erre a híre a balszárny meghosszabbítására odarendelnek egy fél századot, mint tartalékot. Engedélyt kérek a század helyzetének (amely saját állásaink záróállása) megvizsgálására. Az engedélyt megkapva, útnak indulok, de 300—400 lépés után már csak négykézláb juthatok tovább. Majthényi báró hadnagy lövészárkába érve, mindenről pontosan tájékoztatom magamat. A helyzet nagyon kritikus. A nagyszerűen célzó 80 méternél nem messzebbre kitűnő állásaiban fekvő ellenségtől mozogni nem lehet. A mieinknél számos halott és sok súlyos sebesülés. Legnagyobb részét fej- és vállsebek. Itt már csak egy meglepetésszerűen végrehajtott szuronyroham segíthet. Úgy érzem, hogy a hidegtől, az éhségtől és a nedvességtől agyongyötört huszáraink szívesen vállalkoznak erre. Az általános támadást 11 órára tervezték, most fél 11 óra. Átveszem a kommandót és kiadom az utolsó parancsokat. A támadás megkezdődik. Az orosz árkok előtt néhány lépésnyire súlyos sebet kapva a földre zuhanok és így fekvé kiáltom további parancsaimat. Támadásunkat teljes siker koronázza. Aki nem menekülhet el, az vagy fogságunkba kerül, vagy holtan a fronton marad. Csak maga ez a század több, mint 100 foglyot ejt és 6 gépfegyvert zsákmányol. Ennél a támadásnál *Schember* hadnagy hősi halált halt. *Schember* hadnagy csak rövid idő óta tartózkodott a fronton, bátran küzdő ezredtársunkat szakaszának élén, hősi harc közben érte a halálos golyó.

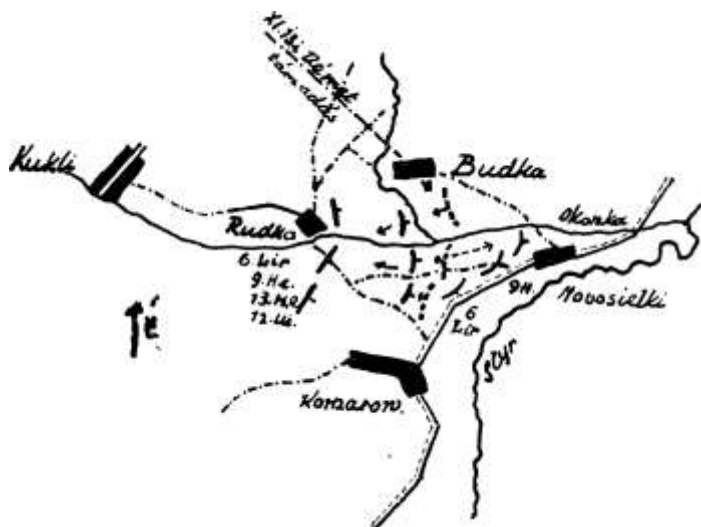
*   *
*

Október 29-én Rudka keleti széle irányában újra megindul a támadás. Rajvonaink heves ellenséges gépfegyvertűzben nyomulnak előre. Oswald őrmester és 34 huszár megsebesült, 8 huszár hősi halált halt. Az ütközet este 8 órára elcsendesül. Jobbra tőlünk az ulánusok nem tudván előbbre jutni, jobbszárnyunkat a régi állásba kell visszavonnunk. Járőreink éjjel 12 órakor megállapítják, hogy az ellenség állásait ezredünk elől kiűrtette. 30-án ezredünk Rudka nyugati szélénél landwehrek tartaléka. Délután a fél ezred előnyomul, a fele tartalékban marad.

Az ezred 31-én itt marad és balra megteremti az összeköttetést. Az ellenség sokat lövöldöz, de veszteségeket nem okoz. A tábori konyhák kifogástalanul működnek; végre megtanulták, hogy csata után hogyan lássák el huszárainkat étellel.

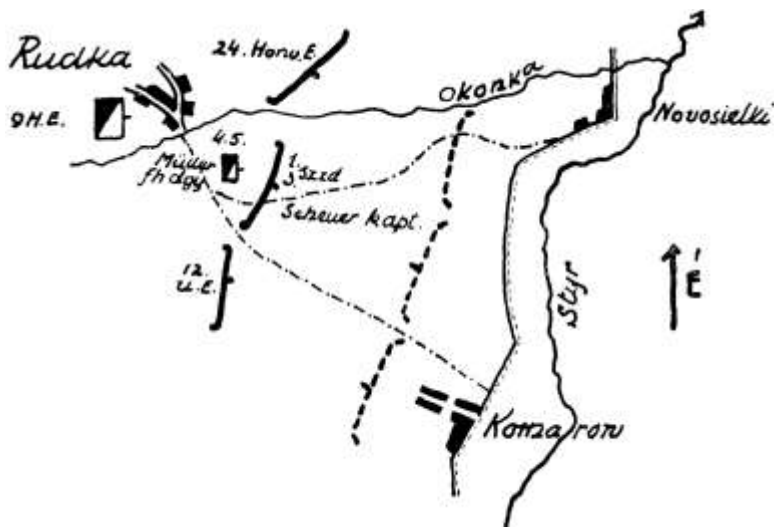
November elsején az ezred állásai csak elvétele állanak ellenséges tüzelés alatt. Csak november 3-án érkezik parancs támadásra. Délután 3 órakor az ezred körülbelül 800 lépésnyire nyomul előre (parancsnok Götzen gróf, kapitány, az 1. és 3. század parancsnoka Scheuer kapitány, a 4. és 5. század parancsnoka Müller főhadnagy). Tüzérségünk a támadást előkészítette s így a huszárok veszteség nélkül jutnak előre. Az ezred 80—100 lépésnyire volt az oroszoktól. Jobbra a 13-as huszárezred egy százada került arcvonalba, balra a 9-esektől a 12. ulánusezred. Az állásokat megerősítjük. A meginduló orosz ellentámadást este

8 órakor könnyen visszaverjük. Géppuskáink Cserhalmi kapitány vezetésével szintén harc vonalba kerültek. Az oroszok közelfekvő állásainkat állandóan tűz alatt tartják, ez a beásást nagyon megnehezíti. Az oroszok 4-én hevesen tüzelnek. 4 halottunk és 13 sebesültünk volt. Huszáraink november 5-én végre jól beássák magukat. Jól célzó huszáraink az ellenség minden egyes puska lövését viszonozzák. Állásainkat 6-án megerősítjük; drótkadályokat húzunk. Ismét egy halottunk és 3 sebesültünk volt. Az ellenség november 7-én a 28-as landwehrgyalogezrednél áttöri a frontot. Egy 9-es huszárszázad (Friedmann zászlós parancsnoksága alatt) tartalékul az Okonka-patakhoz kerül.

Mikor az ezred régebbi állásait ismét elfoglalja, ez a század is visszatér. A helyzet 8-án változatlan. Minden ezred tartalékokat állít fel. Az első vonalban csak egy század és a fél gépfegyverosztag marad, e mögött 800 lépésre a tartalék. Az oroszok 9-én a balszárnyunkon lévő 12-es ulánusokat és a Jász-kun-huszárokat hátraszorítják. Czveits kapitány parancsot kap, hogy a hátráló csapatokat (6. landwehr-, 1. honvédszászlóalj és a 13-as huszárok) feltartóztatva, a rudka—komarowu úton foglaljon állást. A 4. és 5. század (Hanvay kapitány) és a gépfegyverosztag szóbeli parancsra megkezdte a visszavonulást. A kijelölt állásokban huszáraink az egész éjszakát munkára használják fel. A lövészárkokat a legelkeseredettebb orosz támadások visszaverésére is alkalmasakká kell tenni. Reggelre a drótkadályok elkészültek. Délután 3 órakor egy orosz járőr támadását könnyen visszaverjük. Az éjszaka folyamán járőrcsatározások folynak. 11-én állásainkat még alaposabban kiépítjük. Az éjszaka folyamán ismét csatározások.

12-én az állás egyes szakaszait rendezzük. Balszárnyunkon az Okonkapataknál egy század 12-es honvédgyalogos, 1 század 6. landwehr fekszik, ezt követi Czveits kapitány százada (Friedmann zászlós), Hanvay kapitány százada (Henriquez főhadnagy), majd Cserhalmy kapitány a gépfegyverostaggal, ezután a 13-as huszárezred, a 12-ös ulánusok, majd a 32-es honvédgyalozred következik. A beásott ellenség tőlünk 400—1000 lépésnyire van. Nagyjából nyugalom van. Az oroszokat 13-án nyugtalanítjuk, hogy ne vonhassanak el északi irányban csapatokat. A németek ugyanis egy nagyobb rohamcsoporttal

hatalmas tüzérségi előkészítés után, Rudkán betörték az orosz állásokba és ott 1100 foglyot ejtettek. A többi orosz elmenekült.

Az ellenség 14-én kiüríti állásait. Minden századunktól egy szakasz nyomul előre, hogy az elhagyott ellenséges lövészárkokat megszállja. Az általános előnyomulási parancs délelőtt 10 órakor érkezik meg. Jobbszárnyunk a rudka—novosielki útnál, balszárnyunk pedig az Okonkapataknál áll. 3 óra 30 perckor a Nowosielkitől délnyugatra fekvő útkereszteződésnél foglalunk állást. Este 10 órakor parancs szerint folytatjuk az előnyomulást és 11 óra 30 perckor elérjük a komarow—novosielki-i utat. Jobbra tőlünk egy landwehr-gyalozred áll. 15-én erős tüzérségi tűz alatt áll az ezred és ezért a novosielki-i hídfőt nem is szállja meg, hanem ettől keletre fekvő erdőszélen foglal állást. A sötétség beálltával a hídfőt mégis megszállja az ezred. Huszáraink a falu déli szélén beássák magukat. Ezredünk 16-án Novosielkitől délre arccal délnek a Styr-parton fekszik. Az ellenséges főállás a szembenlévő

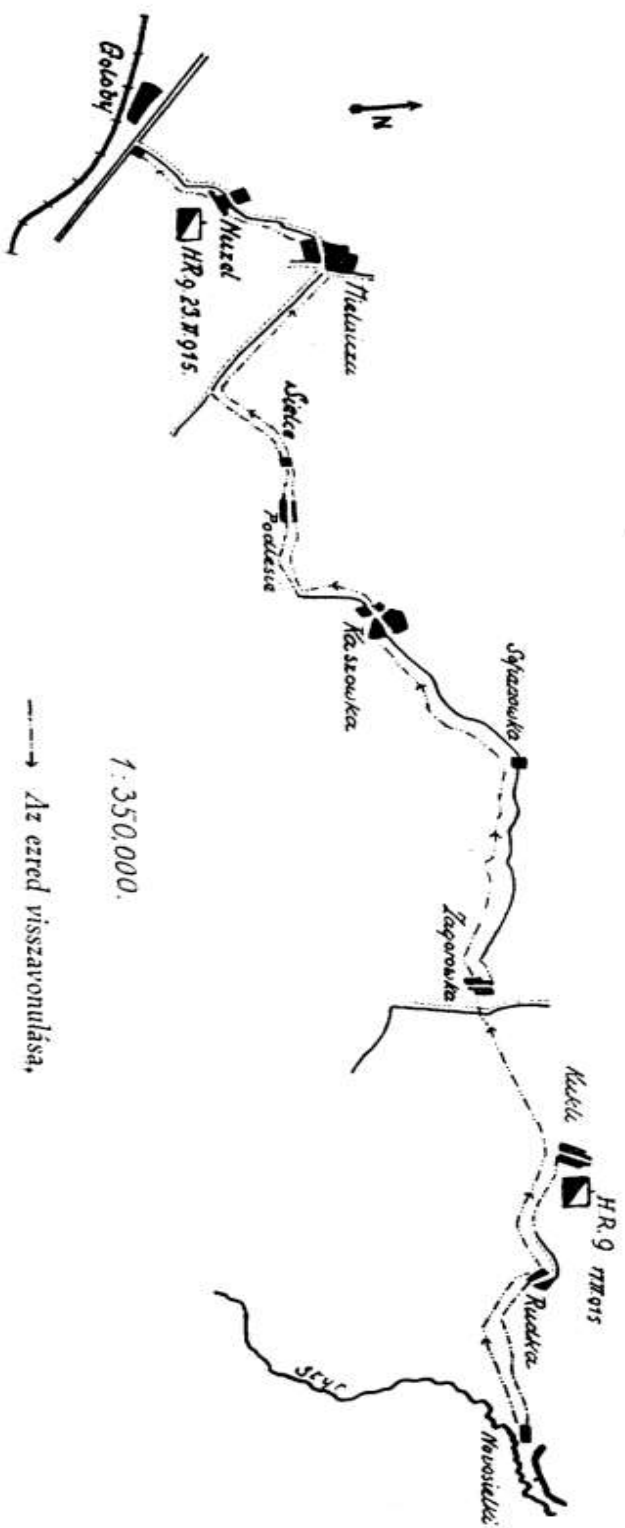
erdőben van 1500 lépésnyire, a Styrtól keletre; ezen a közbeeső terepen az oroszoknak egy erős tábori őrsé áll. Az ezredtől balra a 32-es honvédegyezred, jobbra a 13-as huszárok vannak. Heves, de veszteségeket nem okozó ellenséges ágyútűzet és puskatűzet kapunk. 17-én csak gyenge tűzharc. Legénységünk a magas hóban szenved a hidegtől. 80 emberből álló pótszállítmány érkezik meg az ezredhez. 18-án leváltják az ezredet, mely a Novosielkitől 2000 lépésre északra fekvő vadászlakhoz kerül tartalékba. Az 1. és 3. század parancsnoka Czveits kapitány, a 4. és 5. század parancsnoka Scheuer kapitány.

Az ezred 19-én és 20-án tartalékban marad. Estére a 36. landwehrgyalogezrednél beosztott géppuskáink, amelyek ott a két állás között cirkáló járőröket visszavonulásra kényszerítették, bevonulnak az ezredhez.

Az ezred 23-án a Novosielkitől északra fekvő Okonkához menetel, mint tartalék. 26-án az Okonka-pataktól északra, a Styrnél állásba kerül az ezred. A balszárnyon a 10-es huszárok vannak, majd német csapatok következnek. Jobbra a 34-es landwehrgyalogezred áll. Állásainkat, hogy hosszabb itt tartózkodásra alkalmasak legyenek, kiépítjük. Megfelelő számú fedezéket készítünk, hogy legénységünk szabad idejében a tábori kályhák mellett pihenhessen. Az Okonkavölgyben az ásás lehetetlennek bizonyult, ezért állásainkat gyeptéglából és fatörzsekből építjük ki. Minden huszár lőrést és töltény tartót készít magának. Itt tudjuk meg, hogy lovaink november 30-tól a Stochodtól nyugatra, a Koweltól nem messze fekvő Nuzel községbe kerültek.

December 1-ére állásaink majdnem elkészültek. Bauer tábornok, Fáth altábornagy és az összes szemlét tartó parancsnokok megelégedésüket fejezik ki. Az ezred december 7-én a Novosielkitől délnyugatra fekvő vadászlakhoz kerül tartalékba, majd 8-án egy gyalogzászlóalj vált le és megszállja ennek a Styr parton, a Komarow Nosvosielki országút mentén fekvő állásait, amelyeket ismét ki kell építeni. December 11-én az összegyűjtött századok néma kegyelettel emlékeznek meg a Limanovánál elesett bajtársokról. Állásainkban lévő tisztjeinket Rothental báró, alezredes, Czveits kapitány, Cserhalmy kapitány, Müller és Szilágyi főhadnagyok, ezen a napon leváltják. Az ezred 12-én az állásokat 600 lépés szélességben megszállja. Az ellenség körülbelül 1200—1400 lépésnyire fekszik a folyó túlsó partján. A front csendes. Úgy látszik, nagyobb ellenséges akciók nem várhatók. Az élelmezés jó. A galíciai mozgóháborúhoz szokott huszáraink most az állásharchoz is hozzászoknak. A karácsonyi és újévi ünnepeket az ezred ezekben az állásokban tölti. A front az ünnepek alatt csendes, a fegyelem mintaszerű.

Az ezred menetelése a Styr-állásból Nuzelbe.

Nuzelba 18-án megérkezik Roller Oszkár kapitány a 6. századdal. A 6. század a háború kitörésekor Zimonyban állomásozott, ahol határ-biztosító szolgálatot teljesített; parancsnoka lovag Jasinski kapitány volt. Később, mint hadosztálylovasság a Száván át történt szerb betörésnél ennek a századnak járőrei állapítják meg az ellenség számát és menetirányát. Kozma hadnagy egy ilyen járőrlovaglás alkalmából Kupinowonál hősi halált halt. Potiorek tábornagy offenzívájánál a 6. század felderítő szolgálatot végez, mely sok veszteséggel, de szép eredményekkel is járt. Ez az előnyomulás nem tart sokáig. A 6. század követi a visszavonuló Frank-hadtestet Belgrádba. A század most a Száva biztosítását látja el: később Pancsovára kerül pihenni, itt a parancsnokságot Roller Oszkár kapitány veszi át. A századhoz, beosztott tiszt: Somssich gróf, főhadnagy és Gyomlay hadnagy. Ezredünknek ez a százada résztvesz Mackensen altábornagy offenzívájában, mely a szerbeket a Vardar-völgyön át Montenegróba, majd Albániába szorítja vissza. Ennél az előnyomuláskor a század Valjevo-Dibrán át egészen Albániáig jut előre. Utóbb parancs értelmében bevagoníroz és az ezredhez vonul be. Jól felszerelve és még sok, a háború első napjától szolgáló huszárral érkezik Nuzelbe. A 6. század huszárai rövidesen hozzászoknak az állásharchoz és a karácsonyi és újévi ünnepek alatt épen Roller kapitány az, aki az állásokban a legszigorúbb szolgálatot követeli. Egyébként Roller kapitány jó szíve és igazságossága miatt mindig közszeretnek örvendett huszárjainál.

*   *
*
*
*

Így virradt az ezredre az 1916. év! 1916 január 1-én a Nadasdy-huszárok ismét állást változtatnak. Novosielkitől 2000 lépésre dél-nyugatra megyünk, ahol ismét állásokat kell építenünk. Az ezredből 390 ember áll harcvonalban. 5 fok hideg van. Schwartz Miklós főhadnagy, Wimpffen gróf, hadnagy, Herberstein gróf, Kinsky gróf és Brázay kadétek bevonulnak az ezredhez. Az újonnan érkezett tiszt nyugodt állásba kerülve, aránylag kellemes oldaláról ismerik meg a háborút. Január 5-én rövid ideig tartó ellenséges tüzelés alatt áll az ezred. Bauer tábornok megsemmisít bennünket. A front általában nyugodt, csak Cartoriszk irányából hallatszik csatazaj. Bauer tábornok január 14-én ismét szemlét tart és megdicséri a Nadasdy-huszárokat. A volt 9-es huszár és mindenki által nagyon szeretett Patzenhofer őrnagy átveszi az egyik osztály parancsnokságát. Január végén kijelöljük és megépítjük a második állást. Az oroszok is megerősítik állásaikat. Fáth altábornagy február 2-án megsemmisíti az ezredet. A 18. landwehrgyalogezred február 16-án leváltja a Nadasdy-huszárokat, akik a lövész-

osztály tartalékállásába kerülnek. 17-én a lovainkhoz Kukliba érkezünk és az éjszakát már Zagorowkán töltjük.

Február 18-án Sofianowkán, Karzowka Sielcén és Mielnicán át Nuzelra folytatja útját az ezred herceg Sulkowski alezredes vezetésével. Itt pihenő! Fiatal tisztek vezetésével naponta járőrök indulnak el kémkedés, a sürgöny- és telefonvezetékek megrongálásának megakadályozására. Az 1. század lóhiány miatt 19-én feloszlik. A megmaradt lovakat a 3., 4. és 5. századnál osztják szét. Az utászszakasz, amely eddig a 10. lovashadosztály parancsnokságánál volt beosztva, Babics főhadnagy parancsnoksága alatt bevonul az ezredhez. 20-án rendezük állományunkat. Az a hír terjed el, hogy hadosztályunk Cholm és Grubiesow vidékén mezei munkát fog végezni.

Parancs érkezik! 21-én a gépfegyverosztály és lövészszázad Luck-Gnidawától keletre különleges feladattal tartalékba kerül. Indulás 22-én. Ugyaneznap megindulnak az ezred kvártélycsinálói is. Az ezred február 23-án Nuzel Golobyn, Kovelén, Lubitowskán, Worróna—Rokitnicán át Bielasszewre ér, majd 24-én Col. Radomelen, Zadibi—Turijskon át Mokrece, itt bekvártélyoz. Másnap Mokrecen, Wladimir Woliskijen át Horodlora megy az ezred. A 8-as lovasdandártól útközben parancs érkezik kvártélyokra vonatkozólag: Ezredtörzs Hrebennében, 3. század Wieniawkán, 4. század Kobloban, 5. század Kobylowban, 6. század Szpikolosyban.

Parancs értelmében az ezred egyenesen a kijelölt szállásokra indul. Valamennyi század 4 és 5 óra között megérkezik rendeltetési helyére. A fegyelem példás. A 10 fokos hideg ellenére sem beteg ember, sem beteg ló nincsen.

Néhány pihenőnap következik. A századparancsnokok átveszik a mezőgazdasági munkákat körzeteit. Az ezred 28-án parancsot kap, hogy egy hadi létszámon álló századot állítson össze, amely Roller kapitány vezetésével Cholmba, Frigyes főherceg tábornagy által tartandó szemlénél fog résztvenni. Szakaszparancsnokok: Beess-Chrostin báró, főhadnagy, Henriquez főhadnagy, Babics főhadnagy, Szilágyi főhadnagy és Herberstein gróf, kadét. Ez a század 29-én Jaroslawicén, március 1-én pedig Sielcén tölti az éjszakát. Sulkowski herceg, alezredes és Himmel Henrik főhadnagy segédtiszt itt érik utói a századot. A díszszemle március 3-án, zord időben folyik le Frigyes főherceg tábornagy előtt. A 10. lovashadosztály díszszázadait a 8-as lovasdandár új parancsnoka, Mouillard tábornok vezeti elő. Frigyes főherceg nyolc 9-es huszárnak személyesen osztja ki a kitüntetést, ezredünket eddigi hősiességéért melegen megdicséri. Öfensége, Roller kapitányt és Babics főhadnagyot megszólításával tünteti ki.

Szemle után az egyes szakaszok századaikhoz vonulnak be.

Luck, 1915.

Kuhn hadnagy, Kelemen dr. főorvos, Götzen gróf kapitány, Müller főhadnagy, Flandorffer főhadnagy, Molnár zászlós, Henriquez főhadnagy, Justh hadnagy, Mihályffy főhadnagy, Neumann főhadnagy, von der Luhe ezredes, Mezey főhadnagy a zurawiczei pihenőnél.

Induló járőr Nuzelnél — 1916 január.

Babics főhadnagy, Friedmann zászlós, Sulkowski herceg őrnagy, Cserhalmi kapitány, Patzenhofer őrnagy.

Ezalatt az egyes századok a megmunkálendő területeket egymás között szétosztják. Az ezredtörzs és utászs század Djakonówura, a 6. század Horodlora, a 4. század Raciborowicera, az 5. század Jaroslawicere és a 6. század Szpikolosyre kerül.

Századaink 4-én berendezkednek. Századparancsnokaink érintkezésbe lépnek a mezőgazdasági szakemberekkel, hogy a munkálatokat megbeszélve, ezeket tervszerűen végrehajthassák. Március 6-ig a nagy hideg miatt pihenő. Lovainkat befogják legnagyobb részük használható mint igásló is. Cziráky József gróf, főhadnagy március 7-én bevonul az ezredhez. Cserhalmi kapitány március 15-én Gnidawán megbetegszik. A gépfegyverosztag parancsnokságát Babics főhadnagy veszi át, az utász-szakaszét Henriquez főhadnagy. Bay főhadnagy bevonul az ezredhez és az 5. századhoz kerül. A századok szántanak. Április 24-ig semmi újság. Ugyanaznap vonul be báró Mirbach Tódor kapitány a 2. századdal. Schmidt Károly őrnagy is bevonul és átveszi az I. osztály parancsnokságát; Patzenhofer őrnagy elhagyja az ezredet. Maldeghem gróf, kadét és őrgrof Pallavicini György főhadnagy bevonulnak az ezredhez és a 3. századhoz kerülnek. Czveits kapitány április 20-án soproni pót századunkhoz indul, századát az épen bevonuló Hanvay kapitány veszi át.

*   *
*
*
*

A Mirbach báró kapitány parancsnoksága alatt álló 2. század a háború kitörésekor Bijeljinában mint különítmény teljesített szolgálatot. A hadilétszámú század 1914 július 26-án reggel 3 órakor részleges mozgósításra kapott parancsot. Már 26-án reggel 6 órakor Scheuer főhadnagy szakaszával Janjára indult a határvédő csapatok megerősítésére. Járőrök mennek ki, hogy a Cigány-szigetet kiürítsék és a Drina-folyó medréig vonuljanak előre. Július 29-én Bethlen Ferenc gróf, főhadnagy 18 lovassal kiüríti Sukaon—Ada visszamaradt lakosait. 31-én parancs érkezik az általános mozgósításra. Ezután állandóan vonulnak be a prágai VIII. hadtest csapatai. Augusztus 2-án Justh Andor zászlós megérkezik egy pót szállítmánnyal, 6-án Scheuer főhadnagy szakasza bevonul a századhoz. Erős tűzérési tevékenység a Drinánál. 7-én az első drinai előnyomuláskor a század, mint a 11. hegyidandár elővédje, Bijeljinától nyugatra a Drina mentén vonul előre. A század 8-án Teocakra, 9-én Zascokra, 11-én Skocicra, 12-én Gradac 445-ös magaslaton és a Pilice-Dolnin át Batárra ér. A 16. gyalogezred Batárnál rohammal átkel a Drinán. A 16-os gyalogezredet követi a 11. hegyidandár. 13-án a század Kurtovica-Koliba berkeiben áll. Hajnalra elkészülnek az első ponton-hidak. 14-én a 11. hegyidandár három oszlopban megtámadja Losnicát. Minden oszlophoz ágyúfedeztetül egy

huszárszakaszt osztanak be. Délután a mi csapataink beveszik Losnicát. A losnicai utcai harcokban sokszor polgári személyekkel, sőt asszonyokkal állunk szemben. Foglyokat ejtünk. A szerbek a hegyekben gyors ökörfogataikkal megmentik ágyúikat. 15-én a század, mint elővéd a 261-es magaslatra (Jesowra) megy, 16-án Plec-Carigrad, Bujeg-Jagodinán át folytatja útját.

A XIII. hadtest csapatai erős harcok után beveszik Krupanjit. A század 17-én Sanaeon, Krupanjen át a miokowáci 543-as magaslatra, 18-án pedig a 450-es, majd a 393-as magaslaton át vonul, [itt makacs ellenséges ellenállás a Zawlaka irányában való előnyomulást megakadályozza. 19-ig a dandár a Likodrától keletre fekvő magaslatokon küzd. A csapatok beássák magukat. Déli irányban megteremtik az összeköttetést a súlyos harcokban küzdő 42-es gyaloghadosztállyal (Sarkotic báró, altábornagy); északra a VIII. hadtest felé ez a kísérlet súlyos veszteségekkel megghiúsul. A következő nap megindul amieink visszavonulása. Hátvéd a 3. bosnyák gyalogezred 1. zászlóalja (parancsnok Coudenhove gróf, őrnagy) és három huszárszakasz. Az ellenség nem nyomul csapataink után, melyek a 450-es magaslatra vonulnak, vissza. 20-án visoka—glava—niakowaci úton át Losnicára folytatódik a visszavonulás. A század átmenetileg Salis gróf, altábornagy parancsnoksága alá kerül. A 4. szakaszt (Bay főhadnagy) 2 napra a 13. gyalogdandárhoz (Stracker tábornok) osztják be. Batárnál a szakasz helyenként úszva, felpakolt lovakon átkel a Drinán. 21-én a csapatok ellenséges beavatkozás nélkül Losnicán, a han palatoni ponton-hídon át Skocicira mennek.

A Drinán át történt visszavonulás után azonnal megkezdődik a csapatok csoportosítása a második Drina-áteléshez. 22-én a század Kozlukon át Jardanra megy. 23-ától 29-ig a 2. század itt táborozik. Járőrök átkutatják a Drina partját és mennek az elővédhez a folyótól nyugatra fekvő magaslatokra. Augusztus 30-án a század a 195-ös magaslaton át Hochbachra (Matkus), vonul, 31-én pedig az wormiki úton 4 km-rel Zworniktól nyugatra, innen az összeköttetés megteremtésére járőrök mennek ki. Szeptember 7-én mindkét részről erős tüzérségi tűz indul meg és 8-ikán megkezdődik a második offenzíva Szerbia ellen. A 11. hegyidandárt fedezetten Zwornikra rendelik. A sötétség beálltával először a 60. gyalogezred két zászlóalja, majd századunk egyik szakasza a pontonokon és egyéb átkelési alkalmatosságokon átkel a folyón. Csak gyalogsági tüzet kapunk. A keleti parton a mi csapataink beveszik a rumjawai magaslatot, 9-én a dandár és századunk többi részei a közben elkészült ponton-hidakon átkelnek a folyón, 10-én nagy veszteségek árán elfoglalják Bobijét. 11-én folytatódik a támadás Radakowácon át a Crni-Vrhre. A délután folyamán

a mieink beveszik a magaslatot. A fél század Radakowácon éjjelezik, a század másik fele a Drinán át szállít két zsákmányolt ágyút. A dandár 12-én Krivajelán át Biljeg irányában folytatja a támadást. A századnak több Kostajnik irányában előreküldött járőre egyöntetűen azt a hírt hozza, hogy a szerbek a Kostajnik mellett lévő 768-as magaslatot erősen megszállva tartják. Ejjelezés Krivajelán. 13-án és 14-én folytatódik a támadás. Csapataink elfoglalják Biljeget, a század a helységtől délre áll.

18-ig az ideérkezett erősítések ellenére sem sikerül bevenni Kostajnikot, ezalatt az elfoglalt állásokat kiépítjük. A hegyidandár (Snjaric-dandár) harcol; balra pedig a 40. honvédegyalghadosztállyal (Tabajdy tábornok) áll összeköttetésben. Századunk egyik szakasza állandóan Biljekben marad a dandárparancsnokságnál. A többi három szakasz a Krivajelától nyugatra fekvő területen táborozik. A jelzett állásokat az összes szerb támadások ellenére tartjuk. 28-án kemény hideg köszönt be. A lovak nagyon sokat szenvednek az időjárástól és ezért számukra az erdőben kell hajlékot építenünk. Október 8-án századunk a 48. gyalghadosztály (Eissler altábornagy) parancsnoksága alá kerül. Az egyik szakasz a 11. hegyidandárnál marad. A század Radaljra megy és ott táborot épít, innen látja el az összekötőszolgálatot a fronthoz és a Drinához. Október 13-án a Drina magas vízállása és a szerbek által leüsztatott tutajok miatt a pontonok megromolódznak és részben elsodródnak. Ugyanezen a napon a szerbek heves, de eredménytelen támadást kezdenek. Két nap múlva a pontonhidakat kijavítják. 16-án Bethlen Ferenc gróf, főhadnagy az első eredményes járőrlovaglásáért megkapja a Signum Laudist, ez az első kitüntetés a 2. századnál. 29-én a század a Drina keleti partján a karakajai őrházhoz vonul. November 6-án megkezdődik az offenzíva. A századot ismét Radaljra rendelik. A század 7-én egy törzstisztet, 7 tisztet és 450 foglyot kísér hátra. A század 8-án az ellenség üldözésére Krivajelán át Krupanjra nyomul előre. Miután a szerbek Krupanjt megszállva tartják, a század Bisticán tölti az éjszakát. 9-én hajnalban a század említésreméltó ellenállás nélkül Krupanjon át az úton Zawlakára nyomul előre. Az ellenség a sötétség beálltával, a 460-as és 338-as magaslatok mindkét oldalán levő állásait kiüríti. A század Krupanjtól északkeletre tölti az éjszakát. 10-én a század az ellenség csekély ellenállását megtörve, a likodrai malomhoz nyomul előre. Két előreküldött járőr jelenti, hogy a szerbek Zawlakán nagymennyiségű hadianyagot felgyújtottak. A század 11-énbe vonul Zawlakára. Ali. hegyidandár a század egyik szakaszával északról jöve szintén ideérkezik.

12-én egy hírszerző különítmény indul Osenicára, az állítólag Kamenica előtt lévő ellenséges állás felderítésére.

A járőrök az állást megállapítják. A 14. gyaloghadosztály 14-én megtámadja és beveszi az állásokat. A század a 14. gyaloghadosztály parancsnoksága alatt november 15-én Valjevóba megy és helyreállítja a két dandár közötti összeköttetést. A 329-es magaslatnál rövid tűzharc után ellenséges tűzben folytatja a hadosztály az útját Valjevó felé. Az úton visszatérő, marháikat maguk előtt terelő, parasztokkal találkozunk. A század Valjevó nyugati szélén éj jelezik. November 16-án

a 10-es és 11-es hegyidandár megszállja a beloseváci magaslatokat. Appel altábornagy bevonul Valjevóba. Századunk 20-ig itt marad és pajtákban szállásol be. 20-án századunk, mint hírszerző különítmény, rossz, mocsaras úton Divi-Grn Toplicán át Rakarira vonul, itt a tűzharchoz lóról száll. A közeledő gyalogságunk a magaslatokat biztosítja. November 21-én reggel 6 órakor a szerbek üldözésére indul a század Milovácon át Moravicira. A frissen esett hó elárulja a szerbek menekülésének irányát. Moravicnál az első járőr az ellenséges hátvéd tűzébe kerül, itt sebesül meg Mirbach báró, kapitány. A század a tűzharchoz a lovacról leszáll, de miután az előnyomuló gyalogság utóléri

a támadni készülő huszárokat, ezek Rakarinál maradvá összekötő és jelentő szolgálatot teljesítenek, majd 29-én Ljigbe kerülnek. A századparancsnokságot Scheuer főhadnagy veszi át, miután Mirbach báró, őrnagyot vállövésével elszállították. Csapataink előnyomulása az erős ellenséges ellenállás miatt megakad. A XVI. hadtest (Wurm altábornagy) és a XV. hadtest (Appel báró altábornagy) még tesznek néhány előretörési kísérletet, de csapataink lőszer és egyéb hiány miatt nem tudnak többé ellenállást kifejteni. December 6-án megérkezik a visszavonulási parancs a Száva felé. A század december 7-én utóvédállásokat foglal el Strazaránál és Bjela Stenánál; 8-án folytatja útját Boljevácson át és utóvédállást foglal Nepricowa mellett Kolubaránál. December 9-én délig ezt az állást tartani kellett. Innét a század Ubrára vonul és attól délre foglal utóvédállást. Az utak nagyon rosszak, az elhagyott trének is akadályozzák a visszavonulást. A század 10-én Debrére, majd Bajánira megy vissza. Az ellenség csapataink sarkában van. Az állásokat csak nagy áldozatok árán lehet egészen december 11-ig tartani, ekkor elrendelik a visszavonulást. A század Misára, majd december 12-én a hadi hídon át Grabovicra, innen pedig Jarakon át Voganjtól északnyugatra fekvő Wisnjevi pusztára menetel, itt retablírozás, utóbb a Száva mentén határvédelmi szolgálat.

A XV. hadtestparancsnokság december 18-án Towarnikon, a XVI. hadtestparancsnokság pedig Rumán van.

1915 január 1-én Scheuer főhadnagy egy vasúti szerencsétlenség alkalmából megsebesül. A századparancsnokságot Bethlen Ferenc gróf, főhadnagy veszi át. A század februárban a Ruma közelében lévő Szolnyk pusztára megy. Az első szakaszt a sabáci frontszakaszparancsnoksághoz küldik. Dickmann báró, főhadnagy a 12-es huszároktól bevonul a századhoz. Áprilisban Ó-Pázuára megy a század. Mirbach báró, kapitány április 15-én egy szállítmánnyal megérkezik és átveszi a századparancsnokságot. Tűzharcban és állásharcban gyakorlatozik a század és harcszerű lövőgyakorlatokat tart. Május 8-án századunk Golubincére, a 4. szakasz Dickmann báró, főhadnagy vezetésével Dobrincire kerül a 11. hegyidandárhoz. 13-án bevonul Berg báró, zászlós a századhoz. 23-ikán megtörténik az olasz hadüzenet. A század 26-án Indiján bevagoníroz és Szabadka, Dombóvár, Gyékényes, Csáktornya, Prágerhof, Laibach és St. Peteren át Nabrezinára érkezve június 2-án kivagoníroz. Innen Coménen keresztül Reiffenbergre, majd egy riadó után St. Péterre, 3-án ismét vissza Reiffenbergbe menetel a század. A 12. hegyidandár itt, a 11. hegyidandár pedig mint tartalék St. Danielen áll. Boroevic gyalogsági tábornok, hadseregparancsnok 5-én megbeszélés végett magához hivatja Dornbergbe a parancsnokokat.

St. Danielben június 17-én díszemle Károly trónörökös Őfensége

előtt. Június 18-án felderítő lovaglás a még csak gyenge ellenséges ágyútűz alatt tartott Görzbe. Részben a 11. hegyidandár, amelyhez századunk 4. szakaszát beosztották, veri vissza 23-án és 24-én az olaszok erős támadásait. Salm gróf, zászlós 30-án bevonul a századhoz. Az olaszok Doberdón és Podgáran július 2-án ismét megismétlik heves, de eredménytelen támadásaikat. A 48. gyaloghadosztályt, a 12-es hegyidandárt és a századot július 5-én Develakira rendelik. A század a Wippach vonalba kerül St. Grudodi Mernától keletre, majd július 6-án az 5-ös honvédhuszárok II. osztályával és egy század 6-os landwehr-ulánussal Abonyi alezredes parancsnoksága alatt lovascsoporttá alakul. 7-én Savynánál leszáll és fogságunkba kerül egy olasz repülő. Monte St. Michelén a csoport második állást épít. Az állásépítés a sziklás talaj és az ellenséges tüzérségi tűz miatt nehéz munka volt. Csapataink július 10-én az összes olasz támadásokat visszaverik. A századot 12-én Vogersköban bevagonírozzák és St. Peteren, Laibachon, Asslingon át Dellachra szállítják. 13-án Oberdrauburgen és a Gailberg-nyergen át Kötschachra megy a század. A 3. szakasz Berg báró, zászlós parancsnoksága alatt a 48. gyaloghadosztálynál Kötschachban marad. Az első szakasz Justb hadnagy vezetésével a 4-es landwehr gyalogezredhez Liesingbe, a második szakasz Bethlen gróf, főhadnagy vezetésével a Henneberg csoporthoz Kirchbadba, a negyedik szakasz Dickmann báró, főhadnagy parancsnoksága alatt a 11. hegyidandárhoz kerül. Innen látja el a század a karinthiai front összekötő és jelentő szolgálatát, ezenkívül építési munkálatokat is végez; egy baraktábor és védőtétőt épít. A század szeptember 21-én gyülekezik, hogy résztvegyen Károly trónörökös előtt tartandó díszszemlén Kötschachban. Szeptember 29-én tábori zöld egyenruhát kapnak a huszárok. Következő nap Justh Andor hadnagy a 2. századtól a Luck melletti Pálcán lévő ezredhez bevonul és röviddel ezután, október 28-án a rudkai harcokban hősi halált halt. Október 19-én elfoglaljuk a téli táborát. November 18-án menetkészültség. A podgyászlovakból álló trént (2. lépcső, 56 ember, 97 ló) leadja a század és helyette 5 kocsit kap.

November 19-én indulási parancs érkezik. Következő nap Oberdrauburgen bevagonírozás, St. Voiton, Leoben, a Semmeringen, Sopronon, Győrön, Szolnokon, Mármárosszigeten és Delatynen át Bucacra érkezik a 2. század, innen Nagorzankára megy, hol Véver báró, ezredes csoportjához (1. landwehr-ulánusok) kerül. A század november 26-án a 14-es dragonosok egy századával együtt Podrameceknél készenléti állást foglal, ezután Zielonán át Przewlokára vonul és 28-án visszatér Nagorzankára. A századparancsnok a további rendelkezések átvételére Medvedorcétól délkeletre Metz tábornokhoz, a 23. gyalogdandárhoz megy. A századunk 3 csoportban Plosca irányába nyomul elő

Hajas főhadnagy sírja Replin mellett.

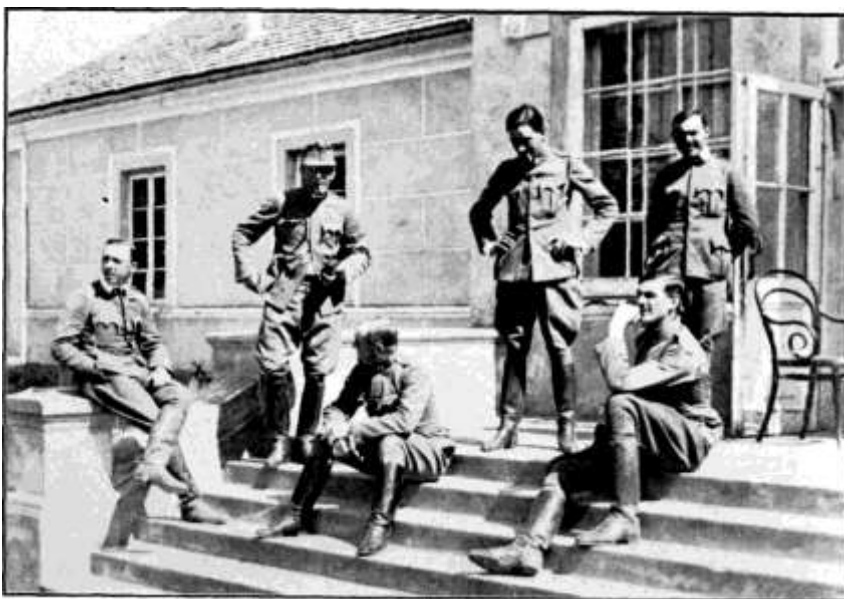

Menetelés Wladimir-Wolynski felé Sulkowski herceg őrnagy vezetésével.
1916 február.

Cziráky József gróf főhadnagy, Henriquez főhadnagy, Steiger kapitány,
Kánia kapitány, Babics főhadnagy, Molnár zászlós Bialowodyban.

Szilágyi főhadnagy, Georgevits főhadnagy, Cziráky László gróf kapitány,
Salm gróf hadnagy, Zichy gróf zászlós, Wampetics hadnagy Raciborowicén.

24-én és felderíti a vasútvonal mentét. A heves ellenséges puskatűz után ítélve, az orosz állást erősen megszállva tartják. A csata délután 2 órakor megszakad. Az erős ellenséges tűz nem tett kárt a században. A huszárok sokat szenvednek a nagy hidegben. December 4-én a 6. hadtestnél (Arz altábornagy) lévő 39. honvédgyaloghadosztályhoz (Dány tábornok) kerül a század. A század a 12-es huszárok századával kiegészítve Bobulnicén marad. A két század feladata, hogy a front és a hadosztályparancsnokság közt az összekötő- és jelentőszolgálatot ellássa, továbbá, hogy a saját és ellenséges front közt fekvő területet szabadon tartsa. December 14. és 28-a között erős járőrcsatározások folynak Dobropole, Pelikovce és Hupalánál. 28-án az előretolt állásokat Dobropolénál visszavonjuk. A 392-es Baba-magaslatnál a 78-as dandár ellen az ellenség 29-én erős támadást intéz. Következő nap reggel az egész vonal erős ellenséges ágyútűz alatt áll.

Riadó! A századok a bobulinci és sapovai hídfőhöz mennek. A támadás ismétlődik. December 31-én erősítés érkezik, Csanády altábornagy honvédhadosztálya. A támadások január 5-ig szünet nélkül folynak. Az ellenség 5-én elcsendesedik, majd 6-án újult erővel támadja meg frontunkat. Január 7-én az oroszoknak sikerül egy lokális betörés. A 20. gyalogezred elrekeszti a támadást ezáltal több turkomán és 3 orosz törzstiszt fogságba kerül. Január 10-ig a támadások folytonosan megismétlődnek. 10-e aránylag nyugodtan telik el. Századunk 12-én Madzelowkára kerül, itt parancsot kap, hogy nyugat felé menjen fát és takarmányt rekvirálni. Madzelowkán 25-én parancsot kap a század, hogy menetkész legyen és 26-án Bucác-Potokon Zlotyn át Koscielnikire menjen, itt van Aken kapitány (2. huszár) tartalékszázadával együtt a Jaslowiecen lévő 15. gyaloghadosztály parancsnoksága alá kerül. A 4. szakasz január 28-án a 160. gyalogezredhez Beremianyba megy és itt összekötő szolgálatot teljesít a szomszédos Hadffy altábornagy csoportja, a 6. lovashadosztály és Pongrácz báró dandárja között.

Bethlen gróf egy járőrrel a hadosztályparancsnoksághoz megy Jazlowiecre. A századok parancsot kapnak, hogy naponta váltott járőrökkel a frontszakaszparancsnokságokhoz vezető legrövidebb utat szemmeltartsák és a második állásról pontos tájékozódást szerezzenek. Bucacnál február 1-én heves ellenséges repülőátadás. 8-án erősen havazik. Február 16-án az ellenség Latacnál elzárja egy összekötő járőrünk útját. A járőr karabéllyal átvágja magát, veszteség csak egy ló.

A 6. lovashadosztálytól hőiesen védett uscieckoi sáncokat fel kell adnunk. Egy összekötő járőrünk Latacnál oroszokra bukkan, ezért az összekötő járőrszolgálatot megszüntetik. Április 19-én parancs érkezik, hogy a század menetkész legyen. Koscielnikin gyülekezik a

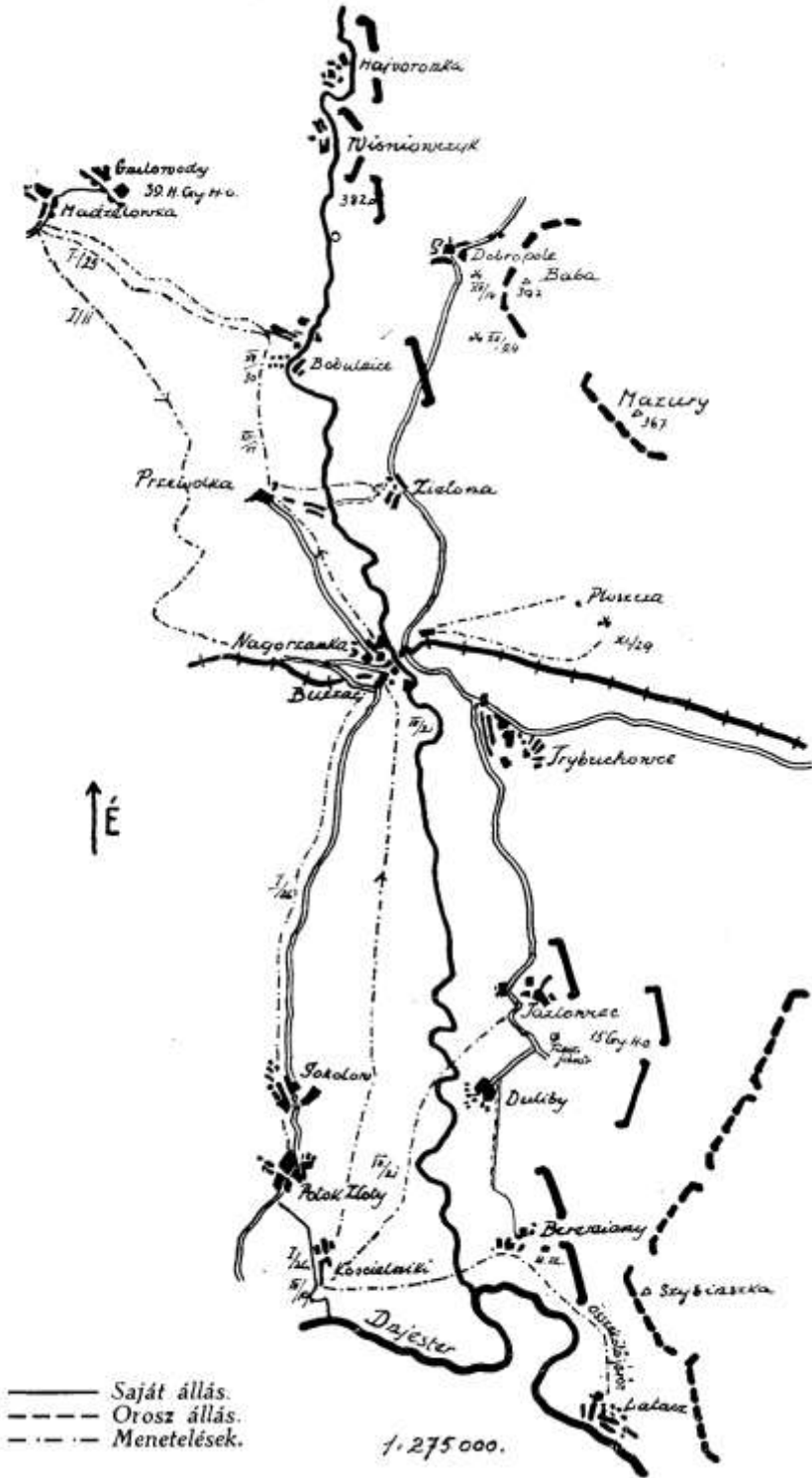
század, majd 21-én Bucacnál bevagoníroz, majd Lemberg, Ravaruszka és Sokaion át Wladimir Wolynskijbe ér, innen Uscilogon át Horodlóra. Itt beszállásolás, majd április 24-én Djakonowra érkezik a század és bevonul az ezredhez. Spikolossyn beszállásolás.

A 2. század 118. lovasból, 10 trénszekérből és 23 gyalogosból áll. Az annak idején Bijeljinából elindult század 161 lovasából csak 95 huszár és 84 ló vonult be az ezredhez. A század valamennyi tisztje egy, Bethlen gróf, főhadnagy két kitüntetéssel, a legénység összesen 3 nagyezüst, 3 kisezüst és 23 bronz vitézségi érmet kapott. A 2. századot hadseregarparancsban és a 11. hegyidandár egy parancsában külön megdicsérik.

Április 20-án Ségur-Cabanac Artúr gróf, kapitány vezetésével bevonul az ezredhez a tartalékszázad is. A tartalékszázadot 1914-ben gróf Ségur-Cabanac Arthur kapitány parancsnoksága alatt állították fel, alantás tisztjeként gróf Cziráky László és Georgevits György főhadnagyként, gróf Apponyi Antal hadnagy, és báró Waldbott Frigyes zászlós voltak. A század 1914 szeptember 4-én vagoníroz be Sopronban és 8-án késő este megérkezve Rozwadowba, Kummer altábornagy hadseregcsoportjához kerül, innen azonnal északi irányba helyezik át, hogy egy ottani lovashadosztállyal felvegye az összeköttetést. A tűzkereszteségen a század Zawichostnál esik át, ahol azt a parancsot kapja, hogy a szucini hídfőhöz vonuljon vissza. A század két tiszti felderítő járőrt küld ki és pedig; 1. számú járőr Cziráky gróf, főhadnagy parancsnoksága alatt 20 huszárral a Visztulán át Polanice-Stasow irányában; 2. számú hírszerző járőr, Apponyi Antal gróf, hadnagy azzal a parancsokkal, hogy Pacanow-Stopnicát derítse fel és a lehetőség szerint az 1. számú járőrrel Stasowon egyesüljön. A 2. számú járőr már Pacownál tűzbe kerül és visszatérni kénytelen. Vesztesége 2 ló, Kreitziger káplár megsebesült.

Cziráky gróf főhadnagy Polanice keleti bejáratánál ellenséges lovasságot tart tűz alatt, majd megállapítja, hogy Olesnicát az ellenség megszállva tartja, később Pacanow felett visszafordul, a sebesült Kreitziger káplárt egy parasztszekérre helyezi és bevonul Szucinba.

A század szeptember 11-én egy félszázad landwehr-ulánussal és 20 népfelkelővel parasztszekerekkel átkel a Visztulán, Slopnicán Busk irányában felderíteni. Az orosz járőrök harc nélkül vonulnak vissza. Az összeköttetést altiszti járőrök tartják fenn, ez alkalommal Rataje mellett Varga szakaszvezető, csapdába kerülve, csak egy kerítés merész átugratásával menekül meg, ugyanekkor Szilágyi káplár és Erdős huszár hősi halált haltak.

Este megérkezik az 5-ös lovashadosztály, mire Ségur gróf kapitány parancsot kap, hogy Niepolnicére vonuljon századával. Itt mint hadosztály lovasságot előre küldik Skalbmierzen keresztül Vislicára, hogy az erdőben lévő, trénnünket nyugtalanító kozák jár őr őket szét-szórja. Ez sikerül. A kozákok üldözése közben eléri a század Pinkowot, ahol az erdőséget is átkutatja.

A novembervégi nidai visszavonulást Chroberz mellett a század fedezi, utasítása Bedzin irányában Krakóig visszavonulni.

Amíg az osztrák-magyar 1. és 4. hadsereg a sziléziai határon gyülekezik, hogy az orosz gőzhengert feltartóztassa, a tartalékszázad Kattowitzban tartózkodik, hogy onnan téli szállásra Nidára menjen.

A század 1915 tavaszán Szuczín, Dembica, Jaroslau, Lembergen át mint hadtáplóvasság Sokaiba vonul, ahonnan később Beresteczóra helyezik, itt első időben a hadtáputak biztosítására, majd később földművelési munkálatokra alkalmazzák. A megbetegedett Waldbott báró hadnagy helyett Zichy Rudolf gróf zászlóst helyezik a századhoz.

*

Alig vonult be a tartalékszázad az ezredhez, a többi század közt elosztva csakhamar hősiesen kiveszi részét a lucki és kruppy-i csatákban.

Gróf Segur kapitány itt már a lövésosztály parancsnoka és ezt a luck—lokaci—koclowi harcokban, majd később az ezred kötelékében a heves orosz áttörési kísérleteknél Koritnycánál és Swiniuchynél vezeti.

Május 3-án a tartalékszázad és a második század legénységét az ezred többi századához osztják be. Ezeknél a századoknál még sok, a háború kitörése óta egyfolytában szolgálatot teljesítő huszár és ló volt. A mezőgazdasági munkálatokat május 20-ig folytatjuk. Mouillard tábornok többször megszemléli ezredünket. Az ezred gépfegyverosztágának fedezetére május 20-án egy szakasz Kinsky Zdenko gróf zászlós parancsnoksága alatt Luckba vonul és jelentkezik Babics főhadnagynál. Szilágyi főhadnagyot és Gyomlay főhadnagyot a lövésosztályhoz osztják be. Ők is Luckba kerülnek. Erős főhadnagy 70 emberrel az ezredhez érkezik. Ez a derék tisztünk, aki majdnem az egész háborút a lövésosztálynál töltötte és a legnagyobb harcokban is mindig bátran és férfiasan viselkedett, most ismét a lövésosztályhoz kerül. Bay főhadnagy és Horváth főhadnagy június 1-en továbbkiképzésre Pilsenbe mennek. Június 2-án az ezred lóversenyt rendez. Ez az egyetlen nap, amelyet lovassportra fordíthatunk. Gyakorlatlan, de jó lovakon 4 steeple-chase-ben a tisztek, 1 steeple-chase-ben pedig a kadétek vesznek részt. Hanvay, Steiger, Segur gróf, kapitányok első díjakat nyernek. A kadétek versenyét a háború eleje óta ezredünkönél szolgáló és mindnyájunk által

nagyon szeretett dr. Kelemen főorvos nyerte meg igen jó szolgálati lovával.

Ebben az időben az Osztrák-Magyar Monarchia stratégiai helyzete kitűnő. Tiroiban az olaszok ellen megindított offenzíva, úgy látszik, teljes sikert aratott. A tiroliaiak, a salzburgiak, az összes hegyi csapatok a magyar bajtársakkal együtt egyik magaslatot a másik után, egyik erődöt a másik után hódítják el az olaszoktól. Károly trónörökös gyaloghadosztálya, amely a határon levő és az olaszok által bevehetetlennek tartott erődítményeket rohammal vette be, épp az olasz síkság felé vette útját, midőn az oroszok kifogyhatatlan emberanyagukból egy jól felszerelt, újabb támadóhadereget állítva fel, az olaszok és franciák segítségére siettek. Ez a Brussilow tábornok parancsnoksága alatt álló orosz sereg a József Ferdinánd főherceg csapatai által lazán megszállott állásokat áttöri és csapatainkat visszaveti.

Veszély fenyeget! A tiroliai tartalékokat ide kell vonni. Ezredünk a lucki nagy csatánál ismét teljesíti kötelességét. Június 4-én még folynak a gazdasági munkák, midőn riadó-parancs érkezik és a délután folyamán lovasaink már gyors menetben ügetnek Luck felé. Az első éjszakai szállás Chobulow. Az ezredtörzs közelében lévő századok már este 10 órakor Chobulowba érkeznek. A legtávolabb eső Bielawodyban lévő 5. század csak 5-én reggel 2 órakor érkezik meg. Az ezred a 3., 4., 5., 6. századból és a gépfegyverosztágból áll. Utász-szakaszunk tiszt hiányában egyelőre a 10. lovashadosztály utász-századánál (Cacics kapitány) teljesít szolgálatot.

Az ezred beosztása most a következő:

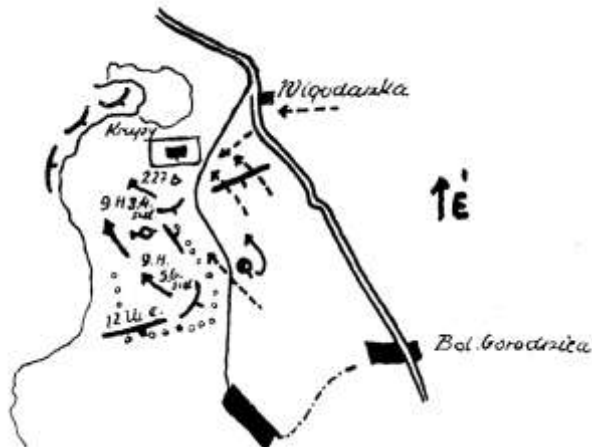
1. osztály parancsnoka: Schmidt Károly őrnagy.
  2. „ „ Sulkowski Edgár herceg alezredes.
  3. század parancsnoka: Hanvay kapitány, beosztva Beess báró főhadnagy, Pallavicini őrgrof főhadnagy, Molnár zászlós.
  4. század parancsnoka: Götzen gróf kapitány, beosztva Cziráky gróf kapitány, Salm gróf hadnagy, Wurmbrandt gróf zászlós.
  5. század parancsnoka: Steiger kapitány, beosztva Bethlen gróf főhadnagy, Henriquez főhadnagy, Herberstein gróf zászlós.
  6. század parancsnoka: Mirbach báró kapitány, beosztva Dickmann báró főhadnagy, Georgevits főhadnagy és Maldeghem gróf zászlós.
- Géppuskás-osztág parancsnoka: Babics Gyula főhadnagy, beosztva Kuhn hadnagy, Kinsky gróf kadét.

A lövész-századnál beosztott tisztjeink: Bothmer báró kapitány, Szilágyi főhadnagy, Erős főhadnagy, Kocsis főhadnagy.

Az ezrednél újonnan felállított lövész-századot Ségur gróf kapitány vezeti, tisztjei Berg báró hadnagy és Brázay hadnagy.

A lövész-század keskenyvágányú vasúton megy Luckba. Az ezred június 5-én, délután folyamán Zaturcira, majd 6-án Zaborolra megy. A 12-es ulánusok, Lichtenstein herceg lövész-százada és ezredünk Zaborolban Mouillard tábornoktól a következő parancsot kapja: Lucktól

keletre folyó nehéz küzdelemben az oroszok több helyen áttörték állásainkat. A X. hadtestnek (Martini altábornagy) nem sikerült az ellenségtől elszakadni, ettől délre a Csanády-hadtest kemény harcokban vonul vissza a Styr felé. A dandár a tűzharchoz lóról száll és Holzwarth őrnagy parancsnoksága alatt lévő 8 géppuskával együtt megszállja a lucki hídfőt. A tartalék Krupyba megy. Georgevits főhadnagy, Maldeghem gróf és Molnár zászlósok parancsnoksága alatt hírszerző járőrök indulnak el. Járőreink jelentik, hogy csapataink és tréjük rendetlenül vonulnak vissza, továbbá hogy az orosz gyalogság és erős lovas járőrök este elérték az Ostrozec-Bol.-Gorodnica-vonalat, járőreik egészen

a hídfőig nyomultak előre. Az ezred lovai Boratynra kerülnek. A 7-ére virradó éjszaka nyugodtan telik el. A délelőtt folyamán a 95. gyalogezred már visszavonul. A tartalék ellentámadása, melyhez 30 Nádasdyhuszárt is beosztanak, teljes sikerrel jár és a régi állás ismét a miénk. Reggel óta tüzel egy-két ütegünk. Délelőtt 10 órakor az orosz tűzérési tűz erősödik és 11 óráig pergőtűzzé fokozódik. Az ezred által megszállt állásokat nem nagyon éri az ágyútűz. Délután az „a”-nál álló gyalogos járőr visszavonul. Egy pajta kigyullad. A pergőtűz délután 3 óráig tart. Balra tőlünk erős csatazaj hallatszik. Délután 4 órakor az oroszok megtámadják 5. és 6. századunkat. A támadás pár perc alatt heves puska- és gépfegyvertűzünkben összeomlik. Ekkor jelenti Rákóczy szakaszvezető Sulkowski herceg őrnagynak, hogy az oroszok áttörték a 95. gyalogezrednél. Hanvay kapitány, aki kétszer megpróbálja az áttörést elrekeszteni, a már közvetlen hátmögé került oroszok elől kénytelen visszavonulni. A jelentés szinte hihetetlennek látszik, de az oroszok már az 5. század hátába kerülve

gépfegyvereinket veszélyeztetik. Huszáraink megmentik a helyzetet; Oswald őrmester, Halmy káplár, Rákóczy káplár és egynéhány huszár az ellenségre vetik magukat. Derék altisztjeink és huszáraink erőteljes csapásokkal és szúrásokkal pusztítják az ellenséget. Az oroszok menekülnek. Henriquez főhadnagy megállapítása szerint, aki az eseményeket jól látta, a helyzet az volt, hogy az oroszok a Krupy irányában való előnyomulásuknál a 227. magaslatot sűrű oszlopokban és nagy túlerővel támadták meg. Steiger kapitány által csak 100 huszárral tervezett ellentámadás elmarad. Amikor este 6 órakor a visszavonulás megkezdődik, a Krupyban lévő gyalogsági tartalék már orosz fogságba kerül. A fáradt harcosok hosszú vonalban vonulnak a Styr híd felé, amely magas korlátjával kitűnő célpontul szolgál az orosz ütegeknek. Eleinte az orosz nyomon követ, csak később szállja meg az erdőszélt s onnan árasztja el csapatainkat tűzzel. Oswald őrmester mint hátvéd 600 lépésre követi az ezredet. Tizenkét ezred minden oldalról a bol. — boratyni-híd felé igyekszik, amely még mindig ellenáll az orosz ágyútűznek. Miután az utolsó ember is átkelt, a hidat felrobbantják. A Styr balpartjára érkezve az előkészített állásokat megszállják csapataink. Az orosz tüzéség most ezeket az állásokat lövi. Ezalatt a Luckban felépített orosz diadal-rakéták láthatók. Kemény és szomorú munkát végeztünk. Törhetetlen bátorsággal várja mindenki az újabb fejleményeket; remélve, hogy a Styr-vonal mindenféle orosz támadással szemben tartható. A krupy-i ütközetben Sulkowski herceg, alezredes kemény ellenállás után, több helyen átlőtt blúzzal, trombitásával és 21 huszárral együtt orosz fogságba kerül. Ugyanott 11 huszár elesett, 11 pedig megsebesült. A századokat, illetve szakaszokat itt Steiger, Hanvay és Cziráky László gróf, kapitányok báró Dickmann főhadnagy, Herberstein gróf, zászlós, Beess báró, főhadnagy és Henriquez főhadnagy vezették, kik mint utolsók keltek át a hídon. Az orosz üldözésnek egy hirtelen kerekedett hatalmas vihar vet véget.

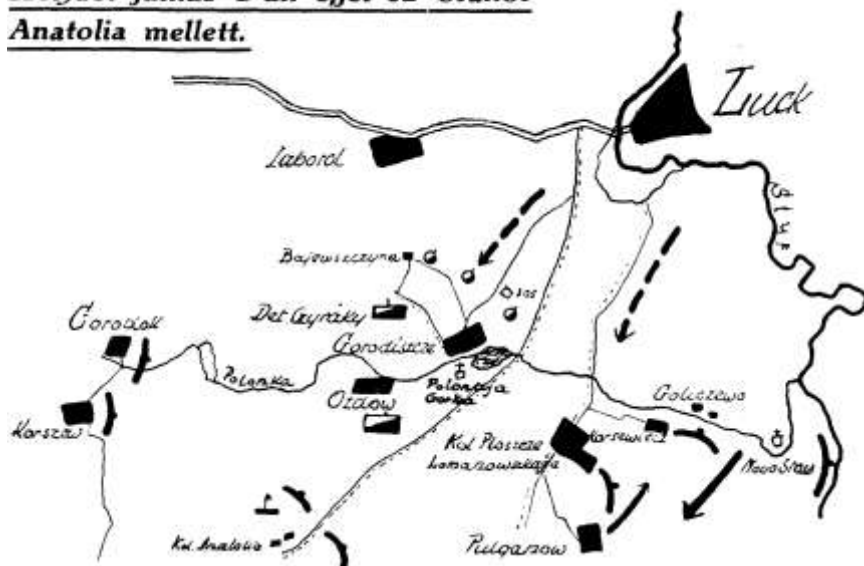
Az est folyamán a 9-es huszárokat és 12-es ulánusokat a Novo Stawtól északra fekvő állásokba helyezik. Jobbra megteremtjük az összeköttetést, Szurmay altábornagy csoportjával. 8-án Lucknál újabb sikeres ellenséges támadás. Egy-két megbízhatatlan cseh csapat átpártolása megkönnyíti az ellenség előnyomulását. Dél előtt 10 órakor Golyszewon át Korszewiecre vonul vissza az ezred. A 315. gyalogezred másfél századával megerősített 9-es huszárezred megszállja a Korsewec keleti szélé és a golyszewói téglagyár közt a Polanka partját. A frontszakasz parancsnoka Schmidt őrnagy. A Nádasdy-huszárok parancsnoka Mirbach báró, kapitány. A kelet felől csatlakozó gyalogság visszavonul a pulganowi magaslatokig, tekintettel erre, Schmidt alezredes

is elrendeli a visszavonulást a pulganow—kol. bloszca—lomanowskajai előkészített állásokba. Amint a gyalogság megkezdte az előnyomulást, a 9-esek természetesen csatlakoznak és megszállják a Polanka nyugati partját.

Cziráky László gróf, kapitány parancsnoksága alatt a délután folyamán az összes rendelkezésre álló lovasokból különítmény alakul (Henriquezj Dickmann báró főhadnagy). A különítmény a polonaja gorkai templomhoz megy előre és parancsot kap a Zaborlnál álló

Helyzet június 8-án éjjel 12 órakor
Anatolia mellett.

X. hadtest jobbszárnya és Gorodiszcéig húzódó állásaink balszárnya közt lévő körülbelül 6000 lépésnyi nyílt térség elzárásra. Cziráky gróf kapitány mindenekelőtt hírszerző járőrt küld ki, majd megfigyelő járőröket állít fel a Gordiszcétől északra fekvő magaslatokra. Rövidesen ezután az első járőr néhány orosz foglyot hoz be. Estefelé Schmidt 12-es ulánus őrnagy ugyanazt a parancsot kapja és ugyanoda érkezik egy gyalogszázaddal. Járőreink éjfélig szorgalmasan cirkálnak. Éjszaka 11 órakor Polonka irányában erős tüzelés. A különítmény Polonkától délre tölti az éjszakát és a híd felgyújtására készül elő. Az éjszaka folyamán járőreink a bajewczinai vonalon az ellenség közelében maradnak és a pompás holdfénynél jól látva, feladatukat, a két hadtest közötti ür elzárását, eredménnyel oldják meg. A hírszerző járőrrel előre küldött Henriquez főhadnagy jelenti, hogy 6 orosz zászlóalj hat-

szoros sűrű rajvonalba támad Lucktól délre. A 10. hadtest jobbszárnya elérte Gorodisce északi szélét, de ismét engedni kénytelen az orosz tömegnek. Ezredünk ezalatt Korszewre menetel. Két századunk Mirbach báró, kapitány parancsnoksága alatt Korszew keleti szélénél, két századunk pedig Steiger kapitány vezetésével Gorodok keleti szélénél a Polonka völgyén át vezető utakat zárja le. Saját gyalogságunk visszavonulása közben a Cziráky-különítmény hátvéd marad és védi Polonaja—Gorka nyugati végénél levő hidat.

A helyiség lakosai már az oroszok fogadására készülnek. Szerény készleteikből élelmet hoznak, melyeket a huszárok farkasétvágygal fogyasztanak el. A hidak égnak, az ellenség nem nyomul tovább. Végre Cziráky gróf kapitány parancsot kap Kol. Anatólia fe'É való visszavonulásra. Útközben a hadosztályparancsnok Cziráky grófot magához hivatja, hogy eddigi tevékenységéről jelentést kérjen.

Kol. Anatóliánál Henriquez főhadnagy egy szakasszal a Goldbach-hadosztálynál tábori csendőrségi szolgálatot végez. Cziráky gróf, kapitány Korszewen bevonul az ezredhez. Goldbach tábornok hadosztálya csapatait összegyűjtve és rendezve előkészületeket tesz, hogy Kol. Anatóliától északkeletre fekvő erdőben ellenálljon az orosz támadásnak. A gyalogság, amely a hosszú, szokatlan menetelésekben nagyon kifáradt, demoralizálva volt, ezért sok volt a szökevény. Henriquez főhadnagy parancsot kap, hogy a legergikusabban bánjon el a renitenskedő emberekkel. Henriquez minden szökevényt két huszárral a parancsnoksághoz kísértet vissza. Az egyik szökevény harmadszori parancsra is megtagadja az engedelmisséget, kezében a Népszavát lobogtatja. Henriquez főhadnagy parancsára agyonlövik. A parancs megtagadásán kívül ez az ember még fegyverét is ráfogta Henriquezre. Ez már a szocialista izgatás következménye és az összeomlás első megnyilvánulása. Sajnos, ezekkel a körülményekkel nem sokat törődtek az illetékesek. Ha ebben az időben az összes parancsnokok még csirájában elfojtották volna a veszélyes tanok terjedését, erélyes és ellenmondást nem tűrő intézkedésekkel, talán soha sem jutottunk volna abba a nyomorúságos helyzetbe, amelyben ma vagyunk!

Az est folyamán Henriquez főhadnagy szakasza bevonul az ezredhez. Steiger kapitány százada megállapítja, hogy a X. hadtest jobbszárnya hátunk mögött áll Oderadyban. Az ellenség a Gorodoktól északkeletre fekvő erdőben van. Még aznap este parancsot kap az ezred, hogy Oderadyn át Sejmarkira menetelve, ott töltsék az éjszakát.

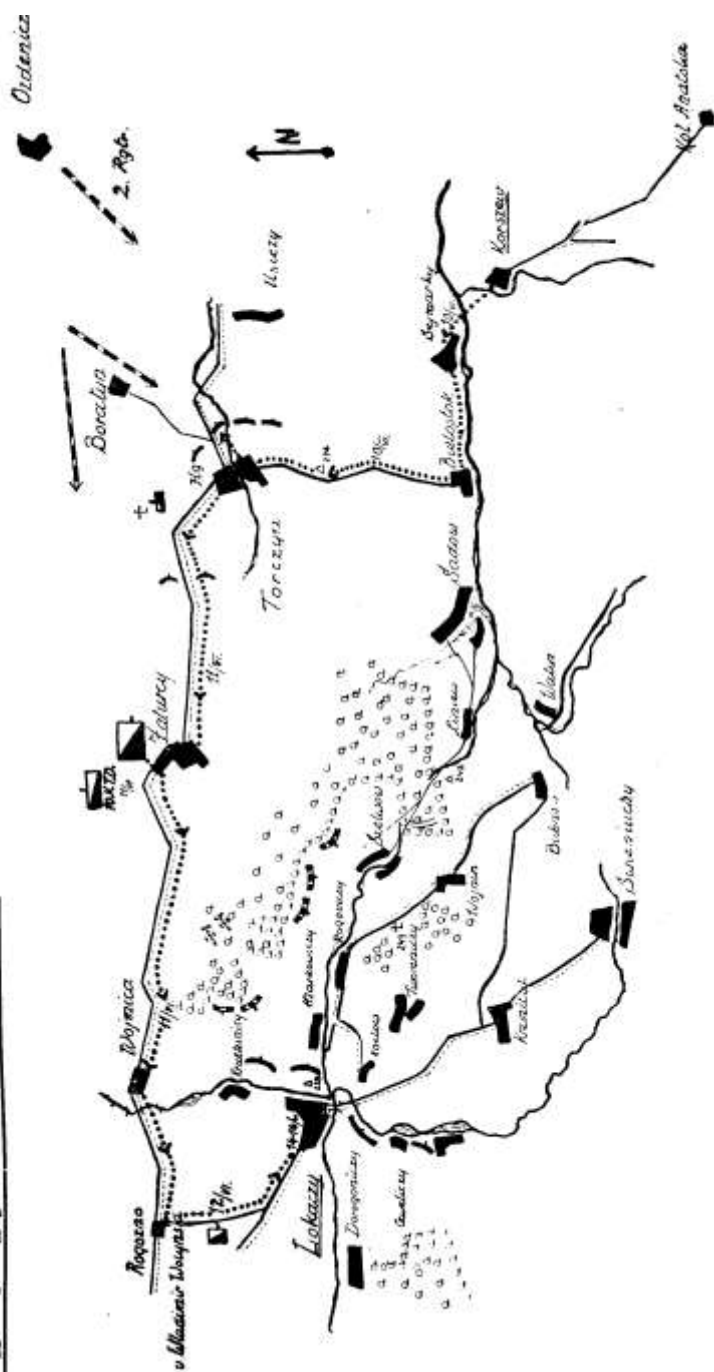
A két lövész-századunk június 6-án gépfegyverosztagunkkal együtt szintén a lucki hídfőnél harcol a Palczára vezető műút két oldalán. Az első orosz rohamot feltartóztatták az ellenségnek véres veszteséget okozva, de a szomszéd frontszakasz áttörése miatt a mieink is

kénytelenek visszavonulni. Gépfegyvereink a sűrűn előnyomuló orosz rajvonalakat lövik. Babics főhadnagy, a gépfegyverosztag parancsnoka« megsebesül és Kuhn René hadnagy átveszi a parancsnokságot. Tikkasztó hőségben teszi meg a lövésosztály a nagy gyalogutat és Zaboroltól északra ellentámadást intéz az oroszok ellen, mert ezek ágyúink és gépfegyvereink közvetlen közelébe kerültek. A lövészek Türk főhadnagy és Schwartz Antal zászlós parancsnoksága alatt súlyos veszteségeket okozva rontanak az oroszra. így elég idő áll rendelkezésre, az ágyúkat megmentem. Schwartz zászlós súlyosan megsebesülve orosz fogságba kerül. A visszavonulásnál Kinsky Zdenko gróf zászlós kerül orosz fogságba. Bauer tábornok a példás bátorsággal végrehajtott támadásért a helyszínen melegen megdicséri Türk Károly főhadnagyot. Kuhn hadnagy az 1917. június 9-i bonosowkai támadás menetét és Schwartz zászlós fogságba utasát a következőkben írja le:

Június 8-án a lucki csata után a lövésosztály Cserhalmy (13-as huszár) alezredes parancsnoksága alatt Bonosowkánál egy hátvéd állást foglalt el és 9-én délelőtt parancsot kap a támadásra. A támadás idejére engem két géppuskával Türk főhadnagy századához, Schwartz zászlós szakaszába osztottak be. támadás nagyon kedvezőtlen körülmények közt indul meg, a lövésosztálynak A ugyanis egy irányban sincs meg az összeköttetése. Schwartz zászlós a legnagyobb ellenséges tűzben ront az ellenség felé. Betör az ellenséges állásokba. Az ellenséges frontot 500 lépés szélességben hátraszorítjuk, ekkor sebesül meg először derék bajtársunk; összeesik, de csakhamar erőre kapva tovább vezeti a támadást és egy orosz gépfegyvert zsákmányol; most ismét két golyó éri, összeesik, de már nem bír felkelni. Időközben az ellenséges túlerő elől a lövésosztálynak vissza kell vonulnia és így a menekülni már nem tudó, bátor tisztünk fogságba kerül. A lövésosztály támadása nagy mértékben meg könnyítette a szomszédos csapatok helyzetét úgy, hogy azok az ellenség bekerítése elől kitérhettek, azonkívül az ágyúkat és gépfegyvereket meg lehetett menteni.

Június 10-én a 8. lovasdandárnál riadó! A dandár egy üteg lovastüzérrrel együtt Bielostoknál gyülekezik. Innen az ezred dandárkötelékben a 276-os magaslaton át északi irányba Torcynra megy. Itt parancsot kap a dandár a luck—toreyni út elzárására. Átcsoporosított csapataink elvonulását kell lepleznünk az ellenség elől. Délelőtt 11 órakor ezredünk a tűzharchoz lóról száll és megszállja a Torcynthól keletre elterülő siernai völgyet, az útkereszteződésen át egészen a tóig, délre a 12-es ulánusok csatlakoznak. Délután 3 órakor jelentik a kiküldött járőrök, Salm gróf, hadnagy és Erős főhadnagy, liogy körülbelül 2 ezredre tehető orosz lovasság nyomul Szepiel irányából Kol. Valentynow felé. Nemsokára megpillantjuk az ellenséget, azonkívül a Torcynthól északkeletre fekvő erdőben egy erős orosz had oszlopot, ezeket lovastüzérrütegünk tűzzel árasztja el. Délután 4 órakor az ellenség az erdőből támadást intéz. Götzen gróf, kapitány megfelelő távolságból elrendeli a tüzelést. Az orosz támadás összeomlik, közben Kol. Jelenow irányában magasan kavargó porfelhőt látunk. Hanvay kapi-

A korszew—lokaczy-i visszavonulás.
egyidejűleg felderítés és biztosítás.

tány parancsot kap, hogy a körü belül 2—3 század lovasság ellen lássa el a biztosítást és ezért a 235. magaslattól délre, a Kol. Progonowtól keletre húzódó útkereszteződésnél lévő szoborhoz vonuljon. A kudarc óta az ellenség nem mozdul. Este 8 órakor a dandár lóra száll és Siernicki felé vezető úton visszavonul. Körülbelül a fele úton az út két oldalán zárt előőrsvonalat állítunk fel. Az éjszaka nyugodtan telik el. Tábori konyháink nem érkeznek meg és így a legénység elfogyasztja tartalék-konzervadagját.

Június 17-én az ezred a Zaturcytól északkeletre elterülő erdőtisztáshoz vonul. Hosszú idő után először van ismét együtt a 10. lovashadosztály. Az erdőtisztáson hadosztályunk állást foglal. A délután folyamán az ezredet az esetleg észak felől jövő ellenség feltartóztatására a kol. jachimowski erdőtől délre fekvő területre küldik. Az erdőből ellenséges előnyomulást jelentenek, mire a hadosztály attackhoz áll fel. Rövidesen beigazolódik, hogy a jelentés téves és ismét elfoglaljuk a régebbi állást. Délután 5 órakor az ellenséges tüzérség nagy távolságról löni kezd, az ezredek Zaturcyn át Rogoznora indulnak. A hideg éjszakát szabad ég alatt töltjük Rogoznon. A biztosítást ezen az éjszakán a 10-es és 13-as huszárezred látja el.

Az ezred 18-án a 250-es magaslattól északra menetel és ott a Lokaczytól északnyugatra fekvő terepmélyedésben állást foglal. Beess báró, főhadnagy egy hírszerző járőrrel Lokaczyn túl tartózkodik. Tudomásunk szerint a helyzet a következő: Velünk szemben az orosz 12. lovashadosztály áll azzal a paranccsal, hogy Wladimir Wolinski j-ig[^] előnyomulva, a vasútvonalat robbantsa fel. Tőlünk északra Baranowicittól délre csapataink kissé engednek az orosz túlerőnek. Baranowicinél a XII. hadtest minden támadásnak ellenáll. A Linsingen német hadsereg csapatai erőteljes támadásokat intézve, az oroszokat eredeti irányuktól eltérítik. Az orosz lovasság egyedül nem vállalkozott arra, hogy lazán megszállt vonalainkat Wladimir Wolinskij irányában áttörje. Tőlünk délre a front szintén engedett valamelyest, gróf Bothmer generális hadseregénél azonban az orosz tömegtámadások és lovasattakok nagy veszteségek mellett megghiúsulnak. Ebben az időben már biztosan számíthatunk arra, hogy az orosz áttörés megghiúsult.

A tőlünk délre fekvő nagy terepmélyedésbe a Lengyelországból érkező német lovasságot vonják. A 10. lovashadosztály és a német lovascsapat offenzív felderítőtevékenysége elveszi az orosz lovasság kedvét a támadástól.

Lovaink Lokaczyban vannak, két század és a fél géppuskaosztag Hanvay kapitány vezetésével megszállja a 228. magaslatot Lokaczytól északra, itt parancsot kap, a Luga-völgy elzárására. Hanvay kapitány

szomszédságában Stojanovics őrnagy (13. h. e.) lövészszázada, ettől délre Cserhalmy őrnagy lövészosztálya áll. Itt küzd a 9. huszárezredtől Ségur gróf, kapitány gyaloghuszáraival. Éjjel 12 órakor Tworenicy-nél tüzéségünk meglep egy orosz trént.

13-án, reggel 8 órakor Henriquez főhadnagy parancsot kap, hogy az elmaradózókat (230 embert) szedje össze egy századba s velük zárja el Luga-völgyet. Észak felé Brázay hadnagy felveszi az összeköttetést Hanvay kapitánnyal, akinek két százada jól beásva várja az orosz támadást, járőrei szorgalmasan figyelnek. Az arcvonal előtt sehol sem látható ellenség. Bethlen gróf főhadnagy járőre jelenti, hogy az ellenség sehol sem nyomul előre, sőt tartalékával észak felé húzódik. 14-én jelentés érkezik, hogy az oroszok kiürítik a Markoviéitól északra és délre fekvő terepet. Erre a felderítést a következőképen osztják be: 1. számú felderítő járőr Georgevits főhadnagy vezetésével 12 huszár Markowicy, Plijskowo, Wolka Selwowskája, Selwow, Liniew-érintésével Sadowra nyomul előre, gyöngébb ellenséges járőrt megtámad és hírt hoz az oroszokról. 2. számú járőr: Henriquez főhadnagy 14 huszárral Tworenicy-Zajcicynt át Selwowra nyomul előre, itt az 1. számú járőrrel egyesülve folytatja tovább az útját. A 2. számú járőr Tworenicy- és Zajcicynél nem talál ellenséget, innen az erdő szélén Selwowra lovagol. Az él-lovasokra a Selwowntól nyugatra fekvő erdőből lönek, ugyanekkor az 1. számú járőrnél a helyzet a következő: A járőr már Wolka Szelwowskáját elhagyta, tehát már túl van a plyskovoi malomnál lévő dorongúton, midőn a Kol. Michajlowka, erdőből egy félszázad ellenséges sárga dragonyos tör elő és a visszavonulás útját elvágja. A helyzetet látva, Henriquez főhadnagy a 2. sz. járőr parancsnokságát átadva, ordonáncáva], Lojda huszárral, a szorongatott helyzetben lévő járőr elé lovagol, hogy azt saját járőréhez csatlakoztassa. A hátrahagyott járőr parancsot kapott a selwowi erdőszél megfigyelésére. Georgevits főhadnagy a közelgő Henriquez főhadnagyot nem veszi észre és midőn a hátbatámadó ellenséges dragonyosokat megpillantja, megfordul és az ellenségnek lovagol. Magasra emelt lándzsával ront az orosz félszázad derék huszárainkra. A dorongútnál érik utói a dragonyosok a mieinket és 7 emberünk az ellenség kezén marad. Georgevits főhadnagy kivédi a lándzsaszúrásokat és hála jó lovának, „Gombának” megmenekül. Henriquez főhadnagy segítsége későn érkezett. Henriquez ordonáncát, Lojda huszárt, a harcmezőn át Georgevits főhadnagyhoz küldi azzal a parancsossal, hogy az 1. számú járőr Markowicy-nél tartsa a Luga gázlóját. Töltött revolverét kezében tartva, örült iramba vágat jó lován Lojda huszár az oroszok felé. Lova baj nélkül vágat a dorongúton át. Útközben Lojda 4 oroszot lelő lováról. Az orosz lándzsák elől úgy menekül, hogy az árkot többször átugratva

száguld tovább. A minden veszéllyel bátran szembezálló huszárt és lovát egy lándzsaszúrás sem éri. Lojda feladatát híven teljesítve, a parancsot átadja Georgevits főhadnagynak. A dorongútnál lebukott huszárok szomorúan és irigykedve néznek utána. A dorongútnál vesztette el Serföző huszár fél szemét, itt jutott Dudás és még 5 derék huszár orosz fogságba.

Henriquez főhadnagy éppen vissza akar térni járőréhez, midőn a selwowskája ierdőtől északra ellenséges lovaspár tűnik fel és a magános tiszt útját elzárással fenyegeti. A helyzetet a jobb ló dönti el. Henriquez főhadnagy mars-marsban száguld a járőre felé, jó lova minden erejét megfeszíti, a két sárga ellenséges dragonyostól nyomon követve átszáguld az omladozó wolka—selwowskájai fahidon és szerencsésen megérkezik járőréhez. Ellenséges tűz alatt vonul Henriquez járőrével Rogowycyre és innen jól célzott tüzrellyel árasztja el a George vits főhadnagyot üldöző dragonyosokat, akik erre az üldözést abbahagyják.

Járőreink jelentésének lényege: A kol. michailowkai erdőben, Szelwovtól délnyugatra fekvő erdőben, a 245-ös magaslatnál, orosz különítmények tartózkodnak. Az erdőszélen ellenséges lövészek, Szelwovban pedig erős lovas csapatok vannak. A délután folyamán kiküldött Mirbach báró kapitány különítménye (egy század, a fél géppuskás szakasz Kuhn hadnagy parancsnoksága alatt) ugyanezt a hírt hozza. Az orosz járőrök főcsapatunk közelében tartózkodnak. Az ellenség erőnket túlbecsülve most csendben van, a német segítség pedig már közeledik.

Lojda huszár hőstetteért a nagyezüst vitézségi érmet kapja. (A Georgevits-járőr fogságba esett öt huszárja később igazolja, hogy Lojda szemük láttára négy oroszot lőtt le.)

15-én a 3. és 4. század parancsot kap, hogy Lokaczytól keletre a 228-as magaslatot szállja meg. A 12-es ulánusokkal egyesült 5. és 6. század megszállja Kruhincy keleti részét. Tőlünk északra a szász lovasdandár áll. Az oroszok mindenütt az erdőkben tartják magukat és járőreikkel tapogatódnak, éjjel tábori őrsőket állítanak fel. Lokaczy-nál 16-án délelőtt 11 órakor egyesül az ezred és parancsot kap, hogy egy lovastüzérvetéggel és a 2. lövészosztály két századával együtt mint támadó csoport támadja meg Markovicyt, azután a falutól délre fekvő hídon átkelve Kozlowon Tworenicyn át nyomuljon előre. Délelőtt 11 órakor tüzéségünk munkába kezd és Hanvay, Steiger és Mirbach báró, kapitányok vezetésével megkezdődik a támadás a markovicyi kastély felé. A támadás hatalmas lendülettel indul. Egyfolytában teszik meg a századok az utat a kastélyig. Az oroszok az utolsó pillanatig lőnek. Huszáraink kegyetlen kézitusával verik ki az oroszokat állásaikból. Aki idejekorán nem tudott menekülni, megadja magát.

A szép győzelmet kevés veszteséggel vívtuk ki (2 halott, 17 sebesült közlegény, 1 sebesült tiszt, Dickmann báró főhadnagy). A 400 embernyi ellenséget futásra kényszerítettük és 20 foglyot ejtettünk. Parancs érkezik a további előnyomulás beszüntetésére. Von der Luhe ezredes parancsot kap, hogy a 228-as magaslatra vonuljon vissza. A 228-as magaslaton a 70. gyaloghadosztály leváltja huszárainkat. Az ezred többi része parancsot kap, hogy a dorogonici erdőszélig vonuljon vissza. Ugyanabban az órában az ezredtől három járőrt küldenek ki Cziráky László gróf, kapitány, Henriquez főhadnagy és Georgevits főhadnagy parancsnoksága alatt. Feltételezve azt, hogy Kozlowon már nincs ellenség, az 1. számú járőr útiránya Markowicy Szelvow. A 2. számú hírszerző járőrre Tworenicy Wojnin, a 3. hírszerző járőrre Zajcicy Bubnow. Mind a három járőr előnyomulása közben Kozlowból erős gépfegyvertűzet kap. Az ellenség Rogowicyt és Zajcicyt megszállva tartja. A járőrök jelentik, hogy csapataink Markowicynél megtorpantak és hogy az ellenséges ellenállás Rogowicy között olyan erős, hogy az járőrökkel le nem győzhető. Az ezred este 7 órakor Dorogonicyt bekvártélyoz. Mirbach báró, kapitány parancsot kap, hogy két századdal a Dorogonicytól délre emelkedő 233-as magaslatnál fekvő erdőt szállja meg. A helyzet 17-én változatlan. A járőrök jelentik, hogy a Tworenicytől északra fekvő magaslatokat 3 ellenséges század megszállta. Járőreink erős tüzérségi tűzben folytatják út jókat Markowicyn át. Megállapítjuk, hogy a falutól délre fekvő híd lovasok számára használhatatlan. A 70. honvédgyaloghadosztály, erős ellenséges tüzérségi tűzbe kerül; a Szelvowtól délkeletre fekvő erdőből hullámalakban három orosz zászlóalj tör elő. A támadás Kozlow irányában történik, az ott lévő gyalogos századot az ellenség visszaveti. Ez a század csak nagy veszteségek árán tud visszavonulni a mocsáron át. Az ellenségnek a hídon való átkelését tüzérségünk erős tüzelése megakadályozza.

Kozlow ismét orosz kézen van. A kiküldött járőrök úgy a támadás, mint a csata minden fázisáról jelentést küldenek, majd visszatérnek Dorogonicybe az ezredhez.

Június 18-án a Nádasdy-huszárok a 233-as magaslatnál elterülő erdő szélénél állanak. A szomszédos ezred járőrei az ellenség visszavonulását állapítják meg. Erre Mouillard tábornok a következő parancsot adja ki: A 12-es ulánuszred Chorownál, az 1/10. lövésosztály Cewelicynél átkel a Lugán és hídfőszerűen megszállja a magaslatokat. A lövésosztály egy százada délről megtámadta Kozlovot, míg Stojanovits kapitány a 11/10. lövésosztállyal a kozlovi hídon át a falu felé nyomult előre. A 9. huszárezred tartalékban marad. A parancsot rövidesen teljesítik. Ezután a 11/10. lövésosztály a Tworenicytől északra fekvő kozlovi magaslaton és a Rogowicytól délkeletre fekvő 245-ös magaslaton át

Szelwow irányában, a Luga mentén, az 1/10. lövésosztály pedig Cewelicy, a 232-es magaslaton és Zajcycin át Szelwow déli határa felé üldözi az ellenséget. A Nádasdy-huszárok mint tartalék Kozlowra követik őket. A támadás megkezdése előtt a 9. huszárezredtől 2 különítmény indul el. Az egyik különítményt Mirbach báró kapitány parancsnoksága alatt a Luga vonalától délre Szelwowra, a másikat Götzen gróf, kapitány parancsnoksága alatt Tworenicy Wojninra küldik előre. Erős főhadnagy és Berg báró, hadnagy erős ellenséges srappeltűzben előnyomuló járőrei Tworenicy északi szélénél erős orosz járőrre bukkannak. A falu keleti szélénél az ellenség zárt frontját állapítják meg. Mindkét különítmény eléri Tworenicy. Az ezred többi része, a Cserhalmy-féle lövésosztály déli szárnyát fedezi. Lövésosztályaink a Tworenicy nyugati szélén és a környező magaslatokon beássák magukat és az összes orosz ellentámadásokat visszaverik. Az ezred mint tartalék Kozlowon táborozik.

19-én a helyzet változatlan. Lovainkat Pyatigorodra küldjük vissza. Az oroszok vonalainkat heves tüzérségi tűz alatt tartják. Tőlünk északra von der Marwitz tábornok csapatai megverték az oroszokat, így az ellenséges visszavonulást már 20-ára várjuk. Báró Mirbach és Hanvay kapitányok századai már megkapták a parancsot az ellenség Szelwow Wojnin irányában való üldözésére. A századok saját gyalogsági vonalainkból nem tudván kijutni, délután 2 órakor bevonulási parancsot kapnak. 21-én a különítmények az ellenség visszavonulását jelentik. A 11/10. lövésosztály Liniew keleti szélét eléri.

Miután a 70. gyaloghadosztály szárnya nem tud előrenyomulni, a 11/10. lövésosztály is kénytelen visszahúzódni. Götzen gróf és Hanvay kapitányok különítményei az ellenség közelében maradnak. Hanvay kapitány az orosz vonal hátramögé kerülve, az ellenséges erőkről igen fontos jelentéseket küld. A két hírszerző különítmény parancsnokának jelentése a frontról és a megszálló csapatok erejéről tiszta képet nyújt. Az ezredet a 247-es magaslatnál álló kereszthez rendelik, itt tartalékban marad lóháton. Az éjszakát Wojninban töltjük. Götzen gróf és Hanvay kapitányok különítményei továbbra is az ellenség közvetlen közelében maradnak. Az éjszaka nyugodtan telik el.

22-én éppen úgy mint az előző napokon lovas tartalékként maradunk. A különítmények bevonulnak. A 11/10. lövésosztály követi a nehéz terepen visszavonuló ellenséget egészen a sadowsky—lipniaki erdő sarkáig, szürkületkor kissé vissza kell húzódnia. A délen tátongó veszedelmes frontnyílást, a német lovasszázadok végleg elzárják. Egy német hadosztály a velünk szomszédos német lovashadosztállyal együtt már támadásra indul. A német lovashadosztállyal megérkezik Zsigmond porosz herceg is. A herceg feleségének édesapja, Schaumburg-

Lippe herceg, ezredes, aki hosszú ideig szolgált ezredünkél és a háborúban mint parancsőrtsízt teljesített szolgálatot. A herceg szeretne a Nádasdy-husárok tisztikarával megismerkedni. Von der Luhe ezredes galoppban vezeti a tisztikart a királyi Fenség elé.

Szép időnk van. Az az érzésünk, hogy az orosz tömegtámadások megtörttek. 12-én az ellenséges tüzéség belövi magát. A tőlünk balralévő frontszakaszon az éjszaka folyamán heves csatározások folynak. Az eddig parancsőrtsízi szolgálatot teljesítő Bethlen Károly gróf, főhadnagy július 13-án bevonul az ezredhez. Bevonult Montenuovo Ferdinánd herceg, főhadnagy is, ki már szorgalmasan teljesíti kötelességét a lövészárokban. Július 14-én ezredünk ismét a lövészárókba kerül. Az ulánusok mennek a tartalékállásokba. A hadosztály frontszakasz kiépítésének vezetésére Bethlen Ferenc gróf, főhadnagy kap megbízást. 16-án erősbödik az ellenséges tűz.

Leonhardi tábornok lovashadtesténél a 267-es magaslattól délre az oroszok betörnek, ugyanezt próbálják meg az 1/10. lövészosztály-nál is, de ez a támadás tüzéségünk tüzeiben összeomlik. 17-én heves lövöldözés. Az orosz betörések miatt egész nap szigorú készségben maradunk. A Pustomytinél álló 4. lovashadosztály szorongatott helyzetére való tekintettel, mi is megkapjuk a II. állásba való esetleges vissza vonulás tervezetét. A terv végrehajtására szerencsére nem kerül a sor. A tőlünk balra fekvő 48. gyalogezred irányából állandóan csatazaj hallatszik, ennek az ezrednek mindeddig az összes támadásokat sikerült visszavernie. A napok óta tartó esőzések miatt huszáraink térdig vízben állanak. A heves ellenséges tüzelés naponta súlyos veszteségeket okoz. Majdnem mindennap van halottunk és sebesültünk. Az eső tovább zuhog, a munkánk megszorodik. Huszáraink teljesítő-képessége a végsőkig igénybe van véve. Állásainkat nemcsak karban kell tartanunk, de ki is kell építenünk. Létkérdés ez nekünk, mert az előjelek arra mutatnak, hogy éppen ezen a szakaszon készül áttörési kísérlet. Úgy az orosz járőrtvékenység mint a fokozott ellenséges ágyúzás arra enged következtetni.

Augusztus 1-éig állandóan fokozódik az ellenséges tüzéségi tűz. Augusztus 2-án már jelentés érkezik, erős ellenséges járőröknek a 259-es magaslatra volt érkezéséről, tüzeink heves tűz alá veszik őket. A járőrök beássák magukat. A délután folyamán további orosz csapatok szállják meg az említett dombot, innen azután sikerült nekik a huszárokat az előretolt állásból kiverniök. Tüzéségünk segítségével huszáraink ezt az állást visszafoglalják, de a heves ellenséges tüzéségi tűz elől rövidesen a főállásba vonulnak vissza. A 259. magaslat délután 4 órakor az ellenség kezére kerül. Parancs érkezik, hogy ezt a magaslatot kellő tüzéségi előkészítés után ismét vissza kell foglalnunk. A

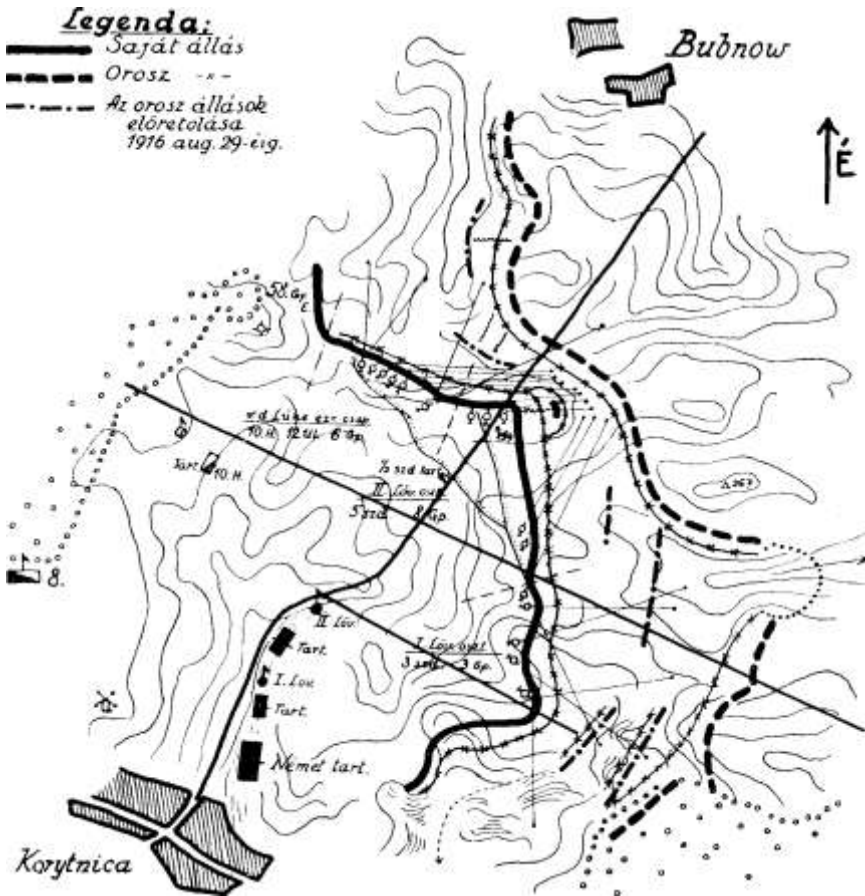
tüzérségi tűz este 7 óra 50 perckor megindul; a magaslat 8 óra 15 perckor ismét a miénk. Schell főhadnagy a lövészek parancsnoka, a gyilkos pergőtűz ellenére kitart. Az ellenség 8 óra 50 perckor a 11/10. lövészosztály jobbszárnya és 1/10. lövészosztály balszárnya ellen támadást intéz. A támadást visszaverik. A tisztek Ségur gróf, kapitány, Gyomlay főhadnagyi lövészeikkel együtt hősiesen harcolnak. A visszafoglalt magaslatot megerősítjük. Roller Oszkár kapitány, gépfegyverosztagunk kötelességtudó parancsnoka karján megsebesül. Cziráky László gróf, kapitány és három huszár szintén sebet kap.

Augusztus 3-a nyugodtan telik el. Az ellenség 7 óra 50 perckor pergőtűzet intéz a 259. magaslatra. A támadás a sötétség beálltával megindul, de huszáraink visszaverik. Az éjszaka hátralevő része nyugodtan telik el. A Leonhardi-féle lovashadtestet a 259. magaslattal egyvonalba rendelik. Az ellenség augusztus 8-án északi frontszakaszunkat megtámadja, de visszaverjük. Folytatjuk lövészárkaink megerősítését. Von der Luhe ezredes 9-én átveszi a déli szakasz parancsnokságát. A helyzet augusztus 20-án változatlan. Az erős ellenséges tüzérségi tűz még aknavető tüzrellyel is nő.

Mouillard tábornok elhagyja a dandárt és a 70. gyaloghadosztály parancsnokságát veszi át. Csapatainknál a szellem és a hangulat kitünő. A bizakodó hangulatot csak emeli Bauer tábornok, hadosztályparancsnok köszönete az ezrednek példásan teljesített szolgálataíért. Az este folyamán Vojninba kerülünk és ott bekvártélyozunk. 23-án tartalékban maradunk ugyanitt. A 12-es ulánusoktól az a hír érkezik, hogy az előttünk lévő csapatok visszavonulóban vannak. A helyzet tisztázására von der Luhe ezredes Bethlen Ferenc gróf, főhadnagyot a Wojnintól délkeletre lévő 239-es magaslatra, Henriquez főhadnagyot pedig Bubnowra küldi. A helyzet a következő: a német 85-ös gyalogdandár Bubnowból Tulicev irányában hevesen támad, ettől balra a 12. ulánusezrednek kell a támadáshoz csatlakoznia. A támadást lovastüzérosztályok segítik. Az egész vonal már támadó csapatokból áll. Terstyánszky vezérezredes hadseregétől délre a Falkenhayn hadsereg támad. Az utóbbi közvetlen szomszédságában a Puhallo-hadsereg harcol. 24-én ezredünk tartalék lóhátton, Liniewtól nyugatra a 242-es magaslattól északra fekvő erdőnél. Itt tűzharchoz lóról szállva Liniew közvetlen közelében lévő erdőszélnél lövészosztályunk mögött tartalékban maradunk. Bubnow felett 4 orosz repülő kering. Saját léggömbjeink szorgalmasan figyelik az ellenséget. Az éjszaka folyamán csak apróbb csatározások folynak. Az ezred 26-ig a Wojnin melletti erdőben tartalékban marad. 27-én parancs érkezik, hogy Rogowicyre menjünk és innen a Linievnél levő tartalékállásokba. Tőlünk északra a 70. gyaloghadosztály 30-án tárna-

dásra indul, de heves ellenséges ellenállásra talál. Tőlünk délre előnyomuló Falkenhayn-féle csapatok az orosz állásokat elfoglalják. Az orosz ellenállás itt is keményebb lesz, éjjel-nappal erős tűz hallható. A tüzérségi tűz pergőtűzzé fokozódik.

Július 1-én a helyzet változatlan. 2-án az ezred még Liniewnél áll,

majd parancsot kap, hogy a 242-es magaslatra vonuljon vissza. A 10. lovashadosztály a Bubnow Tulicewtől keletre fekvő állásokban lévő német lovashadosztály leváltására kap parancsot, a leváltás 3-án hajnali 1 óráig befejeződik. Az állások kijavítása és kiépítése azonnal megkezdődik. Napközben a bubnovi állásokat lövi az ellenséges tüzérség, kisebb csatározások is folynak. Ezredünknek két halottja és 2 sebesültje van. E hó 4-én gyalogság vált le minket és ezredünk Bubnow nyugati

szélénél gyülekezik és parancsot kap, hogy Koritnycától keletre tartalékállásba vonuljon. Az út és az állások rekognoszálására Henriquez kapitányt és gróf Wimpffen zászlóst küldik ki. Az ezred 5-ikén hajnali 4 órakor ért a Bubonowtól nyugatra fekvő kereszthez, itt a 0-esek tartalékban maradtak. A 12-es ulánusok az erdő mellett foglalnak állást. Délre a 4. lovasdandár csatlakozik hozzánk. Az ezred itt marad. Az oroszok állandóan megkísérik az áttörést ami szívós ellenállásunk miatt meghiúsul. Sajnos, tisztikarunk sok kiváló tagját, legénységünk sok bátor emberét veszítjük el ezekben az ütközetekben. Itt érték az ezredet a legnagyobb veszteségek. Az elesett hősök ép úgy, mint az életbenmaradottak halálmegvető bátorsággal teljesítették kötelességüket és a vitézség, megbízhatóság, kitartás leggyönyörűbb példáit szolgáltatták.

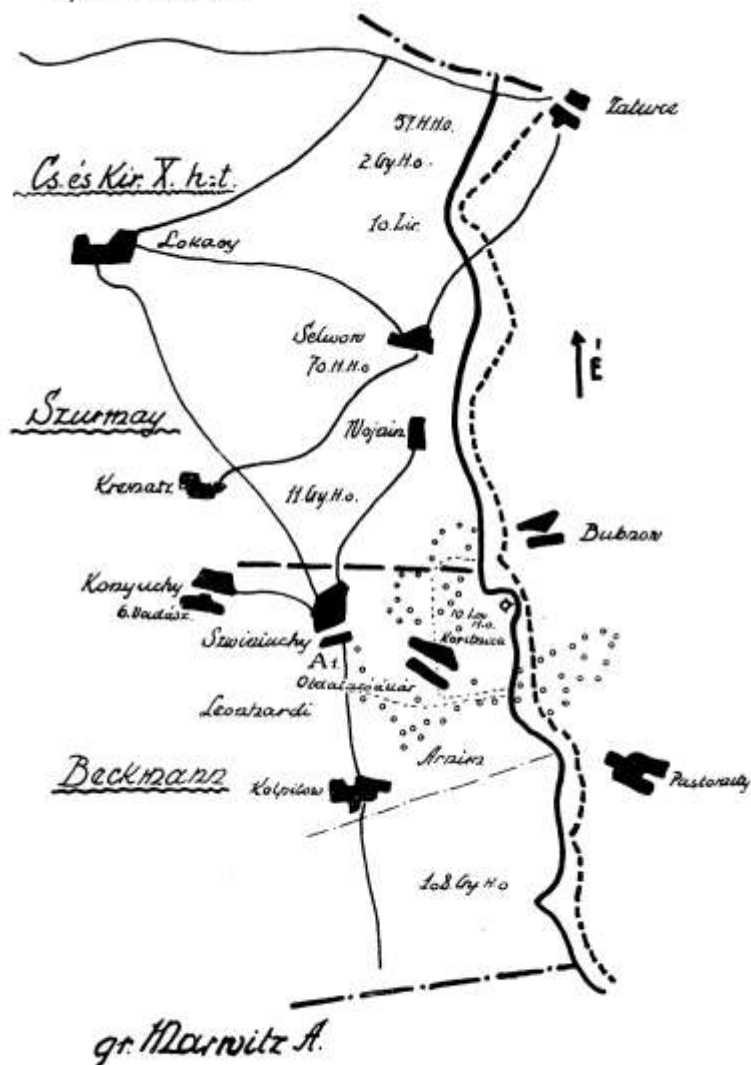
Az ezred 6-án a tartalékállásban marad. Szabó őrmestert az utász-szakasztól iderendeljük, hogy az állás kiépítését végrehajtsa. Bauer és Mouillard tábornokok meglátogatják állásainkat. Négy huszárunk megsebesül. Július 7-én este leváltjuk a 12-es ulánusokat és a vázlaton megjelölt állást szálljuk meg. 10-ig itt maradunk, majd a 12. ulánusok váltják le ezredünket. Az állástól nyugatra fekvő tisztáson ismét tartalékba kerülünk. Terstyánszky vezérezredes július 8-án meglátogatja ezredünket és átadja a fogságba került és még az éjjel visszaszökött Kliman szakaszvezetőnek a nagyezüst vitézségi érmet. A frontszakasz parancsnokságát Marko vies ezredes (H. 10.) veszi át. Terstyánszky vezérezredes augusztus 21-én, Litzman tábornok 22-én, Beckmann tábornok pedig 23-án szemlélik meg állásainkat. Az árok kiépítése derekasan halad. Járóreink az éjszaka folyamán foglyokat ejtenek. Az oroszok augusztus 24-én állásaink irányában aknát ásnak. Az éjszakai élénk járőrtevékenységet tüzérésünk zavarja meg.

27-én kétségtelenné válik, hogy az ellenség nagy tömegtámadásra készül. Litzmann tábornok seregével szemben Kaledin tábornok áll körülbelül hatszoros túlerővel (8. orosz hadsereg).

Bruszilov tábornok Skurcénál, 4 kilométerre Watyntól keletre megfigyelő tornyot építtet magának, hogy az áttörést személyesen vezesse. Luck alezredes három zászlóaljjal állásaink mögött tartalékban áll Swinjuchynál. Tekintettel a fenyegető helyzetre, a 6. sz. vadász-zászlóaljat Koniuchyba rendelik. Tüzérésünk az Összes ellenséges előretolt állásokat tűz alatt tartja. Az orosz rohamcsapatok ennek ellenére előre dolgozzák magukat. Állásaink augusztus 31-én heves ellenséges tűz alatt állanak, a puha talaj miatt árkaik lassan összeomlanak. Még a reggel folyamán az 1/10. lövésosztály gyöngye tartalékát a 259-es magaslatnál benyomult oroszok visszaverésére előre

Helyzet az aug. 30-i korytnicai ütközet előestéjén.

Lépték = 1 : 140.000.

Legenda:

—— Saját vonal,

----- Ellenséges vonal.

A1. = hadsergcsoporthatalék.

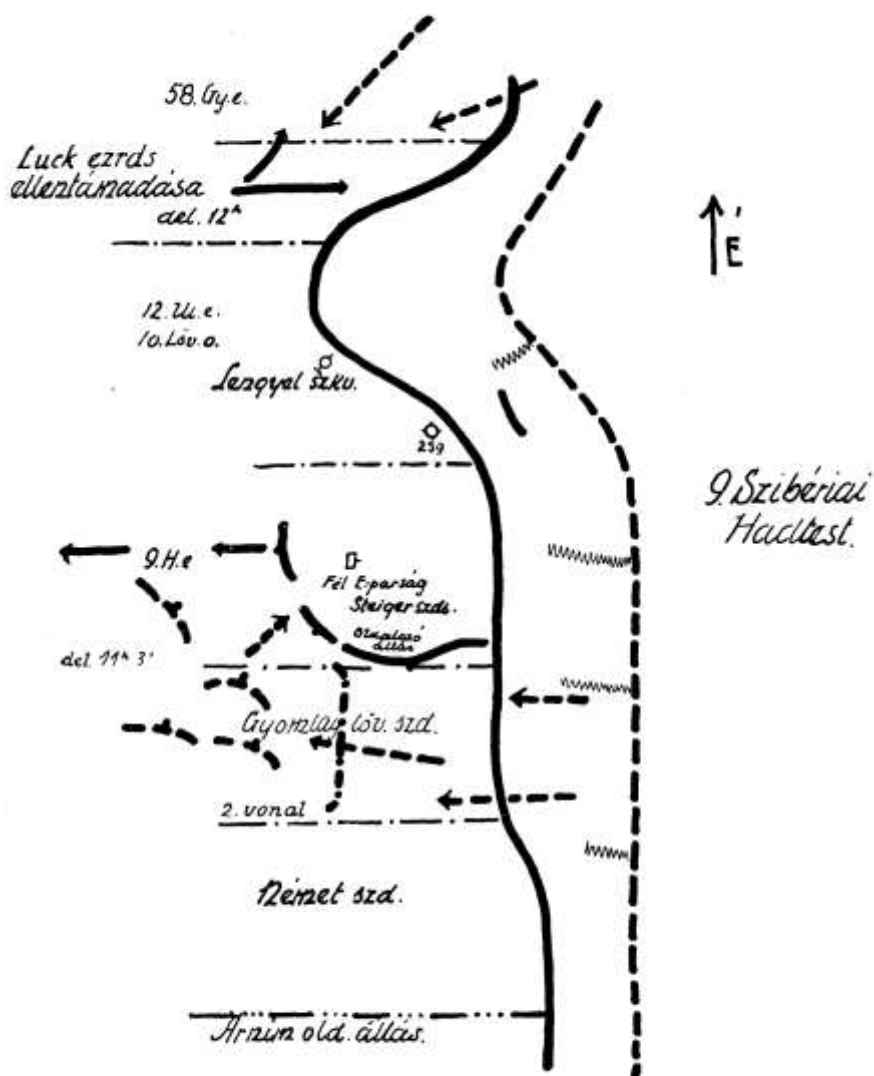
6. Wadz. = hadsergthatalék.

kell vonni. Az orosz pergőtűz drótkadályainkat elsöpörte, állásainkat pedig a föld színével egyenlővé tette. Az ellenség 10 óra 30 perckor megindítja a rohamot és a 259. magaslatot elfoglalja. A német 108. gyalogezred II. zászlóalja a magaslatot visszaszerzi. Ugyanebben az órában az ellenség Gyomlay főhadnagy lövészsorozatánál betört. A század kénytelen a II. állást elfoglalni.

Steiger kapitány, számolva a helyzettel, parancsot ad a záró állás elfoglalására. Ugyanekkor Schwartz főhadnagy jelenti a dandárparancsnokságnak, hogy az ellenség oldalról és hátulról támad. (Lásd Schwartz főhadnagy korytnicai jelentését.) A telefonvezetékét mindenütt széjjellőtték. Az oroszok 1 óra 30 perckor dél és nyugat felől megtámadják ezredünket, amely a szomszédos német zászlóalj példáját követve, kénytelen hátrafelé átvágni magát az ellenségben. Mindez a legnagyobb rendben történik. Babics főhadnagy az ellenséges balszárnyat erős tüzzel árasztja el és ezzel sok száz oroszot küld a másvilágra, majd folytatja a visszavonulást. Délben 12 órakor északon is áttör az ellenség. Itt Georgevits György kapitány elkésredett kézitusája és erős ellenállás után elesett, holttestét sohasem találjuk meg. A hátunk mögött lévő orosz raj vonalakat először erős tűz alá vesszük, majd megrohamozzuk. Steiger kapitány, Schwartz főhadnagy, Babics főhadnagy, von der Luhe főhadnagy, Kuhn René hadnagy a kötelességteljesítés legszebb példáját szolgáltatják hősiességükkel, bátor magatartásukkal, nekik köszönheti ezredünk, hogy élve maradt embereinket Swiniuchynál összeszedhettük. Súlyos veszteség érte a Nádasdy-huszárokat, 130 emberünk hiányzik, köztük 2 tisztünk, Gyomlay főhadnagy és Zichy gróf, zászlós.

Babics Gyula főhadnagyot két gépfegyverrel már délután 3 órakor Gottesmann 10-es huszárezredhez osztják be, akinek jobbszárnyán a német 6-os számú vadászezred ellentámadásra indul. Mielőtt a támadás megkezdődne, Babics főhadnagy az erdő szélét tűz alá veszi. Most rohamra indulnak a német vadászok a géppuskák Babics főhadnagy és Kuhn hadnagy ügyes és lelkes vezetése mellett ugrás-szerűen követik a rohamozó németeket, elhaladva az előző napokról itt maradt ágyúink mellett. A német vadászok vesztesége igen súlyos. Babics főhadnagy több sebből vérezve a kötözőhelyre megy. A vadászok elérik a kitűzött célt. A jól tájékozott Kuhn hadnagy mindenütt segítségére van német szövetségeseinknek. A Nádasdy-huszárok gépfegyverei az utolsó pillanatig kaszálják a visszavonuló oroszokat. Sok az orosz halott, 1100-an kerülnek fogságba. Zschoch hadnagy következő levele bizonyítja, hogy gépfegyvereink milyen nagy mértékben segítették elő a németek támadását.

Az augusztus 30-i orosz áttörés.

70. gyho. Parancsnok: Goldbach tábornok.

Löv.o. 10. h., parnok: Lübbe öngy. 9. h., parnok: Georgevits Gy. fhdgy.

9. h. 3., 4., 5., 6. szd., parnok: Steiger kapt.

1916 szeptember 10.

Kedves Bajtársam!

Közlöm, hogy tegnap megkaptam az elsőosztályú vaskeresztet. Nagyon boldog vagyok, hogy ezt a magas kitüntetést elnyerhettem. Úgy Ön, mint Babics főhadnagy úr, kiváló teljesítményükért belekerülnek zászlóaljunk történetébe. Segéd tisztünk a minap említette, hogy felterjesztették Önöket a vaskeresztre. Tegnapelőtt beszéltem zászlóalj parancsnokunkkal a lefolyt csatáról, ő azonnal feljegyeztette az Önök neveit, tehát biztosan számíthat a másodosztályú vaskeresztre. Fogadja már most szerencsekívánataimat.

Nálunk most csend van. Tartalékállásban vagyunk Swieniuchy közeleiben. Azt hiszem, 14 nap múlva szabadságra megyek. Minden jót kívánva, kérem, hogy időnként adjon a jövőben is hírt magáról.

Bajtársi üdvözzel:

Zschoch hadnagy.

1916 szeptember 14.

Kedves Bajtársam!

Sajnos, azt az igen szomorú hírt kell Önnel közölnöm, hogy az én kedves Richter hadnagy barátom szeptember 1-én egy ellentámadásnál fej lövést kapott és hősi halált halt. Ő és Stolzenburg hadnagy együtt nyugszanak a koniuchyi parkban. Nem is képzeli, mennyire fájjalom ennek a két derék tisztünknek elvesztését. Engedje meg, hogy hálás köszönetet mondjak azért a megbecsülhetetlen nagy segítségért, melyet Ön és bajtársa Babics főhadnagy nekünk az első állás visszahódításánál nyújtottak.

Bajtársi üdvözzel:

Zschoch hadnagy.

Mindkét tisztünk megkapja a csatában tanúsított bátor magatartásáért a német II. osztályú vaskeresztet. Babics főhadnagy megkapja a Vaskorona-rend III. osztályát.

Az 1916 augusztus 31-iki swiniuchy-i csata lefolyását medgyesi Schwartz Miklós főhadnagy a következőkben írja le:

Már néhány nap óta egyre erősödő orosz tüzérségi tevékenységet tapasztalunk. Napközben többször látunk két orosz léghajót s több állásaink felett keringelő ellenséges repülőgépet; hasztalan üldözi őket tüzérségünk. Éjszaka erős ellenséges járortevékenység. Állásainkat az oroszok reflektorokkal világítják meg. Az orosz szökevények, a nagyobb ellenséges vállalkozásoknak ezek a biztos hímökei, nem hagytak kétségben arra nézve, hogy nem lehet már messze, az általános orosz támadás napja. Augusztus 31-én már a kora reggeli órákban hatalmas tüzérségi tüzet kapunk. A tűz 8 óra felé az ezredünktől délnyugatra lévő 10. lövésosztály állásaira összpontosul. Az ezred valamennyi százada közül az az nap parancsnokságom alatt álló 5. század (ez a legdélebbre álló és egyúttal jobbszárnny) szenved legtöbbet az orosz tüztől. A többi század és az északra (balra) csatlakozó 12-es ulánusok aránylag csendesebb helyen vannak. Annál erősebben rombol az ágyútűz déli közvetlen szomszédunk, Gyomlay főhadnagy parancsnoksága alatt álló lövész-század állásaiban. Most már biztos, hogy az oroszok a támadás súlypontját a 10. lovas lövésosztály délnyugatra erősen hátrahajló állásaira helyezik és itt fogják az áttörést megkísérelni. Telefonice csak a dandárparancsnoksággal állunk összeköttetésben és egyébként csak a közvetlenül állásaink előtt

lejátszódó eseményekből következtethetünk. Délelőtt 10 óra felé még drótakadályaink előtt és a többi század állásaiban meglehetősen nyugalom van. Ekkor jelenti Gyomlay főhadnagy az ezredszakasz parancsnokának (aznap Steiger kapitány) hogy az oroszok az első állást teljesen szétlőtték, így neki, hogy a majd meginduló orosz támadás feltartóztatásában résztvehessen, az eddigi állástól körülbelül 200 méterre hátrább fekvő 2. állást kell megszállania. Steiger kapitány parancsára századom az ezred szakaszát a Gyomlay-féle lövész-század állásai felé (déli irányban) lezárja.

Most indul meg a széles tagoltságú orosz gyalogsági támadás. Az oroszok drótakadályaink előtt megállanak. A dandárparancsnokság úgy látszik, nem tud megfigyelő helyéről kellő áttekintést nyerni, mert számtalanszor érdeklődik telefonon a 9. huszárezred és a Gyomlay-féle lövész-század helyzete felől. A dandárparancsnokság és a lövész-század közt levő közvetlen telefonvezeték már elpusztult. Steiger kapitány ennél fogva állandóan a telefonnal tartózkodik. Miután Steiger kapitány most már személyesen akar körülnézni állásainkban, parancsára én váltom őt le a telefonnal. Néhány perc törtek be az oroszok Gyomlay főhadnagynak már előbb kiürített első állásaiba s így az 5. század most már két irányban, keletre a frontál-támadással szemben, délre pedig a záróállásokban, a lövész-századnál betört oroszok ellen, harcol. Glancnik (vezérkari tiszt) főhadnagy ismételt érdeklődésére jelentem, az ezred állásaitól délre történt áttörést és felvetem azt a kérdést, nem volna-e a legjobb az ezredet a második állásba visszavonni. Glancnik főhadnagy szerint a tartalékban álló 10. huszárezred, Gottesmann ezredes parancsnoksága alatt már parancsot kapott ellentámadásra. Gyomlay főhadnagy parancsot kap, hogy az első lövészárkokat foglalja vissza, így az ezrednek a következő állásba való visszarendeléséről szó sem lehet. Ebben a pillanatban beugrik a telefonfedezékbe egy huszár és jelenti, hogy az oroszok már a két legközelebb eső traversa mögött vannak, én is már közvetlen közelből hallok a kézigránát-robbanásokat és a lövöldözést. Az oroszok a Gyomlay-féle második állásba betörtek és az elzáró állásokat megkerülve, hátulról nyomultak be az 5. század és így az ezred állásaiba. Sietve beleszólok még a telefonba: az oroszok éppen most délnyugati irányból betörtek ezredünk állásaiba. Parancsot adok a telefonvezeték megsemmisítésére és a kazettát vivő telefonistával együtt szaladok az első állás felé, hol Steiger kapitányt remélem feltalálni. Számításom helyes volt. Akadály nélkül megérkezem az első állásba (az oroszok ugyanis mögöttünk lévén, előttünk szabad volt az út), Steiger kapitány, aki már tudomást szerzett a betörésről, éppen elrendeli a visszavonulást. A 12. ulánusezreddel az összeköttetést fenntartó járőr visszavonjuk és a futóárkokban megkezdjük a visszavonulást. A feladat az, hogy a második állásba benyomult ellenséges csoporton áttörve vonuljunk vissza. Déli szárnyunk állandó erős nyomás alatt áll. Azt hiszem, hogy az ezred nagy részének, energikusabb orosz ellenállás esetén semmiesetre sem sikerült volna megmenekülni. Csapatunk délről, keletről és nyugatról körülveve, derék géppuskáink tüzelése által fedezve, vonulnak vissza. Az oroszok előnyös helyzetüknél fogva a 9-es huszár- és a 12-es ulánusezredet teljesen megsemmisíthették volna, ha jobb és erélyesebb parancsnokaik vannak. Hátvédünk heroikus küzdelmet vív és csapatunk nagy veszteség árán teszik meg az alig 4 kilométeres utat az északnyugatra fekvő erdő széléig. Mi éppen az erős ellenséges tüzérségi és géppuska-tűzben törtetünk az erdő irányában, egyszerre csak körülbelül egy kilométerre tőlünk lévő magas vetésből tányérsapkák emelkednek ki. „A németek ellentámadásra indulnak”, ez az első gondolatunk, de csakhamar triederünk segítségével megállapítjuk, hogy a vetésben oroszok rejtőznek. Most már megértjük az oroszoknak miképpen sikerült aránylag könnyűszerrel betörniök a Gyomlay-féle lövész-századnál. Tőlünk délnyugatra már sokkal előbb sikerült az ellenséges áttörés, amely most észak felé tovább terjedt. Később megtudjuk, hogy a Georgevits-féle lövész-századnál az ellen-

ség már 9 óraker betört, holott az ezred csak 11 óraker kezdte kiüríteni állásait. A Georgevits-féle század hatalmas veszteségeket szenvedett, maga a parancsnok, Georgevits kapitány hősi halált halt. Az igen heves dél-nyugati irányú orosz támadások és a 10. lovas lövésosztály hatalmas vesztesége arra engednek következtetni, hogy a támadás súlypontja itt volt. Az első orosz támadóvonalon keresztül való visszavonulást a mögöttünk és a balszárnyon állandóan előretörő orosz csapatok, az erős orosz ágyútűz, valamint az időnkénti géppuskatűz rendkívül megnehezítik. Súlyos veszteségek árán érjük el a célt. A legénység imponáló nyugalommal és megfontoltsággal teljesíti kötelességét. Ez a körülbelül másfél órán át tartó visszavonulás kemény harcok közt folyt le és végül a három oldalról előnyomuló orosz megállani kényszerült. Miután állandóan harcolva elértük az erdőt, a legveszedelmesebb részen már túl voltunk. Az oroszok most már semmi kedvet sem mutatnak üldözésünkre és mi az erdő sűrűje által védve, már nem szenvedünk annyit az orosz gépfegyver és tüzérségi tűztől. Az erdőben rendezzük századainkat és megkezdjük a rendezett visszavonulást. Embereinknek körülbelül 40 százalékát veszítettük el. Körülbelül 2 kilométernyire az erdő nyugati szélétől fekvő magaslaton állást foglalunk. Itt a 13-as huszárokon kívül már német csapatok vannak. Az új állásaink hiányosak és majdnem teljesen szétrombolt állapotban vannak. A délután folyamán a németek délkeleti irányban ellentámadásra indulnak. A cél az elfoglalt állások visszahódítása. Csak néhány jelentéktelenebb állást sikerült visszafoglalniuk, az első állást már nem tudják visszaszerezni. Az ezredünk a délutáni csatában már nem vesz részt, kivéve a németekhez beosztott és Babics főhadnagy parancsnoksága alatt álló gépfegyverosztagot, amely derekasan segíti a német ellentámadást. Augusztus 31-ike után három hétig teljes a nyugalom. Csak járőrtevékenységet folytatunk és állásainkat építjük ki.

A Georgevits-féle lövésosztály harcát Szávoszt főhadnagy a következőkben ismerteti:

Reggel félhat óraker erős ellenséges ágyúzás kezdődik, mely percről-percre fokozódik. Saját tüzérségünk is visszalő. Az oroszok itt előttünk száz és száz ágyút összpontosítottak és pergőtűzzel árasztják el állásainkat, ezeket oldalról is lönek. Állásaink ugyan jól ki vannak építve, fedezékekkel, rókalyukakkal ellátva, de ilyen ágyúzásnak nem tudnak ellentállani. Georgevits kapitány átadja nekem a baloldali félszázadot; maga pedig a jobb szárnyra siet. A figyelőpontokon kívül senki sem maradhat kinn! Dacára a rettenetes, eddig még nem tapasztalt, ágyúzásnak, egyelőre még aránylag kevés a veszteségünk. Egyszerre azonban egy telitalálat csap be a jobbszárnyon és 40 huszárt eltemet, 2 géppuskánkat pedig tönkretesz. George vits kapitány hozzám siet, hogy segítséget adjak a megsebesült és betemetett huszárok kiszabadítására. Megfigyelőink is elestek! Egy újabb telitalálat még egy gépfegyvert lö széjjel, úgy hogy már csak egy géppuskánk maradt. Már öt óra hosszat vagyunk ebben a pokolban és az idegek a végsőkig feszültek. Tüzérségünk nem lö eleget. Hiába próbálok telefonálni, nem lehet, a vezetékeket már széjjellőtték. 11 óraker még egyre tart az ágyútűz, de drótakadályaink még megvannak. Szinte kívánjuk már, hogy jöjjen az orosz támadás. Féltilenketőkör megérkeznek az oroszok, — jönnek óriási tömegekben. Mi pedig rettenetes fogadtatásban részesítjük őket; mint az örültek úgy lövöldözünk rájuk, repülnek a kézigránátok és az oroszok ott maradnak az állások előtt.

Kínos csend következik! Tüzérségünk nem lö! Telefon nincs! Két huszárom hátrarohan, hogy a tüzérség támogatását kérje. Egyik elesik! Futóárkaink túlmélyek, nem lehet belőlük kilátni. Egyszerre csak mellettünk, mögöttünk, mindenütt rohanó emberek — az oroszok! Georgevits kapitány

hangosan kiáltva adja ki a parancsot: „Vissza”! Balról már ott vannak az oroszok a futóárok mellett. Georgevits kapitány kézitusa közben esik el; engem, sok derék huszárral együtt elfognak az oroszok.

*

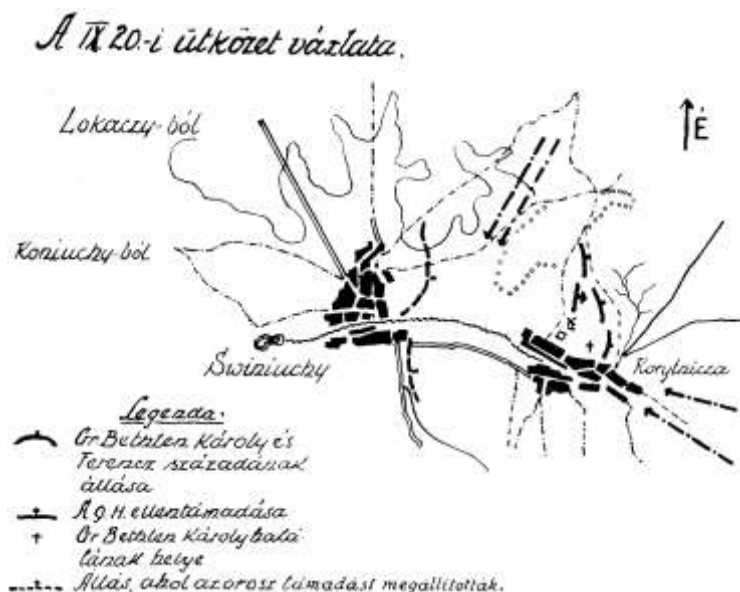
Az orosz szeptember 1-én sem marad nyugodtan, hol a 259. magaslátot, hol a korytnicai templomtól jobbra és balra támad. A rohamokat mindenütt véresen visszaverjük. Ezen a napon huszáraink a lovaknál maradnak. A lovak 2-án Zarkiewire mennek. Az ezred két századba osztva Koniuchynál gyalogtartalékban marad. Az éjszaka folyamán az állások kiépítésére a tartalékokat előre vonják. Szeptember 7-én Lübbe 10-es huszár alezredes átveszi a parancsnokságot a 10. lovashadosztály lóról leszállott részei felett. Az ezred 216 huszárból áll és két századba osztva felváltva Mirbach báró, Steiger és Fekete báró kapitányok parancsnoksága alatt teljesít szolgálatot. Szeptember 8-ára virradó éjjel az ezredet a korytnicai templom két oldalán lévő állásba vezényelik és ott Luck alezredes parancsnoksága, tehát német vezetés alá helyezik. Szeptember 16-ig a helyzet változatlan. Ezen a napon az oroszok hatalmas támadásokat indítanak, melyek tüzéségünk zárótüzében összeomlanak. Az ezred vesztesége 5 halott és 5 sebesült. Fekete báró kapitány jelenti, hogy az orosz tüzéség naponta rommá lövi állásainkat. A károkat éjszakánként javítjuk. A délután folyamán az oroszok naponta támadnak, de a támadás zárótüzünkben mindig összeomlik.

Hanvay kapitányt két századdal szeptember 18-án az első vonalba vezénylik. A 3. század parancsnoka derék, bátor bajtársunk Bethlen Károly, gróf, főhadnagy. A két századból álló tartalék Bethlen Ferenc gróf kapitány parancsnoksága alatt áll. Jobb szomszédunk a württembergi zászlóalj. Wimpffen György gróf, zászlós, a német zászlóalj parancsnokságánál teljesít összekötő szolgálatot.

Az oroszok már aznap intenzív tüzéségi tüzellel borítják a puha talajba ásott állásokat; árkaink hol itt, hol ott összeomlanak. Helyenként az omladékok alól kell kiásni huszárainkat. Az idegölő állandó tüzéségi tűzben kimerült huszáraink elalszanak, csak figyelőink vannak ébren és szemmel tartják az ellenséget. Hanvay kapitányt és Bethlen Károly gróf főhadnagyot is eltemeti a beomló állás. A derék Rákóczi őrmester Horváth káplár segítségével rövidesen kiássa tisztjeinket. Horváth káplár pár perccel később kötelességének teljesítése közben elesik.

Reggel 8 órakor Hanvay kapitány éppen a lövészárkokat vizsgálja, midőn az ellenség sűrű hullámokban támadásra indul, két vörös rakétával azonnal jelzést ad. Magasházy kapitány ütegei erre azonnal pontos és heves zárótűzet adnak le állásaink elé és az ellenséget menekülésre kényszerítik.

Este Steiger kapitány leváltja Hanvay kapitányt. Az egyes századok továbbra is kipróbált parancsnokaik, Bethlen Károly gróf, főhadnagy és Bethlen Ferenc gróf, kapitány vezetése alatt maradnak. Orosz katonaszökevények szerint a támadás szeptember 20-án kezdődik meg. Szeptember 20-ára virradó éjjel az oroszok reflektorokkal kutatják végig az állásokat, épen úgy mint augusztus 31-én. Már hajnalban megindul a pergőtűz hihetetlen erővel. Az oroszok célja ismét Korytnica. Állásaink tönkrelőve, gépfegyvereink földdel borítva,

sok derék huszárunk örökre eltemetve fekszik a csatatéren. Az oroszok délelőtt 11 óra tájban sűrű zárt hullámokban közelednek, tüzéségük a zárótűzet már tartalékaink elé helyezte át, amikor zárt századok rohamozzák meg állásainkat minden oldalról. Szomszédainknál úgy látszik már áttört az ellenség, a derék huszároknak a szomszéd németekkel együtt ismét csak egy marad hátra, keresztülvágni magukat az ellenségen. Koritnycánál már délelőtt 11 órakor jelentik, hogy az ellenség a Swiniuchytól északkeletre fekvő erdőben van. Steiger kapitány a jelentés ellenére összegyűjti huszárait és a koritnycai temetőtől ellentámadásra indul. Az ellentámadás az ellenség pusztító ágyú és géppuskatűzében összeomlik. Bethlen Ferenc gróf, kapitány és Bethlen

Roller kapitány a korytnicai állásban.

Steiger kapitány, Kánia kapitány, Zichy gróf zászlós, Vetter főhadnagy (H. 14), Himmel kapitány, Henriquez főhadnagy, Berg báró hadnagy, Holzwarth kapitány, Schwartz főhadnagy, Salm gróf hadnagy, Hanvay kapitány, Gyomlay főhadnagy és Mouillard tábornok a korytnicai erdőben.

Lovaink a korytnicai csata közben.

Mouillard tábornok átadja Mirbach báró kapitánynak a katonai érdemkeresztet.

Károly gróf, főhadnagy itt halszik hősi halált, Steiger kapitány súlyosan megsebesül, de még látja derék huszárait, amint a németekkel együtt az ellenség dühöngő zárótüzében rohamra indulnak.

A csatátér az ellenség kezén marad, hősi halottaink testét sohasem találtuk meg, a vad tusától felszártott csatátéren. Jeltelen sírban alussza örök álmát a két hős Bethlen. Wimpfen gróf, zászlós, éppen egy parancs továbbítása közben 4 lövéstől találva orosz fogságba kerül. Hónapokon át tartó szenvedés után felgyógyulva és a fogságból hazatérve, bátor bajtársunk az arany vitézségi érmet kapta.

Három halottunk és 9 sebesültünk van, 75 emberünk eltűnt. Az erdőt elvesztettük és csak szeptember 29-én sikerült azt német csapatoknak visszafoglalniuk. Orosz hadifogságból visszatért huszáraink, kik a Korytnicától északra történt ellentámadásban résztvettek, egybehangzóan azt állították, hogy a két Bethlen gróftól orosz gránátok tépték széjjel.

Az 1910 szeptember 20-i swiniuchy-korytnicai csata lefolyásáról Schwartz Miklós főhadnagy a következőket írja:

Szeptember 18-án parancs érkezik, hogy Koniuchyból, ahol eddig a lovagnál voltam beosztva, azonnal állásba induljak és a 2. lövész-század parancsnokságát Okolicsányi főhadnagytól (10. h.-e.) átvegyem. Napközben az ellenséges tüzéség a koniuchy—narkouriei utat állandó tűz alatt tartotta, így csak alkonyattájban sikerült észrevétlenül elérnem a német vonalszakasz parancsnokságot. Azonnal jelentkezem az ottani szakasz német parancsnokánál, akinek századom alá volt rendelve. Ezután századom frontszakaszának megtekintésére indulok. Engel 10-es huszárhadnagy megmutatja az aránylag elég jól kiépített állásokat, melyeket, sajnos, homokos talajon lévén építve, minden ellenséges gránát bedönt. A század állása körülbelül 800 méter hosszú. Ennek a területnek védelmére 80 karabélyos és 4 gépfegyver (12-es ulánusoktól, tiszt nélkül) áll a rendelkezésemre. Drótakadályaink meglehetősen jó állapotban vannak és az állás előtt fekvő terep sík lévén, jól áttekinthető. Az oroszok tőlünk körülbelül 1000 méternyire állanak. A 2. lövész-század állásai a két Württemberg! népfölkelő-alakulat állásai közt fekszenek, tovább jobbra (délre) áll a 9. huszárezred. Embereim 7 napig leváltás nélkül, menázsit csak éjszaka kaptak. Sem mosakodni, sem ruhát váltani, sem aludni nyugodtan nem lehetett. Állásainkat az oroszok szokatlan heves tüzéségi tűz alatt tartják (nálunk 5—6 üteg), ez a közel 4 hónap óta megszakítás nélkül küzdő légénységünk erejét nagyon próbára teszi. Halálosan fáradtak már, de a jó kedélyük még, hála Istennek, megvan. Különösen kitűnik a bátorságáról és a szolgálat mintaszerű teljesítéséről híres Buday Péter tiszthelyettes. Éjfél után heves orosz ágyúzás, ez arra enged következtetni, hogy hajnalban megkezdődik az egységes támadás. A tűz reggel felé lanyhul, a támadás elmarad. Az ellenséges tűz ezen az éjszakán betemeti a telefonfedezéket és a benne tartózkodó 4 emberünket. 4—5 huszárunk hősi halált halt. A fedezékek, az összekötőárkok és drótakadályok romokban hevernek.

19-ikére erősítést helyeznek kilátásba (ez sohasem jött meg). A frontszakaszparancsnoksággal ismét helyreállítjuk az összeköttetést. Ígéretet kapunk, hogy 19-ről 20-ikára virradó éjszaka állásaink és drótakadályaink kijávitására utászokat kapunk. A telefonistákat, sajnos, nem sikerül kiásat-

nom. Mihelyst megmozdulunk árkaikban, az oroszok azonnal megkezdik a jól irányzott tüzelésüket. Alkonyatkor Engel hadnagy parancsot kap, hogy azonnal térjen vissza a lovakhoz. Késő este felkeres Wimpffen gróf zászlós, ki mint összekötőtiszt a német frontszakaszparancsnokságnál teljesít szolgálatot és közli velem, hogy egy orosz szökevény vallomása szerint az egységes orosz támadás 20-án hajnalban fog megkezdődni. Éjfél után állásainkba érkeznek az utászok és kijavítják úgy a megrongált fedezékeket, mint a dróttakadályokat. Az oroszok most csendben vannak, csak fényszóróik működnek. Hajnali 5 óra felé orosz pergőtűz indul meg, ennél pusztítóbb tüzet én még eddig nem láttam. A hatás már néhány perc alatt teljes; az utászok egész éjszakai munkája ismét romokban hever, az állásunk most már sturmreif. Az orosz tűz most hátrább irányul, ott sejtik, úgy látszik, tartalékunkat, de ebben, tévednek, tartalékaink nekünk nincsenek. Megkezdődik a csata, helyesebben az orosz hullámok ünnepélyes felvonulása. Én a romok közt állok; ez a hely még egy rövid órája a „század állása” büszke nevet viselte. Innen ugyan nem sokat láthatok, de századom mindkét szárnyától legkönyebben vagyok megközelíthető. A balszárnytól jelentés érkezik, hogy szomszédaink (a württembergiek) visszavonulnak. A derék Kurucz szakaszvezető hozza a jelentést, kinek ez az utolsó jelentése, mert néhány perc múlva elesett. A legközelebbi romhalmazra sietek s látom, hogy a németek úgy jobbra, mint balra állásaikat kiürítették, most már nekünk is vissza kell vonulnunk, mert az oroszok már állásainkban vannak. Célunk az, hogy az oroszokkal parallel elérjük a nyugatra fekvő második terep mélyedést. Természetesen ez már nem rendezett visszavonulás. A mélyedésben, ahol még az éjszaka a vonalszakaszparancsnokság volt, találjuk Erős főhadnagyot a lövész-század egy-két emberével és a 9. huszárezredet, mely 20-án ismét nagyon súlyos veszteségeket szenvedett. Egy gyalogos törzstiszt (nevét nem tudom) ellentámadást szervez. Wimpffen gróf zászlós közli velem, hogy ez a törzstiszt az utódja, a német Luck őrnagynak. Néhány perc múlva Wimpffen súlyosan megsebesül. Erős főhadnaggal arra törekszünk, hogy minél több embert gyűjthesünk össze és ez, hála a kiváló fegyelemnek, rövid idő alatt sikerül is. Most tehát megkezdődik a kétségbeesett, de, sajnos, nem általános ellentámadás. Körülbelül 500 métert megyünk előre, amikor a pusztító orosz géppuskatűzben (amely éppen az imént kiürített állásainkból indul ki) támadásunk véresen összeomlik. A századnak körülbelül 15 halottja és sok sebesültje van. Az oroszok megkezdik az általános előnyomulást. Most már szó sem lehet ennek a lavínának a feltartóztatásáról. A cél az, hogy elérjük a Koniuchytól keletre fekvő 2. állást. A 2. lövész-század megmenekült része hátvéd. Csak kevés könnyen sebesültet, akik még saját lábukon tudtak járni, sikerült magunkkal vonszolni, a súlyosan sebesülteket — sajnos — ott kellett hagynunk. Az oroszok a nyomunkban vannak és állandóan lövöldöznek. Ahol a terep megengedi, egy-két percre mi is megállunk és jól célzott lövéseket és sortüzeket adunk le. Mindez már semmit sem használ, egyik emberük összeesik, máris egy másik vörös szakái áll a helyére. Jobbra, balra fekete, szöke és vörös szakállak tűnnek fel, mindenütt tányérsapkák, körülöttünk megfűtyörésznek a kedves ólmogyócskák. Végre elérjük a Koniuchytól keletre fekvő 2. állást. Koniuchy tegnap még biztos védett hely volt ma heves orosz ágyútűz alatt áll. A 2. állás dróttakadályait átlépve megállapítom, hogy mi vagyunk az utolsók. Parancsot adok, hogy az itt levő „spanyol lovasokkal” tömjék el a dróttakadályokon támadt lyukakat. Két perc múlva már az árokban vagyunk. Most már nincs ok a sietségre, az oroszok, amint a 2. állásban voltunk, szépen visszavonultak.

Úgy tudom, ezen a frontrészen további támadás nem volt. A 10. lovaslövészosztály ezen a napon megszűnt, állományának 50 százalékát ezalatt a 48 óra alatt elvesztette. Az életben maradt huszárok az ezredekhez vonulnak be. Én is jelentkezem, bevonulok kedves régi ezredemhez s nagyon bol-

dogan üdvözlöm régi bajtársaimat Mégis mindig büszkén gondolok vissza arra az egy-két hétre, amit a 10. lovaslövészosztálynál ezekben a szinte emberfeletti harcokban töltöttem.

Ezredünk megmaradt huszárai szeptember 21-én Zagorowra kerülnek. Másnap Wolicára a lovainkhoz megyünk. A lövészosztályokat felosztatják. A huszárok törzsszázadaikhoz vonulnak be. Niskinicyben pihe-nünk. A németek szeptember 27-én visszahódítják az oroszoktól Korytnicát. Montenouvo herceg, főhadnagy a hír hallatára felkeresi ezredünk korytnicai régi állásait, hogy az elesett két Bethlen gróf és Georgevits kapitány után kutasson. A beomlott állások, gránátoktól felszántott csatatér, valószínűvé teszik azt a magyarázatot, hogy három kiváló bajtársunkat az ellenséges gránátok tépték szét.

Ezredünk június 6-tól kezdve állandóan harcban állott, a Brussilov-offenzíva 3. napján tartalékba került a lucki hídfőnél és szeptember 20-ig (ez volt az oroszok utolsó áttörési kísérlete 1916-ban) az összes harcokban és csatákban mindvégig résztvett. Veszteségeink úgy tisztekben, mint legénységben igen nagyok voltak. Az orosz áttörés nem sikerült, Románia mégis augusztus 28-án hadat üzent. A hír nem ér váratlanul. A magyar csapatok szeretnének hazamenni, hogy otthonukat védhessék. A hadseregfőparancsnokság teljesíti az ezredek kérését. A 10. lovashadosztály szintén az erdélyi frontra kerül.

Az orosz nemcsak a 4. hadseregnél, de az egész vonalon hatalmas tömegeivel iparkodott a döntő sikert kierőszakolni. Szmrecsányi Dárius kapitány a 65. gyalogezred egyik zászlóalját vezényelte, amely hosszú időn át ellent tudott állani az orosz támadásoknak, de később egy szomszédos frontszakaszon történt ellenséges áttörés miatt fogságba került. Sulkovski Edgár herceg, alezredes, a krupii ütközetben tanúsított magatartásáért, Szmrecsányi Dárius kapitány mint zászlóaljparancsnok, a Strypa front ütközeteiben tanúsított hősiességért, Hanvay László kapitány különítményével az ellenség hátamögött végrehajtott támadásáért és a markowici-i rohamért, Babics Gyula főhadnagy a német vadászoknál gépfegyverszakaszával végrehajtott támadásáért a III. oszt. vaskorona-rendet kapják.

Von der Luhe ezredes szeptember 28-án nyújtja át Mirbach báró kapitánynak a III. oszt. katonai érdemkeresztet. Kocsis hadnagy a 11/10. lövészosztállyal bevonul az ezredhez. Másnap egy 180 emberből álló szállítmány Mouillard kapitány és Horváth hadnagy vezetésével megérkezik. Dr. Kelemen főorvost a lublini kórházhoz osztják be. Kötelességtudó vitéz bajtársunkat nehéz szívvel engedjük útnak, a legnehezebb harcokban is a csapatnál tartózkodva, mindig példásan teljesítette kötelességét. A hosszú harctéri hónapok jóbarátunkká tették Kelemen dr.-t. Huszárainknak az orvosi kötelességteljesí-

tés legragyogóbb példáját szolgáltatta. Mindenki szerette! A következő napokat állományunk rendezésére, valamint kimerült huszáraink és lovaink ápolására fordítjuk. Rövidesen mindenki magához tér, a fegyelem példás. Mouillard tábornok október 5-én átveszi a 40. landwehrgadosztály parancsnokságát. Bauer tábornok október 9-én esős időben Gribowcán szemlét tart a Nádasdy-huszárok felett. Szilágyi főhadnagy a wladimir—wolinszkij-i kiképző csoporttól 50 emberrel október 10-én megérkezik. Huszáraink a lövészáróképítést tanulják. Több mintalövészárkot építünk. Kézigránát-dobó tanfolyamok létesülnek, huszáraink ennek a fontos harceszköznek kezelését is megtanulják. Bauer tábornok október 19-én von der Lühe ezredesnek a III. vaskorona-rendet, Himmel kapitánynak és Dickmann báró, főhadnagynak pedig a III. oszt. katonai érdemkeresztet adja át.

21-én telefonértesítés érkezik, hogy a 10. lovashadosztályt bevonították. Wurmbbrand gróf, hadnagy október 22-én a hadosztályparancsnoksághoz megy, hogy az indulásra vonatkozó intézkedéseket átvegye. Ezredünk 23-án csoportonként elindul Niskiniciről. Az első csoportnak parancs szerint délben 12 órakor kellene elindulnia, de az első vonatszerelvény csak délután 4 órakor érkezik meg és így az első csoport csak este 10 órakor indul el és Sokai, Lemberg, Sambor, Ungvár, Nagy-Károly és Désen át utazva október 26-án Szamosújvárra érkezik.

Szamosújváron Schmidt vezérkari kapitány parancsára az egész ezred beszállásol. Október 27-én valamennyi transzport megérkezik. Tschögl hadnagy 28-án bevonul az ezredhez, az 1. századhoz osztják be. A 10. lovashadosztály összes megérkezett csapatai október 30-án a Gyergyó-völgy felé megindulnak. Von der Lühe főhadnagy parancsot kap, hogy Veresegyházán szállást készítsen. Az ezred reggel 7 órakor Füzespatakra érkezik, itt csatlakozik a Némán beszállásolt Roller Oszkár kapitány gépfegyverosztaga. 11 óra 15 perckor Veresegyházára érkezünk, az éjszakát itt töltjük. Terv szerint a gyalogszáad és a gyaloggépfegyverosztag a nap folyamán Göczre érkezik. Kocsis hadnagyot kvártélycsinálóinkkal Nagyfalura küldik. Veresegyházáról október 30-án Nagyfalura megy az ezred, ahová 12 óra 15 perckor érkezik meg. Szilágyi főhadnagy vezetésével a beszállásolok Mohos falura, innen pedig Mesterházára indulnak. Friedmann hadnagy parancsot kap, hogy Gyergyószárhegyen, a 10. lovashadosztály szállásszabályozó tisztjénél jelentkezzen. Az ezredtrén parancsot kap, hogy Alsó-Idécsre induljon. Ezredünk november 2-án Mesterházán, gyalogszáadunk és gyaloggéppuskás osztagunk pedig Nagysajon tartózkodik. November 3-án Gyergyószentmiklóson vagyunk. A 10. és 3. lovashadosztály (Brudermann-hadtest) tartalékban marad. A gyalogos száad és a gyalogos géppuskásosztag ezalatt Mesterházán át Gyergyósalamásra menetel. A

Nádasdy-huszárok 5-én a 10. lovashadosztály parancsára Újfalura indulnak. Megérkezés délután 3 órakor. Itt vonult be Fessier főhadnagy és báró Rothenthal hadnagy egy gépfegyver-szakasszal (4 géppuska). 7-én a hadosztálytól parancs érkezik, hogy az ezred riadó esetére készenlétben álljon, mert az indulás Oláh-Toplicára még az éjszaka folyamán bekövetkezhetik. Az indulási parancs 8-án éjjélkor megérkezik. Az ezred teteje reggel 5 órakor a Kilyénfalva felé vezető útnál áll. A 10. lovashadosztály összes ezredeinél riadó, majd indulás Ditróra. Megérkezés 9 órakor. Délután 6 órakor az ezredek régi szállásaikra indulnak.

A 9-es és 13-as huszárok november 9-én délelőtt parancsot kapnak, hogy Horthy István tábornok vezetésével gyalog Ditróra induljanak; további parancsokat a bajor 10. gyalogos hadosztálytól fognak kapni. A lovak szállásaikon maradnak. Az ezred este 9 órakor Ditró főterére érkezik, 9 óra 30 perckor és innen dandárkötelékben Hágótóalján át a Putnától délre lévő útkereszteződésig megy előre. 10-én reggel 3 órakor megérkezünk. A 8-as bajor gyalogos hadosztály emberei reggel 9 órakor megérkeznek, hogy az ezredet Nagyrészpatakon, Zsángolópatakon, a 1171-es és a 1034-es magaslatokon át az állásokba vezessék. A lóról leszállt dandár von der Luhe ezredes parancsnoksága alatt szállja meg az állásokat. Mirbach báró, kapitány két századdal (2. század Kánya kapitány, 3. század a beosztott bajor Lennich kapitány) elzárja a Bistrica völgyből délre vezető feljárót.

Az 1. század von der Luhe főhadnagy vezetésével az Aszód-patak medencéjét zárja le. Századaink tábori őrsökkel biztosítják magukat. Szomszédaink keletre az 1047. magaslaton a II/8-as bajor ezred 1. zászlóalja, innen keletre a 7-es ulánusok és az 1-es huszárok. Tábori őrszeink érintkeznek egymással. A Balca rotundán lévő két ágyúnk a Putnán fekvő 4. német lovasdandár alá tartozik. Az élelmezést Guttman hadnagy látja el kifogástalanul.

Varga szakaszvezető 32 huszárral november 11-én, délelőtt 9 órakor Singerosára indul burgonyát rekvirálni.

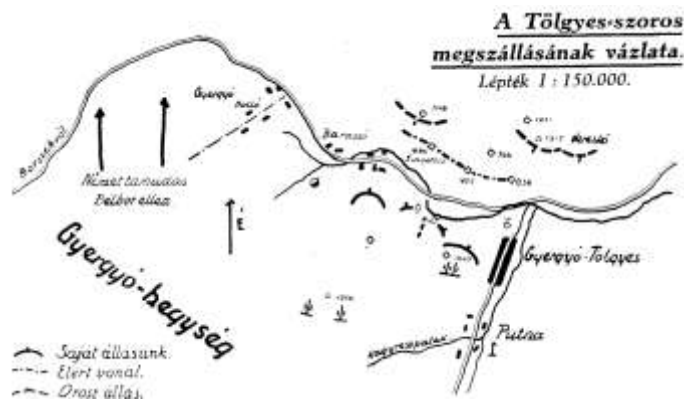
Dickmann báró, főhadnagy 20 huszárral az 1270-es, 1171-es és 1147-es magaslatokat végig cirkálja, mert itt állítólag ellenséget láttak. Délután 3 órakor visszatérnek, oroszot nem találtak. A rekvirálókülönítmény Singerosából egy oroszot hoz magával. Az 1047. magaslatnál az összeköttetést nem tudjuk megteremteni, Cziráky József gróf, főhadnagyot 35 emberrel oda rendelik. A nap folyamán előre küldött járőrök jelentik, hogy a Balca Tagetului magaslatokon nincs ellenség. A Tölgyes-szorosból csatazajt hallunk, Gyergyóhollónál a 15. honvédgyalozezred felől pedig ágyúdörgést; saját frontszakaszunkon nyugalom. November 12-én végre a német csapatokkal is megteremtjük

kelet felé az összeköttetést. Délután egy bajor hadosztály Gyergyóhollónál támad; erős csatazaj hallatszik. Kánya Vilmos kapitány parancsot kap, hogy a polgári lakosságot Baraszórol 40 huszárral a front mögé kísérje. A kiűrtés csak a következő napon sikerül. Az ezred élélmzésére főzöszekrényeket kapunk és ezeknek a szállítására megfelelő számú málhásállatot. Délután 6 óra 30 perckor közli velünk a szomszéd csoporttól Resch őrnagy, hogy a jobboldali frontszakaszon az 1047. magaslatnál előnyomulva, egy szakaszt 600 méterre nyugatra kikülönített. A magaslatra két tábori őrsöt fog felállítani (8 ember a hegylánc lábánál). így az egész vonalat zárt előőrsök biztosítják. Lovaink Gyergyóújfalun vannak. Kánya kapitány november 13-án, délután 4 órakor különítményével visszatér. A kilakoltatott polgári lakosságot Borszéken át tudta visszaküldeni, miután a támadó bajor hadosztály ezt az útvonalat már elhagyta. Az ezred frontszakaszán állásainkat kiépítjük. Rossz idő miatt a harci tevékenység csekély. A lovasdandártól november 14-én, délután 2 órakor a következő parancs érkezik: Az oroszok tőlünk nyugatra Bélbornál visszavonulóban vannak. Csapatainknak követni kell őket. A lovasdandár november 15-én a tölgyesi-szoros vonalától a 955-ös magaslaton át eléri az 1148-as magaslatot. Hírszerző járőrök azonnal indulnak: 1. számú járőr a 886. magaslaton át az 1215. magaslatra, a 2. számú járőr a 955. magaslaton át az 1221-es magaslatra, a 3. számú járőr a 955. magaslaton át az 1178. magaslatra, egy tiszti járőr a 955. magaslaton át a Targetuluiig megy előre. Minden esetben jelentés küldendő. Az előnyomulásra a dandár még külön parancsot kap. Solymossy kapitány (10. huszárezred) századát ezredünk egy fél századával megerősítjük., báró Rothenthal hadnagy parancsnoksága alatt. Mialatt a 2. és 3. számú hírszerző járőr a 955-ös magaslatot, a tiszti járőr a 986. magaslatot eléri, az 1. számú járőr közvetlenül a Tölgyes-szorosnál a 886-os magaslatról ellenséges tűzbe kerül és kénytelen magát beásni. 15-én erős havazás. A dandárparancsnokság parancsot ad, hogy még hajnal előtt szálljuk meg biztosító osztagainkkal (egy-egy fél század) a 986-os és 955-ös magaslatokat. Egyidejűleg 3. századunk a bajor Lennich kapitány parancsnoksága alatt az 1148. magaslat és a Targetului megtámadására Singerosába megy, ehhez a csoporthoz egy telefonjárőr és Nedeczky hadnagy parancsnoksága alatt két gépfegyver is csatlakozik. A dandár az esetleges előnyomulásra számítva, az éjszaka folyamán készültségben marad.

A tiszti járőr délután 3 órakor jelenti, hogy az ellenség erősen megszállta az 1148-as magaslatot. Reggel 7 órakor jelentés érkezik, hogy a 744-es magaslatot is megszállotta az ellenség. Az 1. számú járőr eléri a 886-os magaslatot. Itt az ellenség kiűrtette állásait, és

a járőr szabadon folytathatja útját Vereskőre. Lennich kapitány parancsot kap, hogy az 1148. magaslatról délfelé vezető ösvény irányában húzódjon el, mert az ösvény két irányából könnyen ellenséges támadást kaphatunk. Tiszti járőrünk oly értelmű jelentése ellenére, hogy az oroszok Singerosa irányába támadnak, a 3. század mégis parancsot kap a 966. és a 955. magaslatokon való előnyomulásra.

Lennich kapitány délután 3 órakor jelenti: „A kitűzött vonalat elértem, két szakasz és két géppuska az arcvonalba, két szakasz pedig tartalékban van. Az ellenség a tőlünk 400 méterre fekvő erdőszélet meg-

szállva tartja, géppuskáik is vannak. A csapataink helyzete nem előnyös. A talaj sziklás, beásásra alkalmatlan. Az orosz állások kedvezőek.” Lennich kapitány javaslatára az ellenség által fenyegetett 986-as magaslattal három szakasszal és egy géppuskával megszálljuk. Egy szakasz az előbbi állásban marad. Ennek a csoportnak megerősítésére von der Lühe főhadnagy kap parancsot, úgy hogy az első századdal a völgyben lévő ösvénynél helyezkedjék el. Lühe főhadnagy a 7-es ulánus ezreddel az összeköttetést fenntartja.

Lennich kapitány két járőrt (egyét a 986-os magaslattól a Targetului első U-jáig, a másodikat a 986-os magaslattól az 1221-es magaslattal irányában) küld ki. A járőrök megállapítják a 744-es magaslattól délnyugatra előretolt orosz állásokat. Lennich kapitány járőre az 1148-as magaslattal felé vezető ösvényen előretolt orosz állásokra bukkan, keletre húzódva egészen az orosz főállásig nyomul előre. Az oroszok szorgalmasan dolgoznak az állásokon. A második járőr közvetlenül céljának elérése előtt Vereskő felől heves puskatüzet kap. A jelentéseket

összefoglalva, Lennich kapitány a következőket tudatja: az orosz főállása Targetuluitól a völgyön át egy kis kiugrással Vereskő felé húzódik, Vereskőn túl a Tölgyes-szoros T-jéig terjed. Este 9 óra 30 perckor megérkezik a dandár parancsa, mely szerint a 16-ára tervezett támadás elmarad. A dandár ugyanazokban az állásokban és csoportosításban marad. A felderítés továbbra is folyik.

Von der Luhe ezredes 16-án reggel 7 órakor még fokozottabb felderítő járőrtevékenységre ad parancsot. Elsősorban megállapítandó hogy a 774-es magaslaton vannak-e orosz gépfegyverek? A 4-es lovassdandártól este 10 órakor parancs érkezik, hogy tekintettel a tervezett hadművelet elmaradására, az előreküldött századok, a tábori őrsök hátrahagyásával foglalják el régi állásaikat. A tábori őrsök utasítást kapnak, hogy az összeköttetést egymásközt tartsák fenn. A visszavonulás megtörtént anélkül, hogy az oroszok észrevették volna. Lennich kapitány 17-én reggel 7 órakor a völgybe érkezik. Az itt lévő állásokban a von der Luhe-század tartózkodik, hogy az esetleg előnyomuló oroszokat feltartóztassa. Mirbach báró, kapitány parancsot kap, hogy egy 13-as huszárszázaddal, a 9-es gépfegyverosztaggal és ezredünk 3. századával ezeket az állásokat minden körülmények közt tartsa.

Von der Luhe főhadnagy századával 11 óra 30 perckor már ismét a régi állásban van. A sűrű havazás miatt a fedezékeket sürgősen el kell készítenünk. Tábori őreink, melyeket még a délután folyamán a völgybe vontunk vissza, jobbra és balra összeköttetést tartanak. 18-ára virradó éjszaka nyugodtan telik el. A kiküldött járőrök jelentik, hogy ezredünk állásával szemben fekvő magaslaton nincs ellenség. Vereskőn erősen mozgolódnak az oroszok. Német szomszédainktól jelet érkezik, hogy az oroszok a Putna-völgyben támadásra készülnek, ezért a 19-ére virradó éjszakát szigorú készenlétségben töltjük. Az éjszaka nyugodtan telik el. 19-én délután az állásokban lévő tisztek leváltására Fekete báró, kapitány és Szilágyi főhadnagy, mint segédtsízt, megérkeznek. (1. század parancsnoka Pallavicini őrgróf, főhadnagy, 2. századé Montenuovo herceg, főhadnagy, beosztott tisztek Kocsis főhadnagy, Schwartz főhadnagy és Friedmann hadnagy.) Hanvay kapitány átveszi a műszaki század parancsnokságát november 21-én. Valamennyi tiszt átveszi állásrészét. Az egész vonalon nyugalom van. November 21-én telefonparancsra az állások megszállása a következőképpen változik. A 3. század a 1034-es magaslaton lévő védőállást szállja meg. Az 1. és 2. század Aszódpatáknál a völgyet zárja el, tőlük balra csatlakozik Berzeviczy alezredes csoportja (3. lovashadosztály). Jobbra a 13-as huszárok szállják meg egészen a Singerosától délre fekvő erdőszélig a terepet. Fessier kapitányt 3 gépfegyverrel az 1. és 2. századhoz osztják be.

Kocsis főhadnagy, Friedmann hadnagy, Fekete báró kapitány, Pallavicini őrgróf főhadnagy, Rothenthal báró hadnagy, Fessier főhadnagy és Schwarcz kadét a Tölgyesszorosban.

Ebédkezés
a Tölgyesszorosban.

Dickmann báró
főhadnagy,
Tschögl hadnagy,
Lennich kapitány,
Kúhn főhadnagy,
Kánia kapitány,
Montenuovo herceg
főhadnagy,
Roller kapitány a dorna-
watrai csata előtt.

Tüzérségi tűz
Dorna-Watrán.

November 22-én megérkezik az ezredhez a gyászír, hogy Őfelsége I. Ferenc József Schönbrunnban csendesen elhunyt. A fájdalmas hírt azonnal közlik az összes csapatokkal.

Az állásban lévő csapataink parancsot kapnak, hogy árkaikat összefüggően építsék ki. Tüzérségünk 23-án az orosz előőrsöket lövi. Az oroszok viszonozzák tüzelésünket, de veszteséget nem okoznak. Rendes járőrtevékenységet folytatunk.

Lovainkat Gyergyó-Kilyénfárváról Ditrón át Gyergyóvárhegyre helyezik át. Beess báró kapitány, akit egy ideig a németekhez osztottak be szolgálatételre, bevonul és ideiglenesen átveszi az 1. század parancsnokságát. A gyalogság 25-én levált bennünket. Az ezred délután 2 órakor Nagyrévpatakra érkezik. Lovaink a parancs értelmében elénk jönnek.

A 20. bajor hadosztály parancsnoksága november 26-án elrendeli a riadókészletét, amely délelőtt 10 órakor megszűnik és századaink parancsot kapnak Marcaniba való indulásra. November 27-én erdei kisvasuton megérkezünk. 9 órakor gyülekező. A Nádasdy-huszárezred felelszük IV. Károly királynak.

Ő Felsége egykori ezredparancsnokunknak, Ottó főhercegnek a fia. Nagy reményekkel és bizalommal telve várjuk uralkodását. IV. Károly király, valahányszor csak találkozott ezredünk tisztjeivel, mindig megszólítással tüntette ki őket és kegyesen elbeszélgetett velük. Hunyady József gróf, őrnagy, ezredtársunk, aki a háború kezdete óta mellette volt, továbbra is szárnysegéde maradt.

A helyzet lovaink számára egyre nehezebb lesz, mindig kisebb és kisebb zab- és szénaadagot kapnak. Most már csak mint szállítóeszköz állanak rendelkezésünkre. Huszáraink, ha megindul a harc, gyalogosan karabéllyal a kezükben támadnak az ellenségre.

Az oláh, aki kétszínűen és gyáván augusztusban hadat üzent a monarchiának és Erdély felé indult, időközben súlyos vereséget szenvedett. Mackensen tábornagy német és bolgár haderőket vezet a Dobrudzsába s míg délen átkel a Dunán, Falkenhayn hadserege északról előnyomulva, döntő vereséget mér az oláhokra. A győzelmes hadseregek Bukarest bevételénél találkoznak. A Kárpátokban nehéz terepen iparkodnak az osztrák-magyar csapatok a keleti országhatárt elérni, ami úgyszólván, mindenütt sikerül. Az oroszok Kirlibaba és Kimpolungnál ismét támadnak, hogy ezzel is segítségére legyenek a román szövetségesnek. Az orosz támadások sikertelenek. Ezredünket ebbe a harcba bevonják. Kánya kapitány parancsnoksága alatt 36 kilométert gyalogolunk. Dornavatrán az ezred a II. hadtest parancsnoksága alá kerül. Itt a Horthy-dandár kötelékében Argestrutól keletre támadásra kapunk parancsot. Az oroszok-

nak sikerült ezen a szakaszon lábukat megvetni állásainkban. Hajnalban Kánya kapitány vezetésével támadásra indulunk. A régi állásokat egy jelentéktelen rész kivételével vissza is foglaljuk. A géppuskasztagot Roller kapitány és Kuhn hadnagy vezették. Beess báró, kapitány és Dickmann báró, főhadnagy mint századparancsnokok példás bátorsággal teljesítik kötelességüket. A német Lennich kapitány, aki itt szintén egy századunkat vezette, nem győzte dicsérni a tisztek és huszárok vitézségét. A december 5-i csatában elesett a derék Menyhárt géppuskás szakaszvezető, aki eddig az ezred összes ütközeteiben részt vett. Veszteségünk halottakban és sebesültekben 30 ember. Az újból megalakult lövész-század Bothmer báró kapitány parancsnoksága alatt harcol. Hatalmas hóvihar és a dermesztő szél miatt hamarosan véget ér az ütközet és az ellenségtől mintegy 300 lépésre húzódó állások változatlanok maradnak tavaszig. Úgy mi, mint az ellenség, a körülményekhez képest berendezzük állásainkat.

Lovaink Szászrégen táján vannak. Az ezredtörzs és a gépfegyverosztag Alsó-Idécsen, az 1. osztály parancsnoksága (báró Mirbach őrnagy) az I. és 2. század lovaival együtt Sóaknán van.

1917 január elején Himmel Henrik kapitányt beosztják a soproni pótszázadhoz. Himmel kapitány majdnem a háború kitörése óta ezredsegédtisztünk volt, fe'adatát parancsnokai, Haas Sándor ezredes, Muhr Ottmár ezredes, Sulkowski herceg, őrnagy és von der Luhe ezredes legteljesebb megalégedésére teljesítette. A mozgó háború első nehéz offenzíváinál a segédtiszti szolgálat egész embert kívánt. Nemcsak hatalmas munkabírással, de éles ítélőképességgel is kellett annak rendelkeznie, aki szolgálatát híven akarta teljesíteni. Az ezredadjudánsnak súlyos kötelességei voltak nemcsak a parancsnokokkal, hanem a századokkal szemben is úgy a harcok idején, mint általában az ellátással kapcsolatban. Nehéz feladatot rótt rá az is, hogy a különítmények kiküldésénél az adott körülményeknek megfelelő parancsnokot hozza javaslatba. Himmel kapitány ezeknek a követelményeknek teljesen megfelelt és így teljesen kiérdemelte felébb valóinak elismerését. A tisztikar és a legénység mindig hálával gondolnak azokra az időkre, amikor a kötelességét önfeláldozóan és önzetlenül teljesítő Himmel kapitány intézte sorsukat. Helyére a nagyrabecsült és bátor Steiger kapitány kerül, aki Korytnicánál történt sebesülése óta még kíméltre szorul.

Január 20-ig különösebb esemény nem történik. 20-án érkezik a hadosztály avizója, hogy ezredünknek harc vonalban álló részei vonaton Szászrégenbe indulnak. Lovainkat, tekintettel a hadosztály kilátásba helyezett útbaindítására, ismét rendszeresen jártatják. A harcvonalbéli huszárok Marosvásárhelyre érkeznek, innen kocsikon teszik meg

Őfelsége Károly császár és király.

az utat Alsóidécsre, illetve Sóaknára. A lövészs század Horváth és Wurmbradt gróf, hadnagyokkal Mouillard kapitány parancsnoksága alatt Pallinislán állásban marad, ők később vonulnak be az ezredhez. A következő napok a lovak és a legénység rendbehozásával telnek el. Hadseregparancs értelmében trénnünket csökkentjük. A felesleges kocsikat és lovakat a 10-es lovastrén parancsnokságának adjuk át. Bauer tábornok, a 10-es lovashadosztály parancsnoka, január 24-én az alsóidécsi mezőségen meg szemléli a lóháton lévő ezredet. Az 1. osztályt Mirbach báró, őrnagy vezényli.

I. század parancsnoka

Henriquez főhadnagy.

II. „ „

Montenuovo herceg főhadnagy.

III. „ „

Fekete báró kapitány.

Lovasgéppuskás osztag parancsnoka először:

Roller Oszkár kapitány,

később:

Fessier kapitány majd Kuhn főhadnagy

A gyaloggéppuskás század parancsnok:

Königswarter báró főhadnagy.

A műszaki század parancsnoka:

Hanvay kapitány.

A lövészs század parancsnoka:

Mouillard kapitány.

A soproni pótszázadtól Szalay és báró Waldbott főhadnagyk, Brázay zászlós és 50 huszár érkeznek az ezredhez.

Bauer tábornok már január 24-én jelzi az ezred küszöbön álló elindulását. 25-én ennek megfelelően megtesszük a menetintézkedéseket. A 10-es lovashadosztály egyelőre Csíksomokos vidékére kerül. Az ezred 20-án századonként megindul Sóaknán át Szovátára. Menetteljesítmény 45 kilométer volt az első napon. Az éjszakát a részben szétlőtt Szovátán töltjük. Sok házon emlékképpen itt maradt plakátokon az „Evviva Romania mare” hangzatos feliratot olvassuk. Almunkban sem gondoltunk arra, hogy ez valaha is megvalósulhat.

Hatalmas hóföretetgenben, dermesztő hidegben lovagolunk január 27-én Paraj don és a Görgény-hegység hosszú szerpentinutain át Gyergyószentmiklósrá. Rosszul táplált lovainkat nagyon kifárasztja az 54 km.-nyi út. A trénn a rossz úton természetesen megakad és csak másnap érkezik meg. Huszáraink engedélyt kapnak egy-egy tartalékonzerv elfogyasztására.

Január 28-án reggel 8 órakor Csíkszentdomokosra indulunk. Az előző napi rossz hegyi utak után a mai 30 kilométer lovaink számára valóságos pihenés. A műszaki század Hanvay kapitány parancsnoksága alatt Dánfalvára kerül. A hónap végéig nyugalom van. Most a lovasokat és lovakat ismét nagyobb menetelésekre kellett előkészíteni. Tisztjeink azon vannak, hogy a nagyrészt tartalékosokból álló altiszteket megbízható járőr- és tábori őrsparancsnokokká képezzék ki és kioktassák kötelességeikről pergőtűz vagy egy esetleges ellenséges betörés esetére. A lövész gépfegyverosztag Königswarter báró 5-ös huszár főhadnagy parancsnoksága alatt bevonul Domokosra az ezredhez.

Február 3-ig itt maradunk. Ezen a napon parancs érkezik, hogy a lóról leszállt huszárok a Gyimes-szorostól északnyugatra fekvő állásokat szállják meg. Vasárnap, február 4-én a lövész-század is bevonul az ezredhez. Február 5-e és 6-a az indulás előkészítésével telik el. Úgy a tisztikart, mint a legénységet kitanítják a hegyi háborúra.

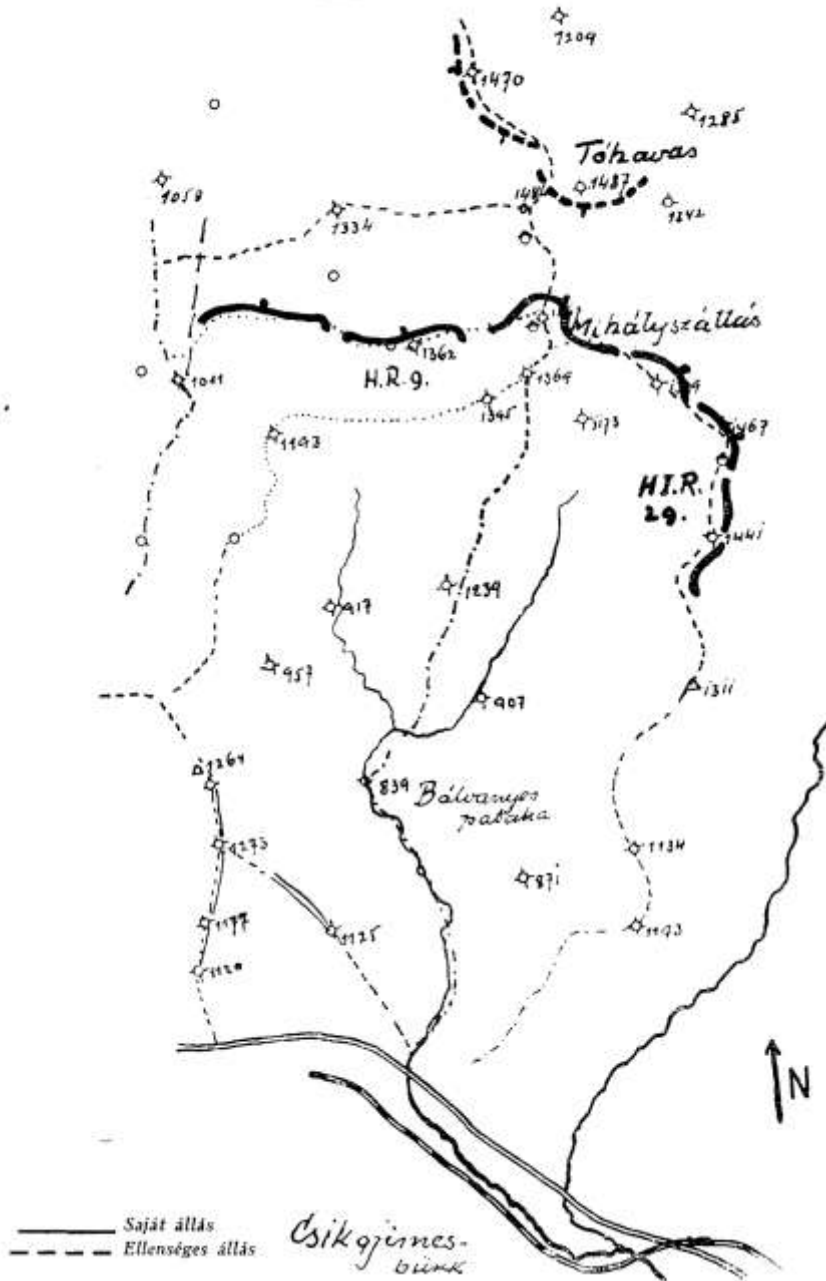
Február 7-én Szép vízre menetelünk és ott töltjük az éjszakát. A századparancsnokok szánkón Középkokon át Bálványospatakára mennek, hogy másnap felmászva a Mihály szállásra, megtekintsék az állásokat. Az ezredparancsnok, segédtsíjtje és a századparancsnokok 25 fok hidegben, magas hóban teszik meg az állások felé vezető utat. Tisztjeink megtekintik és helyben be is osztják az új állás szakaszait. A lövész-század és a lovas géppuskásosztág Mihályszállásra, az új állások legfontosabb pontjára kerül, ettől nyugatra az 1., 2., majd a 3. század, mely a Hosszúhavas-Rakotyás hegyerincet szállja majd meg. Az 1193-as magaslaton lévő tüzérségi álláson át tisztjeink visszatérnek Bálványospatakára, hova a századok Schwartz főhadnagy parancsnoksága alatt teherautón szintén megérkeznek.

Mihályszálláson, ha nem is megfelelően kiépített, de mégis zárt állásokat találunk. Nyugatra a Rakotyásig csak erődzerű árok részek vannak. Ezeknek az állásoknak a megszállása és építése olyan, hogy támadás esetén a tartalék megérkezéséig, feltétlenül tarthatók.

Ezredünk megérkezése után azonnal megkezdődik az állások és fedezékek építése. Az utász-szakasz Herberstein gróf, hadnagy parancsnoksága alatt bevonul az ezredhez. Február 9-én, pénteken a Nádasdy-huszárok Cserhalmi alezredes (Lühe ezredes szabadságon lévén), parancsnoksága alatt az Aranyos sarkán lévő 1193-as magaslaton át d. e. 11 óra 30 perckor az állásokba vonulnak. Az utak havasak, de szánkóinkat mégsem használhatjuk. A huszárok cipőit hegymászó sarkokkal látjuk el. Az élelemszállítást málhásállatok végzik. Február 10-én és 11-én huszáraink berendezkednek az állásaikban és egyelőre a legkezdetlegesebb módon, de mégis lakhatóvá teszik azokat. Drót- és deszkaszükségeinket bejelentjük; minden egyéb, az építkezéshez szükséges anyagot megtaláljuk a sűrű, szép kárpáti erdőben. A 10. lövas-hadosztályparancsnokság Gyimesbükkön, a 4. lovasdandárparancsnokság pedig a hidegségi fűrészmalomban tartózkodik. Ezredünk a híres Litzmann-féle bajor tartalékadosztály parancsnoksága alá kerül.

A kevés rendelkezésre álló málhás állat nem bírja a munkát. A századok által igényelt kályhák még nem érkeztek meg. Türelemmel kell várnunk. Az ellenség állásai velünk szemben a Tóhavason át egészen a Lupuluig terjednek. A jól kiépített, drótkadályokkal ellátott ellenséges lövészárkoktólünk kb. 1600 lépésre húzódnak. Az ellenségnek helyenként előretolt tábori őrsei vannak, lövészárkai-

Állásaink Mihályszálláson.

gépfegyverek vannak, az állások mögött drótkötélpálya. Az ellenséges tüzérség csak ritkán, főképen ebédidő alatt zavar meg bennünket. A legfontosabb szakasz a Mihályszállás. Az ezredparancsnokság egyelőre tartalék nélkül a Mihályszállástól keletre, az 1395-ös magaslaton helyezkedik el, itt állítják fel a kötözőhelyet is. Állásaink

körülbelül négy és fél kilométer hosszúságban húzódnak. Állandóan szép, tiszta, de igen hideg időnk van. 12-én Bauer tábornok meg szemléli a Mihályszálláson elhelyezett állásainkat, utasítja a tüzérséget (61. tábori tüzérandár), hogy állásaink elé zárótűzet adjon le. A zárótűz nem sikerül. Reméljük, támadás esetén nem így lesz. A tüzérségi megfigyelő éppen állásunkban van. Az ezred állománya 430 ember és 6 gépfegyver. Az élelmezés a sikos, rossz utak miatt csak nehezen jut el a századokhoz.

Az 1. század balszárnyát 14-én orosz járőr közelíti meg. A feliasztott huszárok elűzik az oroszokat. Az ütközet-trén Bálványospatakán van.

Denk őrnagy, vezérkari főnök február 10-én meg szemléli állásainkat, egyúttal a drótkadályok kiépítése tárgyában megbeszélést tart. Az állások általában a régi vonalban maradnak. Az egyes blokkházak védelmezésére tiszteinket és huszárainkat kioktatják. Az ezred 10 málhásállatot kap. Lassan rendet teremtünk a nehéz terepen levő állásainkban is. A következő napokat állásaink kiépítésére fordítjuk. Megfelelő hegyi felszerelés hiányát érezzük. Huszáraink a kézigránát dobásában gyakorolják magukat és kisebb lövőgyakorlatot tartanak. Próbariadók vannak. Mindez erős, fegyelmező hatással van huszárainkra. Rövid idő múlva teljes a rend. Az orosz tüzérség 17-én a Rakottyást és 3. századunk jobbszárnyát veszi tűz alá, anélkül, hogy nagyobb bajt okozna. Stürgh gróf, zászlós vasárnap, február 18-án, járőrrel a Tóhavásra megy. Az ellenség járőrünket tűzzel fogadja és megakadályozza a felderítést. Február 19-én sűrűn esik a hó. Az összekötőutak kivételével teljesen lehetetlen a közlekedés. A századok járőröket küldenek előre, ezek csak nagy nehezen bírnak utat törni maguknak. Az orosz tüzérség úgyszólván naponta lövi a Mihály szállást. 21-én Szentirmay zászlós járőre megállapítja, hogy a Tóhavas sarkán és az 1484-es magaslaton nincs ellenség.

Február 21-én megérkezik a hadsereg főparancsnokság parancsa, hogy az ezredparancsnokságot von der Luhe ezredes Bartha ezredesnek adja át. Lühe ezredes 1915 februárja óta állt a Nádasdy-huszárok élén és minden fáradságot megosztott ezredével. Győzelemre vezetett minket az oknai csatában, ahol erős ágyútűzben példás bátorsággal haladt huszárai élén. Mindig szíven viseli alantasai érdekét, gondoskodik arról, hogy a konyhák és trén megtalálják a századokat. Amikor az ezredet Bukovinából Luck vidékére helyezték át és később a Styr-menti harcokban is nagy szürke lován vezette ezredét. Mindenkor és mindenki számára a fáradhatatlan kötelességteljesítés igazi mintaképe marad. Bár szigorú fellebbvaló, mégis kiváló bajtárs, jóban és rosszban önzetlen tanácsadó volt mindig.

A munkálatok az igényelt anyag megérkezéséhez képest tovább folynak. Február 25-én 30 emberből álló munkáskülönítmény érkezik. Ezek azonnal megkezdik a tartalék fedezékeinek építését az 1369-es magaslattól délre. Szalay főhadnagy egy járőrrel február 26-án kimegy és ugyanazt állapítja meg, mint február 21-én Szentirmay zászlós. Fekete báró, kapitány saját embereiből álló munkásosztaggal dolgozik szép eredménnyel. Mindkét részről fokozódik a tüzéségi tevékenység. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy tüzéségünk kevés eredménnyel lő. Lovaink Mirbach báró őrnaggyal Domokoson vannak és egyre kevesebb és kevesebb zabot kapnak, napi adag már csak fél kilogramm. El vagyunk készülve arra, hogy a lovasságot legrövidebb időn belül felosztadják és a jövőben majd megfelelő felszereléssel, gyalogosan használják fel. Minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy teljesítményeink ne maradjanak a gyalogságé mögött.

Mihályszálláson változatlan a helyzet. Március 1-én az 1. századnál egy orosz járőr megkísérelti az áttörést, a tábori őrsünk elkergeti. Március 2-án 8 fokos hideg. Sűrű havazás. Minden munkaerőnket igénybe veszi az utak rendbentartása. Egy most már ismételtén beérkező jelentés, hogy Sasfészek felé erős ellenséges különítmény közeledik, nem bizonyul igaznak. Március 3-án von der Luhe főhadnagyot gáztanfolyamra vezénylik, a tanfolyam elvégzése után ezredünk gáztisztje lesz és a háború végéig kiválóan végzi feladatát. Az 1. század parancsnokságát Henriquez főhadnagy veszi át, ide osztják be Wurmbandt gróf, hadnagyot is. Végre megérkeznek a meleg téli ruhák. Hanvay kapitány, aki eddig a műszaki századot vezette, március 4-én Mihályszállásra érkezik és átveszi a lövészs század parancsnokságát. Fessier kapitány átveszi a lovas-géppuskásosztágot. Az ellenség tüzésége gyakran, de minden eredmény nélkül tüzel. Március 7-én minden század járőröket küld az ellenség felé. Kuhn René hadnagy és Stürgh gróf zászlós, 200 lépésre megközelítik az ellenséges állást és ezáltal nagy riadalmat okoznak az oroszoknál. Az összes járőrök egyöntetűen megállapítják, hogy az oroszok csak a Tóha vas-vonalat tartják megszállva. A nehéz terepen, hóesésben végzett járőrözés eredménye kielégítő. Veszteség nincs. A 2. század parancsnokságát március 8-án Kánya kapitány veszi át. Faber Herbert hadnagyot (*D* 12.), aki eddig a 10. lovashadosztály parancsörtsztje volt, ezredünkhöz helyezik át.

Március 9-én Bartha ezredes átveszi az ezredparancsnokságot, azonnal megtekinti az állásokat és az eddig végzett munkánkat megdicséri. Cserhalmi kapitány egy géppuskás-szakasszal március 13-án bevonul az ezredhez és átveszi az 1. géppuskás-század parancsnokságát, ezen a napon az orosz tüzéség szorgalmasan lő. Két derék huszárunk megsebesül. Saját tüzéségünk válaszol. A 3. századnál az éjszaka folya-

mán elfognak két Kolozsvárról saját frontjuk felé szökő oroszot. Megkezdődik az olvadás. Lövészárkaink vízzel telnek meg.

1917 március 15-én érkezik a hír, hogy Oroszországban kitört a forradalom. II. Miklós cárt megfosztották trónjától. Ez a hír újabb győzelmi hittel tölt el mindenkit. Egy erős ellenfél azonnali és végleges kiesése biztosan meghozta volna számunkra a teljes győzelmet. Sajnos az ántánt hatalmas pénzáldozattal elérte azt, hogy az uralomra kerülő új orosz kormány több-kevesebb energiával folytatta a háborút.

Március 16-án 8 fokos hidegben esik a hó. Henriquez főhadnagyot és Bráza hadnagyot a brucki géppuskás tanfolyamra vezénylik. A brucki lovas-géppuskásosztag kiképző parancsnoka Roller Oszkár kapitány. Őfelsége IV. Károly megszemléli a brucki lövőtanfolyamot és elismerését fejezi ki Koller kapitány eddigi működése felett. Érdeklődik az ezred mihályszállási helyzete, a századparancsnokok iránt és örömmel fogadja a jó híreket.

Szomorú, lesújtó hír érkezik 1917 március 18-án. Ezredünket gyalogosították. Lovainkat a tüzérségnek adjuk át. A derék lovasok fájó szívvel gondolnak a múltra. 19-én már részletes intézkedések érkeznek, ezek szerint az ezred 6 századból, 2 géppuskás és 1 műszaki századból fog állni.

A tüzérségi tevékenység frontszakaszunkon változatlan. Az ellenséges fegyelem meglazulásának semmi nyoma. Steiger kapitány az ezred átszervezésének végrehajtása miatt Domokosra megy. Március végéig az átszervezést be kell végezni. 100 lovas megmarad, ezek mint lovaszázad teljesítenek majd szolgálatot. 140 honvéd érkezik az ezredhez, ezek Schwartz Miklós főhadnagy parancsnoksága alatt a 6. századunkat fogják képezni. Lovainkat 31-én részben a tüzérségnek, részben a lógyűjtőállomásnak adjuk át. Az 1., 2. és 3. század a régi lovasszázadokból, az 5. a régi lövész-századból, a 6. teljesen újonnan alakul meg. Az 1. géppuskás-század a lövész-század géppuskásosztagából, a 2. géppuskás-század pedig a volt lovas géppuskás-századból alakul meg. Ezenkívül fennáll a régi ezredtörzs, műszaki század, távírószakasz és 2 osztály törzs.

Április elején szép tavaszi idő köszönt be. Pichler főhadnagy 4-én megérkezik egy teljes gyalog-ágyús szakasszal és Mihályszálláson foglal állást. Schwartz főhadnagy a 6. századdal április 5-én megszállja a tartalékállást. Felsőbb parancsra április 7-én riadógyakorlatot tartunk, a tartalékot a gyakorlat idejére a 3. századhoz tolják át. Litzmann tábornok meglátogatja állásainkat, hangsúlyozza a Mihályszállás stratégiai fontosságát és gránátbiztos fedezékek kiépítését sürgeti; mi azonnal munkához látunk és ezeken, valamint a tartaléktól az egyes

A behavazott Mihályszállás.

Dickmann báró főhadnagy, Stürgkh gróf hadnagy, Gorcey gróf alezredes és Mirbach báró őrnagy.

Állásaink Mihályszálláson.

századokhoz vezető futóárkokon szorgalmasan dolgozunk. Április 8-án, húsvét vasárnapján a 77. gyalogezred egy százada, mint tartalék megérkezik, a 3. század balszárnya mögé helyezzük, mely ellenséges támadás esetén frontunknak egyik legérzékenyebb része. Babics főhadnagy és Herberstein Herbert gróf, zászlós április 10-én bevonul 64 emberrel Marosvásárhelyről. Ugyanezen a napon szabadságáról megérkezik Tschögl Pál hadnagy is. A 6. század parancsnokságát Babics főhadnagy veszi át.

Az orosz frontot propaganda-munkával akarják széjjelzülleszteni. Századonként egy-egy járórt küldünk az orosz állásokba; a fogadtatásuk igen különböző. Egyiket elutasítják, másikat elfogják, néhányat pedig ajándékokkal elhalmozva küldenek vissza. Visszatért járóreink jelentik, hogy az oroszoknál a hangulat meglehetősen békés. A legénység fegyvelmetlen, de a tüzéség francia vezetés alatt áll és megközelíthetetlen.

Másnap az orosz állásokban szétosztandó röpiratok érkeznek. Tisztjeinket ez a körülmény rendkívül kellemetlenül érinti, tudva azt, hogy huszárainknak így érintkezve az ellenséggel, módjukban áll az orosz katonák fegyvelmetlenségét látni és nem kívánatos elemekkel érintkezni.

Babics főhadnagy április 20-án 100 emberrel Mihályszállás balszárnját szállja meg. A bajor királyi 19. gyalogezred 4. százada a Nádasdy-út építését végzi, azonkívül az 1369-es magaslaton egy kis oldalállást épít. Április 21-én az ellenséges tüzéség kétszer meglepetészerű tüzzel árasztja el Mihályszállást. Másnap ismét erős havazás, majd rövidesen olvadni kezd. Huszáraink a gyalogszolgálathoz gyalogsági fegyvert kapnak, az újdonságot örömmel fogadják. Április 24-én Mirbach báró őrnagy szabadságáról megérkezve, átveszi az első osztály parancsnokságát. Az ezred felállítja a régi utász-szakaszból a műszaki századot. A szervezést Montenuovo herceg főhadnagy végzi.

Az erős olvadás embereinknek meglehetősen sok munkát ad, helyenként a lövészárkokban térdig ér a víz.

Az oroszok a mi röpiratainkra röpirattal válaszolnak, határozottan elutasítva minden ilyen irányú propagandát. Május elején jó időben szemlél meg Bartha ezredes állásainkat, aki újabb összekötő árkok és gránátmentes fedezékek építésére ad parancsot. Trénünket csökkentik. Montenuovo herceg főhadnagy a parancs végrehajtására Domokosra megy.

Az orosz tüzéség szorgalmasan lövi Mihályszállást. Tóhavastól északra puskatüzelést figyelünk meg. Babics főhadnagy unszolására tüzéségünk most már gyakrabban és sikerebben válaszol az oroszoknak.

Grob tartalékos hadnagy vezetése alatt álló bajor századot a 19. bajor gyalogezred Riede tartalékos hadnagy parancsnoksága alatt lévő 7. százada váltja le, ezek foglalták el még 1916 novemberében Mihályszállást. Május 12-én lövőgyakorlatot tartunk. Tisztikarunknak módjában áll pontos betekintést nyerni a gyalogos ágyússzakasz működésébe, itt bemutatják a német aknavetőket is. Május 14-én parancs érkezik, amely az orosz fronton a fegyverszünetet jelenti be. Az ezred a 10. lovashadosztály parancsnoksága alatt az „A” frontszakaszt képezi. A munkálatok mindenütt szorgalmasan folynak s így a mihályszállási erődítések lassan tökéletes mesterművé fejlődnek. A századokat ebben az időben a következő tisztek vezénylik:

I. század	Czevits kapitány.
II. „	Kánya kapitány.
III. „	Fekete báró kapitány.
V. „	Mouillard kapitány.
VI. „	Babics főhadnagy.
Műszaki század	Montenuovo herceg főhadnagy
1. gépfegyverszázad	Fessier Antal kapitány.
2. „	Cserhalmi kapitány.

Május 17-én a hadseregparancsnok, Rohr vezérezredes, részletes szemlét tart állásaink felett, úgy a kiépített állásokat, mint legénységünk magatartását igen megdicséri. Cserhalmi kapitány által összeállított terv szerint május 18-án lövőgyakorlatot tartunk. Itt már rohamjárőröket is alkalmazunk. Mindenki figyelemmel kíséri működésüket. A műszaki század fényszóró járőrt kap. Fries gróf főhadnagy parlamentaire-i meghatalmazást hoz Fáber főhadnagy részére. A parlamentaire kötelessége a két állás közt tárgyalni az oroszokkal. A 10. lovashadosztály parancsára az orosz ágyú tüzre saját tüzéréségünk nem felel. Másnap Fáber főhadnagy a két állás közé megy. Az oroszok visszautasítólag viselkednek, délután 3 órakor azonban egy orosz altiszt által vezetett küldöttség érkezik mihályszállási őrsünk elé, békés szándékukról biztosít minket és másnap délelőttre egy tiszti küldöttség jövetelét helyezi kilátásba. Az oroszok tóhavasi állásaikba gyülekezve nézik ezt a jelenetet. Másnap orosz parlamentaire érkezik, akit Fáber főhadnagy fogad. Az orosz tiszt véleménye szerint először nyugaton kellene békét kötni. Az orosz különbéke, szerinte, teljesen lehetetlen, Az orosz legénység igen jó kondícióban van. A főhadnagy megígéri, hogy, ha a békét egyáltalán nem kívánó kapitánya távol lesz, újból meglátogatja állásainkat. A jászkun huszároktól Mecsér kapitány, mint parlamentaire az oroszokhoz lovagol, a háború alatt többé nem látjuk, mert foglyul ejtik.

A májusi előléptetések alkalmából Pichler és Henriquez főhad-

nagyokat kapitányokká, Fáber és báró Rothental hadnagyokat főhadnaggyokká, Stürgh gróf, zászlóst hadnaggyá nevezik ki.

A tárgyalások ellenére az orosz tüzérség lövi állásainkat. A tüzelés viszonzására csak 23-án kap parancsot tüzérségünk. A közkedveltségnek örvendő bajor század elmegy. Bauer tábornok 25-án állásainkat megszemlélve, megelégedését fejezi ki.

A mihályszállási tábori őrsöt Babics főhadnagy veszi át. Most halljuk, hogy az oroszok sok parlamentairet foglyul ejtettek, sőt, miután röpiratokat találtak náluk, fölbújtókként akartak velük elbánni. Az ezredhez tartalékul egy század 8-as ulánus érkezik. A 12-es ulánusok, akik eddig velünk egy dandárban szolgálták végig a háborút, más lovashadosztályhoz kerülnek. Mindnyájunkat szomorúan érint az a hír, hogy sok jó bajtársunk elmegy szomszédságunkból. Május vége felé az orosz tüzérség szorgalmasabb lesz, nemcsak Mihályszállást, hanem a 2. és 3. századot is lövi.

Pallavicini György őrgrof főhadnagy bevonul az ezredhez és a 2. századhoz, Ostffy Lajos hadnagy pedig a 3. századhoz kerül. Babics főhadnagy és Kuhn hadnagy megkapják a német II. osztályú vas keresztet a korytnci csatában tanúsított hősi magatartásukért.

Az 1. század május 31-én megszállja a mihályszállási állásokat, egyúttal rendelkezés érkezik, hogy ez az egész frontszakasz Czveits Pál kapitány parancsnoksága alá kerül. Június 1-én az ellenség észreveszi nálunk a mozgást és délelőtt 10 órától 1 óráig tűz alatt tartja az állásokat. Koronkai huszár megsebesül, Abermann szakaszvezető fejlövést kap és meghal. Maldeghem gróf, hadnagy Berta törzsőrmesterrel és 160 emberrel június 3-án Marosvásárhelyről Mihályszállásra bevonul. Kuhn főhadnagy parancsnoksága alatt megalakul a 7. század mint a Mihályszállás tartaléka és a Czveits-féle század balszárnya mögé kerül. Hátunk mögé az Ebkötetőre 10 cm mocsarak kerülnek. A tüzérségi zárótűzgyakorlatoknál az eredmény, sajnos, nem jobb az eddigieknél.

Egy évvel ezelőtt az ezred a lucki csatához menetelt. Június 10-ig az időjárás igen rossz. Egy-két huszárunkat villámcsapás éri. Június 11-én az oroszok gránáttal lövik az állásainkat. Ugyanezen a napon érkezik meg Königswarter báró főhadnagy és Brázay hadnagy 8 géppuskával és 37 emberrel. A géppuskák elosztását Cserhalmi kapitány a következőképpen oldja meg: Az ezrednek 2 géppuskásszázada marad 8—8 gépfegyverrel; a fennmaradó 6 géppuska mint 5. szakasz a 2., 3. és 6. századhoz kerül. Ezredünknek tehát 22 gépfegyvere van.

Hanvay kapitányt és Nagy törzsőrmestert a 2. géppuskás-századtól június 15-én öfelsege fogadtatására mint az ezred küldöttjeit Csík-szeredára vezénylik. Különben minden a maga szokott módján folyik. Czveits kapitánynál a munkálatok serényen folynak, a századtarta-

lék a második vonalat építi ki. 21-én orosz járőr közeledik, majd visszavonul. Tőlünk jobbra a 29-es honvédezrednél élénk gépfegyveres puskatűz. Mirbach báró, őrnagy 25-én részletesen megbeszéli a második állás kiépítését és kijelöli az ott elhelyezendő géppuskák helyét. A déli órákban a Tarcaulon lévő orosz üteg jól célzott lövéseket küld tartalékainkra. Tüzéreink válaszolnak. Rövidesen a Tárcaul mögött hatalmas tüzet látunk. Az ellenséges tüzéség elhallgat.

Hanvay kapitány szabadságra megy, majd Albrecht főherceg mellé kerül mint szolgálattévő kamarás. Június végéig a harci tevékenység változatlan. Mióta Gurmann százados a tüzérek parancsnoka, a zárótűz nemcsak eredményesebb, hanem jobb az oroszokénál.

Az oroszok június 4-ére ismét felkészültek egy offenzívára, Kornilow tábornok parancsnoksága alatt. Kelet-Galiciában és Bukovinában ismét fegyelmezett orosz hadak gyülekeznek. Kezdetben ezek a csapatok sikeresen szállnak szembe az osztrák-magyar hadsereggel. A szomszéd német csapatok Kelet-Galiciába mennek és helyükre az Isonzónál súlyos veszteséget szenvedett 7. gyaloghadosztály kerül.

A munkálatok befejeződnek, a Nádasdy- és a Pál-út elkészült. Július 4-én Beuer tábornok megszemléli állásainkat, és a második állás kiépítésével is teljesen megelégedett.

A Galiciából érkező hivatalos jelentések nagyon elszomorítóak. Az ellenintézkedések megtörténte új reményt önt szíveinkbe. Rövidesen július végén megindul az ellenoffenzíva. Ezredünkötl ebben az offenzívában résztvettek Lamprecht Ferenc kapitány, Henriquez Vince kapitány és báró Berg főhadnagy mint repülő. Albrecht főherceggel együtt Hanvay kapitány is részt vesz az offenzívában. Július 11-én az 5. századnál egy orosz katonaszökevény kerül fogságba.

Az orosz tüzéség július 14-én erős tüzzel árasztja el Mihály szállást. Július 17-én a századát régóta vezető Kánya kapitányt elvezénylik. Mindnyájunk által szeretett bajtársunk távozásának híret szomorúan vesszük tudomásul. Lipovcák gyalogsági tábornok július 19-én átveszi a csoportparancsnokságot és állásainkat megszemlélve, megelégedését fejezi ki, úgy a szakszerűen kiépített állásokat, mint huszáraink katonás magatartását megdicséri.

A 10-es huszárok frontszakasza felől 23-án hajnalban heves ágyú- és puskatűzet hallunk. Az orosz roham járőrök támadást kíséreltek meg az Opic-tető ellen, sajnos, eredménnyel. A Nádasdy-husároknál riadó. Az oroszok reggel heves tüzzel árasztják el Mihályszállást. Erezzük a nemrégén érkezett nehéz mozsárütegek hatását. A délelőtt folyamán a 6. és 7. század is ellenséges tüzet kap. Nemcsak a lövészárkok, hanem a fedezékek is néhány teletalálatot kapnak. Az ellenséges ágyúzás egész napon át tart. Most már nyilvánvaló, hogy az ellenségnek komoly szán-

Széchenyi gróf kadét, Schwartz főhadnagy, Fekete báró kapitány,
Waldbott báró főhadnagy, Motesiezky hadnagy.

Kánia kapitány, Babics főhadnagy, Hanvay kapitány, Steiger kapitány,
Czveits kapitány, Herberstein Herbert gróf hadnagy, von der Luhe
főhadnagy, Lennich kapitány, Nedeczky hadnagy, Stürgkh gróf hadnagy,
Schwartz főhadnagy.

Rothental báró, Türk, Montenuovo herceg főhadnagyok, Nelky, Himmel kapitányok és Patzenhofer alezredes.

Stürgkh gróf hadnagy és a rohamszakasz.

dékai vannak, ezt abból is következtethetjük, hogy drótakadályainkba rohamnyílást lőnek.

Huszáraink éjszaka heves ellenséges tűzben javítják ki a megromgált állásokat és drótakadályokat. Az oroszok állandóan lőnek. Lőszerhiány miatt a mi tüzérségünk hallgat. Július 24-én a pergőtűz folytatódik. Huszáraink már türelmetlenül várják az ellenség megmozdulását, bízva abban, hogy tüzérségi segítség nélkül is sikerül a támadást visszaverni. Fáber főhadnagy, aki egy felderítő járőrrel kiment, a mi állásaink felé vezető telefonhuzalt hoz magával. Az ágyútűz 25-ére virradó éjjel tovább tart. A Babics-század tábori őrseit reggel 4 óra 35 perckor megtámadja egy orosz század. 5 órakor hatalmas pergőtűzzel árasztja el az ellenséges tüzérség állásainkat. Az orosz gyalogság rohamra készül. Most a tüzérségünk a megtakarított munióval zárótűzet ad le, erre az orosz gyalogság visszavonul. A kiküldött járőrök megállapítják pontosan az orosz roham század gyülekezőhelyét, ahol fegyvereket, robbanóanyagot és ruhadarabokat találnak és hoznak magukkal. Összesen 4 halottunk és 7 sebesültünk volt, a derék Bernyák káplár a 2. géppuskás századtól éppen akkor esett el, amikor gépfegyverével löni készült.

Július 26-án már ismét teljes a nyugalom. A huszárok kijavítják az állásokat és a drótakadályokat. Bauer tábornok megszemléli 27-én a már kijavított állásokat. Steiger kapitány átveszi az első félézred parancsnokságát. Mirbach báró őrnagy, mint a második félézred parancsnoka a mihályszállási frontszakaszt vezeti. Kuhn hadnagy járőrével július 31-én ismét orosz hadianyagot hoz magával.

Augusztus elején az orosz sereget a mieink Kelet-Galiciában mindenütt visszaverték. Mackensen tábornagy seregei támadásra készülnek. Nincs kizárva, hogy az oroszok a mi frontszakaszunkon is visszavonulnak. * Minden előkészületet megtettünk az esetleg visszavonuló ellenség üldözésére. Augusztus 6-án megérkezik Scheuer kapitány a 29. pótállítmánnyal és átveszi a 7. század parancsnokságát, ugyanehhez a századhoz kerülnek Szilágyi főhadnagy és Motesiczky zászlós is. A pótállítmánnyal érkezett 233 embert a századok közt osztják szét. Az orosz tüzérség egészen augusztus 11-ig hallgat, ekkor azonban Mihályszállást ismét erősen munkába veszi. Augusztus 13-ára virradó éjszaka orosz járőr közeledik Fekete báró századához, Varga őrmester kézigránátokkal egymaga elkergeti őket. Kuhn hadnagy egy járőrrel megállapítja az orosz védőállásokat.

A korytnicai csatában tanúsított hősiességükért Schwartz és Kocsis főhadnagyok megkapják augusztus 18-án a katonai érdemkereszt III. osztályát. Augusztus 19-én Molnár hadnagy megérkezik egy pótállítmánnyal, ennek szétosztása után a századok állománya

160 főre emelkedik. Gorcey gróf alezredes, kit két hónapra ezredünkhöz osztottak be, augusztus 22-én megérkezik. Hétfőn, 27-én kis rohamgyakorlatot tartunk, itt mutatják be az összes fegyvereknek helyes együttműködését harc közben. Bauer tábornok egy hasonló gyakorlat alkalmából augusztus 31-én meglátogatja ezredünket és a legnagyobb elismerését fejezi ki. Az orosz tüzérség ez időtájt csak ritkán és rosszul lő.

Szeptember 20-án Babics főhadnagyot és a négy legjobban dekorált huszárt beosztják a Csíkszeredán Őfelsége fogadására kivezényelt díszszázadhoz. A 3. századnál 3 román szökevény jelentkezik, szeptember 3-án, a 10. lovashadosztály parancsnoksághoz küldjük őket. Az ezredünk frontszakaszán semmi újság. Nagy örömmel halljuk kelet-galiciai nagy sikereinket. Az ellenséget csapataink az osztrák határon túlkergették. Szeptember 5-én a nagyszerűen vezetett német csapatok beveszik aránylag igen kis veszteséggel Rigát. Most már ismét ellenséges területen húzódik az egész keleti front. Mindnyájan égünk a vágytól, hogy végre az olaszoknak is megadhassuk a kegyelemdőfést. Ali isonzo-i csatában az olaszok egészen Görzig nyomultak ugyan előre, de minden talpalatnyi földet csak nagyon súlyos veszteségek árán tudták hősiiesen küzdő csapatainktól kikényszeríteni. Az ezred is Olaszországba szeretne jutni, de egyelőre itt kell maradnia. Szeptember 8-án és 9-ön ismét megkezdődik az orosz tüzérségi tevékenység. Szeptember 12-én éjszaka orosz járőrtevékenység. Müller Elemér főhadnagy bevonul az ezredhez és a második gépfegyverszázadhoz osztják be. Frigyes főherceg hadseregfőparancsnok fogadására Gyimesbükkre 13-án egy küldöttség megy. A küldöttség tagjai Czveits kapitány, Montenuovo herceg főhadnagy, Szokolics törzsőrmester és 4 huszár.

Szeptember 15-én az oroszoknál nagy a mozgolódás, a kiküldött járőrök a most állásban lévő ezred leváltását jelentik.

Kicsi-Bükkhavasán rohamtanfolyam létesül, amelyre minden ezred küld embereket. Az ezredparancsnokok szeptember 20-án parancsot kapnak, hogy a rohamtanfolyamokon tartott érdekes gyakorlatokat végignézzék. Himmel Henrik kapitány a pótszázadtól bevonul az ezredhez és átveszi a 2. század parancsnokságát, amelyet egészen a háború végéig vezet. Nelky Jenő kapitány, aki hadüzenetkor mint diplomata Amerikában tartózkodott, nagy nehézségek árán hazatér, majd pár hónapi pótszázadnál való tartózkodás után bevonul az ezredhez. Nelky az 5. század parancsnokságát veszi át. Az ellenséges repülőtevékenység valamivel élénkebb. A tüzérségi tűz változatlan. Az állások előtt fát gyűjtő 6. század néhány huszára oroszokra bukkan, kölcsönös lövöldözés után mindkét fél veszteségek nélkül tér vissza állásaiba. Október hó folyamán a harci tevékenység változatlan.

Október 8-án egy, a németek fogságából megszökött románt hoz-

nak be a frontról. Orosz támadásokról ismét sűrűn érkeznek jelentések. 20-án Kuhn hadnagyot 20 emberrel a Tóhavasra küldik. A járőr huszárai lelőnek két orosz őrszemet, mire egy járőr üldözőbe veszi őket, de sikerül a túlerőben lévő ellenség elől megmenekülniük és veszteség nélkül állásainkba visszatérniük. Október 14-én változatlan tüzérségi tevékenység mellett az Aladár-állás előtt felbukkan egy orosz járőr, de a mieink heves tüzelésére csakhamar visszavonul. Kuhn főhadnagy sűrű járőrözéseivel pontos felderítőszolgálatot teljesít. Foglyot nem tudunk ejteni, mert az oroszok állandóan állásaikban tartózkodnak. Októberben semmi nagyobb esemény nincs.

26-án nagy örömmel halljuk, hogy seregeink áttörték az olasz vonalakat a tolmein-karfreiti csatában. 27-én még boldogabban halljuk az olaszok fejvesztett menekülésének hírért és a foglyul ejtettek számát. Örömmel háromszoros „Hurrá!”-kiáltással hozzuk az oroszok tudomására. Ami az olaszoknak $2\frac{3}{4}$ év alatt nem sikerült, azt az egyesült német és magyar-osztrák csapatok egy pár nap alatt érték el. Hatalmas mennyiségű hadifelszerelést, ágyút és foglyot ejtettünk. Az olasz a Piave mögé kénytelen menekülni s ezután már csak idegen segítséggel tudja tartani magát. Sajnos, ezt az idegen segítséget megkapta. A nagy diadal újabb dicsőséggel övezi a központi hatalmak zászlait. Mindenütt, itt is, otthon is, mindenki ujjong.

Frontszakaszunkon november 13-áig egyformán ugyanaz a harci tevékenység. Fekete báró, kapitány átveszi a Domokoson lévő lovaszázad parancsnokságát, a hadosztály utolsó lovasalakulata a háború végéig az ő vezetése alatt marad. November 13-án és 14-én erős orosz tüzérségi tevékenység. Éjjel 12 órakor az oroszok megtámadják Opicetöt, de véresen visszaverik őket. Délután 1 órakor az oroszok a 6. századnál próbálkoznak. Babics főhadnagy 40 huszárral előremegy, de eredménytelenül tér vissza. Ezután a tüzérségi tevékenység ismét a régi.

November 15-én érkezik a hír, hogy Oroszországban ismét forradalom tört ki, az egész ország Lenin kezébe került. Ez az utolsó állomás. Az oroszok ezentúl maguk választják tisztjeiket, árkaikból zene és örömujjongás hallatszik. A monarchia megbízottai nemsokára megkezdik a béketárgyalásokat. A propagandatevékenység részünkről ismét megkezdődik. Ennek ellenére frontszakaszunkon semmi változás. November 18-án örvendetes hírt hallunk, a lucki csatában fogságba esett Sulkowski herceg, alezredes megérkezett a pótszázadhoz. Hazatért ezredtársunkat Ófelsége magánkihallgatáson fogadja és bátor magatartásáért a legmelegebb elismerését fejezi ki; rövidesen az ezred vezetéséért megkapja a III. osztályú vaskorona-rendet. A lovas-század eddigi parancsnoka, Götzen gróf, kapitány bevonul és átveszi az első félézred parancsnokságát.

Fáber főhadnagy november 19-én 40 emberből álló különítménnyel az orosz állások ellen indul. Az egyes járőröket Széchenyi gróf, Congegner Károly és Tallián báró, önkéntes őrmesterek vezetik azzal a feladattal, hogy az ellenséges drótkadályokat robbantsák fel. A járőrök ügyesen és észrevétlenül érkeznek az ellenséges árkokhoz, a robbantóanyag elhelyezésekor az oroszok észreveszik őket. Erős tűzharc fejlődik ki, csak nehezen és az ellenséges ágyútűztől állásainkig üldözve vezet vissza a kezén sebesült Fáber főhadnagy huszárait.

November 21-én havazik. A tüzérségi tevékenység a régi. November 23-án Bartha ezredes hadosztályparancsnokunkhoz megy, hogy altábornaggyá való előléptetéséhez az ezred szerencsekívánatait tolmácsolja. Bauer altábornagy a háború kitörése óta dandárparancsnokunk, később hadosztályparancsnokunk volt, úgy a tisztikar, mint a legénység a legnagyobb szeretettel viseltetett irányában. A legnehezebb helyzetekben mindig személyesen vezette a reábizott csapatokat és a legnagyobb feladatokat is a legteljesebb sikerrel oldotta meg mindenkor, azért viseltettek iránta csapatai bizalommal. Tschögl hadnagyot főhadnaggyá és Herberstein gróf, zászlóst hadnaggyá nevezik ki. December 3-án Jobst ezredes, az első hadsereg műszaki felügyelője, ezredünkhöz érkezik, megszemléli az első és második állást, a megfelelő kiépítés és az állás karbantartása felett megelégedését fejezi ki. Időközben a propaganda-tevékenység erősödik.

A 10. lovashadosztály december 7-én déli 12 órakor tíznapos fegyverszünetről értesíti csapatait, egyben parancsban közli erre az időre szóló rendeleteit. Mirbach báró, őrnagy a soproni pót század parancsnokságát veszi át, helyére Patzenhofer őrnagy (H. 13) kerül. December 8-án az oroszok csapatosan elhagyva árkaikat közelednek felénk, propagandatisztünk, Wurmbrandt gróf, hadnagy fogadja őket, kérdéseinkre nyíltan és szívesen válaszolnak; örülnek a fegyverszünetnek; jól tápláltak és jól öltözöttek, valamennyien Lenin buzgó hívei.

December 8-án meghal tüdőgyulladásban Reimer Albert főhadnagy, aki 1906-tól 1911-ig ezredünkénél szolgált. Ez a kiváló tiszt elsőrendű úrlovás volt és bátyjával együtt a Nádasdy-huszárok díszére vált.

Most élénk barátkozás indul meg az ellenség és a legénység között, rendszeresen találkoznak 1 és 3 óra között az állások előtt. Az állásainkba azonban tilos a bemenet.

December 11-én a limanowai csata évfordulóján Bartha ezredes szép beszédben méltatja a huszárok előtt a csata jelentőségét. A csendes tábori mise alatt elesett bajtársainkra gondolunk. December 16-án parancs érkezik a IX. hastestparancsnokságtól, mely a 10. lovashadosztály állásaiban eltolódást rendel el. Az 1., a 3. és az 1. géppuskás-

Montenuovo herceg főhadnagy és a műszaki század.

Orosz állások a Mte Tarcaulon.

Mihályszállás ◊ 1467, ◊ 1484, Tóhavas ◊ 1487.

Lapossarok ◊ 1604.

század Götzen gróf, kapitány parancsnoksága alatt Bükkhavaspatakra kerül. Az ezred többi része átveszi az állásokat, a 3. és 5. század frontszakaszát a jászkun huszárok veszik át.

Őfelsége 10-én Csíkrákoson csapatszemlét tart. Ezredünkötől Montenuovo herceg, kapitány, Fáber főhadnagy és 3 huszár megy a szemlére. Szorgalmasan folyik a gyakorlatozás. Harcszerű gyakorlatokat tartunk, hogy a legénységet a hosszú állásharc után a mozgóharcra ismét begyakoroljuk. A tisztikart különböző harchelyzetek megoldására kell alkalmassá tenni. Az orosz barátkozás fokozódik, december 22-én sűrű csoportokban közelednek felénk az oroszok, mesélik, hogy a békét biztosnak tartják, hogy ezredesüket és sok tisztjüket elkergették, ezredparancsnokukká egy zászlóst választottak és tisztjeik legnagyobb részét a legénység köréből veszik. A katonák legnagyobb része szabadságra ment és ezek már többet vissza sem térnek, emlegetik, hogy rövidesen elhagyják állásaikat, 30-án tényleg kiűrtik azokat és elvonulnak állítólag Jassy irányában.

1918 január 1-én az orosz állások még mindig elhagyottak. Egy-két tisztünk átlátogat az árkokba. Az állások teljesen elhanyagoltak és üresek, az ellenség néhány gázárc és ásó kivételével mindent magával vitt.

Steiger kapitány a hadsereg főparancsnoksághoz, Czveits kapitány a hadügyminisztérium III. R. ügyosztályába kerül. Az ezredsegéd tiszt teendőit továbbra is Mouillard főhadnagy látja el.

Csapataink kiképzése a brest-litowski béketárgyalások közben vígan folyik. Az orosz állásokba való belépés a béketárgyalások alatt tilos. Bauer tábornok 22-én megszemléli és megdicséri állásainkat, tőlünk átmegy a 13-as huszárokhoz. Egenletes 5 és 10 fokos hideg szép időnk van. Tekintettel a közelgő tavaszi vetési munkálatokra, a legénység 10%-át szabadságot adjuk. Tisztjeink a nyugodt időt szintén felhasználják és szabadságra mennek, sőt egy-két napra meglátogathatják a közelben fekvő Brassót és Bukarestet is.

Az ezred január 26-án átveszi a 13-as huszárok 2. századának frontszakaszát. Az ezredparancsnokság január 28-án a Rakotty ás-völgybe költözik. A jászkunok elvezénylése nagyon elnyújtotta frontszakaszunkat és ez a körülmény nagyon megnehezíti az élelmezést. A századok széles területen állanak. Előttünk nincsen ellenség. Szép időnk és jó fedezékeink vannak. Majdnem békében érezhetnénk magunkat. Csak ritkán küldünk ki járőrt. Tisztjeinket továbbra is a roham- és gépfegyvertanfolyamra vezénylik. A közelgő harcokban mindenféle fegyverrel jól kell bánni tudnunk.

Február 2-án Flandorffer Pál kapitány, aki a háború kitörése óta a fronton volt, bevonul az ezredhez, eleinte a 2. lovashadosztálynál (Ziegler altábornagy) volt az oda beosztott 9-es huszártörzsszakasz

parancsnoka, a hadosztály összes harcaiban résztvevett, onnan 1917-ben a pótszázadhoz, majd Marosvásárhelyre került, az ezredhez érkezve, átveszi a 3. század parancsnokságát s azt ettől az időponttól kezdve az asiagói harcok végéig vezeti.

Ófelsége Csíkmadarásra érkezik. Bartha ezredes résztvesz a fogadtatásban.

Az orosz legénységgel való barátkozás sok veszélyt rejtett magában. Embereink sokkal többet tudtak meg, mint amennyire szükségük volt, mindenekelőtt a legveszedelmesebb jelenség a fegyelem teljes hiánya tárult szemük elé, látták az orosz legénységnek vágyáhozát a háború gyors befejezése és a mielőbbi hazatérés után. Mi tisztek már kezdetben rossz szemmel néztük az oroszokkal való barátkozást, annak ellenére, hogy jó emberanyagunk volt és megbízhattunk benne, de egészen felesleges volt, amint az később beigazolódott, hogy legénységünket érintkezni engedték a forradalmi tanoktól megmételtyezett csapatokkal.

Több emberünk érkezett meg fogságból, ahol az oroszok mindent elkövettek, hogy a világboldogító forradalmi eszmét becsempésszék hazánkba. Első hazatért és az ezredhez azonnal bevonuló fogoly Leszkovics káplár volt az 5. századtól. A visszatérő emberek még tisztességes katonák, kik tudván kötelességüket, vágnak a frontra, hogy többi bajtársaikkal együtt harcoljanak. Kétségtelen azonban, hogy a hazatérő szláv csapatok megmérgezték a mögöttes országrészeket és ezzel megvetették az alapját gyászos bukásunknak, a monarchia összeomlásának. 1918 elején még senki sem gondolta erre.

Csak most érkeznek parancsok, hogy a legénységet megfelelően fel kell világosítani és kitanítani. Ez a Nádasdy-huszároknál felesleges, a szláv csapatoknál pedig elkésett intézkedés. Február 11-én érkezik az örömhír, hogy Oroszországgal megkötöttük a békét, a románoknak pedig rövid lejáratú ultimátumot küldtünk.

Az ezrednél 14-én minden intézkedés megtörténik az esetleges előnyomulásra és a Tárcául megszállására. Két századból és négy géppuskából álló különítmény Fessier kapitány parancsnoksága alatt terv szerint a Tarcaulra kerül. Feladat a román drótakadályok megsemmisítése. A Trotus-völgyben a nap folyamán két román századot látunk. Másnap a románok húsznapos fegyverszünetet kérnek, de haladékot csak február 22-ig kapnak. Tekintettel a változott helyzetre, a Tárcául megszállása elmarad.

Február 17-én 230 emberből álló szállítmány érkezik, a huszárokat beosztják a századokhoz. Február 19-én egy román járőr megszállja a Lupuluit. A Tóhavason először csak kevés oláh mutatkozik, a nap folyamán azonban körülbelül 100 ember megszállja az állásokat; 21-re

a második félezred Mihály szálláson gyülekezik, hogy esetleg megkezdje az előnyomulást. A románok ezalatt szorgalmasan dogoznak állásaikon; katonáinkat pedig propaganda iratokkal próbálják demoralizálni. Friedmann hadnagyot átküldjük, hogy az eljárás ellen tiltakozzék. Február 21-én az ezreden belül eltolódások vannak. Velünk szemben a 2. román lovashadosztály áll, amely már megkapta a hivatalos értesítést, hogy a béketárgyalások megkezdődtek.

A rohamfélezredhez vezényelt Conlegner zászlós bevonul századához. Következő napon egy román járőr közeledik állásainkhoz, elfogására készülünk, de a sűrű erdő a románok segítségére van és elmenekülnek. Bartha ezredes 23-án magához rendeli a századparancsnokokat, hogy a Tóhavas ellen indítandó támadás részleteit megbeszélje. Az ellenség állásainak és a megszálló erők nagyságának megállapítása céljából Conlegner zászlós 8 huszárral 24-én, a hajnali órákban, 1 méter magas hóban az ellenséges állások felé indul, a román állásokat 40 lépésre megközelítve, azok mentén pontosan megállapítja az összes gépfegyverállásokat és részletes jelentést hoz. A velünk szemben lévő ellenséges csapatokat gyalogság váltja le. A 10. huszárezred frontszakaszának területén 26-án Bauer altábornagy, Bartha ezredes, Patzenhofer őrnagy, Himmel, Scheuer és Fessier kapitányokkal megbeszéli az előny omulást. Február 27-én Türk Károly főhadnagy bevonul és átveszi az 1. század parancsnokságát. A Tóhavas ellen indítandó támadásra már megtettük az összes előkészületeket. A románokhoz intézett ultimátum március 1-én, délután 6 órakor jár le, de erősen tartja magát a hír, hogy Czernin gróf, külügyminiszter és a román király között találkozás jött létre.

Március 1-én két román katonaszökevényt fogunk el, ezek csapataik állásáról, hangulatáról önként igen értékes jelentésekkel szolgálnak.

Az ultimátumunkra érkező román válasz nem volt kielégítő, kikötéseink feltétel nélkül való elfogadására március 2-án déli 12-óraig kapnak haladékot. Ebben az órában az ezred harcra készen áll, felkészülve a Tóhavas ellen indítandó támadásra. A támadás megkezdésére a 10. lovashadosztály parancsát kell bevárnunk. Úgy a tisztikar, mint a legénység türelmetlenül várja a parancsot, hiszen ez az állás-harc végét jelenti és újabb tettekre ad lehetőséget.

Sajnos, a támadás mindig későbbre és későbbre tolódik. Március 6-án tudomásunkra jut, hogy az oláhok március 12-ig fegyverszünetet kötöttek és azonnal megkezdtek a béketárgyalásokat. A legellentéesebb hírek keringenek. Szó van arról, hogy ezredünk az olasz hadszíntérre kerül. Ez a hír nagy örömmel töltött el mindenkit, mert a Nádasdy-husárok a múltban is mindig dicsőséget arattak Olaszországban.

Götzen gróf, kapitány őrnagy, Friedmann tartalékos hadnagy főhadnagyi kinevezése megérkezett. Március 8-án a románoknak ki kell üríteni az összes magyar földön lévő állásaikat. Másnap Gerzabek hadnagy (D. 3.) 51 emberből álló szállítmánnyal az ezredhez érkezik. Az újonnan érkező huszárokat beosztják a századaikhoz. 10-én megállapítjuk, hogy a Tóhavason csak egy oláh tisztijárőr maradt. Az ellenség 12-én ezt az állást is kiüríti. Parancs szerint a Tóhavast megszállja egy altiszt tizenkét emberrel; a 3. század 4 géppuskával Bálványosra megy. Március 10-én az idő megváltozik és a sűrű havazás járhatatlanná teszi az utakat. Csak nagynehezen lehetett a 3. századhoz vezető utat kiásni és az élelmet a Bálványosra eljuttatni. Március 25-ig semmi változás. 25-én az egy ulánusszázad által leváltott 3. század bevonul az ezredhez.

A hivatalos jelentés a németek nagy amiensi sikereiről számol be. A németek az ellenséges állásrendszert 6 óra alatt legázolták és a rohamcsapatok 20 kilométer mélységig hatoltak be az ellenség által megszállt területre. Amit a franciák, angolok, amerikaiak évekig tartó küzdelemmel nem tudtak elérni, azt a németek rövid idő alatt megteszik. Sikereik titka a kiváló hadvezetés és a hősiesen küzdő csapatok. A győzelmi híreket kitörő örömmel fogadja a front. Március 27-én kihirdetik a román különbeke megkötését.

A mihályszállási tartózkodást az állandó 10—20 fokos hideg kellemetlenné teszi. Április 1-én elszállítják a hadi anyagot, ez az indulás biztos jele.

3-án Bartha ezredes már Bálványospatakára megy. Az ezred századai április 4-én szintén Bálványospatakán gyülekeznek, majd innen Felsőlokra mennek. Az út célja Csíkszenttamás. Április 6-án ideérkezünk. Bauer altábornagy szemlét tart az ezred felett és megelégedését fejezi ki. Az ezred jó kondícióban, feszes tartásban és maródiak nélkül érkezik meg. Április 7-én pihenőnap, fegyvereinket és felszerelésünket hozzuk rendbe. Trénünk málhásállataink csekély száma miatt az összes hadianyagot nem bírja magával hozni. A rendkívül nagy takarmányhiány meglátszik lovainkon, szegény állatok a háború folyamán nagyon sokat szenvedtek és sok el is pusztult közülök. 10-én tűz üt ki a faluban, amit derék huszáraink segítségével hamarosan eloltanak. Április 11-én az összes századok megkezdik a rendes foglalkozást. Nagy súlyt helyezünk a sportra, hogy embereinket ügyességre neveljük, ez nagy örömet okoz huszárainknak. A szellem kifogástalan. Április 13-án sportünnepélyre készülünk, melyet nagy sikerrel meg is tartunk 14-én. Huszáraink teljesítménye igen szép. A díjakat Bartha ezredes személyesen osztja ki. A századokat 16-ikától gyalogsági kiképzési tervezet szerint oktatják. Huszáraink gyorsan pihenik ki magukat és a hosszú állóharc

Rohr vezérezredes és Bartha ezredes a mihályszállási lövészárokban.

Zsákmányolt olasz ágyúk.

A Galmarara-völgy Asiago mellett.

A II. félézred Asiagónál.
Nelky kapitány, Scheuer kapitány, Götzen gróf őrnagy,
Fessier kapitány, Rupprecht zászlós és Friedmann főhadnagy.

fárasztó tünetei rövidesen eltűnnek. Április 19-én Bauer altábornagy a hadosztály összes törzstiszt, illetve törzstisztjelöltjével gyakorlat keretében lóháton megbeszéli egy hadosztály támadását.

Az ezred 21-én a falu templomában istentiszteleten vesz részt. Délután indulási parancs érkezik, mely szerint 25-én megkezdődik a bevagonírozás. Biztos, hogy Olaszországba kerülünk, bár a cél még ismeretlen előttünk.

Május 2-án indulás. Az 1. szállítmánnyal az ezredtörzs, az 1. és 3. század indul el Csíkszentdomokosról. A többi század szállítmányai követik az elsőt. Az ezred egyes szállítmányainak útja Szászrégen, Marosvásárhely, Kolozsvár, Nagyvárad, Békéscsaba, Szabadka, Gombos, Vinkovce, Brod, Zágráb, Karlstadt, Laibach, Görzön át vezet a csatateret érintésével, ahol az osztrák-magyar csapatok hervadhatatlan babérokat szereztek.

*

Csak május 9-én vagoníroz ki az ezred Fontana-Freddában és Vigonovóba menetei, ahol beszállásol. Egyelőre nincs arról szó, hogy állásba kerülünk és azért tisztjeink szabadságot, vagy rövidebb időre szóló eltávozási engedélyt kapnak. Szabadságolt tisztjeink Görzöt, vagy a monte-st.-gabrielei állásokat nézik meg (ahol 11 olasz támadást morzsoltak szét csapataink) és a 12. isonzói csata kiindulási pontját. Ebben az ütközetben hős csapataink egészen a Piavéig kergették az olaszokat, oly nagymennyiségű ágyút és hadianyagot zsákmányolva, amennyire a világtörténet folyamán még példa nem volt. Május 18-án a műszaki század St.-Giovanni Visprára kerül, hol a hadosztály összes műszaki századai új kiképzésben részesülnek. A 63. gyalogezred parancsnoka tisztjeinknek igen érdekes előadást tart 19-én a gyalogsági szolgálatról és századvezetésről.

Boroevic tábornagy május 20-án a vigonovoi gyakorlótéren — amelyen hajdanában Radetzky és Gyulay csapatai gyakoroltak — meg szemléli az ezredet és megelégedését fejezi ki, szavaiból kivehető, hogy a várva-várt offenzíva előtt állunk. Még a délután folyamán sürgönyutasítás érkezik az összes tanfolyamok beszüntetésére; a szabadságolások is további parancsig véget érnek. A hadosztály indulás előtt áll. A Boroevic-hadseregsoportból Konrád gróf hadseregsoportjába Belluno, Félte vidékére kerülünk. Május 23-án délután megkezdődnek az indulási előkészületek. Az ellenséges repülőtevékenység nagyon élénk. A számra nagyobb, felszerelésre jobb olasz repülőgépek nemcsak a frontot, hanem a mögöttes országrészeket is nyugtalanítják. A repülőök miatt csak éjszaka menetelünk. Az ezred a trénnel együtt május 24-én Capella Maggiorin át Mescolinire megy és itt a szabadban

táborozik. Május 25-én Fadaltóba; 26-án pedig zuhogó esőben a Bel-luno melletti Lavigóba menetelünk, itt egy napi pihenő. 28-án Pasura, 29-én Formegánra érkezünk. Megérkezés Feltrére május 31-én, majd június 1-én Arinára folytatjuk utunkat, innét pedig Pieve Tesinóra érkeve, találkozunk hadosztályunkkal (10. lovashadosztály). A nagy meleg és a nehéz utak ellenére a fegyelem kitűnő. Alig van feltört lábú huszárunk. Parancs érkezik, hogy június 5-én gyakorlatozzunk. Az összes századok ezredkötelékben végzik gyakorlataikat. A Nádasdy-huszárok rohamcsapata és valamennyi rohamtanfolyamot végzett huszárja Conlegner hadnagy parancsnoksága alatt gyülekezik és vezetése alatt gyakorlatozik. A délután folyamán Marterba, a Suganavölgybe való indulásra érkezik parancs. Az indulást elhalasztják, ezredünk továbbra is Pieve Tesinóban marad és folytatja a gyakorlatozást. Június 9-én ünnepélyes istentisztelet, amely keretében Lichtenstein herceg, tábori lelkész felemelő szép beszédet mond. Bauer altábornagy a tisztikart magához rendeli és rámutat azokra a nehéz feladatokra, amelyek az ezredre a legközelebbi időkben várnak, egyúttal a legmelegebb szavakkal buzdítja a tisztikart, hogy a szokott bátorsággal állja meg helyét. Este 9 órakor Bienon át Marterra indulunk, másnap Levicóba érünk és 11-én itt pihenünk; 12-én Vigolo Vattaróra érkezünk. Bartha ezredes 13-án Weber von Webenau gyalogsági tábornok, hadtestparancsnoknál jelentkezik, aki jelenleg a 10. lovashadosztály felett is rendelkezik.

Este 10 órakor Casarára és Wirtire menetelünk. Wirtire 14-én megérkezve, csak a két géppuskás századunk szállásol be. Az ezred többi része Casarára megy. Az egész ezred legénységét még Vigolón hegymászó bakkancsokkal látták el, itt gázálcokat is kapunk, ezeknek a felpróbálásával majdnem egy nap telik el. Lelkesedve halljuk június 15-én a hatalmas ágyúdörgést, mert reméljük, hogy az ellenség üldözéséből már mi is ki fogjuk venni részünket.

Június 15-én a 95. gyalogezrednél beosztott Roller Oszkár kapitány, mint az I. zászlóalj parancsnoka, az elsők közt kel át a Piavén gépfegyvereivel rettentő kárt okoz az olaszoknak, midőn az ellenség ellentámadásba megy át, 12 géppuskájával pusztító tűzzel árasztja el őket és seloi Fleischer ezredesnek még ezt jelenti: „Aç olaszok most indulnak támadásra”, majd hamarosan „Ezredes úr, már szaladnak vissza, egész rajok elestek”. Ez volt az utolsó jelentése, amelyet befejezve, csapata élén az ellenség üldözésére indul, ellenséges ágyúkat zsákmányol, de később az üldözés közben szívlövés éri és hősi halált halt. Hős bajtársunkat olasz földben temették el és ezredparancsnoka a 95. gyalogezred történetében gyönyörű szavakkal emlékezett meg róla, halála után megkapta a Lipótrend lovagkeresztjét.

16-án riadó! Az ezredet Ghertelére és Pustelére rendelik. Az offenzívánkat elárulták. Az első ellenséges állásokat kiürítették és csapataink rettenetes veszteségeket szenvedtek, mert támadásra meg nem érett állások ellen indultak rohamra. A pusztító ágyútűz nem használt! A Pia vén túl a Montellon és Treviso ellen még küzdenek csapataink, de a Hétközség fennsíkján már az offenzíva első napján reménytelen a helyzet. A gyalogság súlyos veszteségei után Asiagóba kerül a 10. lovashadosztály. Június 17-én rengeteg sebesültet szállítanak el az ezredünk mellett, akik angol csapatokkal folytatott nehéz küzdelmekről beszél-

nek. Kétségtelen előttünk, hogy ezeket a harcban kimerült csapatokat kell leváltanunk. Az összes ezredparancsnokokat június 18-án a hadtestparancsnoksághoz rendelik. Itt tudja meg Bartha ezredes, hogy a 10. lovashadosztály a 38. honvédgyaloghadosztályt fogja leváltani. Hadosztályunkra tehát az a feladat vár, hogy a nehéz asiagói frontszakaszt fogja védelmezni, mely sok vér árán kivívott és szívósan védelmezett része az olasz frontnak. Ellenfelünk egy angol hadosztály; élelmezése sokkal jobb, felszerelése kitűnő és amint beszélük, rendkívül bátran harcol. A mi gázárcfelszerelésünket kiegészítik. Hűvös, felhős időben ezredünk lelkesedéssel várja az új ellenség felé való elindítását. 19-én Csanády altábornagy személyesen üdvözlí ezredünket, az új állások megszállásáról beszél és bizakodva emlékezik meg az ezred hagyományos vitézségéről. Az első derült napon nagy a repülőtevékenység, le is lőnek egy gépet a technikailag és számban fölényben lévő olasz repülőök. A délután folyamán minden félezredből

két tiszt (Scheuer kapitány, Flandorffer kapitány. Conlegner hadnagy és Tallián báró zászlós) az új állásokba indul tájékozódni a megszállás és az összes harci eszközök elhelyezése felől. A következő nap az utolsó készülődésekkel telik el. Június 21-én este az ezred Pustele- és Gherteléből elindul a Galmarara-völgyön át az asiagói fennsíkra. Az ezred állása a 16—19-ig terjedő szakaszon húzódik. Tőlünk jobbra a 26. gyalogezred, balra pedig a 13-as huszárok vannak. Az állások tulajdonképpen csak gránátölcésérből és csak egészen rövid részen lévő, de teljesen szétlőtt árkokból állanak. Drótakadályok alig vannak. A 38. gyaloghadosztályt az éjszaka folyamán Bartha ezredes vezetésével leváltjuk. Az ellenség észrevéve a nagy mozgolódást, vad ágyútűzzel árasztja el a mieinket. Az első félézred a legteljesebb rendben szállja meg az első vonalban levő állásokat. A második félézred egyik százada ezredtartalék a Campo Rovernél, két százada pedig dandártartalék a Monte Rastán. Június 22-én az ellenséges tüzérség éjjel-nappal lő, a mi tüzérségünk csak ritkán, mert takarékoskodik a lőszerrel. Repülőink alig mutatkoznak, az ellenségei annál inkább, egész nap cirkálnak és gépfegyvereikkel minden célra lőnek, tartalékainkra pedig bombákat vetnek. Június 23-án az ellenséges tüzérség hasonló kitartással bombázza állásainkat. A bátor Flandorffer kapitány könnyen megsebesül, de a fronton marad. Június 24-én már túl vagyunk az első nehézségeken, a frontszakaszon található csekélyszámú fedezetet és kavernát berendezzük, az utánpótlás is nagyjában megfelelő. Megállapítható volt már, hogy a huszárok ezen a nehéz frontszakaszon is teljesíteni fogják kötelességüket. Az ellenséges tüzérségi tevékenység még jobban erősödik 25-én. Az angolok nemcsak az első állást, hanem a tartalékokat és az egész Ássa völgyet hatalmas tűzzel árasztják el. Tüzérségünk hallgat. Huszárainkra, akik a négy évi háború alatt sohasem tapasztalták ellenséges tüzérség fölényét, nyomasztóan hat ez a körülmény. Asiago az állandó hatalmas tüzérségi tűzben elpusztult. Egy mély pincében van a frontszakaszparancsnokság. Csak Szűz Mária szobra áll a főtér közepén sértetlenül. Asiago északi szélén egy csomó szétlőtt teherautó hever, egy ellenséges éjszakai ágyútűz eredményeként. Boscotól északra egy igen bátor ütegünk áll, amelyet az ellenség legkitartóbb tüzelése sem képes elhallgattatni, ezerszámra csapnak le körülötte a gránátok, de a tüzérek nem hagyják magukat és mihelyt lehet, ismét visszalőnek a „digóra” (így hívták a huszárok az olasz fronti ellenséget). Az üteg csodálatunkat vívja ki és rövidesen Bosco-üteg néven ismeretes csapatainknál.

Június 26-án az ágyútűz pergőtűzzé fokozódik. A nehéz ellenséges aknavetőök szünet nélkül dolgoznak és hatalmas veszteségeket okoznak a 2. századnál. Ekkor haltak hősi halált a bátor Fáber Herbert

és Szalay főhadnagyok, a 26. gyalogezredtől beosztott Lorschei önkéntes szakaszvezető és 12 huszár; 27 huszár megsebesült. Ugyanekkor Conlegner hadnagy súlyosan megsebesült. Az ezredhez parancs érkezik, hogy ezt az állást állandó tartózkodásra kell kiépíteni. Mindenki tisztában van azzal, hogy ennek az állásnak megvédelmezése súlyos veszteségekkel jár; stratégiai célok azonban úgy kívánják, hogy ezen a frontszakaszon egy lépést sem szabad engednünk. Június 27-én, úgymint az eddigi napokon, megsemmisítő ágyútűz árasztja el az Assavölgy nyugati részét. Mirbach gróf őrnagyot az ezredhez rendelik, hogy a félezred parancsnokságát átvegye. Másnap állásaink ismét súlyos ágyútűz alatt állanak. Horthy István tábornok kezdeményezésének, köszönhetjük, hogy tüzérségünk most már parancsot kapott arra, hogy valahányszor az ellenség állásainkat lövi, a tüzelést erőteljesen viszonzza. 29-én már reggel $\frac{1}{2}$ 4 órakor heves ágyúzás kezdődik. Ugy a mi frontszakaszunkat, mint a kétoldali szomszédunkét is sűrű füstfelhő borítja. 9 óra 30 perckor a tüzelés csillapul. Az ezredtől balra az ellenség támadást intéz az utolsó offenzívánál elfoglalt Monte Bella ellen. Az angolok a mi árkaikba is betörnek, de ellentámadásunk visszaveri őket. Az állandó tüzérségi tűz folytonos veszteségeket okoz s így az a parancs, hogy a lövészárokban szolgálatot teljesítő huszárok valamennyien megkapják a bronz vitézségi érmet, mindenképpen méltányos és igazságos volt. Szalay László és Fáber Herbert bajtársaink holttestét Caldonazzóba szállítjuk, innen pedig a gyászoló hozzátartozókhoz. A 38-as honvédhadosztály aknavetői, gránátvetői és gyalogsági ágyúi helyett a sajátjainkat állítják fel, ezt a változást az ellenség nem veszi észre. Az ezredtartalékot képező 7. század leváltja a 3. századot. Július 1-én a többi első vonalban levő század leváltása is befejeződött. Egész délelőtt erős tüzérségi tűz árasztja el az Assavölgyet. Napközben a közlekedés lehetetlen. A kiképző csoporttól Sporzon Gyula hadnagy és Klobusiczky önkéntes bevonulnak, mind a kettő a 2. századhoz kerül. Ugyanakkor bevonulnak gróf Bethlen László és Rupprecht Antal önkéntesek is, előbbit a műszaki századhoz, utóbbit a 2. félezred parancsnoksághoz osztják be. Július 2-án reggel baloldali szomszédunknál hatalmas ellenséges tüzérségi rajtaütés, amely kivételesen megkímél bennünket. A délelőtt folyamán 6—8 gépből álló ellenséges repülőrajok keringenek állásaink felett. Délután a Bosco-üteg ellen gáztámadást intéz az ellenség. A kitűnő üteg mit sem törődve ezzel, rövidesen ismét löni kezdi az angolokat

Július 3-án ismét tüzérségi rajtaütés. Most is a szomszédos frontszakaszon erősebb a tűz. Bauer altábornagy Brázay hadnagy megfigyelőhelyéről megtekinti az ezred állásait. Az ellenséges tüzérség állandóan működik. Naponta sok sebesültünk van. A rossz élelmezés,

a hiányos ruházat nagyon legyengítik huszárainkat, akiknek a hideg éjszakát szabad, ég alatt kell tölteniök és így sok a betegünk. Másnap változatlanul erős ágyúzás. Az első félezredet a 4-ére virradó éjszaka az Interotto keleti szélén lévő erősen széjjellőtt tartalékállásokba helyezik át. Az élelmezés utánpótlása rendkívül nehéz. A fronton ma nincs halott. Az ellenséges tüzérség a front mögötti területeket lövi. Július 5-én csak jobbszárnyunk, az 5-ik század, áll tüzérségi tűzben, 6-án azonban ismét az egész ezred állásait árasztja el az ellenséges tüzérség lövedékeivel. Reggel 4 óra tájban az ellenség megtámadja balszárnyunkat, de sikertelenül. Délután az ezred ismét tűz alatt áll. Mai napon 10 halottnak és 26 sebesültünk volt. Erősen szétlőtt állásaink sürgős javításra szorulnak. Bartha ezredes 7-én megtekinti a második félezred állásait. A tisztek példás magatartásának köszönhető, hogy a legénység, a sok hiány ellenére, példás fegyelemmel teljesíti kötelességét. A következő napon semmi újság. Az ezredparancsnokságnál Csanády altábornagy érdeklődik ezredünk iránt. Csak a 10-ére virradó éjszaka váltják le ismét a 2. félezredet. Az 1., 2. és 3. század a 1. gépfegyverszázaddal megint az első vonalba kerülnek. A 6. század Asiagóban ezredtartalék, az 5., 7. század a 2. gépfegyverszázaddal dandártartalék. 12-én hatalmas felhőszakadás árkaikat és a kavernákat előnti. A félezred parancsnoksága kénytelen az asiagói vasútállomásnál lévő kavernákba költözni. Július 13-án 252 emberből álló pótszállítmány érkezik. Götzen gróf, őrnagy megszemléli az újonnan érkezőket és a most bevonult huszárokat széjjelosztják az egyes századok közt. Június 15-én állásaink felett repülőharc folyik négy saját és hét ellenséges gép között. Két gépünket lelövik. Az egyiken lévő Hebra főhadnagy 30 lépésnyire állásainktól zuhan le és vidáman siet a fedezékünkbe. Az ellenséges tüzérség miatt nem bírjuk gépét behozni és azt az ellenség 10—12 tüzérségi rajtaütéssel, melyek a 3. század állásainak is szólnak, pozdorjává lövi azt. Berg Miksa báró főhadnagy ezredtársunk az est folyamán bevonul az ezredhez és a 7. századhoz kerül. Az angolok 16-án a Campo Roverétől keletre fekvő állásainkat tartják tűz alatt. Másnap ugyanez a helyzet. Ezen a napon trénnünk ágyútűzbe kerül és súlyos károkat szenved. Július 18-án az ellenség a frontmögötti területeket lövi nehéz gránátai-
val. Az Assa-szoros, Bosnyák-út, Monte Rover és az Interotto keleti lejtője állanak nehéz tűz alatt. 19-én az első vonalban lévő századokat és a tartalékot leváltja a 10. huszárezred. A Nádasdy-huszárok a Monte Rastán lévő tartalékállást szállják meg, mint hadosztály tartalék. Parancsot kapunk, hogy a 16. gyaloghadosztály utasítása szerint új állást építsünk ki. Tekintettel a trénnünket ért veszteségre, azt Pusterlere rendelik, így trénnünk sokkal messzebbre kerül és ezért az élelmezés szállítása a különben is többnyire tűz alatt álló Bosnyák-úton

rendkívül nehéz. Július 20-án Csanády gyalogsági tábornok meglátogatja az ezredet és hosszabb megbeszélést folytat, amelybe belevonja a tüzérségi parancsnokokat is. A következő napokon a szokott tüzérségi tűz. Minthogy az állásépítésre igényelt anyagot megkaptuk és az állást Bartha ezredes a parancsnak megfelelően kijelölte, a munka 21-éről 22-ére virradó éjjel megkezdődik. Július 24-én a félézred és a századparancsnokok a 2. század Dorolétól keletre fekvő állásaiban gyülekeznek. Bauer altábornagy az első vonalban tanúsított bátor magatartásért megdicséri a Nádasdy-huszárokat. A 9-esek most az Interotto keleti lejtőjén lévő állásokban vannak. Itt elég a kaverna. A tisztikar és a legénység kellőképpen kipihenheti magát. A tüzérségi tűz július 30-án valamivel gyengül, az angol repülő, tekintettel a borús időre, kevésbé szorgalmasak, jó időben annál serényebben cirkálnak fejük felett. Fernengel altábornagy a Monte Rastán meglátogatja az ezredet és 31-én Bartha és Gottesmann ezredesek kíséretében bejárja a kiépítendő második vonalat. Napközben az ellenség többször tüzel állásainkra. Augusztus 1-ére virradó éjszaka a gyalogság átveszi a második állást. A századokat a munkánál az 52. gyalogezrednek rendelik alá. Az angolok augusztus 3-án erős tüzérségi előkészítés után támadásra indulnak. Az előterepen tartózkodó egyik bátor járőrünk jelenti a közeledő támadást. A 4-es bosnyákok véresen visszaverik az angolokat, sőt foglyokat is ejtenek. Az ezrednél nyugalom. Másnap sűrűn cirkálnak az ellenséges repülő. A délelőtt folyamán az angol tüzérség a Campo Roverét, az Ássa völgy nyílását, az Interottot és a Galmarara-völgyet lövi. Ez a következménye, rohamfélézredünk sajnos sikertelen vállalkozásának, amely csak felbosszantotta az ellenséget. Másnap ismét sűrű ágyúzás. A frontról géppuskatűz is hallatszik. Bartha ezredes szabadságon lévén, az ezredet Patzenhofer alezredes vezeti. Patzenhofer alezredest a 4. lovasdandár parancsnokságához rendelik, ahol Bauer altábornagy közli vele, hogy olasz támadás várható és hogy a legmesszebbmenő óvatosságot ajánlja.

Götzen gróf, őrnagy Cavalesébe kerül aknavető tanfolyamra. Az első félézredet Himmel kapitány, a másodikat Nelky kapitány veszi át. A tüzérségi tűz augusztus 7-én csökken. A záporosó miatt a repülőtevékenység is szünetel. Ez a helyzet, sajnos, rövidesen megváltozik, amennyiben augusztus 9-én 3 óra hosszat tartó tüzérségi rajtütések vannak az egész vonalon. Az angolok 10-én reggel 3 óra 30 perckor a 10-es huszárok és az 1-es népfölkelő huszárok állásai ellen támadásra indulnak. Az ellenségnek sikerül az első állásokba benyomulni. A Mackensen-huszárok tartaléka elkeseredett kézitusával veri vissza az angolokat. Az est folyamán Nelky kapitány parancsot kap, hogy az 5. századdal szállja meg a Campo Roverétől délkeletre fekvő állást.

A 6. század, mint tartalék, Asiago déli részére kerül. A többi század készen áll az esetleges ellentámadásra. A 11-érői 12-ére virradó éjjel kétórás tüzéregi előkészítés után az angolok ismét támadásra indulnak. Az ellenség az összes utakat nehéz gránátokkal lövi. A támadás most jól irányított tüzérségi tűzünkben összeomlik és az ellenség meghátrál. Másnap a repülőtevékenység még élénkebb, mint eddig és az angolok 6 repülőgépből álló rajokban keringenek az állásaink felett» Mirbach gróf, őrnagy, aki eddig a soproni pótszázadot vezette, mindnyájunk által örömmel üdvözölve érkezik az ezredhez. Másnap Patzenhofer alezredes saját ezredéhez távozik és gróf Mirbach veszi át az ezredparancsnokságot. A fronton gyakoriak az ellenséges járőr-vállalkozások, de legnagyobbreszt eredménytelenek, tüzérségünk visszakergeti őket. Bauer altábornagy augusztus 14-én bejárja az ezredet Mirbach gróf őrnagy társaságában, a félezred- és századparancsnokokkal megbeszélést folytat. Egyidejűleg parancs érkezik, hogy a 10-es huszárokat ezredünk váltsa le. A leváltás 15-én kezdődik. Götzen gróf, az arcvonalban lévő félezred parancsnoka, az asiagói fűtőházban tartózkodik. A 6. század a középső frontszakaszon váltja le a 10-es huszárokat. Henriquez Vince kapitány augusztus 16-án átveszi az ezredsegéd-tiszti teendőket. A leváltás folytatódik. Az 1. század a jobb, a 7. század pedig a bal frontszakaszt veszi át. A 10-es huszárok 8 géppuskáját már 15-én leváltották. Az augusztus 17-i eligazítás értelmében a» fél ezred a 31. gyalogdandárparancsnokság alá tartozik. Az ezredparancsnokság a Monte Dorole mellett a második gyalogezred helyére kerül és a 16-os gyaloghadosztály parancsnoksága alá tartozik. Augusztus 18-án, vasárnap már az egész ezred elfoglalta helyét. Az 1., 6. és 7. század az első vonalban, a 3. század tartalék Asiagóban, a 2. és az 5. század hadosztály tartalék a Monte Dorolén.

A hadosztálytartalékban lévő századok a második állás kiépítésén dolgoznak. Mirbach gróf, őrnagy 20-ról 21-re virradó éjszaka kimegy a lövészárkokba. Az ezredparancsnokság az asiagói fogházba kerül. A 2. század Himmel kapitány parancsnoksága alatt, mint tartalék Asiagóba kerül. A folytonos tüzérségi tűz, az első állásban súlyos veszteségeket okoz. Augusztus 23-án balszárnyunkon felbukkan egy 25 emberből álló ellenséges járőr. Kézigránátokkal elkergetjük őket. Másnap éjszaka ismét megtámadják a balszárnyunkat. A 7. század tüstént visszaveri a támadást, utána tartalékba kerül, helyét a Nelky kapitány parancsnoksága alatt álló 5. század foglalja el. Vasárnap az 1. század két ellenséges támadást ver vissza, 8 sebesült van, 2 ember eltűnt. Augusztus 26-án éjszaka 10 óra 30 perckor Nelky kapitány századát az angolok minden oldalról megtámadják. Egyidejűleg úgy a mi, mint a balszomszéd népfelkelő huszárok frontszakaszát pergőtűz alá veszi az angol

tüzérség. Utána közvetlenül megindul az ellenséges támadás, melyet egy foglyul ejtett káplár vallomása szerint 8 angol század hajtott végre. Közvetlenül éjfél előtt érkezik a jelentés az 1. népfelkelő huszároktól, hogy az ellenség benyomult az első vonalba és az ellentámadás nem sikerült. Erre gróf Mirbach őrnagy a tartalékot (7. század és a 3. század egy szakasza) készenlétbe Asiago déli szélére rendeli azzal a paranccsal, hogy teremse meg azonnal az összeköttetést a népfelkelő huszárokkal. Ezt a parancsot a harci járőrök azonnal teljesítik. Hímmel kapitány jelenti, hogy éjfélkor a középfrontszakaszon gyülekezik az ellenség. Türk kapitány a jobbszárnyról jelenti, hogy az angolok a 26. gyalogezredet megtámadták. A helyzet csak reggelre tisztázódik, ekkor jelentik az 1. népfelkelő huszárok, hogy ismét elfoglalták régi állásaikat. A balszárnyon Nelky kapitány két szakasz erősítést kér, melyet azonnal meg is kap. Nelky kapitány a 26-iki támadásról a következőket jelenti:

Avetól nyugatra századom jobbszárnyán az ellenség benyomult. Tartalékszakaszommai (3 századtól) azonnal ellentámadásra indulok, ez pillanatnyilag megmenti a helyzetet. Ezalatt a túlerőben levő ellenség századom balszárnyán az 1. népfelkelő-huszároknál áttör. A balszárnyamon lévő géppuskák kezelő-legénységét megölik. Így mindkét szárnyon balról és hátulról körül vagyok véve. A századot a 993. magaslat éjszaki lejtőjére vonom, ott gyülekeztetem és ellentámadással visszaállítom a régi helyzetet.

24-ről 25-re virradó éjjel már alkonyat óta sűrű ellenséges járőrtevékenység. A járőröket gépfegyver- és kézigránáltűzzel elkergetjük. 10 óra 30 perckor erős tűzérségi rajtaütés balszárnyunkon, félórán belül megindul nagy erővel az ellenséges támadás. Ágyú-, gépfegyver- és gránáltűzünkben a roham összeomlik. Az ellenség visszavonulása után tábori őrsünk visszamegy helyére és az ott befészkelte angolokat kézigránáltűzzel elkergeti. A jobbszárnyunkon tűzérségi előkészítés nélkül támad az ellenség, de itt is kénytelen gépfegyver - tűzünk elöl visszavonulni. 2 óra 15 perckor az angolok ugyanitt újabb támadást intéznek, de visszaverjük őket. Csak 8 sebesültünk van ezen a helyen. 2 emberünk eltűnt.

Az angol tűzérség súlyos veszteséget okozott huszáraink között. Ezredünk vesztesége összesen 23 halott, 32 sebesült és 50 eltűnt.

Az asiagói ütközetet báró Berg főhadnagy következőképpen írja le:

Egész nap élénk repülőtevékenység. Az ellenség délelőtt 11 órakor heves ágyútűzzel árasztja el a századot. A megfigyelő állásunkat megsemmisíti az ellenséges ágyútűz. Horváth huszár kötelességét teljesítve, hősi halált halt.

Alig foglalja el a sötétség beálltával a század három szakasza árkait, jobban mondva a gránátölcsérek (állásépítésről, dróttakadályhúzásról az állandó ellenséges pergő tűz miatt szó sem lehetett), midőn egy ellenséges járőr megtámadja a 2. szakasz jobbszárnyát. Az angolokat rövid kézigránát és puskatűz után elkergetjük. A tartalék] ár ór, melyet a szorongatott 2. szakasz segítségére küldtem, rövidesen bevonul. Most Berta törzsőrmesterrel végigjárom a táboriőrsvonalat, hogy megfigyeljem, nem látok-e mozgást az ellenségnél. Nem látok semmi rendkívülit. Éjjel 11 órakor hirtelen erős pergőtűz indul meg az egész vonalon. Berta törzsőrmesternek meg éppen annyi ideje marad, hogy a századparancsnokság kavernáját elérje; küldönce már súlyosan megsebesült és pár nap múlva kórházban meg is halt. A pergőtűz húsz percig

tart, majd eltolódik az asiagói tartalékállásokra. Ambrincs szakaszvezető a 2. szakasszal (tábori őrsvonal) az egész pergőtűz alatt helyén marad és csak midőn az ellenség nagy túlerővel (egy hadifogoly vallomása szerint egy angol zászlóalj) támad, vonul lassan harcolva az árkokig vissza. Az állásokba érve Ambrincs egy sebesült huszár jaj gátását hallva, kitör az árokból, a huszárt hátára kapja és szerencsésen visszatér. Az előőrsök visszavonása után az egész vonalon megindul az erős puska- és gépfegyvertűz, derék tűzreink sikeresen támogatnak a támadás leküzdésében. Végre negyedórai kemény harc után sikerül az ellenséges támadást visszavernünk.

Az angol túlerőnek nem sikerült állásainkat elfoglalnia. A visszavonuló ellenséget követem a tartalékszakkal és ismét megszállom az előőrs vonalat. Huszáraink, akik az egész háború alatt bebizonyították, hogy úgy lóháton, mint gyalog egyformán megállják helyüket, most is kivétel nélkül példásan viselkednek. Ambrincs szakaszvezető hősie magaviselete különösen említésre-méltó, mert az ő és emberei szívós és kemény védekezésének volt köszönhető, hogy a század az angol túlerőt visszaverte. Ambrincs hősie magatartásáért az arany vitézségi érmet kapta. A század vesztesége 8 halott és sok sebesült. Másnap az 5. század vált fel minket állásainkban. 28-án általános ellenséges támadás indul meg az egész vonalon. A 7. század mint tartalék heves ágyútűzben nyomul előre. Veszteségünk 6 halott, 14 sebesült. Berg báró főhadnagy megsebesült. A század 2 foglyot ejt.

Az ezredparancsnokság a 2. tartalékszakszt, valamint az 1. géppuskás-szakaszt a balszárnyon arcvonalba állítja. Ezt a napot kissé csendesebbek követik. Csak a tüzérség lövi továbbra is az első állást és a kiépítés alatt lévő beuscar—boscoi második állást. Az itt lévő 2. gyalogezred parancsot kap, hogy 29-én éjszaka váltsa le a Nádasy-huszárezredet. Augusztus 29-én az 1. század és a műszaki század a Dorole táborba, a második félézred a géppuskás-századokkal az Interotto keleti lejtőjén fekvő harmadik állásba, a 2. és 3. század az Interotto táborba kerül. A második vonal kiépítését ezredünk veszi át és abban a munkában a 2. gyalogezred 2. zászlóalja is segíti. Az ezred 29-én és 30-án pihen. Bartha ezredes szabadságáról visszaérkezik, Mirbach gróf, őrnaggyal együtt a 31. gyalogdandárhoz megy, hogy ott a második vonal kiépítését megbeszélje. Az állások kiépítése augusztus 31-én megkezdődik. Napközben az ellenség ezeket az állásokat gránáttal lövi, sőt az Interotto-állást sem kíméli. Két gépfegyverünk hasznavehetetlenné válik. Három emberünk megsebesül.

Szeptember 2-án sűrű ködben megszálljuk a második állást. Az angol tüzérség, szerencsére, nem zavar minket. A munkák alatt egy-két gyalogsági tisztet vezényelnek ezredünkhöz, névszerint Kovacsik, Brauner, Korner és Colloredo gróf hadnagyokat. Heckel alezredes, a 138-as gyalogezred parancsnoka, a Dorolétól északra fekvő tartalékállásból mint a második állás építkezésének műszaki főfelügyelője felkeresi Bartha ezredest.

József főherceg az augusztusi küzdelmekben résztvevő csapatokat, köztük az ezredünket is, hadseregparancsban megdicséri és vitéz maga-

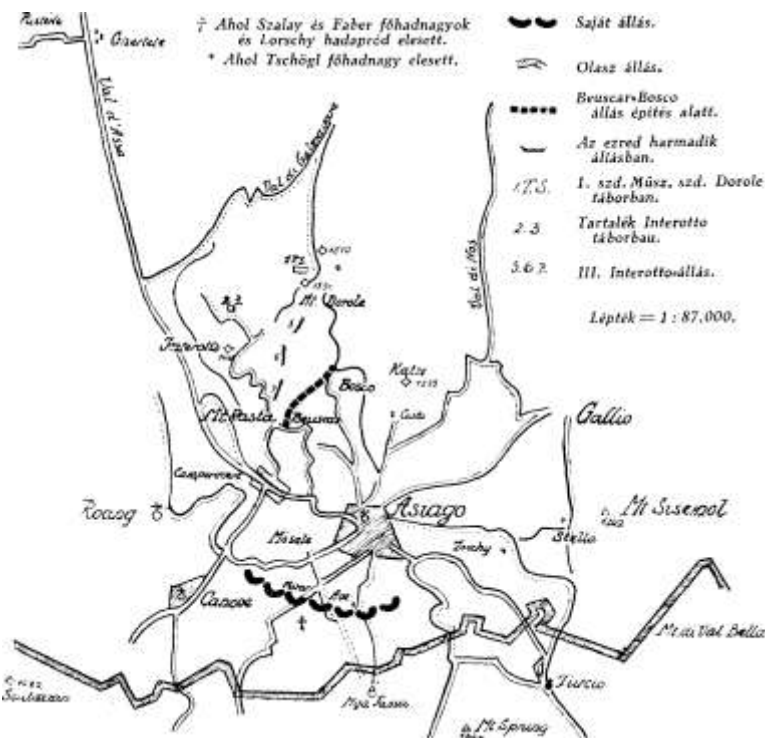

tartásunkért köszönetet mond. A parancsot huszáraink tudomására hozzuk.

Szeptember 6-án reggel 5 órakor a Carmore és a Mte. Sisemol közti területet pergőtűz alatt tartják az angolok. Ezredünket és a 2. gyalogezerd 2. zászlóalját készenlétben tartják. Reggel 7 órára már

Asiago vázlat.

Legenda:

csend van. 7-én újból kezdődik az ágyúzás. Az Interotto tábor ágyúzásának vesztesége 4 halott és 4 sebesült. A Dorolén lévő műszaki századnál is van sebesült. Bartha ezredes hadvezető-tanfolyamra kerül, a parancsnokságot ismét Mirbach gróf, őrnagy veszi át. Szeptember 9-én, este 11 órakor minden irányból és minden kaliberű ágyúval szokatlan hevességű pergőtűzzel árasztja el az ellenség előlrol és oldalrol állásainkat, az összes utakat és táborokat. A műszaki század parancsnoka Tschögl főhadnagy, egy közönséges deszkakunyhóban lakik a

Monte Dorolén, Henriquez kapitánnyal és Lühe főhadnaggyal együtt. Tschögl egy gránátgyújtó valósággal átfutja, szeptember 10-én reggel belehalt borzasztó sebébe. Kedves ezredtársunkat, aki mindnyájunk jóbarátja volt és akit a kötelességérzet és az ambíció mindig bajtársaival együtt a háború veszélyei közé hajtott, őszintén meggyászoljuk. Másnap kezdődött volna szabadsága. A halál elragadta őt hozzátartozóitól és bajtársaitól. Emlékét kegyelettel őrizzük!

Szeptember 10-én az ellenség — miután minden utunkat, fődőzékünket tönkrelőtte — csendben van. Mirbach gróf őrnagy engedélyt kér, hogy a műszaki század megfelelő helyen barakot építhessen magának. Az engedélyt megkapja. Másnap a sűrű köd miatt az ellenséges repülőtevékenység szünetel. Mirbach gróf, őrnagy 12-én átveszi a második állás csoportparancsnokságát. A délután folyamán a derék és elpusztíthatatlan Bosco-üteget tüzérségi rajtaütés éri. 13-án a tüzérség tevékenysége szünetel. A gyalogdandár parancsára a 9. huszárezred parancsnoksága az Interotto keleti lejtőjén fekvő erdei állásba kerül. Nyugodt éjszaka után másnap az ellenség egész nap szakadatlanul tüzel, repülői állandóan cirkálnak állásaink felett. Este Ave pergőtűz alatt áll. Tíz órakor az angolok a György-tábor és a harmadik állás ellen gáztámadást indítanak. Az angolok hihetetlen tömegű lőszerpazarlása ugyan kellemetlen, de az elpocsékolt anyag semmi esetre sincsen arányban az elért eredménnyel. Vasárnap, 15-én a Monte Sisemol áll pergőtűz alatt. 16-ára virradó éjszaka az ellenséges repülők állásainkba szláv nyelven írt újságokat dobnak le. Az ellenség aljas propagandájával a monarchiát akarja szétzülleszteni. Az írások tele voltak valótlanságokkal. Hogy a monarchia területén élő szláv lakosság önállóságra való törekvései mennyire haladtak előre, teljesen ismeretlen volt előttünk. Az ellenségnek igen könnyű dolga volt, mert a propagandára irántunk ellenséges érzésű és köztünk élő népeket tudott felhasználni. A fogságban lévő vagy kiszökött szlávok önként jelentkeztek ellenünk, új államokat alakítottak, melyeket az antant örömmel ismert el. A világháború nem lovagias harccal dőlt el, ellenségeink mindent, még a legaljasabb és legalacsonyabb rendű eszközöket is felhasználták ellenünk, mert számbeli fölényük, még Amerikát is beleszámítva, nem volt elég ahhoz, hogy stratégiai és taktikai fölényünket, csapataink halálmegvető bátorságát kiegyenlítsse.

Szeptember 17-én Scheuer kapitány a 7. századdal erős tüzérségi tűzben áll. Az 1. félézred parancsot kap, hogy a tőlünk balra lévő Fricka-állást kiépítse. A 2. gyalogezred a Bosco-állást építi ki. Montenuovo herceg kapitány szabadságáról visszaérkezik és átveszi a műszaki század parancsnokságát. Most a dandárnak hetenként munkaprogramot kell beküldeni. A munkát rendszeren tüzérségi tűzben folytatjuk.

Mária-szobor az asiagói dómtéren, amely a leghevesebb bombázás ellenére is épségben maradt.

Az összelőtt asiagói dóm.

Szeptember 20-án az ellenség heves tüzzel árasztja el a beuscar-boscoi vonalat. Jobb szomszédaink pergőtűz alatt állanak. Itt támadást várunk. Az ezred készültségben van. Az angolok a beuscár-boscoi vonalat szeptember 21-én nehéz gránátokkal lövik. Az éjszaka folyamán vízholdás közben egy ellenséges rajtaütés következtében 1 halottunk és 3 sebesültünk van. 22-én hajnaltól késő éjszakáig hihetetlen muníciópocsékolással az ellenség összes állásainkat asiago—beuscar—boscoi-út, Monte Sisemol és a Dorole tábornot hatalmas ágyútűzzel borítja. Csak a táborban 4 halottunk és 13 sebesültünk van. Az ezred felett zavartalanul cirkál egy tucat repülő. Éjszaka minden század szorgalmasan továbbépíti állásait; a kavernákat már kifúrták. A nagyszerűen megépített gépfegyverfészek, valamint a kis járőrök számára előretolt állások már készen állanak. Az első vonal szívós védelmezése azt a célt szolgálta, hogy támadás esetén csapatainkat aránylag kevesebb veszteség érje, másrészt legyen a lehetőség megfelelő ellenintézkedésekre. Így a támadó csak nagy veszteségekkel érhet el eredményt, a védő pedig időt nyer a jól előkészített ellentámadásra.

Szeptember 23-án Ambrincs szakaszvezető a 7. századtól megkapja az arany vitézségi érmet, az Avenál, az angolok támadásánál, tanúsított hősiességéért. Hasonló helyzetben és viszonyok közt marad az ezred szeptember 28-ig. Erre a napra jelezték az ellenség támadását. Az összes munkákat beszüntetik. Minden század szigorú készültségben vár. Naponta erős tűz alatt állunk. Ekkor érkezik a hír, hogy október 1-én leváltják az ezredet.

Ezalatt német szövetségeseink a legsúlyosabb harcban állanak. Májusban kezdett három hatalmas offenzívával a németek az angol és francia vonalat 80 km-nyi mélységben visszazorították. A támadást oly hatalmas technikai készültséggel és olyan óriási lendülettel hajtották végre, mely páratlan az egész világ hadtörténelmében. A mind jobban szaporodó amerikai csapatok számbeli fölénye azonban, sajnos, megállítja az előretörést és augusztus 8-án megkezdődött a visszavonulás emberfeletti harcok közt, de zárt fronttal. Minden ellentámadás, amelyet a németek megkísérlelnek, sikerül, de sajnos, a csapatok morális ereje a mögöttes országrészek szocialista propagandája folytán már itt is veszít értékéből. Szeptember 30-án szomorú hír érkezik. Az antant betört Bulgáriába és a különbéketárgyalások ezzel az országgal megkezdődtek. A központi hatalmak déli szárnya védtelenül áll. Védelmével a mindenütt győzelmeskedő Mackensen tábornagyot bízzák meg. Ez idő szerint még az összes frontok tartják magukat. Derék és még meg nem mételyezett ezredeink hősiességgel küzdenek. Politikusaink csak most, sajnos már későn, iparkodnak a béketárgyalások lehetőségét megteremteni. Itt volt a Wilson-féle 14 pont és a központi hatalmak összes

ellenzéki pártjai azt hitték, hogy a békét ennek a 14 pontnak az alapján sikerül majd megkötni. Az igazságos békéből nem lett semmi és az akkor hangos békepártiaknak utóbb be kellett látni szomorú tévedésüket. Mi katonák már akkor láttuk, hogy mire vezet ez. Így ebben a nehéz helyzetben legalább jó példával igyekeztünk a csapatok szellemét emelni, ami nálunk, Nádasdy-huszároknál könnyen ment.

Október 1-én parancs érkezik, hogy az ezredet a 138. gyalogezred október 4-ére virradó éjszaka leváltja. Minden intézkedés megtörténik arra nézve, hogy az éjszaka folyamán a megfelelő időközben útnak indított századok veszteség nélkül keljenek át az Ássa-szoroson. A 138. gyalogezred néhány tisztje állásainkba jön, hogy mindenről pontosan tájékoztadjék. Október 3-án az ellenséges tűz lanyhul. A 138. gyalogezred parancsnoka, Heckel alezredes törzsével megérkezik, hogy az állásokat átvegye. Majdnem egyidejűleg megkezdődik a leváltás. Az 1-ső félézred és a műszaki század a Galmarára-völgyön át, a 2. félézred a Monte Rastán át menetel az Assa-völgybe. Az egyesült ezredet Ghertelében szállásolják el. Scheuer kapitány jelenti elsőnek 10 óra 30 perckor, hogy a 7. század megindult. Minden tervszerűen történik. Október 4-én, reggel 4 órakor az ezred szállásaira érkezik. Csak most indul meg az ellenség borzalmas pergőtüze. Szerencsénk volt. Ugyanaznap este a monte—rovere-i táborba megyünk, megérkezés este 10 órakor. Október 5-én a caldonazzo-i tó partján, Susán át Costasavinára megyünk, este 11 órára ideérkezünk. A beszállásolás a következő módon történik: az 1-ső félézred az 1. géppuskás-századdal Rocognora, a 2. félézred a 2. géppuskás- és a műszaki századdal Morettára kerül. Október 6-án, vasárnap az ezred parancsot kap, hogy az egész kiképzés teljesen a gyalogság mintájára történjék s ezentúl a gyalogsági vezényszavak nyerjenek alkalmazást a gyalogositott lovasságnál is.

*

A háború kezdetétől repülő- és parancsörtiszi szolgálatot teljesítő, tényleges és tartalékos tisztjeink viselt dolgait saját jelentéseik alapján a következőkben ismertetjük:

A) REPÜLŐTISZTEK.

Georgevits Guido főhadnagy, miután még a háború előtt repülőnek képezték ki, a mozgósítás első napján bevonult az újvidéki repülőszázadhoz, a háború első napjaiban Belgrád felett cirkál és bombákat dob le a városra, az általános mozgósítás után Przemysl-be vonul be a hadseregfőparancsnoksághoz.

Itt a felderítőrepülések megkezdődnek. Már az első repülések alkalmából jelentette Georgevits főhadnagy, hogy az oroszok a Visztula-vonalat csak gyöngé erővel szállották meg. Ennek a jelentésnek nem igen adnak hitelt, mert a benfentesek értesülései ezzel a hírral éppen ellenkezők. Az események később mégis igazolták Georgevits főhadnagyot.

Georgevits főhadnagy egy felderítőrepülés alkalmából erős ellenséges tűzbe kerülvén, kénytelen éjjel leszállani. A motor hasznavehetetlen, a gép mélyen befürödva az ingoványba, a pilóta ájultan fekszik. A bátor főhadnagy erre a gépet otthagyja és a jelentést személyesen, gyalog viszi Przemysl-be.

A repülőket most a Dankl-hadsereghez helyezik át. Egy felderítőrepülés alkalmából Georgevits főhadnagynak az ellenség háta mögött kellett leszállnia éppen egy olyan helyen, ahol egy-két orosz lovashadosztály táborozott. A kozákok már messziről lövöldöznek a leszállófelületen lévő repülőgépre; a gépet széjjellövik és Alexey pilótát megsebesítik. Georgevits főhadnagy, kinek bátorsága és hidegvére még lovastiszt korából híres, a galoppban közeledő kozákokra, pisztolyából nyugodtan tüzelni kezd, egy kozákot és egy lovat eltalál, de a megérkező kozákok természetesen lefegyverezik és foglyul ejtik. A kozákok felszólítására, hogy őket a parancsnoksághoz kövesse, Georgevits főhadnagy lovat kér tőlük, azzal a merész szándékkal, hogy szökést kíséreljen meg. A kozákok abban a hiszemben, hogy repülőtestet nem tud lovagolni, kérését megtagadják. Georgevits főhadnagy kérését megismétli és elosztatja a kozákok kételyeit. Alig ült lóra, a bátor tiszt megsarkantyúzza lovát és a hűledező kozákok szemeláttára a legvadabb galoppban menekülni próbál, a ló, sajnos, nem volt elég jó és az üldöző kozákok csakhamar beérik, két kozák altiszt közrefogja és bekísérik a parancsnoksághoz. Az orosz parancsnokságon kellő tisztelettel fogadják a bátor tisztet.

Georgevits főhadnagy 1914 szeptember 1-én esett fogságba Radomnál, innen Ivangorodon át Podolskba szállítják, ahová szeptember 21-én érkezik meg, innen az Irtis melletti Tjumenbe indítják útnak. Georgevits az Északi Jegestengeren át akar szökni, de szándéka megghiúsul, mert még annak végajtása előtt október 18-án továbbszállítják. Krasnojarsk — Charbin — Mandzsúrián át utazva a kötelességtudó és minden szökési alkalmat kihasználó bátor tiszt most a Góbi-sivatagon át próbál menekülni. Ez a kísérlet is csődöt mond. Büntetésül az észak-szibériai ólombányákba akarják száműzni Georgevitset. Mindenre elszánt bajtársunk megvesztegeti a transzport parancsnokát, 5 liter pálinkával. A büntetést marhavagónban töltendő 4 órai fogságra enyhítik.

Georgevits főhadnagy az 1914 november 15-től 1915 január 14-ig

terjedő időt a razdolnojei táborban internálva tölti el és mint az első foglyok egyike érkezik Wladiwostokba. A merész tiszt innen 12 bajtársával együtt újra szökést kísérel meg, 42 fokok hidegben. Észak-Kínán keresztül érik el a menekülők a koreai határt. A nyolc napi út alatt Georgevits társai közül négyen megfagynak, hárman pedig ismét fogságba esnek. Ő maga nehéz betegség és lefagyott lábfejének amputálása után Mukdenbe érkezik, innen Tientsinre át 1915 május 1-én Pekingbe, majd augusztus 21-én Shanghai-be ér, Shanghaiből folytatja megkezdett világszerte utját, hogy mentől előbb hazájába visszatérve ismét teljesíthesse kötelességét. Georgevits San-Franciskón át New-Yorkba érkezik, onnan egy Hollandiába induló semleges hajó fedélzetén, egy vizsgálat alkalmából angol fogságba kerül. Az angolok abban a hitben voltak, hogy Mücke kapitányt, az „Emden” parancsnokát fogták el. Georgevits angol fogságba jutva is több szökési kísérletet tesz, míg végre az angolok Man szigetére internálják.

Georgevits főhadnagy csak 1918 januárjában érkezik haza, mint csererokkant. Nem a mi bátor, vállalkozószellemű és elszánt, mindnyájunk által tisztelt, a viszontagságok egész során átment bajtársunkon múlt, hogy a haza védelmében csak rövid időt tölthetett és kiváló képességeit a háborúban nem érvényesíthette, tettének értékéből ez nem von le semmit, mindenkinek követendő például szolgálhat bátor elszántsága.

Lamprecht főhadnagy Wiener-Neustadtban elvégzi a repülőtszti tanfolyamot, majd 1916 augusztus 16-án Stanislauba bevonul a 11. számú repülőosztaghoz és 10 hónapon át mint megfigyelő-repülőtszti teljesít szolgálót. 1916 szeptember 16-án Lamprecht főhadnagy Bolszowce fölött három orosz repülővel harcba száll és Csicseric hadtestparancsnok szemeláttára az egyik ellenséges repülőt lelövi, ezzel a tétivel nyeri el a III. osztályú vaskorona-rendet. 1917 június elején Lamprecht főhadnagy harci repülőnek képezik ki, ezután átveszi az isonzói 19-es repülőosztágot, majd az 54-es repülőosztág felállítására Strasshofba rendelik, itt parancsot kap, hogy a II. isonzói hadsereghez vonuljon be, a 12. isonzói ütközetben és a piavei áttörésben is részt vesz.

Berg báró, főhadnagy a repülőtanfolyamot Dél-Tirolban végzi el, innen 1917 júliusában Galíciába kerül, ahol egy légiharcban vesz részt és ezért kitüntetésben is részesül. A zlocowi áttörésnél, a pergőtűz után közvetlenül a föld felett repülve kikémeleli, hogy az ellenséges állások a támadásra kellőleg elő vannak-e készítve. Bátor és ügyes repülőtsztiünk a bojan-i offenzívában, valamint a 12. isonzói csatában is részt vesz.

Henriquez kapitány mint repülőtszti a Tarnopol elleni offenzívában és Csernovitznál felderítőszolgálatot teljesít. A bojan-i ütközetben

egy bomba dobása által sikerült felgyújtani a nowosielicai állomást, ami az ellenségnek nagy zűrzavart okozott.

Repülőtisztjeink az asiagói harcok alkalmából újból bevonultak ezredünkhöz.

B) TARTALÉKOS TISZTEK.

A parancsörtszti szolgálat különösen mozgóharc alatt nemcsak bátorságot és körültekintést, de kiváló lovast is kívánt. Erre a szolgálatra már a békeidőben több tartalékos tisztet szemeltek ki.

Amikor azután a hosszú háború folyamán a parancsok közvetítése a nagy távolságok miatt automobilon felhasználásával történt, sokan a parancsörtsztek közül szolgálatukat most már gépkocsin teljesítették.

Schaumburg-Lippe herceg, ezredes, a Nádasdy-huszárok egyik legidősebb tisztje a VIII. hadtestnél teljesített szolgálatot a háború végéig s résztvett annak harcaiban. Az ezred a lucki csata után találkozott vele s a tisztnek nagy örömmel üdvözölték régi bajtársukat.

br. Hunyady József gróf őrnagyot már a háború elején behívták és Chyrowon a főhadiszálláson teljesített szolgálatot. A 7. vadászszázalékkal résztvett a lemergi csatában. Mint Károly főherceg, trónörökös parancsörtszti harcolta végig a déltiroli offenzívát 1916-ban, ahol az Edelweiss-hadtest fényes győzelmet aratva Asiagóig nyomult előre. Majd az 50. gyalogezredhez került. Később Károly király szárnysegéde lett, majd 1918 májusában a főudvarmesteri méltóságot nyerte el. Ettől kezdve Őfelségének leghűbb támasza volt az összeomlás szomorú idejében is. Sőt később gróf Hunyady b. t. t. Funchalba a száműzetésbe is követte Őfelségét. Az aranygyapjas-rend lovagja, a vaskorona-rend III. osztályának és számos külföldi magas kitüntetésnek a tulajdonosa. A minden körülmények közt önzetlen kötelességtudás és hűség mintaképe.

Pflügl Imre őrnagyot a háború kitörésekor, Egyiptomban az angol megszálló csapat internálta, csak 1914 novemberében sikerült neki visszajönnie. Először a vezérkari nyilvántartó irodához osztották be, majd később a Pfanzer-hadseregcsoporthoz parancsörtszti lett, utóbb mint vezérkari tiszt nyert beosztást és ilyen minőségben került később Mackensen tábornagy hadseregcsoportjához. 1917-ben a külügyminisztériumba rendelték vissza. Több bel- és külföldi kitüntetésben részesült. Tekintettel nagy nyelvtudására, politikai megbízatásokat is kapott.

Cziráky László gróf, őrnagy szolgálatának idejét ezredünknél töltötte. Őfelsége IV. Károly király koronázása alkalmából lépett elő őrnaggyá. Korytnicánál súlyosan megsebesült és elhagyta az ezredet.

Széchenyi László gróf kapitány, mint az I. hadsereg parancsörtisztje résztvett a kraszniki diadalmas ütközetben, ezenkívül a Dankl-hadsereg kötelékében az összes súlyos galíciai csatákban is. Szolgálatáért legfelsőbb elismerést kapott.

Monibach Imre báró, főhadnagy egyideig a pótszázadnál volt, majd parancsörtiszt szolgálatra rendelik a 6. gyaloghadosztályhoz. Rövid ideig, mint országgyűlési képviselő Budapesten tartózkodott, majd ismét bevonult a 6. gyaloghadosztályhoz, Snyatinba, Schönburg herceg hadtestéhez, ahol végigküzdötte a dobronoutzi véres csatát. 1916 júniusában a Dnyesteren való átkelés közben parancsnoka elesik, a kötelességtudó bátor tiszt pedig egy gránátszilánktól ugyanakkor súlyosan megsebesült. Agyrázkódással és belső sérülésekkel szállították a köztözhelyre. Bátor magatartásáért a Signum Laudist kapta.

Somssich Antal gróf, főhadnagy az 5. századnál mint szakaszparancsnok vett részt az első offenzívában. 1914-ben a pótszázadhoz osztották be, 1915 februárjában századossá lépett elő, majd a szerb hadszíntéren a 6. századnál teljesített szolgálatot. Az olasz hadüzenet után a Doberdóra került. 1915-ben Lengyelországban, Wloszcowában egy csendőrkülönítmény parancsnoka lett, majd a tábori csendőrséghez került. Itt egy vegyes csendőrkülönítménnyel együtt a török 20. hadtesthez osztották be, Nyugat-Galíciában. Mint földbirtokost 1917-ben felmentették. 1918-ban ismét bevonul és mint hírszerző tisztet Oroszországba küldik. Hadi tetteiért a Károly-csapatkeresztet, kétszeri legfelsőbb elismerést és a török félholdrendet kapta.

Festetics Sándor gróf, kapitány a gyalogsághoz vonult be és ott bátorságával tűnt ki. Az olaszok ellen vívott nehéz küzdelmekben tanúsított hősiességéért megkapta a tisztii arany vitézségi érmet.

Czirák József gróf kapitány a mozgósítás első napján, a zágrábi 36. gyaloghadosztály parancsnokságához vonult be, mint lovas parancsörtiszt. A vitéz hadosztállyal végigharcolta az első és a második szerb offenzívát. Itt főleg parancsokat továbbít, sok-sok akadályon keresztül, de mindig célt érve teljesítette nehéz kötelességét, a jó parancsörtiszt minden tulajdonságával rendelkezvén. Három lövéstől súlyosan sebesülve hozzák haza a frontról 1914 november 10-én. Bátor magatartásáért a Signum Laudist kapta. 1915 januárjában a Czibulka altábornagy divíziójához osztották be. Derék bajtársunk résztvett Bukovina visszafoglalásában, végigküzdötte a kolomea—stanislaui nehéz harcokat. Ott volt Lemberg visszafoglalásánál is. Ugyanazon év őszén mint Czibulka altábornagy parancsörtisztje részt vett a bugi és kamionka-strumilowái harcokban, valamint az ikvai előnyomulásban is. 1916 januárjában saját kérelmére bevonult ezredünkhöz. A koronázáskor aransarkantyús vitéz lett. 1917 áprilisában parancsörtisztii

szolgálatra a Böhm Ermolli vezérezredes hadseregparancsnokságához osztották be, ahol egészen Sopron megye főispánjának való kinevezéséig maradt.

Pichler Richárd, kapitány a háború elején a holicsei tartalékos tiszti iskola parancsnoka volt, majd később Bruckba került. 1915 májusában bevonult az ezredhez és részt vett a Dnyeszter melletti harcokban Grodeknél, majd az ezred többi küzdelmeiben a lucki offenzíváig. Mihály szállásra ő hozta, az általa felállított első gyalogsági ágyú-osztagot. Később irodaigazgató lett a hadseregcsoport-parancsnokságnál Lipofcák altábornagy mellett.

Esterházy Móric gróf, kapitány parancsörtiszti beosztást kapott. IV. Károly király röviddel trónralépte után Tisza István gróf utódjaként őt nevezte ki Magyarország miniszterelnökévé.

Pálffy László gróf, kapitányt 1914 novemberében a soproni pót-századhoz osztják be. Az egyik kiképző század vezetését vette át. 1915 októberében József főherceg Őfensége segédtisztje lett, ebben a beosztásban egy esztendő telt a doberdói fensikon súlyos olasz pergőtűzben. Amikor József főherceg átvette az erdélyi front parancsnokságát, gróf Pálffy kapitány továbbra is szolgálatában maradván, részt vett a románok elleni offenzívában és Csernowitz bevételénél is. Majd később ismét az olasz fronton teljesített nehéz és felelősségteljes szolgálatot.

Gróf Erdődy Lajos és *Tamás* kapitányok a háború elején mint parancsörtisztek először Szerbiában, majd Galiciában teljesítettek szolgálatot. A tábori csendőrségnél teljesített szolgálataikért több kitüntetéssel és dicsérettel kaptak. Erdődy Tamás gróf egy jelentős továbbítása alkalmából megsebesült.

Montenuovo herceg, kapitányt, aki éppen a háború kitörése előtt súlyos operáción esett át, először parancsörtiszti szolgálatra osztották be a 10. lovashadosztályhoz. Ebben a beosztásában bajtársi szeretettel gondoskodott ezredéről. Híres járőrparancsnoki nevet szerzett magának. A stanislai előnyomuláskor a zajló Bisticán törte át magát lovával együtt. Részt vett a véres koritnyca—swieniuchyi ütközetben mint századának egyik legkiválóbb alantas tisztje. Mihályszálláson szervezője és lelke a műszaki századnak, amelyet úgy a nehéz asigaói harcokban, mint az összeomlás után a legnagyobb rendben vezetett.

Pallavicini György őrgrof kapitány a mozgósításkor a 42. gyaloghadosztályhoz vonult be, mint parancsörtiszt, itt küzdötte végig mind a két szerb offenzívát. Szolgálatát a komitácsi bandák igen nehézzé és nagyon veszélyessé tették. 1914 decemberében Boroevic 3. hadseregéhez osztották be, amely a Kárpátokban a legsúlyosabb orosz támadásokat hiúsította meg. Parancsnokával az Isonzóhoz került, hol 1916-ig teljesített szolgálatot. 1916 júniusában bevonult az ezredhez. Később

államtitkárrá nevezték ki s ebben minőségében valóságos belső titkos tanácsos lett. Kiváló szolgálataiért legfelsőbb elismerést és a II. osztályú vaskeresztet kapta.

Festetics György gróf, kapitány a háború kitörésekor az londoni osztrák-magyar nagykövetségnél teljesített szolgálatot, de sikerült útlevél nélkül hazatérnie. A hadügyminisztérium a Frank Liboriusz-féle hadseregparancsnoksághoz osztotta be. Végigharcolta a szerb hadjáratot. Belgrád kiürítésénél utolsónak hagyta el a várost azzal a megbízással, hogy a Kalimegdán tetejéről távolítsa el a császári és királyi zászlót. Később Őfensége, Jenő főherceghez osztották be, majd a kiürített Trieszt katonai parancsnoka lett. Csapataival (egy törzsszakasz, 250 népfelkelő, 2 géppuska) július elején egy olasz torpedó-támadást vert vissza. Később Görznel mellette halt hősi halált Korner Richárd tüzérségi dandárparancsnok. A hadseregparancsnoksággal együtt gróf Festetics kapitány Tirolba került, itt igen változatos szolgálatot teljesített, többször, mint dandárvezérkari tiszt. Őfensége IV. Károly király trónralépte alkalmával megbízást kapott, hogy ennek megtörtentét valamennyi uralkodóháznál jelentse be. Mint dandárvezérkari tiszt 1917 őszén a német csapatokkal együtt végrehajtott offenzívában vett részt. Később Udine parancsnoka lett, majd különleges megbízatással a külügyminisztériumba rendelték. Még Szerbiában megkapta a katonai érdemkeresztet, később sokoldalú és kiváló szolgálataiért több belföldi és külföldi kitüntetést kapott.

Wenckheim László gróf kapitány a háború kitörésekor az ezrednél szolgált. Végigküzdötte az orosz offenzívát. 1915-ben a 10. lovas-hadosztályhoz parancsértiszt szolgálatra rendelték, ebben a minőségben is kitűnően látta el szolgálatát. A Signum Laudis és a Károly-csapatkereszt tulajdonosa. Később, mint országgyűlési képviselő hazajött.

Wenckheim Károly gróf, kapitány közvetlenül a háború kitörése előtt került tartalékba. A mozgósításkor először régi századánál, az 1. századnál teljesített szolgálatot. Úgy a tisztikar, mint a legénység egyformán szerette és tisztelte a kötelességét legnehezebb napokon is legjobb kedvvel teljesítő tisztet. Mint járőrparancsnok példát mutatott. Az emberfeletti munka folytán régi szívbaja olyan súlyosra fordult, hogy az ezredet otthagya, kénytelen volt a soproni pótszázadhoz menni. Később egy hadikórház parancsnokságát vette át.

Wenckheim Pál gróf kapitány a 71. gyalogezred 1. zászlóaljához vonult be, ahol 1916-ig maradt, majd a pótszázadnál eltöltött rövid szolgálata után Marosvásárhelyre vonult be. Megkapta a Signum Laudis és a Károly-csapatkeresztet.

Apponyi Antal gróf kapitány végigküzdötte a tartalékszázad min-

den küzdelmét Ségur gróf, kapitány parancsnoksága alatt. Ennek felosztása után Nöhring tábornok gyaloghadosztályához vonult be és résztvett 1916-ban a stanislaui nehéz harcokban. Mint parancsörtszt kitűnően teljesítette a reá bízott szolgálatot és résztvett az 1917. évi offenzívában is. Erdemei elismeréseként a legfelsőbb elismerést kapta.

Döry Miklós és *Újhelyi Kálmán* kapitányok mint lókorházak és lógyűjtőállomások parancsnokai a hadsereg mögött többnyire ellenséges területen teljesítettek szolgálatot nagy odaadással.

Dr. Mihályffy Ernő főhadnagy a háború kitörésekor a Lütgendorf-féle különítménynek parancsörtszt je. Résztvett már augusztus közepén a sabáci ütközetben és midőn egy téves hír következtében trénünk Klenaknál elveszítette fejét, Mihályffyt küldik rendet teremteni. Feladatát kiválóan oldotta meg. 1915-ben lovával felbukott, olyan súlyosan megsebesült, hogy további hadiszolgálatra alkalmatlannak minősítették. Ennek ellenére bevonult az ezredhez és részt vett a pálca—rudkai harcokban, valamint Mihályszálláson is teljesített szolgálatot. Később Rohr báró tábornagy parancsörtsztje, majd segédtsztje lett.

Odescalchi Béla herceg főhadnagyot 1915-ben Kaiser tábornagyról csoportjához osztották be. Addig ezredkötelékben részt vett az összes harcokban. Később a 30. gyaloghadosztályhoz beosztva a Dnyeszter melletti és a bukovinai harcokban vett részt. A Brussilov offenzíva 1916. évi visszavonulása alkalmával a gyalogság feltartóztatásáért és ennek tűzbe vezetéséért a III. osztályú katonai érdemkeresztet kapta. Az orosz békekötés után ugyanezen hadosztállyal Odesszába került. A koronázáskor aransarkantyús vitéz lett. 1918-ban ismét Odesszába került. Kiváló szolgálataiért háromszor legfelsőbb elismerést és a németknél teljesített szolgálataiért a II. osztályú vaskeresztet kapta.

Bethlen Károly gróf, főhadnagy a mozgósításkor a 28. gyaloghadosztály parancsnokságához vonult be. Október 10-én mint zászlós megkapta a kisezüst vitézségi érmet, mint hadnagy a legfelsőbb elismerést. Önként vonult be ezredéhez a legerősebb, legvéresebb harcok idején és itt hamarosan meghalt a hazáért.

Pallavicini Sándor őrgrof, főhadnagy a háború kitörésekor mint parancsörtszt a XIII. hadtesthez vonult be. Végigharcolta a szerbiai hadjáratot, majd 1915-ben Rhemen báró altábornagy oldalán a keletgalíciai harcokban vett részt. Sok kitüntetéssel hagyva el ezredét, a Hadik-huszárok egyik századát vezette a háború végéig.

Széchenyi Rezső gróf, főhadnagy 1916-ig parancsörtszt volt és a dornawatrai harcok idején bevonult az ezredhez.

Ostffy Lajos, főhadnagy is parancsörtszti szolgálatot teljesített, majd 1916 májusában bevonult az ezredhez és az erdélyi harcokban

vett részt. Később főispán lett s katonai szolgálatot így már nem teljesíthetett.

Odescalchi Lóránt herceg, kapitány a háború kitörésekor parancs-őrtiszt volt a XIII. hadtestnél s ilyen minőségben Szerbiában és Keletgaliciában teljesített kitűnő szolgálatot.

A soproni pótszázadnál az egész háború alatt nehéz és fontos munka folyik. Csekonics Sándor gróf, kapitány és Pálffy László gróf, kapitány a kiképzéseknél teljesítettek igen kiváló szolgálatot. Ajkay Zoltán főhadnagy több éven át lankadatlan szorgalommal teljesítette a segédtsízt fontos szolgálatát. Rupprecht Elemér kapitány szintén jeles szolgálatokat végzett, feljebbvalóinak nélkülözhetetlen segítő-társa volt. Igen értékes szolgálatokat teljesítettek Wilcek Vilmos gróf, kapitány és Rónay Mihály főhadnagy is.

Ezredünknek minden tisztje és altisztje, ki sebesülten, vagy szabadságon lévén, a pótszázadhoz került, ott második otthonra talált. A hadbavonult tisztnek nem hiába gondoltak Sopronra a legnagyobb szeretettel és hálával, mert hiszen éppen a pótszázadnak volt köszönhető az, hogy nemcsak a pótlással küldött legénység kiképzése volt mindenkor kiváló, hanem az utánunk küldött felszerelések is mindig a legjobb állapotban, teljesen használhatóan érkeztek meg az ezredhez; és mindenekfelett a pótszázadnál beosztott tisztnek érdeme volt az, hogy fenntartották a legénységben azt a kitűnő szellemet, amely ezekben a nehéz időkben, a hosszú harcokban a legfontosabb volt.

*   *
*

Derék huszáraink szerény szállásaikon végre pihenőhöz jutnak. Az ellenségből csak repülőket látunk, ezek mind Trient irányába repülnek, 7-én Perginere bombát vetnek, melyek csak a polgári lakosságban tesznek kárt, 9-én kiképzési programot kapunk új feladatunkhoz képest, természetesen gyalogságit. Gyakorló- és löteret jelölnek ki számunkra, akadálypályát építünk. Végre legénységünk fürdőhöz jut. Vasárnap, 13-án hosszú idő után istentiszteleten vesznek részt a huszárok. Bartha ezredes Oszvald és Nagy őrmestereket tiszthelyettesé lépteti elő. A századok gyakorlatoznak. Egy idősebb gyalogsági tiszt, Löwenstein ezredes, mint tanácsadó ezredünkhöz érkezik. Csanády altábornagy a napokban akarja az ezredet megsemmisíteni. Már október 17-én kimutatásokat kérnek az ezredünktől az elkövetkezendő bevagonírozáshoz. 21-én indulási parancs érkezik. Az ezredtörzs és a műszaki század 22-én a presseni pályaudvaron bevagoníroz. A második szállítmány az 1. félézred, a harmadik szállítmány a 2. félézred. Franzens-

feste, Villachon át Gorienre és itt egynéhány ellentétes parancs után a Száva melletti Bródról Brckára utazunk. Az ezred október 28-án kivagoníroz. Másnap pihenő. Vinkóvcéról segítséget kértek ezredünk-től a zavargások letörésére. A segítséget megadjuk és a hadsereg-parancsnoksággal végre felvesszük az összeköttetést. A készülségi szolgálatra kirendelt csapatokat máshová küldik, de ez az eset szomorú képet nyújtott már az általános helyzetről.

Október 30-án az ezred értesítést kap, hogy a 32. gyaloghadosztály parancsnoksága alá tartozik. A délután folyamán Tuzláról egy százados érkezik azzal a paranccsal, hogy az ezred Bieljinára menteljen. Október 31-én az első félézred Brezovopoljéra, az ezredtörzs, második félézred és a műszaki század Verseni—Markovicire kerül. A Száva híd őrzésére hátrahagyjuk az 1-ső század felét von der Luhe főhadnagy parancsnoksága alatt. Szakadó esőben szabad ég alatt táborozunk. November 1-én, délután 2 és 4 óra között az ezred megérkezik Bieljinába. Az ezredet a katonai táborba, a 7. századot pedig a Franz Joseffeld-en szállásolják be. November 2-án a századok részükre kijelölt szakaszokon a Drina védelmére indulnak. A második félézred Janjára, a 3. század Amailj 6. század pedig Megjasira kerül. November 2-ikán a századok elfoglalják a számukra kijelölt helyet. A 10. lovashadosztály megérkezéséig ezredünk feladata a Drina őrzése és pedig a Száva-torkollattól egészen Batteráig. A bolgár békekötés folytán előnyomuló szerbek és antant-hatalmak seregeit kell feltartóztatni a monarchia régi határán. November 3-án érkezik a hír, hogy Bosznia-Hercegovina kormányzója, Sarkotic báró vezérezredes a kormányzást átadta a délszláv állam nemzeti tanácsának. Csak most halljuk, hogy a cseh és a délszláv állam már előbb megalakult; a Pestről jövő csapatoktól pedig azt tudjuk meg, hogy a háború véget ért és a katonák hazamennek. Magyarországon gróf Károlyi Mihály került hatalomra, aki nem gondolt arra, hogy a kítűnő magyar csapatokat az ezeréves határok védelmére rendelje. November 3-án mögöttünk már magyar csapatok vonulnak hazafelé. Mindenütt nemzetőrségek szerveződnek, de fellépni csak ott mernek, ahol ellenállásra nem találhatnak. Az nap 6 óra 30 perckor jön a hír, hogy a monarchia Összes ellenfeleivel fegyverszünetet kötött. Bartha ezredes november 4-én a Bieljina nemzeti tanács elnökéhez megy és megbeszéli a rend fenntartása, továbbá a csapataink élelmezésére vonatkozó teendőket. Ez a megbeszélés megfelelő eredménnyel végződött, de akkor már mindig több és több nemzetőr jelent meg Narodna Obrana felírású karszalaggal. Még parancs érkezik, hogy az ezred Gunjára menjen. A századokat bevonják a határról és a táborban szállásolják el. Másnap az ezred átkel a Száván és Janinán tölti az éjszakát. Bieljinánál a Száván való átkelés-

nél a nemzetőrök fegyvereinket kérik, erélyesen elzavarjuk őket. Az ezred Moravicére, majd 7-én Erdevikre menetel.

Ha nemzetőrök közelednek, erélyesen elkergetjük őket. Az utat a legtökéletesebb fegyelemben tesszük meg Újpalánkára, majd Hóknál uszályokon átkelünk a Dunán. Az átkelés lassan történik, ezért a tisztikart Újpalánkán még beszállásolják. A legénység a selyemgyárban tölti az éjszakát. Egyidejűleg vasúti szerelvényeket kérünk, hogy Gombos, Újdombóvár és Szabadkán át Sopronba utazhassunk. Szerdán, november 13-án a Nádasdy-huszárok megérkeznek Sopronba.

A pályaudvaron a pótszázad tisztikara üdvözli ezredünket, amely a pályaudvarról a kaszárnyába menetel.

Huszáraink, akik négy éven keresztül hűségesen engedelmeskedtek tisztjeinknek, leszerelhetnek, mindenki hazamehet.

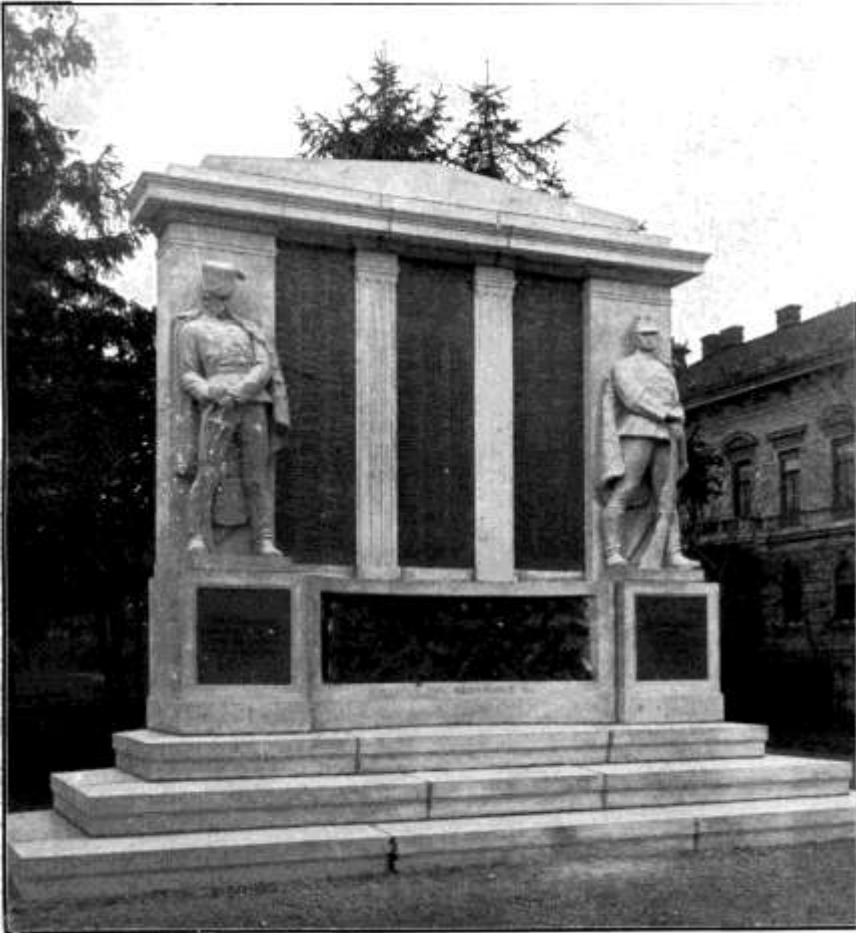
A császári és királyi hadsereg megszűnt és vele együtt megszűnt a legrégebb huszárezred is!

A tisztikar egy ideig még együtt marad, de az új nemzeti államszisztemmel végre nekik is számolniuk kell. Ki-ki haza utazik és ezzel a Nádasdy-huszárok utolsó maradványai szétszélednek.

A legyőzött államokban felveti fejét a forradalom, de csak rövid ideig tudja a tisztességes elemeket háttérbe szorítva, a hatalmat magához ragadni. Államokat és hadseregeket könnyű volt szétbomlasztani, de hogy új rendet és új jólétet teremteni milyen nehéz, azt csak a jövő mutatta meg.

Az antant békediktátumait el kellett fogadnunk, de Wilson igazságosságával sehol sem találkoztunk, öfelsége, IV. Károly király, aki egész uralkodása alatt mindig azon fáradozott, hogy népei számára békét teremtsen, számkivetésben mártírként halt meg.

28 Nádasdy-huszártiszt és sokszáz huszár esett el a becsület mezején Királyáért és Hazájáért.

A Nadasdy-huszárok hősi halottainak
emlékműve Sopronban.

Az elesett tiszték névsora.

Muhr Ottmar ezredes; 1914. december 11., Limanova.

Thun-Hohenstein Lénárd gróf kapitány; 1914. december 11.,
Limanova.

Roller Oszkár kapitány; 1918. június 15., Sta. Donna di Piave.

Reimer Vilmos kapitány; 1914. szeptember 8., Rawa-Ruska.

Bethlen Ferenc gróf kapitány; 1916. szeptember 20., Swieniuchy.

apadiai Georgevits György kapitány; 1916. augusztus 31.,
Korytnica.

Gr ezer Karoly kapitány; 1915. június 21., Balamutowka.

Vetsera Ferenc báró kapitány; 1915. október 22., Kukli.

simonyi Hajas Dezső főhadnagy; 1914. augusztus 26., Replin.

nagykállói Kállay Iván főhadnagy; 1915. április 4., Okna.

leveldi Kozma, Dénes főhadnagy; 1914. szeptember, Kupinovo.

Mohr Egon hadnagy; 1914. december 11., Limanova.

kis-kámoni Szalay László főhadnagy; 1918. június 26., Asiago.

Wenckheim Béla gróf főhadnagy; 1915. június 14., Pieczarna.

hilibi Holler József főhadnagy; megbetegedett és meghalt.

Bethlen Károly gróf főhadnagy; 1916. szeptember 20., Swieniuchy.

Faber Herbert főhadnagy; 1918. június 26., Asiago.

siklósi Tschögl Pál főhadnagy; 1918. szeptember 9., Mte. Dorole
Asiago mellett.

tormási Bauer Ottó főhadnagy; 1914. december 11., Limanova.

Henriquez Károly lovag hadnagy; megbetegedett és meghalt.

neczpáli Justh Andor hadnagy; 1915. október 28., Rudka.

Selinger Károly hadnagy; 1916. december, Dorna-Watra.

Harness Ferenc zászlós; 1915. június 21., Balamutowka.

Abele Tibor báró zászlós; 1915. szeptember 17., Karpilowka.

Rottermann Dániel zászlós; 1915. július 17., Grodek.

Schember Frigyes zászlós; 1915. október 25., Kolki.

Szabados Dezső dr. zászlós.

Sovinszky László hadapród; 1915. október 22., Kukli.

Lorschy József hadapród; 1918. június 26., Asiago.

Az elesett altisztek és huszárok névsora.

Palásti János	Buda György	Tankó Imre
Bolla János	Burkus János	Sabján Ferenc
Simon Gyula	Csóka József	Csőre István
Horváth Sándor	Horváth István	Horváth József
Füle Imre	Orleán József	Rabi István
Kindermann János	Göcsi Sándor	Radier István
Németh Sándor	Keresztes János	Szücs András
Oláh Sándor	Király Miklós	Wograndl András
Tóth József	Krukics Ferenc	Gaál István
Tóth József	Molnár Mihály	Horváth István
Csuka Sándor	Pajter József	Ratatics József
Puskás Zsigmond	Tóth Lajos	Garab Lajos
Horváth József	Haraszti István	Horváth F. Imre
Peredi Károly	Ulmai Márkus	Horváth Leó
Berke Kálmán	Ring József	Horváth Mihály
Balaskó János	Bolla János	Kuslits Pál
Ángyán József	Élő János	Trieber Antal
Balka Ferenc	Horváth István	Fodor István
Fücsök István	Pintér István	Jekovich Dániel
Görbics Mihály	Tóth József	Erdélyi József
Kovács Sándor	Török Vendel	Gellen József
Szakály József	Bodor Béla	Lang József
Hédi Gyula	Horváth B. Gábor	Nyerges János
Vági Pál	Horváth Gábor	Zsirai Leó
Kozma Lajos	Horváth Dániel	Fülöp József
Török József	Makrai István	Győri József
Dömötör Ferenc	Skultéri János	Markotics János
Orbán Lajos	Túri Mihály	Neszi Ferenc
Oravetz Vendel	Gyarmathi János	Tuba József
Giczi Vendel	Hering Gábor	Juhász Miklós
Kránitz Vince	Kegl György	Horváth Ferenc
Fülöp József	Gyulai Ferenc	Söprű István
Márton Kálmán	Farkas Pál	Brieber Ignác
Fehér György	Farkas Imre	Eder István
Csuba Imre	Kiss Gyula	Theisz István
Németh István	Márton János	Kovács Ferenc
Tuller Géza	Réder Sándor	Németh Géza
Varga Pál	Vi si György	Schmuck László-
Böndics György	Braun Ferenc	Varga Vilmos
Dómján József	Molnár Lőrinc	Kéri János
Györe Károly	Széper Gyula	Hegyi János
Gyurác Ferenc	Erdélyi Lajos	Bellovits József
Horváth István	Csapó Vince	Hollbach Imre
Kisfaludi János	Kovács Károly	Csóka Lajos
Németh János	Horváth Imre	Kiss János
Németh Pál	Horváth Lajos	Hegedüs József
Kazé István	Pony a Lajos	Dekán József

Horváth József	Dóra Lajos	Patus Pál
Guzmits Lajos	Deák József	Pósch István
Dan József	Dömötör Lajos	Pénzváltó János
Herczeg József	Erzsék Mihály	Presich István
Krencsány János	Eiberschütz Mór	Podgerebecz Mátyás
Házi Mihály	Ette Péter	Pichler János
Ihász Sándor	Farkas Lajos	Pergár György
Böcskei Antal	Fehér Lajos	Papp Mihály
Horváth-Babics Lukács	Farkas István	Perecz Károly
Menhért György	Gyurác Pál	Placsó Márton
Rác Mihály	Grünwald Antal	Pázmándi Ignác
Cségényi Lajos	Guttman József	Regécz Mátyás
Dvelli Róbert	Grits Ferenc	Reznyák Vilmos
Franczer Gyula	Gay er János	Rudasits József
Gaal Gábor	Gyurkovics János	Réder Lajos
Horeczki Károly	Gyürke József	Rajácz András
Kreutzer Alajos	Gayer József	Ratmann András
Jelinkó János	Horváth Bakódi János	Rimóczi Bertalan
Puchinger György	Horváth Gyula	Réti Ferenc
Horváth Imre	Hegyi József	Renczés Sándor
Horváth János	Kiss György	Reindl Ferenc
Horváth József	Kiss László	Seelinger Emil
Horváth Domi Mihály	Kiss Béla	Sebő János
Molnár Imre	Kovács Péter	Szedlmayer József
Csornai Lajos	Kormos Vince	Steller Lajos
Károlyi János	Klebucsárics Flórián	Sándor József
Nagy Zsigmond	Kéri János	Szálai Lajos
Módii Antal	Kaplovszky István	Sinkó Ferenc
Balacs András	Kerekes István	Soós György
Bakó János	Kránitz János	Smél János
Baron Péter	Kovács Antal	Szabó János
Bakó István	Kun Zsigmond	Seres István
Bakus Károly	Krausz Miksa	Szobi Imre
Balogh Lajos	Kovács Miklós	Szabó Károly
Balogh József	Kámán Sándor	Szabó József
Barbus Gyula	Kulcsár Simon	Sebők Medárd
Blahe László	Laschitz György	Stangl Mihály
Biró Lajos	Lavender István	Strauby Sándor
Bognár Géza	Lukács Tamás	Szálai Mihály
Borbély Vince	Linusz József	Ternyák Benedek
Bogár Károly	László István	Tárcsái István
Bognár Lajos	Lendvai József	Takács Ferenc
Borbély József	Melicher Ambrus	Tóth János
Besenbacher Antal	Miklós Lajos	Takács Géza
Csató István	Marussa Ferenc	Tamás Sándor
Cseter József	Módos József	Takács József
Csizmadia István	Németh István	Tilai Ferenc
Csizmadia József	Németh Pál	Trell-Dalles Ambrus
Csercsics János	Németh Ferenc	Ujj Gyula
Csrefke János	Németh Lajos	Varga János
Csurgó Ferenc	Nagy István	Vágovics Gábor
Csóka Flórián	Nagy Ferenc	Vörös Sándor
Czech István	Puchinger János	Varga Lajos
Diechsl Ottó	Palatin Ferenc	Varga József
Dóka Lajos	Princzkel Rudolf	Volf Gusztáv
Degul József	Pazgyera Lajos	Kalmár Fábián

Pető József	Csaplovics János	Sánta Sándor
Ágh Ignác	Kardos Sándor	Ivancza Gábor
Németh Lajos	Horváth Dóri József	Korári Imre
Szántó János	Zenkó Lukács	Garanics Géza
Bors Ferenc	Tesitzki József	Csizmadia János
Pap Imre	Szántói Ferenc	Antal György
Farkas József	Teréki István	Böröcz István
Füzi József	Kaszás József	Tischler István
Kiss Ignác	Puskás János	Kosa Sándor
Kiss Leizer György	Haasz Péter	Varga Ferenc
Licskai Antal	Tömböl József	Schwenk János
Papp Péter	Baranyai János	Ivancsics István
Németh József	Bolla Sándor	Ivancsics Sándor
Erdős Sándor	Rédling Ádám	Erdős József
Megyeri Bálint	Juhász Imre	Pap Lajos
Bodó István	Milus György	Herczeg József
Dukai János	Mészáros József	Bognár Bálint
Kuka József	Baranyai Imre	Madarász Vince
Varga Vince	Kuka József	Szebek István
Csomor Árpád	Bolla Károly	Pilipár Szilveszter
Korcz Nándor	Mészáros Antal	Hegyí János
Dukai János	Lang Lajos	Hegyí István
Szabó Károly	Koloszár János	Horváth József
Báli József	Horváth János	Huszár István
Makrai Mihály	Kiss Sándor	Irmes Antal
Kirschkeszer Antal	Mátis Sándor	Kiss István
Kozma József	Kiss Gábor	Kubi Mihály
Vidra János	Gazdag János	Mikhelyi János
Tombor Pál	Tóth József	Peti Sándor
Pálfi János	Szilási József	Varga Sándor
Cs. Tóth Károly	Domonkos Imre	Szilágyi Lajos
Döbrössy István	Domonkos József	Kosztolányi Fülöp
Bóka Gyula	Pető Gábor	Lengvárski János
Görzsi István	Szigeti Gáspár	Markó István
Hajtó István	Soós Gyula	Szilasi István
Pajor Lajos	Horváth Pál	Majsa József
Tóth Márk	Németh János	Németh Vilmos
Nagy József	Szűcs Antal	Szabó József
Pongrácz József	Baranyai Géza	Borbély Lajos
Nardai Imre	Csizmadia Viktor	Gráczai István
László János	Horváth János	Kovács Imre
Baranyai István	Horváth István	Kúti Gábor
Halász József	Szabó István	Németh János
Marics László	Fábián Antal	Tóth József
Töreki Márton	Simon János	Tömböly József
Józsi Lajos	Szálai József	Abermann Béla
Neuberger János	Tóth József	Borsa István
Hálám Márton	Cseresnyés Antal	Horváth Ferenc
Máté Sándor	Tóth István	Nagy István
Denk János	Rakli József	Fleischer Lajos
Horváth István	Östör József	Szikora Pál
	Kastner Ferenc	

és ezen kívül még igen sok derék huszár esett el, akiknek neve ma nem állapítható már meg, mert az összeomláskor sok okmány elpusztult. Emléketeket tisztelni minden Nádasdy-huszár kötelessége!

Limanovai Muhr Ottmar ezredes.

Roller Oszkár kapitány.

Vetsera Ferenc báró kapitány.

Thun Lénárd gróf kapitány.

Bethlen Ferenc gróf kapitány.

Grézer Károly kapitány.

Reimer Villy kapitány.

Georgevits György kapitány.

Wenckheim Béla gróf főhadnagy.

Faber Herbert főhadnagy.

Kozma Dénes főhadnagy.

Hajas Dezső főhadnagy.

Tschögl Pál főhadnagy.

Bethlen Károly gróf főhadnagy.

Kállay Iván főhadnagy.

Szalay László főhadnagy.

Justh Andor hadnagy.

Henriquez Károly
hadnagy.

Haller József hadnagy.

Mohr Egon
hadnagy.

Bauer Ottó hadnagy.

Selinger Károly hadnagy.

Hörness Ferenc
zászlós.

Schember Frigyes
zászlós.

Rotterman
Dániel lovas
zászlós.

Sovinszky László zászlós

Abele Tibor báró zászlós.

1904.

Ezredtulajdonos: Thurn-Taxis Lamoral herceg, altábornagy.

Ezredes, ezredparancsnok: nemes Korda Ignác.

Alezredesek: Pallavicini Antal őrgróf a 2. osztály parancsnoka.

Bissingen-Nippenburg Ferdinánd gróf az 1. oszt. parancsnoka.

Őrnagy: bauschlotti Schell Sándor báró Ö cs. és kir. Fensége Lipót Szalvátor főherceg udvarmestere.

1. osztályú kapitányok:

Burka Antal utászszaakaszparancsnok
Gorcey-Longuyon Sándor gróf
Orell Henrik pót századparancsnok
Muhr Ottmár
Schaumburg-Lippe Frigyes herceg
ilenczfalvi Sárkány Béla
lilienfelsi Kreutzbruck Zdenkó
Obermayer Ewald.

2. osztályú kapitányok:

Sulkowski Edgár herceg
Fuhrmann Vilmos
Fej ér váry Béla
nemes Pflügl Imre.

Főhadnagyok:

lovag Jasinski Lajos
Polczer Ferenc
Patenhofer Alfréd
Cserny Gyula
hihalmi Harmos István
kézdiszentléleki Kozma Gyula
Szász-Coburg-Gothai Lipót szász kir.
herceg
Odescalchi Lóránt herceg
Vetsera Ferenc báró
Mirbach Tivadar báró
nemes Franca János
tiszaujhelyi Újhelyi Kálmán
Götzen Hubert gróf.

Hadnagyok:

potissijei Czveits Pál lovag
Reimer Vilmos
Lenek Pál
Thun-Hohenstein Leonard gróf
Ségur-Cabanac Arthur gróf
tavarnoki Stummer Károly báró
Wenckheim Károly gróf
Somssich Antal gróf
simonyi Hajas Dezső
Himmel Henrik
Roller Oszkár
hanvai Hanvay László
Drasche-Wartinberg Rudolf báró
Brusseie-Schaubeck Alfréd gróf.

Kadét:

Betöltetlen.

Raktárellenőrző tiszt:

Betöltetlen.

Orvosok:

Dascal Demeter dr. 1. oszt. ezredorvos
Steidel Alajos dr. 2. oszt. ezredorvo.-.

Számvevő főhadnagy:

nemes Nagy Árpád.

Állatorvos

Paul Károly.

Tartalék:

1. osztályú kapitány:

vécsei és haj nácskeői Vécsej⁷ László báró

2. osztályú kapitány

Löffler Emil.

Főhadnagyk:

Liechtenstein Alajos herceg
 jobbaházi Döry Miklós
 Gagern Miksa báró
 Watzdorff Lajos báró
 Braun Géza
 Csekonicus Sándor gróf dr.

Hadnagyk:

sárvári és felsővidéki Széchényi Antal
 gróf
 Geyschläger Gyula
 zombori Rónay Mihály
 Károlyi Lajos gróf
 Nádasdy Tamás gróf
 széki Teleki Tibor gróf
 ajkai Ajkay Zoltán
 Thurn-Taxis Viktor herceg
 Pongrácz János gróf
 kéthelyi Hunyady József gróf dr.
 Széchényi István gróf
 Kinsky Ferenc gróf

Draskovich Dénes gróf
 Colloredo-Mannsfeld Rudolf gróf
 mátéházai Matkovics Béla
 kőmáli Flandorffer Ignác lovag
 Pollák Leó
 Csekonicus Gyula gróf
 Cziráky László gróf dr.
 Hunyady László gróf dr.
 Somssich Gyula gróf
 kőmáli Flandorffer Pál lovag
 Thurn-Taxis Erik herceg
 Esterházy Pál gróf
 Draskovich Iván gróf
 Thurn-Taxis Sándor herceg
 Esterházy Móric gróf
 Pallavicini György őrgróf
 Festetics György gróf.

Kadétok:

Széchényi László gróf
 Wenckheim László gróf
 Wenckheim Pál gróf.

1905.

Ezredtulajdonos: Betöltetlen,*Ezredes, ezredparancsnok:* nemes Korda Ignác.*Alezredesek:* Pallavicini Antal őrgrof a 2. osztály parancsnoka.

Bissingen-Nippenburg Ferdinánd gróf az 1. oszt. parancsnoka.

Őrnagy: bauschlotti Schell Sándor báró Ö cs. és kir. Fensége Lipót Szalvátor főherceg udvarmestere.*1. osztályú kapitányok:*

Orell Henrik pótszázadparancsnok

Muhr Ottmár

Schaumburg-Lippe Frigyes herceg

ilenczfalvi Sárkány Béla

lilienfelsi Kreutzbruck Zdenkó

Obermayer Ewald

Rothenthal Béla báró.

2. osztályú kapitányok:

Sulkowski Edgár herceg

Fuhrmann Vilmos

Fej érváry Béla utászszaakaszparancsnok

nemes Pflügl Imre

Jasinski Lajos lovag.

Főhadnagyok:

Polczer Ferenc

Patzenhofer Alfréd

Cserny Gyula

hihalmi Harmos István

Hänisch Lajos

Szász-Coburg-Gothai Lipót szász kir.

herceg

Vetsera Ferenc báró

Mírbach Tivadar báró

Bányay Lajos

nemes Franca János

tiszaujhelyi Újhelyi Kálmán

Götzen Hubert gróf,

danóczi Steiger Gyula lovag

potissijeii Czveits Pál lovag ezredsegéd-tiszt.

Hadnagyok:

Reimer Vilmos

Lenek Pál

Thun-Hohenstein Leonard gróf

Ségur-Cabanac Arthur gróf

Wenckheim Károly gróf

simonyi Hajas Dezső

Himmel Henrik

Roller Oszkár

hanvai Hanvay László

Drasche-Wartinberg Rudolf báró

Brussele-Schaubeck Alfréd gróf

Nelky Jenő

Reimer Albert

dunaszentgyörgyi Waczek Ferenc.

Kadét:

Betöltetlen.

Baktárelenőrző tiszt:

irnkranz Ferdinánd nyűg. 1. oszt. kapitány.

Orvosok:

Dascal Demeter dr. 1. oszt. ezredorvos

Steidl Alajos dr. 2. oszt. ezredorvos.

Számvevő főhadnagy:

nemes Nagy Árpád.

*Tartalék:**1. osztályú kapitány:*

vécesei és hajnácskeői Vécsey László báró

2. osztályú kapitány:

Löffler Emil.

Főhadnagyok:

Lichtenstein Alajos herceg
 jobbaházi Döry Miklós
 Watzdorff Lajos báró
 Braun Géza
 Odescalchi Lóránt herceg
 Csekonicus Sándor gróf dr.

Hadnagyok:

sárvári és felsővidéki Széchényi Antal
 gróf
 Geyschläger Gyula
 zombori Rónay Mihály
 Károlyi Lajos gróf
 Nádasdy Tamás gróf
 széki Teleki Tibor gróf
 ajkai Ajkay Zoltán
 Thurn-Taxis Viktor herceg
 Pongrácz János gróf
 Széchényi István gróf
 Kinsky Ferenc gróf
 Draskovich Dénes gróf
 Colloredó-Mannsfeld Rudolf gróf

kőmáli Flandorffer Ignác lovag
 Pollák Leó
 Csekonicus Gyula gróf
 Cziráky László gróf dr.
 Hunyady László gróf dr.
 Somssich Gyula gróf
 kőmáli Flandorffer Pál lovag
 Thurn-Taxis Erik herceg
 Somssich Antal gróf
 Esterházy Pál gróf
 Draskovich Iván gróf
 Thurn-Taxis Sándor herceg
 Esterházy Móric gróf
 Pallavicini György őrgrof
 Festetics György gróf
 kőmáli Flandorffer Róbert lovag.

Kadétok:

Széchényi László gróf
 Wenckheim László gróf
 Wenckheim Pál gróf
 Wenckheim Béla gróf
 Hilibi Haller József.

1906.

Ezredtulajdonos: Betöltetlen.*Ezredes, ezredparancsnok:* nemes Korda Ignác.*Alezredes:* Bissingen-Nippenburg Ferdinánd gróf az 1. oszt. parancsnoka.*Őrnagy:* bauschlotti Schell Sándor báró Ő cs. és kir. Fensége Lipót Szalvátor főherceg udvarmestere.*1. osztályú kapitányok:*

Orell Henrik
 Muhr Ottmar
 Schaumburg-Lippe Frigyes herceg
 ilenczfalvi Sárkány Béla
 lilienfelsi Kreutzbruck Zdenkó
 Rothenthal Béla báró
 Sulkowski Edgár herceg.

2. osztályú kapitányok:

Fuhrmann Vilmos pótszázadparancsnok
 Fejérváry Béla utászzakaszparancsnok
 nemes Pflügl Imre
 Jasinski Lajos lovag
 Cserny Gyula.

Főhadnagyok:

hihalmi Harmos István
 Hänisch Lajos
 Mirbach Tivadar báró
 Bányay Lajos
 nemes Franca János
 tiszaujhelyi Újhelyi Kálmán
 Götzen Hubert gróf
 danóczy Steiger Gyula lovag
 pottisijeji Czveits Pál lovag
 Reimer Vilmos
 Lenek Pál
 Thun-Hohenstein Leonard gróf.

Hadnagyok:

Ségur-Cabanac Artúr gróf
 Wenckheim Károly gróf
 simonyi Hajas Dezső
 Himmel Henrik
 Roller Oszkár
 hanvai Hanvay László
 Drasche-Wartinberg Rudolf báró
 Brussele-Schaubeck Alfréd gróf
 Nelky Jenő
 Reimer Albert
 alsómátyásfalvi Mattyasovszky Zoltán
 Georgevits Guido
 dunaszentgyörgyi Waczek Ferenc.

Kadét:

nemes Tolnay Béla.

Raktár ellenőrző tiszt:

Strasser Gyula ny. hadnagy

Élelmezési tiszthelyettes:

Goschala Róbert.

Orvosok:

Dascal Demeter dr. 1. oszt. ezredorvos
 Steidl Alajos dr. 2. oszt. ezredorvos
 Schmeller János dr. 2. oszt. ezredorvos

Csapatszámvevők:

Löwy Lajos főhadnagy, gazdasági tiszt
 Szaladin Mihály számvevő gyakornok.

Állatorvos

Paul Károly.

*Tartalék:**1. oszt. kapitány:*

vécesei és hajnácskeői Vécsey László báró

2. osztályú kapitányok:

Löffler Emil

Szász-Coburg-Gothai Lipót szász kir.
herceg.

Főhadnagyok:

Liechtenstein Alajos herceg
jobbaházi Dóry Miklós
Watzdorff Lajos báró
Braun Géza
Odescalchi Lóránd herceg
Vetsera Ferenc báró
Csekonics Sándor gróf dr.

Hadnagyok:

sárvári és felsővidéki Széchényi Antal
gróf
Geyschläger Gyula
zombori Rónay Mihály
Károlyi Lajos gróf
íiádasdy Tamás gróf
széki Teleki Tibor gróf
ajkai Ajkay Zoltán
Pongrácz János gróf
kéthelyi Hunyady József gróf dr.
Széchényi István gróf
Kinsky Ferenc gróf

Draskovich Dénes gróf
Colloredo-Mannsfeld Rudolf gróf
kőmáli Flandorffer Ignác lovag
Pollák Leó
Cziráky László gróf dr.
Hunyady László gróf dr.
Somssich Gyula gróf
kőmáli Flandorffer Pál lovag
Thurn-Taxis Erich herceg
Somssich Antal gróf
Esterházy Pál gróf
Draskovich Iván gróf
Thurn-Taxis Sándor herceg
Esterházy Móric gróf
Pallavicini György őrgrof
Festetics Gyö gy őrgrof
kőmáli Flandorffer Róbert lovag
Széchényi László gróf
Somssich János gróf.

Kadétok:

Wenckheim László gróf
Wenckheim Pál gróf
Wenckheim Béla gróf
hilibi Haller József
Esterházy Rudolf herceg.

1907.

Ezredtulajdonos: Betöltetlen.*Ezredes, ezredparancsnok:* nemes Korda Ignác.*Alezredes:* Betöltetlen.*Őrnagyok:* Kollowratnik József az 1. osztály parancsnoka.
Schaumburg-Lippe Frigyes herceg az osztrák főrendiház tagja.*1. osztályú kapitányok:*Muhr Ottmár
ilenczfalvi Sárkány Béla
lilienfelsi Kreutzbruck Zdenkó
Riedl Miklós
Rothenthal Béla báró
Sulkowski Edgár herceg
Fuhrmann Vilmos*2. osztályú kapitányok:*Fejérváry Béla pót századparancsnok
nemes Pflügl Imre
Jasinski Lajos lovag
Cserny Gyula.*Főhadnagyok:*hihalmi Harmos István utászszakasz-
parancsnok
Hänisch Lajos
Mirbach Tivadar báró
Bányay Lajos
nemes Franca János
tiszaujhelyi Újhelyi Kálmán
Götzen Hubert gróf
danóczi Steiger Gyula lovag
pottisijei Czveits Pál lovag ezredsegéd-
tiszt
Reimer Vilmos
Lenek *Pál*
Thun-Hohenstein Leonard gróf
Ségur-Cabanac Artúr gróf.*Hadnagyok:*sárvári és felsővidéki Széchényi Pál gróf
Wenkheim Károly gróf
simonyi Hajas DezsőHimmel Henrik
Roller Oszkár
hanvai Hanvay László
Drasche-Wartinberg Rudolf báró
Brussele Sc hau bek Alfréd gróf
Nelky Jenő
Reimer Albert
alsómátyásfalvi Mattyasovszky Zoltán
apadiai Georgevits Guidó
dunaszentgyörgyi Wacsek Ferenc
obrenovi Nikolics János báró
Tarnay Béla
nemes Tolnay Béla
Beess-Chrostin János báró.*Kadét:*

Betöltetlen.

Raktárellenőrző tiszt:

Strasser Gyula ny. hadnagy

Élelmezési tiszthelyettes:

Goschala Róbert

*Katonaorvosok:*Dascal Demeter dr. I. oszt. ezredorvos
Schmeller János dr. 2. oszt. ezredorvos.*Csapatszámvevő:*Löwy Lajos számvevő főhadnagy
Schwarz József számvevőségi gyakor-
nok.*Állatorvos*

Paul Károly

*Tartalék:**1. osztályú kapitány:*

vécsei és hajnáskeői Vécsey László
báró, a magyar főrendiház tagja.

2. osztályú kapitányok:

Löffler Emil

Főhadnagyok:

Liechtenstein Alajos herceg
jobbaházi Dőry Miklós
Watzdorff Lajos báró
Braun Géza
Odescalchi Lóránd herceg
Vetsera Ferenc báró
Csekonics Sándor gróf dr.

Hadnagyok:

sárvási és felsővidéki Széchényi Antal
gróf
Geyschläger Gyula
zombori Rónay Mihály
Károlyi Lajos gróf
Nádasdy Tamás gróf

széki Teleki Tibor gróf
Pongrácz János gróf
kéthelyi Hunyady József gróf dr.
Széchényi István gróf
Kinsky Ferenc gróf
Draskovich Dénes gróf
kőmáli Flandorffer Ignác lovag
Cziráky László gróf dr.
kőmáli Flandorffer Pál lovag
Somssich Antal gróf
Esterházy Pál gróf
Draskovich Iván gróf
Thurn-Taxis Sándor herceg
Esterházy Móric gróf
Pallavicini György őrgrof
Festetics György gróf
kőmáli Flandorffer Róbert lovag
Széchényi László gróf
Somssich János gróf
Wenckheim László gróf
Wenckheim Pál gróf.

Kadétok:

Wenckheim Béla gróf
hilibi Haller József
Esterházy Rudolf herceg.

1908.

Ezredesek: nemes Korda Ignác a 8. lovasdandár parancsnoka.
Henriquez Henrik lovag ezredparancsnok.

Alezredes: Betöltetlen.

Őrnagyok: Kollowratnik József a 2. osztály parancsnoka.
Schaumburg-Lippe Frigyes herceg, az osztrák főrendiház tagja.

1. osztályú kapitányok:

ilenczfalvi Sárkány Béla
lilienfelsi Kreutzbruck Zdenkó
Riedl Miklós
Rothenthal Béla báró
Sulkowski Edgár herceg
morvaberkai Mierka Emil
Fuhrmann Vilmos
Fejérváry Béla.

2. osztályú kapitányok:

nemes Pflügl Imre
Jasinski Lajos lovag
Cserny Gyula
hihalmi Harmos István utászszakasz-
parancsnok.

Főhadnagyok:

Hänisch Lajos
Holzwarth Károly
Mirbach Tivadar báró
Bányay Lajos
nemes Franca János
tiszaujhelyi Újhelyi Kálmán
Götzen Hubert gróf
danóczy Steiger Gyula
potissijeji Czveits Pál lovag
Reimer Vilmos a vezérkarhoz beosztva
Lenek Pál ezredsegédtiszt
Thun-Hohenstein Leonard gróf
Ségur-Cabanac Artúr gróf
Brussele-Schaubeck Alfréd gróf a ve-
zérkarhoz beosztva.

Hadnagyok:

sárvári és felsővidéki Széchényi Pál gróf
Wenckheim Károly gróf

simonyi Hajas Dezső
Himmel Henrik
Roller Oszkár
Markovits Miklós
hanvai Hanvay László
Drasche-Wartinberg Rudolf báró
Nelky Jenő
Reimer Albert
alsómátyásfalvi Mattyasovszky Zoltán
apadiai Georgevits Guido
dunaszentgyörgyi Waczek Ferenc
obrenovi Nicolics János báró
Tarnay Béla
Rupprecht Elemér
nemes Tolnay Béla
Beess-Chrostin János báró.

Kadét:
Betöltetlen.

Raktárelenőrző tiszt:
Strasser Gyula főhadnagy.

Élelmezési tiszthelyettes:
Goschala Róbert.

Katonaorvosok:

Dascal Demeter dr. 1. oszt. ezredorvos
Kautz Ferenc dr. főorvos.

Csapatszámvevő:

Löwy Lajos szám vevőhadnagy
Schwarcz József számvevő gyakornok.

Állatorvos

Paul Károly.

*Tartalék:**1. osztályú kapitány:*

vécsei és hajnáskeői Vécsey László
báró, a magyar főrendiház tagja.

2. osztályú kapitányok:

Löffler Emil
Szász-Coburg-Gothai Lipót szász kir.
herceg.

Főhadnagyk:

Liechtenstein Frigyes herceg
jofabaházi Döry Miklós
Watzdorff Lajos báró
Braun Géza
Odescalchi Lóránd herceg
Vetsera Ferenc báró
Csekonics Sándor gróf dr.
kéthelyi Hunyady József gróf dr.

Hadnagyk:

sárvári és felsővidéki Széchényi Antal
gróf
Geyschläger Gyula
zombori Rónay Mihály
Károlyi Lajos gróf
Nádasdy Tamás gróf
széki Teleki Tibor gróf

Pongrácz János gróf
Széchényi István gróf
Kinsky Ferenc gróf
Draskovich Dénes gróf
kőmáli Flandorffer Ignác lovag
Pollák Leó
Cziráky László gróf dr.
kőmáli Flandorffer Pál lovag
Somssich Antal gróf
Esterházy Pál gróf
Draskovich Iván gróf
Thurn-Taxis Sándor herceg
Esterházy Móric gróf
Pallavicini György őrgrof
Festetics György gróf
kőmáli Flandorffer Róbert lovag
Széchényi László gróf
Somssich János gróf
Wenckheim László gróf
Wenckheim Pál gróf
Wenckheim Béla gróf
hilibi Haller József
cziráki és dénesfai Cziráky József
gróf dr.

Kadétok:

Esterházy Rudolf herceg
Mihályfy Ernő
sárszentmiklósi Radócza Tibor
Weinmann János.

1909.

Ezredes, ezredparancsnok: Henriquez Henrik lovag.

Alezredes: Betöltetlen.

Órnagyok: Schaumburg-Lippe Frigyes herceg az osztrák főrendiház tagja.

Guilleaume Béla az 1. osztály parancsnoka.

Hohenlohe-Schillingsfürst Gottfried herceg a 2. osztály parancsnoka.

Muhr Ottmár pótszázadparancsnok.

Kapitányok:

ilenczfalvi Sárkány Béla

lilienfelsi Kreutzbruck Zdenkó

Riedl Miklós

Rothenthal Béla báró

Sulkowski Edgár herceg

morva-lieszkői Mierka Emil

Fuhrmann Vilmos

nemes Pflügl Imre a vezérkarhoz beosztva

Jasinski Lajos lovag

Cserny Gyula

hihalmi Harmos István utászszakas-parancsnok.

Főhadnagyok:

Del Fabro Alfréd

Hänisch Lajos

Holzwarth Károly

Mirbach Tivadar báró

Bányay Lajos

nemes Franca János

tiszaujhelyi Újhelyi Kálmán

Götzen Hubert gróf

danóczi Steiger Gyula lovag

teschenbergi Kluger Konstantin báró

potissijei Czveits Pál lovag ezredsegédtiszt

Reimer Vilmos a vezérkarhoz beosztva

Lenek Pál

Ségur-Cabanac Artúr gróf

Brussele-Schaubeck Alfréd gróf a vezérkarhoz beosztva

galánthai Fekete Aladár báró

Wenckheim Károly gróf

simonyi Hajas Dezső

Himmel Henrik.

Hadnagyok:

Roller Oszkár

Markovits Miklós

hanvai Hanvay László

Drasche-Wartinberg Rudolf báró

Nelky Jenő

Reimer Albert

alsómátyásfalvi Mattyasovszky Zoltán

apadiai Georgevits Guidó

dunaszentgyörgyi Waczek Ferenc

obrenovi Nikolics János báró

Rupprecht Elemér

Tolnay Béla

Bees-Chrostin János báró

Bethlen Ferenc gróf

Lamprecht Ferenc

apadiai Georgevits György.

Kadét:

nemes-csói Asbóth Miklós.

Raktár ellenőrző tiszt:

Strasser Gyula főhadnagy.

Hadnagy, élelmezési tiszt:

Goschala Róbert.

Katonaorvosok:

Dascal Elemér dr. 1. oszt. ezredorvos

Kautz Ferenc dr. 2. oszt. ezredorvos.

Csapatszámvevők:

Löwy Lajos számbevő főhadnagy

Schwarz József számbevő gyakornok.

Állatorvos

Nogol Alfons.

*Tartalék:**Kapitányok:*

vécsei és hajnáskeői Vécsey László
báró, a magyar főrendiház tagja
Löffler Emil
Szász-Coburg-Góthai Lipót szász kir.
herceg.

Főhadnagyok:

Liechtenstein Alajos herceg
jobbaházi Dőry Miklós
Watzdorff Lajos báró
Braun Géza
Odescalchi Lóránd herceg
Vetsera Ferenc báró
Csekonics Sándor gróf dr.
kéthelyi Hunyady József gróf dr.
Cziráky László gróf dr.
kőmáli Flandorffer Pál lovag
Thurn-Taxis Erik herceg
sárvári és felsővidéki Széchényi Pál gróf

Hadnagyok:

Geyschläger Gyula,
zombori Rónay Mihály
Károlyi Lajos gróf
Nádasdy Tamás gróf
széki Teleki Tibor gróf

Pongrácz János gróf
Széchényi István gróf
Kinsky Ferenc gróf
Draskovich Dénes gróf
kőmáli Flandorffer Ignác lovag
Somssich Antal gróf
Esterházy Pál gróf
Draskovich Iván gróf
Thurn-Taxis Sándor herceg
Esterházy Móric gróf
Pallavicini György őrgóf
Festetics György gróf
kőmáli Flandorffer Róbert lovag
Széchényi László gróf
Somssich János gróf
Wenckheim László gróf
Wenckheim Pál gróf
Wenckheim Béla gróf
hilibi Haller József
dénesfai Cziráky József gróf dr.
Montenuovo Ferdinánd herceg
Erdődy Tamás gróf
Draskovich Pál gróf.

Kadétok:

Esterházy Rudolf herceg
Mihályfy Ernő
sárszentmihályi Radócza Tibor.

1910.

Ezredes, ezredparancsnok: Herberstein Herbert gróf.

Alezredes: Betöltetlen.

Órnagyok: Schaumburg-Lippe Frigyes herceg, az osztrák főrendiház tagja.
Guillaume Béla pótszázadparancsnok.

Hohenlohe-Schillingsfürst Gottfried herceg a 2. osztály parancsnoka.

Muhr Ottmár az 1. osztály parancsnoka.

Kapitányok:

ilenczfalvi Sárkány Béla

lilienfelsi Kreuzbruck Zdenkó

Riedl Miklós

Rothenthal Béla báró

Sulkowski Edgár herceg

rnorva-lieszkói Mierka Emil

Fuhrmann Vilmos

nemes Pflügl Imre a vezérkarhoz beosztva

Jasinski Lajos lovag

Cserny Gyula

hihalmi Harmos István utászszakasz - parancsnok

Del Fabro Alfréd

Hánisch Lajos

Főhadnagyok:

Holzwarth Károly

Mirbach Tivadar gróf

Bányay Lajos

nemes Franca János

tiszaujhelyi Újhelyi Kálmán

Götzen Hubert gróf

danóczi Steiger Gyula lovag

potissijei Czveits Pál lovag

nemes Mouillard Aladár

Reimer Vilmos a vezérkarhoz beosztva

Lenek Pál

Ségur-Cabanac Artúr gróf

Brussele-Schaubeck Alfréd gróf a vezérkarhoz beosztva

galánthai Fekete Aladár báró

Wenckheim Károly gróf

simonyi Hajas Dezső ezredsegédtiszt

Himmel Henrik

Roller Oszkár

Markovits Miklós

kislapási Juhász Jenő

hanvai Hanvay László

Nelky Jenő

Reimer Albert.

Hadnagyok:

alsómátyásfalvi Mattyasovszky Zoltán

apadiai Georgevits Guidó

dunaszentgyörgyi Waczek Ferenc

kislapási Juhász József

obrenovi Nikolics János báró

Rupprecht Elemér

nemes Tolnay Béla

Beess-Chrostin János báró

Bethlen Ferenc gróf

Lamprecht Ferenc

apadiai Georgevits György.

Zászlós:

Spesni Károly.

Raktár ellenőrző tiszt:

Strasser Gyula főhadnagy.

Élelmezési tiszt:

Goschala Róbert hadnagy.

Katonaorvosok:

Dascal Demeter dr. ezredorvos

Kautz Ferenc dr. ezredorvos.

Csapatszámvevő:

Löwy Lajos százados.

Állatorvosok:

Grundéi Ferenc

Lehner József alállatorvos.

Tartalék

<i>Kapitányok:</i>				Nádasdy Tamás gróf
vécsei és hajnáskeői Vécsey László				széki Teleki Tibor gróf
báró a magyar főrendiház tagja				Széchenyi István gróf
Löffler Emil				Kinsky Ferenc gróf
Szász-Coburg-Gothai Lipót szász kir.				kömáli Flandorffer Ignác lovag
herceg				Esterházy Pál gróf
jóbbaházi Döry Miklós.				Thurn-Taxis Sándor herceg
				Esterházy Móric gróf
<i>Főhadnagyok:</i>				Pallavicini György őrgrof
Lichtenstein Alajos herceg				kömáli Flandorffer Róbert lovag
Braun Géza				Széchenyi László gróf
Odescalchi Lóránd herceg				Somssich János gróf
Vetsera Ferenc báró				Wenckheim László gróf
Csekonics Sándor gróf dr.				Wenckheim Pál gróf
kéthelyi Hunyady József gróf dr.				Wenckheim Béla gróf
Czirák László gróf dr.				hilibi Haller József
kömáli Flandorffer Pál lovag				cziráki és dénesfai Cziráky József
Thurn-Taxis Erik herceg				gróf dr.
sárvári és felsővidéki Széchenyi Pál gróf				Montenuovo Ferdinánd herceg
Somssich Antal gróf				Erdődy Tamás gróf
Dräsche-Wartinberg Rudolf báró.				Draskovich Pál gróf.
				<i>Kadétok:</i>
<i>Hadnagyok:</i>				Mihályfy Ernő
zombori Rónay Mihály				sárszentmiklósi Radóczy Tibor
Károlyi Lajos gróf				Apponyi Antal gróf.

1911.

Ezredes, ezredparancsnok: Her berstein Herbert gróf.

Alezredes: Schaumburg-Lippe Frigyes herceg, az osztrák főrendiház tagja.

Őrnagyok: Guillaume Béla pótszázadparancsnok.

Hohenlohe-Schillingsfürst Gottfried herceg.

Muhr Ottmár az 1. osztály parancsnoka.

Kapitányok:

lilienfelsi Kreutzbruck Zdenkó
osztály parancsnoka

Riedl Miklós

Rothenthal Béla báró

Sulkowski Edgár herceg

Pereira-Arnstein Ágost báró

morva-lierszkoí Mierka Emil

Furhmann Vilmos

Jasinski Lajos lovag

Cserny Gyula

del Fabro Alfréd

Hänisch Lajos

Holzwarth Károly

Mirbach Tivadar báró

nemes Franca János.

Reimer Albert

alsómátyásfalvi Mattyasovszky Zoltán

apadiai Georgevits Guidó.

Hadnagyok:

dunaszentgyörgyi Waczek Ferenc

kislapási Juhász József

Rupprecht Elemér

nemes Tolnay Béla

Beess-Chrostin János báró

Bethlen Ferenc gróf

Lamprecht Ferenc

apadiai Georgevits György

Pichler Richárd

Henriquez Vince lovag

Spesni Károly

Főhadnagyok:

Lenek Elemér

tiszaujhelyi Újhelyi Kálmán

Götzen Hubert gróf

danóczi Steiger Gyula lovag

potissijei Czveits Pál lovag

nemes Mouillard Aladár

Reimer Vilmos a vezérkarhoz beosztva

Lenek Pál utászzakaszparancsnok

Ségur-Cabanac Artúr gróf

Brussele-Schaubeck Alfréd gróf a ve-

zérkarhoz beosztva

galánthai Fekete Aladár báró

Wenckheim Károly gróf

simonyi Hajas Dezső ezredsegédtiszt

Himmel Henrik

Roller Oszkár

Markovits Miklós

kislapási Juhász Jenő

hanvai Hanvay László

Nelky Jenő

Raktárellenőrző tiszt:

Strasser Gyula főhadnagy.

Élelmezési tiszt:

Goschala Róbert hadnagy.

Katonaorvosok:

Pascal Demeter dr. törzsorvos

Obhliolal Antal dr. ezredorvos.

Csapatszámvevő:

Stesgal Ferenc hadnagy.

Állatorvos:

Ustrnul László állatorvos.

*Tartalék**Kapitányok:*

Löffler Emil
 vécei és hajnáskeői Vécsey László a
 magyar főrendiház tagja
 nemes Pflügl Imre
 Szász-Coburg-Gothai Lipót szász kir.
 herceg
 jobbaházi Döry Miklós
 Liechtenstein Alajos herceg.

Főhadnagyok:

Braun Géza
 Odescalchi Lóránd herceg
 Vetsera Ferenc báró
 Csekonics Sándor gróf dr.
 kéthelyi Hunyady József gróf dr.
 Cziráky László gróf dr.
 kőmáli Flandorffer Pál lovag
 Thurn-Taxis Erik herceg
 sárvári és felsővidéki Széchényi Pál gróf
 Somssich Antal gróf.

Hadnagyok:

zombori Rónay Mihály
 Károlyi Lajos gróf
 Nádasdy Tamás gróf
 széki Teleki Tibor gróf

Kinsky Ferenc gróf
 kőmáli Flandorffer Ignác lovag
 Esterházy Pál gróf
 Draskovich Iván gróf
 Esterházy Móric gróf
 Pallavicini György őrgrof
 Festetics György gróf
 kőmáli Flandorffer Róbert lovag
 Széchényi László gróf
 Somssich János gróf
 Wenckheim László gróf
 Wenckheim Pál gróf
 Wenckheim Béla gróf
 hilibi Haller József
 cziráki és dénesfai Cziráky József
 gróf dr.
 Montenuovo Ferdinánd herceg
 Erdődy Tamás gróf
 Draskovich Pál gróf
 Mihályfy Ernő
 sárszentmiklósi Radocza Tibor.

Zászlós

Landsee Miksa.

Kadét:

Apponyi Antal gróf
 Mayr-Nagy Béla
 nemes Barkassy Kálmán.

1912.

Ezredes, ezredparancsnok: Herberstein Herbert gróf.

Alezredesek: Schaumburg-Lippe Frigyes herceg az osztrák főrendiház tagja.

Guillaume Béla pót századparancsnok.

Hohenlohe-Schillingsfürst Gottfried herceg.

Muhr Ottmár az 1. osztály parancsnoka.

Őrnagyok: lilienfelsei Kreutzbrnck Zdenko a 2. osztály parancsnoka.

Biedl Miklós.

Kapitányok:

Rothenthal Béla báró

Sulkowski Edgár herceg

Pereira-Arnstein Ágost herceg

Fuhrmann Vilmos

Jasinski Lajos lovag

Cserny Gyula

hihalmi Harmos István

del Fabro Alfréd

Mirbach Tivadar báró

Hadnagyok:

nemes Tolnay Béla

Beess-Chrostin János báró

Bethlen Ferenc gróf

Lamprecht Ferenc

apadiai Georgevits György

Pichler Richárd

Henriquez Vince lovag.

Kadét:

Bihlmeyer Ágost

Főhadnagyok:

tiszaujhelyi Újhelyi Kálmán

Götzen Hubert gróf

danóczi Steiger Gyula lovag

potissijei Czveits Pál Lovag

nemes Mouillard Aladár

Reimer Vilmos a vezérkarhoz be-
osztva, Hötzenдорfi Conrad báró

hadsergfeldügyelő segéd tisztje

Lenek Pál utászszakasparancsnok

Thun-Hohenstein Leonard gróf

Ségur-Cabanac Artúr gróf

galánthai Fekete Aladár báró

Wenckheim Károly gróf

Orléans-Braganca Antal kir. herceg

simonyi Hajas Dezső ezredsegéd tiszt

Himmel Henrik

Roller Oszkár

kislapási Juhász Jenő

hanvai Hanvay László

Nelky Jenő

Reimer Albert

apadiai Georgevits Guido

dunaszentgyörgyi Waczek Ferenc.

Raktár ellenőrző tiszt:

Holzwarth Károly kapitány.

Élelmezési tiszt:

Goschala Róbert hadnagy.

Katonaorvosok:

Dascal Demeter dr. törzsorvos.

Obhlidal Antal dr. ezredorvos

Kallós Oszkár dr. ezredorvos.

Csapatszámvevő:

Stesgal Ferenc hadnagy.

Állatorvosok

Ustrnul László állatorvos

Kozma Gyula alállatorvos.

Kapitányok:

Löffler Emil
 vécei és hajnáskeői Vécsey László
 báró a magyar főrendiház tagja
 nemes Pflügl Imre
 Szász-Coburg-Gothai Lipót szász
 herceg
 jobbaházi Döry Miklós
 Liechtenstein Alajos herceg.

Főhadnagyok:

Braun Géza
 Odescalchi Lóránd herceg
 Vetsera Ferenc báró
 Csekonics Sándor gróf dr.
 kéthelyi Hunyady József gróf dr.
 Cziráky László gróf dr.
 kőmáli Flandorffer Pál lovag
 Thurn-Taxis Erik herceg
 Somssich Antal gróf.

Hadnagyok:

zombori Rónay Mihály
 Károlyi Lajos gróf
 Nádasdy Tamás gróf
 széki Teleki Tibor gróf
 Kinsky Ferenc gróf
 kőmáli Flandorffer Ignác lovag

Esterházy Pál gróf
 Draskovich Iván gróf
 kőmáli Flandorffer Róbert lovag
 Széchényi László gróf
 Somssich János gróf
 Wenckheim László gróf
 Wenckheim Pál gróf
 Wenckheim Béla gróf
 hilibi Haller József
 cziráki és dénesfai Cziráky József
 gróf dr.
 Festetics Sándor gróf
 Montenuovo Ferdinánd herceg
 Erdődy Tamás gróf
 Draskovich Pál gróf
 Mihályfy Ernő
 sárszentmiklósi Radóczy Tibor
 Apponyi Antal gróf.

Zászlósok:

Landsee Miksa
 tormási Bauer Ottó
 Esterházy Károly gróf.

Kadétok:

Mayr-Nagy Béla
 nemes Barkassy Kálmán
 Back Frigyes
 neczpáli Justh András.

1913.

Ezredes, ezredparancsnok: Herberstein Herbert gróf.

Alezredesek: Schaumburg-Lippe Frigyes herceg az osztrák főrendiház tagja.
Haas Sándor.

Muhr Ottmár a 2. osztály parancsnoka.

Őrnagyok: liliensfeli Kreutzbruck Zdenko pótszázadparancsnok.

Riedl Miklós az 1. osztály parancsnoka.

Sulkowski Edgár herceg.

Kapitányok:

Jasinski Lajos lovag
hthalmi Harmos István
del Fabro Alfréd
Mirbach Tivadar báró
Götzen Hubert gróf
danóczy Steiger Gyula lovag
tiszaujhelyi Ujhelyi Kálmán
Grézer Károly.

Főhadnagyok:

potissijei Czveits Pál lovag a lovas-
sági felügyelőséghez beosztva
nemes Mouillard Aladár
Lenek Pál
Thun-Hohenstein Leonard gróf
Ségur-Cabanac Artúr gróf
galánthai Fekete Aladár báró
Orleans-Bragança Antal királyi herceg
simonyi Hajas Dezső
Himmel Henrik ezredsegédtiszt
Roller Oszkár
kislapási Juhász Jenő
hanvai Hanvay László
Nelky Jenő
Reimer Albert
nemes Emmert Artúr
apadiai Georgevits Guidó
dunaszentgyörgyi Wacsek Ferenc
Bees-Chrostin János báró.

Alezredes:

Hohenlohe-Schillingsfürst Gottfried
herceg

Hadnagyok:

Bethlen Ferenc gróf
Lamprecht Ferenc
apadiai Georgevits György
Pichler Richárd
Henriquez Vince lovag
jágocsi Péterffy Iván
Hadik Gyula
nemes Babics Gyula
Bihlmeyer Ágost.

Raktár ellenőrző tiszt:

Holzwarth Károly ny. kapitány

Élelmezési tiszt:

Goschala Róbert hadnagy.

Katonaorvosok:

Dascal Demeter dr. törzsorvos
Dédouch Lajos dr. ezredorvos.

Csapatszámvevő:

Stesgal Ferenc számvevő főhadnagy.

Állatorvosok:

Kunzelmann Lénárd állatorvos
Almási Sándor alállatorvos.

Tartalék:

Kapitányok:

vécsei és hajnáskeői Vécsey László
báró a magyar főrendiház tagja

nemes Pflügl Imre
 Szász-Coburg-Góthai Lipót szász
 herceg
 jobbaházi Dóry Miklós
 Liechtenstein Alajos herceg.

Főhadnagyok:

Braun Géza
 Odescalchi Lóránd herceg
 Vetsera Ferenc báró
 Csekonics Sándor gróf dr.
 kéthelyi Hunyady József gróf dr.
 Cziráky László gróf dr.
 kőmáli Flandorffer Pál lovag
 Thurn-Taxis Erik herceg
 Wenckheim Károly gróf
 Somssich Antal gróf.

Hadnagyok:

zombori Rónay Mihály
 Nádasdy Tamás gróf
 Montbach Imre lovag
 Kinsky Ferenc gróf
 kőmáli Flandorffer Ignác lovag
 Esterházy Pál gróf
 Draskovich Iván gróf
 Esterházy Móric gróf
 Pallavicini György őrgróf
 Festetics György gróf
 kőmáli Flandorffer Róbert lovag
 Széchényi László gróf
 Somssich János gróf

Wenckheim László gróf
 Wenckheim Pál gróf
 Wenckheim Béla gróf
 hilibi Haller József
 cziráki és dénesfai Cziráky József
 gróf dr.

tolnai Festetics Sándor gróf dr.
 Montenuovo Ferdinánd herceg
 Erdődy Tamás gróf
 Draskovich Pál gróf
 Mihályfy Ernő
 sárszentmiklósi Radóczy Tibor
 Apponyi Antal gróf
 Landsee Miksa
 Esterházy Károly gróf.

Zászlósok:

tormási Bauer Ottó
 Mayr-Nagy Béla.

Kadétok:

Back Frigyes
 neczpáli Justh András
 Waldbott Frigyes báró
 Bethlen Károly gróf
 Széchényi Rudolf gróf
 Pallavicini Sándor őrgróf
 Odescalchi Béla herceg
 megyesi Schwartz Miklós
 Edlinger Richárd
 Erdődy Lajos gróf.

1914.

Ezredesek: Herberstein Herbert gróf Ö császári és királyi fensége Frigyes főherceg főudvarmestere.

Schaumburg-Lippe Frigyes herceg az osztrák főrendiház tagja (szabadságon).

Alezredes és ezredparancsnok: Haas Sándor.

Alezredes: Muhr Ottmár a 2. osztály parancsnoka.

Őrnagyok: lilienfelsei Kreutzbruck Zdenko pótszázadparancsnok.
Sulkowski Edgar herceg az 1. osztály parancsnoka.

Kapitányok:

Schmidt Károly
nemes Jasinski Lajos lovag
hihalmi Harmos István
del Fabro Alfréd
Mirbach Tivadar báró
Götzen Hubert gróf
danóczy Steiger Gyula lovag
Grézer Károly
potissijeji Czveits Pál lovag a lovassági
felügyelőhöz beosztva
szmrecsányi Szmezsányi Dárius
Cserhalmi Zoltán a gépfegyverosztag
parancsnoka
Lenek Pál
Thun-Hohenstein Leonhárd gróf
Ségur-Cabanac Artúr gróf.

Főhadnagyok:

galánthai Fekete Aladár báró
Orleans-Bragança Antal kir. herceg
simonyi Hajas Dezső
Himmel Henrik utászszakasparancs-
nok
Roller Oszkár
kislapási Juhász Ernő
hanvai Hanvay László
Nelky Jenő (szabadságon)
Reimer Albert
nemes Emmert Artúr
Scheuer Ervin
apadiai Georgevits Guidó
Bees-Chrostin János báró
Bethlen Ferenc gróf
apadiai Georgevits György
leveldi Kozma Dénes.

Hadnagyok:

Fessier Antal
Henriquez Vince lovag
ludányi Bay Sándor
jágocsi Péterffy Iván
Hadik Gyula
nemes Babics Gyula
Szilágyi Zoltán
tormási Bauer Ottó.

Raktárelenőrző tiszt:

Holzwarth Károly ny. kapitány

Élelmezési tiszt:

Goschala Róbert főhadnagy.

Katonaorvosok:

Prouza Edvárd dr. törzsorvos
Dédouch Lajos dr. ezredorvos.

Csapatszámvevő:

Radosevic Márk főhadnagy.

Állatorvosok:

Kunzelmann Lénárt állatorvos
Almási Sándor alállatorvos.

Tartalék

Alezredes:

Hohenlohe-Schillingsfürst
Gottfried herceg.

Kapitányok:

vécsei és hajnáskeői Vécsey László
báró a magyar főrendiház tagja
nemes Pflügl Imre
Szász-Coburg-Gothai Lipót szász kir.
herceg
jobbaházi Döry Miklós
Liechtenstein Alajos herceg.

Főhadnagyok:

Braun Géza
Odescalchi Lóránd herceg
Vetsera Ferenc báró
kéthelyi Hunyady József gróf dr.
Czirák László gróf dr.
kőmáli Flandorffer Pál lovag
Thurn-Taxis Erik herceg
Wenckheim Károly gróf
Somssich Antal gróf
cziráki és dénesfai Czirák József
gróf dr.
tolnai Festetics Sándor gróf dr.

Hadnagyok:

zombori Rónay Mihály
Nádasdy Tamás gróf
Montbach Imre lovag
Kinsky Ferenc gróf

Esterházy Pál gróf
Draskovich Iván gróf
Esterházy Móric gróf
Pallavicini György őrgróf
Esterházy Móric gróf
Pallavicini György őrgróf
Festetics György gróf
Széchényi László gróf
Somssich János gróf
Wenckheim László gróf
Wenckheim Pál gróf
Wenckheim Béla gróf
hilibi Haller József
Montenuovo Ferdinánd herceg
monyorókeréki és monoslói Erdődy
Tamás gróf
Draskovich Pál gróf
Mihályfy Ernő
sárszentmiklósi Radóczy Tibor
Pichler Richárd
Apponyi Antal gróf
Landsee Miksa
Esterházy Károly gróf
Mayr-Nagy Béla.

Kadétok:

Back Frigyes
neczpáli Justh Andor
Waldbott Frigyes báró
Bethlen Károly gróf
Széchényi Rudolf gróf
Pallavicini Sándor őrgróf
Odescalchi Béla herceg
megyesi Schwartz Miklós
Edlinger Richárd
Erdődy Lajos gróf.

1916.

Ezredesek: Schaumburg-Lippe Frigyes herceg az osztrák főrendiház tagja.
Von der Luhe Imre ezredparancsnok.

Alezredesek: Rothenthal Béla báró.
Sulkowski Edgár herceg.

Őrnagyok: Schmidt Károly.
Jasinski Lajos lovag.

Kapitányok:

hihalmi Harmos István
del Fabro Alfréd
Mírbach Tivadar báró
Götzen Hubert gróf
danóczy Steiger Gyula lovag
Grézer Károly
potissijeji Czveits Pál lovag
szmrecsányi Szmrecsányi Dárius
Cserhalmi Zoltán
Ségur-Cabanac Artúr gróf
galánthai Fekete Aladár báró
Himmel Henrik
Roller Oszkár
hanvai Hanvay László
Thurn-Taxis Erik herceg
Scheuer Ervin.

nedeczei JSTedeczky Géza
Kuhn René
Rothenthal Henrik báró
Salm-Hoogstraeten Hermann gróf.

Zászlós:
Betöltetlen.

Kadét:

Herberstein János Ottó gróf.

Raktárellenőrző tiszt:

Betöltetlen.

Főhadnagyok:

apadiai Georgevits Guidó
Beess-Chrostin János báró
Bethlen Ferenc gróf
Lamprecht Ferenc
apadiai Georgevits György
Fessier Antal
Henriquez Vince lovag
ludányi Bay Sándor
nemes Babics Gyula
Szilágyi Zoltán
Gyomlay Gábor.

Élelmezési tiszt:

Goschala Róbert főhadnagy.

Katonaorvosok:

Prouza Eduárd dr. törzsorvos
Dédouch Lajos dr. főorvos.

Csapatszámvevők:

Radosevic Márk főhadnagy
Filec József hadnagy.

Állatorvosok:

Kunzelmann Lénárt főállatorvos
Almási Sándor alállatorvos.

Hadnagyok:

jágocsi Péterffy Iván
nemes Erős Pál
kiskámoni Szalay László

*Tartalék**Ezredes:*

Hohenlohe-Schillingsfürst Gottfried
herceg.

Őrnagy:

nemes Pflügl Imre.

Kapitányok:

vécsei és hajnáskeői Vécsey László
báró a magyar főrendiház tagja

Szász-Cóburg-Gothai Lipót szász kir.
herceg

jobbaházi Dőry Miklós

kéthelyi Hunyady József gróf dr.

belatini Braun Géza

Odescalchi Lóránd herceg

Czirák László gróf dr.

kőmáli Flandorffer Pál lovag

kániai Kánya Vilmos

Somssich Antal gróf.

Főhadnagyok:

Nelky Jenő

tolnai Festetics Sándor gróf dr.

cziráki és dénesfai Cziráky József
gróf dr.

Pichler Richárd

Esterházy Pál gróf

Esterházy Móric gróf

Pallavicini György őrgróf

Festetics György gróf

kőmáli Flandorffer Róbert lovag

Széchenyi László gróf

Somssich János gróf

Wenckheim László gróf

Wenckheim Pál gróf

Montenuovo Ferdinánd herceg

monyorókeréki monoszlói Erdődy Ta-
más gróf

Draskovich Pál gróf

Kinsky Ferenc gróf

Draskovich Iván gróf

Apponyi Antal gróf

Neumann Frigyes

Mayr-Nagy Béla.

Hadnagyok:

Nádasdy Tamás gróf

sárszentmiklósi Radócza Tibor

Landsee Miksa

Waldbott Frigyes báró

Bethlen Károly gróf

Széchenyi Rudolf gróf

Pallavicini Sándor őrgróf

Odescalchi Béla herceg

megyesi Schwartz Miklós

Erdődy Lajos gróf

Horváth Lajos

siklósi Tschögl Pál

nemes Kussevich Miklós

Berg Miksa báró

Friedmann Ernő.

Zászlósok

Nirnsee Pál

Hörnness Ferenc.

1917.

Ezredes: von der Luhe Imre ezredparancsnok.

Alezredesek: Rothenthal Béla báró.

Sulkowski Edgár herceg.

Schmidt Károly.

Jasinski Lajos lovag.

Őrnagy: del Fabro Alfréd.

Kapitányok:

hihalmi Harmos István

Mirbach Tivadar báró

Götzen Hubert gróf

danóczi Steiger Gyula lovag

Grézer Károly

potissijei Czveits Pál lovag

szmrecsányi Szmrecsányi Dárius

Cserhalmi Zoltán

Ségur-Cabanac Artúr gróf

galánthai Fekete Aladár báró

Himmel Henrik

Roller Oszkár

hanvai Hanvay László

Thurn-Taxis Erik herceg

Scheuer Ervin

Beess-Chrostin János báró

Bethlen Ferenc gróf

Lamprecht Ferenc

apadiai Georgevits György.

Főhadnagyk:

apadiai Georgevits Guidó

Fessier Antal

Henriquez Vince lovag

ludányi Bay Sándor

nemes Babics Gyula

Szilágyi Zoltán

Gyomlay Gábor

nemes Erős Pál

von der Luhe Oszkár

Szávoszt Frigyes

kiskámoni Szalay László

Kocsis István

nedeczei Nedeczky Géza

Hadnagyk:

jágocsi Péterffy Iván

Kuhn René

Rothenthal Henrik báró

Salm-Hoogstraeten Hermann gróf

Herberstein János Ottó gróf.

Zászlós:

Stürgh Berthold gróf.

Baktárelenőrző tiszt:

Betöltetlen.

Élelmezési tiszt:

Goschala Róbert főhadnagy.

Katonaorvosok:

Prouza Eduárd dr. törzsorvos

Dédouch Lajos dr. főorvos.

Csapatszámvevők:

Radosevic Márk százados

Filec József hadnagy.

Állatorvosok:

Kunzelmann Lénárt főállatorvos

Almásai Sándor alállatorvos.

*Tartalék**Ezredes:*

Hohenlohe-Schillingsfürst Gottfried
herceg.

Őrnagyok:

nemes Pflügl Imre
vécesei és hajnáskeői Vécsey László
báró a magyar főrendiház tagja
Cziráký László gróf dr. (cím és jelleg).

Kapitányok:

jobbaházi Dó'ry Miklós
kéthelyi Hunyady József gróf dr.
belatini Braun Géza
Odescalchi Lóránd herceg
kómáli Flandorff Pál lovag
kániai Kánya Vilmos
Somssich Antal gróf
Csekonics Sándor gróf dr.
tolnai Festetics Sándor gróf dr.
cziráki és dénesfai Cziráky József gróf
dr.

Főhadnagyok:

Nelky Jenő
Pichler Richárd
Montbach Imre báró
galánthai Esterházy Pál gróf
Esterházy Móric gróf
Pallavicini György őrgrof
Festetics György gróf
kómáli Flandorffer Róbert lovag
Széchényi László gróf
Somssich János gróf
Wenckheim László gróf
Wenckheim Pál gróf
Montenuovo Ferdinánd herceg

monyorókeréki és monoszlói Erdődy
Tamás gróf
Kinsky Ferenc gróf
Draskovich Iván gróf
Apponyi Antal gróf
Neumann Frigyes
Mayr-Nagy Béla
Waldbott Frigyes báró
Bethlen Károly gróf
Széchenyi Rudolf gróf
Odescalchi Béla herceg
megyesi Schwartz Miklós
Erdődy Lajos gróf.

Hadnagyok:

sárszentmiklósi Radóczy Tibor
Horváth Lajos
siklósi Tschögl Pál
blackói Kussevich Miklós
Tuszkay Ferenc
Berg Miksa báró
Friedmann Ernő
Königstein Pál
Gressel Károly
Gutmann Vilmos
Wurmbrand-Stuppach Ernő gróf.

Zászlósok:

Nirnsee Pál
Hörnöss Ferenc
lilienbergi Abele Tibor báró dr.
Kinsky Zdenkó gróf
Molnár Béla
Zichy Rudolf gróf
Szentirmay Imre
Brázay István
Wimpffen György gróf
Maldeghem Károly gróf
megyesi Schwartz Antal.

1918.

Ezredes: dalnokfalvi Bartha Imre ezredparancsnok.

Alezredese Sulkowski Edgár herceg.

k Schmidt Károly.

Jasinski Lajos lovag.

Őrnagyok del Fabro Alfréd a vezérkarhoz beosztva.

Mirbach Tivadar báró.

Götzen Hubert gróf.

Danóczi Steiger Gyula lovag.

Kapitányok:

hihalmi Harmos István

Grézer Károly

potissijei Czveits Pál lovag

szmrecsányi Szmrecsányi Dárius

Cserhalmi Zoltán

Ségur-Cabanac Artúr gróf

galánthai Fekete Aladár báró

Himmel Henrik

Roller Oszkár

hanvai Hanvay László, Albrecht fő-

herceg szolgálattevő kamarása

Thurn-Taxis Erik herceg

Scheuer Ervin

Beess-Chrostin János báró

Bethlen Ferenc gróf

Lamprecht Ferenc

apadiai Georgevits György

Fessier Antal

Henriquez Vince lovag.

Főhadnagyok:

apadiai Georgevits Guidó

ludányi Bay Sándor

nemes Babics Gyula

Türk Károly

Szilágyi Zoltán

megyesi Schwartz Miklós

Gyomlay Gábor

nemes Erős Pál

von der Luhe Oszkár

Horváth Lajos

Szávost Frigyes

kiskámoni Szalay László

Kocsis István

nedeczei Nedeczky László

Kuhn René

Rothenthal Henrik báró

Herberstein János Ottó gróf.

Hadnagyok:

jágocsi Péterffy Iván

Gerzabek Odovik

Salm-Hoogstraeten Hermann gróf

Sporzon Gyula

Brázay István

Stürgh Berthold gróf

Herberstein Herbert gróf.

Zászlós:

Betöltetlen.

Élelmezési tiszt:

Goschala Róbert főhadnagy.

Katonaorvosok:

Prouza Edvárd dr. 2. oszt. főtörzsorvos

Dédouch Lajos dr. ezredorvos.

Csapatszámvevő:

Radosevic Márk százados

Filec József hadnagy.

Állatorvosok:

Kunzelmann Lénárd főállatorvos

Almásai Sándor állatorvos.

*Tartalék**Őrnagyok:*

nemes Pflügl Imre
kéthelyi Hunyady József gróf dr.
Ő felsége IV. Károly császár és király
szárnysegéde.

Őrnagyok

cím és jelleggel:

vécsei és hajnáskeői Vécsey László
báró a magyar főrendiház tagja
Czirák László gróf dr.

Kapitányok:

jobbaházi Döry Miklós
kőmáli Flandorffer Pál lovag
kániai Kánya Vilmos
Somssich Antal gróf
Nelky Jenő
Csekonics Sándor gróf dr.
tolnai Festetics Sándor gróf dr.
cziiáki és dénesfai Czirák József gróf
dr.
nemes Pichler Richárd
galánthai Esterházy Móric gróf
monyorókeréki és monoszlói Erdődy
Tamás gróf
Montenuovo Ferdinánd herceg
kőmáli Flandorffer Róbert lovag.

Kapitányok

cím és jelleggel:

Pallavicini György őrgrof
Festetics György gróf
Széchényi László gróf
Wenckheim László gróf
Wenckheim Pál gróf

Főhadnagyok:

Montbach Imre báró dr.
galánthai Esterházy Pál gróf

Somssich János gróf
Kinsky Ferenc gróf
Draskovich Iván gróf
Apponyi Antal gróf
Neumann Frigyes
Mayr-Nagy Béla
Waldbott Frigyes báró
Bethlen Károly gróf
Odescalchi Béla herceg
Erdődy Lajos gróf
Fáber Herbert
siklói Tschögl Pál
blackoi Kussevich Miklós
Tuszkay Ferenc
Berg Miksa báró
Friedmann Ernő.

Hadnagyok:

sárszentmiklósi Radóczy Tibor
Königstein Pál
Gressel Károly
Gutmann Vilmos
Wurmbrand-Stuppach Ernő gróf
Molnár Béla
Zichy Rudolf gróf
Szentirmay Imre
Wimpffen György gróf
Maldghem Károly gróf
ostffyasszonyfalvi Ostffy Lajos
Szalay István
Fritz Imre dr.
Schwarcz Andor
Motesiczky Lénárt.

Zászlósok:

Nirnsee Pál
Hörnöss Ferenc
lilienbergi Abele Tibor báró dr.
Kinsky Zdenko gróf
megyesi Schwartz Antal
Szabados Dezső dr.

